

SEVEN

KATJA KALLIO

Kuutamolla

KATJA KALLIO
KUUTAMOLLA

Levoton tarina rakastamisesta

IIIIII **SEVEN**

HELSINGISSÄ KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Askolle, rakkaalleni

Lisäpainos
Teos ilmestyi ensimmäisen kerran
Kustannusosakeyhtiö Otavan julkaisemana 2000

Painopaikka:
Otavan Kirjapaino Oy
Keuruu 2002

ISBN 951-1-17211-5

Minä olen oikeastaan aina halunnut olla rauhassa.

Olen halunnut vain että minua rakastettaisiin, että kaikki olisi hyvin ja että asiat sujuisivat hankaluuksitta. Olen halunnut elää mukavasti, katsella elokuviani ja lueskella kirjojani ja olla hyvissä väleissä kaikkien kanssa. Pitkään elinkin sellaista elämää, enkä voinut kuvitellakaan että asiat olisivat jotenkin toisin. En tuntenut itseäni enkä ketään heistä sen vertaa, että olisin tajunnut etukäteen miten pieniä harha-askeleita tarvittiin jotta helposta tuli vaikeaa ja viehättävästä painajaismaista.

Siltä minusta tuntuu nyt kun katson taaksepäin ja aprikoin miten ohjokset riistäytyivät yhtäkkiä käsistäni ja koko maailmani hajosi tomuksi. Mietin iskikö siihen teoriitti ulkoapäin vai alkoiko se hajota sisältäpäin, kunnes ei ollut jäljellä kuin kuori, joka mureni tyhjän ympäriltä. Ja mietin mistä kaikki alkoi, siitäkö kun avasin oveni eräänä heinäkuuisena aamuyönä? Vai siitä kun Marko sanoi ”Minä tiesin että sinä olisit vaaraksi minulle”? Vai silloin kun muutin Lauran ja Samin luo? Tai kenties kaikki alkoi vuosia aikaisemmin kaukana täältä, kaupungissa jossa en ole koskaan käynyt ja jossa haieka viulu soi houkuttellen ihmisiä toteuttamaan unelmiaan vastoin omatuntonsa ääntä.

Kun saan sen selville, voin kenties jatkaa elämäni. Kun tiedän kuka olen, mitä tein ja mitä minulle tehtiin. Siihen asti olen vain olemassa, syön ja nukun ja hengitän. Kaikki muu on horteessa. Vain muistini toimii lakkaamatta, sil-

loinkin kun olen töissä, silloin harvoin kun tapaan muita ihmisiä tai kun nukun. Unissani minut vuoroin armahdetaan, vuoroin tuomitaan, ja siitä riippuen päiväni ovat milloin vaikeampia, milloin helpompia. Välillä kaipaen heitä kaikkia, välillä vain jotakuta heistä ja vihaan muita. Joskus vihaan heitä kaikkia. Itseäni minun on hyvin vaikea sietää, ja kun katson peiliin näen siellä jonkun jota en tunne. Olen enimmäkseen yksin, ja usein iltpäivisin, ennen kuin tulee pimeää, istun tällä rantakalliolla ja annan kylmän sateen ja suolaisen meriveden piiskata kasvojeni.

I. luku

Hän ei rakasta minua.

Heräsin siihen ajatukseen sinä aamuna kuten joka aamu viimeisten kahden viikon ajan. Pakokauhu syöksyi aivoihini kuin sitä olisi injektoitu suoraan kyynärtaipeseen, levisi sekunnin murto-osassa koko vartalooni, pysähtyi keskelle sydäntä ja jähmetti sen paniikkimöykyksi. Makasin kippurassa peiton alla, puristin silmäni tiukasti kiinni ja ajattelin: Ei voi olla totta. Ei voi olla totta. En kestä. Hän ei rakasta minua enää. En voi nousta, en voi lähteä töihin. En uskalla hievahtaakaan. Pelkään että kuolen. Sydämeni halkeaa, rats, ja kaadun mahalleni lattialle enkä enää nouse. Naapurit löytävät minut vasta viikkojen päästä kun ruumiini on jo mädäntynyt. Ja jos en jostain syystä kuolisi-kaan niin aivan varmasti oksennan. Oksennan pelosta, vaikken oikein tiedä mitä pelkään. Parasta vain jäädä sänkyyn, ajattelin; makaan tässä ihan hiljaa niin kukaan ei huomaa minua, ja ehkä, jos makaan tarpeeksi kiltisti, ihan liikkumatta ja hiljaa, yhtäkkiä vain lakkaan olemasta ja muutun valoksi tai usvaksi tai vaikka meren vaahdoksi ja katoan. Vaikka näin mustasta mielestä tuskin saa aikaan valoa tai meren vaahtoa; todennäköisesti muuttuisinkin räntäsateeksi, tai ydinlaskeumaksi. Samantekevää, ajattelin kaunaisesti: jos muuttuisin ydinjätteeksi, voisin mielelläni laskeutua Markon ylle ja muuttaa hänet puolestaan kiljuvaksi, atomeiksi hajoavaksi veri- ja lihamöykyksi. Ja sitten minua alkoi itkettää, koska tosiasia oli, että rakastin häntä yhä.

Puhelin soi ja avasin silmäni. En erityisesti kaivannut kenenkään seuraa, mutta en halunnut olla itseni ja omien ajatusteni seurassa.

– Iiris.

– Hei kulta, sanoi äitini. – Ajattelin vain koettaa, oletko jo hereillä.

Äiti oli tietysti maalannut koko yön Coca-colan ja Baccardin voimalla. ”Bacchusten”, kuten hän itse lempidrinkkiään kutsui.

– Olen hereillä. En tahtois olla, mutta olen. Jos voisin, nukkuisin kunnes kuolisin pois.

– Oletko jo nousnut? kysyi äitini, joka yritti olla kiinnittämättä liikaa huomiota jatkuviin viittauksiini kuolemaan.

– En ole, vastasin.

– Mitä teit?

– Makasin sängyssä ja itkin, sanoin muina miehinä.

– Voi kulta. Tahtoisitko että lähden sinne, äitini kysyi. Kuulin taustalta äänestä kilinää, ja tiesin hänen huljuttavan siveltimiään liuottimessa. Tämä ääni oli ollut aina merkki siitä, että äidilläni oli aikaa minulle. – Voisin ihan hyvin ottaa pari päivää vapaata ja tulla sinne pitämään sinusta huolta.

– Olet kiltti, äiti. Mutta ehkei kuitenkaan. Ja nyt minun on juostava. En ole vielä edes pessyt hampaita, ja kello on jo yli kahdeksan. Kun kerran taas olen herännyt tähän painajaiseen, minun on yritettävä pitää työpaikkani.

– Jospa tulen kuitenkin? Siivoan, laitan ruokaa, ja kun pääset töistä hieron hartioitasi, ja sitten voimme syödä ja juoda vähän viiniä ja puhua pahaa Markosta.

– Markosta ei sanaakaan. Hän vain lakkasi rakastamasta minua. Sen vuoksi ei voi vihata ketään. Eikä haukkua, filosofoin osoittaen kypsyyttä ja viisautta, jota minusa ei ollut.

– Kyllä voi, äitini julisti. – Minä olen vihannut siitä syystä monia.

– En silti halua puhua Markosta sanaakaan, sanoin viitaten kintaalla äitini elämäkokemukselle. En halunnut ruveta väittelemään asiasta hänen kanssaan. – Ja kun pääsen töistä, minusta ei ole mitään iloa. Makaan sohvalla ja toivon, että nukahtaisin pian.

Äitini huokasi kuuluvasti. Uskon, ettei kulunut päivää, etteikö hän olisi miettinyt miten on geneettisesti tai ympäristökijällisesti mahdollista, että hänellä oli niin vetäytyvä ja penseä tytär. Oletan niin siksi, ettei kulu päivää ettenkö minä miettisi samaa.

– Hyvä on, hän myöntyi. – Mutta parin viikon päästä minä tulen. Se on sinulle hyväksi, tajuat sitä tai et.

– Uskon senkin, vastasin vaimeasti. Kadehdin äitiäni, joka oli vakaasti sitä mieltä, että hänen läsnäolonsa oli kaikille hyväksi.

– Koeta nyt pärjätä, äitini sanoi vielä. Äänensävy kertoi, että hän ei olisi lyönyt viittä kymppiä vetoa pärjäämiseni puolesta.

Minä olin tavannut Markon ystäväni Lauran ja Samin puutarhajuhlissa kesäkuussa kolme vuotta aiemmin. Katsoin hänen petollisen surumielisiä silmiään, lommoposkiaan ja suden hymyään, kun hän lausui minulle elokuvarepliikkejä ulkomuistista. Rakastuin häneen viidessätoista minuutissa ja rakastin häntä epätoivoisesti kolmen vuoden ajan.

Me olimme aluksi toisiamme niin lähellä, että tuntui kuin välissämme ei olisi ollut ihoa lainkaan. Olimme kuin kaksi avohaavaa, jotka hieroivat itseään toista vasten. Jokainen sana, jokainen katse ja kosketus tuntui niin että kirveli. Sitten haavat alkoivat kuroutua umpeen ja niiden päälle alkoi kasvaa uutta ihoa. Me pysyimme hengissä

vaikka emme pitäneet toisiamme herkeämättä kiinni polvesta, kädestä tai niskasta. Aloimme tavata muitakin ihmisiä ja kävimme joskus jopa erikseen ulkona. Kehitimme oman neljän vakioriidan repertuaarimme: 1) siivoaminen, 2) se että minä halusin olla Markon kanssa kahdestaan ja katsoa elokuvia, 3) se että Marko halusi tehdä asioita ilman minua eikä ainakaan katsoa koko ajan elokuvia ja 4) seksi, jota Marko tarvitsi voidakseen osoittaa minulle muunlaista hellyyttä, jota minä taas tarvitsin ennen kuin saatoin edes kuvitella seksiä hänen kanssaan. Minä lakkasin makaamasta alasti sängyssä Markon sylissä katsomassa hänen suosikkijoukkueensa Arsenalin matseja, ja hän lakkasi makaamasta sylissäni katsomassa Onnen lintu -nimisiä elokuvia, joissa keski-ikäiset espanjalaiskonservaattorit lähtevät etsimään itseään andalusialaiseen pikkukylään. Emme enää sopineet tapaamisia kahviloihin tai käyneet kävelyllä töiden jälkeen, ja lakkasimme käyttämästä lempinimiä, joilla olimme ristineet toisemme suhteen alussa. Travisista ja Easystä tuli taas Marko ja Iiris.

Kävi niin, että Markon iho ei lakannut kasvamasta, vaan peitti hänet lopulta kuin paksu arpikudos. Minä seurasin melkein vuoden ajan voimattomana vieressä, miten hän rakasti minua hitaasti mutta musertavan varmasti koko ajan vähemmän. En tiennyt miksi niin kävi. Samalla kun yritin saada sitä selville, yritin kaikin voimin pitää häntä kiinni, estää häntä jättämästä minua ja tukkia hänen suunsa, jotta peruuttamattomat sanat eivät olisi päässeet aiheuttamaan korvaamatonta vahinkoa. En onnistunut yrityksessäni. Kaksi viikkoa sitten Marko sai viimein sanottua, ettei hän rakastanut minua enää.

Vielä viime vuosisadalla naiset kuolivat sydänsuruihin. Ainakin romaanien ja elokuvien sankarittaret. Ilkeät isät

panivat heidät luostariin, ja sillä välin kun noviisit sopottivat rukouksia kosteilla keskiaikaisilla käytävillä, rehevät pikkusisaret viettelivät heidän poikaystävänsä, ja noviisiparat kuolivat uutisen kuultuaan parissa viikossa. Ja ne, joiden isät olivat vähemmän tyrannimaisia ja jotka saivat niinollen maistaa heinäpellossa rakkauden riemuja, hylättiin heti kun he olivat antaneet kalleimpansa. He menettivät elämänhalunsa kuten Madame De Tourvel ”Valheissa ja viettelijöissä”, lakkasivat syömästä ja liikkumasta, joutuivat vuodelepoon luostariin, missä henkiinjääneet nunnat kuppasivat heistä verta, ja vähitellen elämä pihisi heistä mustanpuhuvien verivirtojen mukana ulos.

Minun isäni ei palannut nyttemmin kaksikymmentäseitsemän vuotta kestäneeltä ruotsinmatkaltaan patistamaan minua Valamoon. Sitäpaitsi minulla oli työni Maailman sivu -nimisessä kirjakaupassa, ja se pelasti henkeni. Se ei tehnyt minua onnelliseksi, mutta se pakotti minut nousemaan sängystä aamuisin. Onnellinen olin vain silloin kun unohdin Markon, ja niin kävi vain kun nukuin (eli harvoin) tai kun katsoin elokuvia. Marko jomotti minussa kuin kasvukivut jaloissa, ja hän sai minut nykimään, vääntelehtimään ja liikkumaan lakkaamatta.

Lopetettuani sinä aamuna puhelun äitini kanssa menin kylpyhuoneeseen, riisuuduin ja katsoin peiliin. Alitajuisen eronneiden naisten joukkopsykoosin vallassa olin leikkauttanut hiukseni, vaikka minun olisi pitänyt tietää, että se oli suuri virhe. Kun olin pieni, äitini kertoi minulle iltasaduiksi Raamatun tarinoita anarkistiseen tyyliin, joka sai varmasti mummoni Siirin pyörimään haudassaan. Nämä tarinat olivat ensimmäiset oppituntini ihmissuhteista, ja täytyy sanoa että olin pienestä pitäen varautunut pahimpaan. Äitini peitteli minut vaaleansinisellä peitolla, sammutti valon valkoisesta yölampustani ja istahti viereeni.

Hän kertoi Saarasta, jonka kohtu oli kuiva kuin Jerikon autiomaan ja johon Jumala puhalsi virtaavaa vettä vasta kun hän oli yli yhdeksänkymmenen. Hän kertoi sisaruksista, jotka taistelivat Jaakobin rakkaudesta, Leasta jolla oli samaa katse ja Raakelista, jonka kasvot ja vartalo olivat paratiisista, ja kuinka siskosten isä huijasi molemmat Jaakobin vaimoiksi. Ja Batsebasta, jonka pehmeään, lämpimään syliin kuningas Daavid upotti öisin vaikeroiden valtikkansa (tämä kielikuva tosin pysyi minulle arvoituksena vuosikaudet). Simsonista ja Delilasta ymmärsin sen, että Simson näytti Aerosmithin laulajalta, jonka hiukset oli letitetty seitsemälle palmikolle, että Delila oli kuin kavalat Kathleen Turner "Huumassa", sekä sen, että hiuksissa piilee ihmisen voima. Minun eron jälkeisen kamppaukseni muodosti paksu, pitkä, kulmikas otsatukka, jota hilpeä kampaaja kutsui nimellä "otsis" sihautellen pääkaupunkilaisässään niin että hampaitani vihloi ja heilutteli saksia kuin miekkaa kädessään. Sitten hän tarttui reippaasti karheisiin tummanruskeisiin hiuksiini, jotka ulottuivat silloin olkapäille ja taipuivat latvoista hieman ylöspäin, ja alkoi surutta teurastaa niitä. "Otsis" muistutti vanhan Ladan roiskeläppää ja loihti moniksi epätoivon kuukausiksi kasvoilleni inhottavan umpimielisen ilmeen.

Vilkaisin kylpyhuoneen hyllyllä olevaa rannekelloani: puoli yhdeksän. Loikkasin suihkuverhon taakse ja melkein samalla vauhdilla sieltä taas ulos. Näihin aikoihin minulla oli vain kaksi vaihdetta: kooma ja hysteria. Tartuin pella-vapyyhkeeseen ja hieraisin itseäni sillä sieltä täältä: käsi-varret, vatsa, oikea sääri edestä, vasen sääri edestä, niin että kun puin ylleni, valkoisen aluspaitani selkä kastui enkä ollut millään saada sukkahousuja nihkeiden säərieni ja takapuoleni yli. Mustat pitkät housut jalkaan, harja hiusten läpi kolme kertaa, otsatukka pinnillä sivulle. Haju-vettä ranteisiin. Voi paska, kahtakymmentä vaille! Viinin-

punainen neuletakki. Tummanpunaista huulipunaa, ra-jauskynää ja ripsiväriä. Onneksi kulmakarvoja ei tarvitse laittaa, ne ovat pitkät ja ohuet ja kaartuvat hyvässä kulmassa vähän vinojen harmaiden silmiäni yläpuolella. Kauheat renkaat muuten silmien alla, huomaan kumartuen lähemmäs kylpyhuoneen peiliä. Missä se kännykkä on? Varmaan eteisessä. Takki niskaan, helvetin henkari päästä irti takistani, jalkaan mustat kengät. Kassi pään yli. Avaimet, lompakko, autonavaimet, aurinkolasit, tap tap taputan laukkuun, onko siellä nyt kaikki, hattu päähän, onko hanskat? Ja sitten avaan oven ja ryntään portaat alas kolme kerrallaan.

Kuten aina, ajoin autolla töihin, sillä minulla oli koko ajan kiire. Ei todellinen vaan sisäinen kiire, hätä joka piti minut taukoamatta liikkeessä. Markon ja menettämäni elämän muisto ajoi minua takaa, ja minä juoksin kauhuissani jottei se olisi saanut minua kiinni. En enää punaisiin valoihin seisautuessani katsellut töihin kiiruhtavia ihmisiä, oviaan avaavia kahviloita enkä rakennuksia, joita yleensä jaksoin kaikkien näiden vuosienkin jälkeen ihailla. Harmaita linna-maisia kivitaloja torneineen, pikku parvekkeita valurautaisine, koristeellisine kaiteineen, utuisen vihreitä taloja erkke-reineen ja koristereliefeineen, sekä kaksikerroksisia sini-harfmaita kivitaloja, joiden kulmahuoneistojen mustat suipot katot katosivat tiettyinä kosteina aamuina unenomaiseen sumuun. En katsellut Johanneksen kirkon kaksostorneja, jotka seisoivat kuin ikivanhat haltijat naavan peittämissä suippohatuissaan vartioimassa sisäänkäyntiä kaikkein kauneimpaan kaupunginosaan. En katsellut talojen alakerroksissa olevien muotiliikkeiden ja kukkakauppojen kauniisti somistettuja ikkunoita, vaikka yleensä tein ikkunaostoksia läpi koko pitkän kadun, joka johti Johanneksen haltijoista miltei suoraan työpaikalleni.

Kun karautin sinä aamuna Maailman sivun pihaan, kello oli kolmea vaille yhdeksän. Riuhtaisin oven auki, harpoin liukuportaat ylös kakkoskerrokseen ja avasin kädet hieman vapisten oven lukon. Liisaa ei näkynyt missään, mutta tiesin että hän oli jo laskenut kassan ja oli nyt varmaan hakemassa kirjalähetystä alakerrasta tavarahissillä.

Heitin takin ja laukun konttoriin, kipitin avaamaan puolijuoksua ovea, ja kun vedin sen auki ja työnsin lukon kielen sisään, kello oli tasan yhdeksän. Huoahdin, kävelin tiskin taakse ja aloin Liisaa ja asiakkaita odotellessani selata bestsellerlistoja Publisher's Weeklystä ja The New York Times Book Review'stä, jotka Liisa oli työntänyt minua varten kassan alla olevaan lokeroon.

Liikkeen takaosasta kuului ryminää, ja Liisa avasi toisella kädellään hissien ovea ja yritti toisella työntää häkkiä ulos. Se ulottui melkein hänen rintaansa asti, joka ei kyllä ollutkaan kovin korkealla maasta. Lisäksi häkki oli selvästi raskas kuin kivireki, joten juoksin auttamaan häntä.

- Kiitos, Liisa ähkäisi työntäen häkin hissistä ulos ja lähti ohjaamaan sitä kohti kaunokirjallisuusosastoa, joka on minun vastuullani vieraiden kielten lisäksi. Liisa vastasi jännityksestä, scifistä ja fantasiasta. Tietokirjat, elämäkerat ja ajankohtaiset eli Maailman sivun kielellä tulikuumat ovat Jarin aluetta.

- Täällä on paljon sinun kirjojasi, Liisa sanoi käheällä äänellään. - Toivottavasti Redfieldiä tuli lisää. Haluatko purkaa häkin?

- Haluan, vastasin, ja ryhdyin työhön. Liisa nyökkäsi naama peruslukemilla ja lähti kävelemään tiskin taakse palvelukseen asiakkaita.

Liisa ei koskaan hymyillyt ellei hän ollut aidosti huvittunut, mutta kun hän oli, hän hymyili kaunista, helmihampaista hymyä ja nauroi käheää, villiä naurua. Hänen mustiksi värjätyt hiuksensa oli leikattu hyvin lyhyiksi, ja hän

pukeutui aina viimeisen muodin mukaisiin vaatteisiin, jotka olivat myös poikkeuksetta mustia.

Minä aloin purkaa häkkiä. Lennätin kirjat hyllyyn niin hurjalla vauhdilla ja niin hajamielisesti, että kun joku kyselisi niitä puolen tunnin kuluttua, saisin tiedustella Jarilta missä ne mahtoivat olla. Purettuani häkin työnsin sen hissiin niin että rymisi, ja palatessani myymälään kuulin pehmeän bossanovan säveliä. Vilkaisin kassalle: Jari seisoi tiskin takana asiantuntevana, ystävällisenä, tyylikkäänä ja kauniina kuin kuva, kuten aina. Kun Jari valitsi musiikin, kaupassa soi bossanova, mambo ja salsa. Kun Liisa valitsi, siellä soi acid jazz. Kun Matti tuli käymään liikkeessä, tilan täyttivät Vivaldi ja Beethoven. Ja kun minä valitsin musiikin, kaupassa soivat swing ja 40-luvun amerikkalaiset iskelmät. Vain Billie Holidayta en soittanut koskaan töissä, sillä suuren rakkauteni säästin kotioloihin. Billie on ainoaa aivan omaa musiikkiani. Kaiken muun musiikin olen ottanut muistoksi miehiltäni. Näin sanoessani kuulostan aivan Zsa Zsa Gaborilta, ikään kuin miehiäni olisi oikealla ja vasemmalla. Ei ole. Kolmessakymmenessä vuodessa ansioluettelooni on kertynyt vain yksitoista miestä. Mutta jokaiselta on jäänyt jotakin. Tom Waits Kailta. Patsy Cline Jukalta. Pat Metheney Mikalta. Ja kun olin unohtanut miehet kauan sitten, rakastin yhä heidän musiikkejaan.

Katsahdin kelloani, viittä vaille kymmenen. Jari oli aina hiukan etuajassa. Kävelin kassalle ja seisahdin hänen viereensä.

- Hei, sanoin.

- Huomenta Iris, Jari sanoi.

- Huomenta, sanoi miesasiakas astuen eteeni.

- Huomenta, sanoin mekaanisesti ja unohdin saman tien että siinä ketään seisoikaan. Lähdin kiertämään myymälää taputellen kirjojen selkiä siisteiksi riveiksi. Taputel-

tuani siellä täällä sattumanvaraisesti kävin hakemassa pinnon juuri saapuneita poliitikon muistelmia ja palasin sen kanssa tiskin taakse.

– Näkemiin, sanoi asiakas hymyillen Jarille ja loi minuun syrjäsilmillä oudoksuvan katseen.

Minä nostin kirjat tiskille ja neljä kymmenestä tipahti lattialle.

– *Slicky little suckers*, sanoin ja katsoin Jariin yhtäaikaa anteeksipyytävästi ja odottavasti.

Hän ei sanonut mitään, joten selvensin:

– Mistä elokuvasta?

Jari kohautti olkiaan. Hän ei ollut vielä koskaan tunnistanut yhtään repliikkiä mistään elokuvasta, mutta minä en ollut luovuttanut. Tiesin että hän katsoi silloin tällöin elokuvia telkkarista, ja ajattelin, että jonakin päivänä minua onnistaisi.

Tänäänkään ei ollut se päivä.

– *Pretty Woman*. Kun Julia Roberts ja Richard Gere menevät ravintolaan ja Julia Roberts ampuu etanalla sommelieria silmään?

Jari puisti päätään. Minä huokasin ja kumarruin nostamaan kirjoja lattialta.

– Olisitko sinä tiennyt, Jari kysyi Liisalta puolustelevasti.

– Minkä, kysyi Liisa, vaikka oli seissyt takanamme jo jonkin aikaa.

– Että se repliikki oli *Pretty Womanista*?

– En ole nähnyt sitä, Liisa sanoi ikävystyneesti ja kohotti kulmakarvojaan. – Keitä siinä on?

Minä en usko hetkeäkään että *kukaan* voi olla tietämättä keitä ”*Pretty Womanissa*” on, mutten viitsinyt sanoa mitään. Olin varma että Liisa teeskenteli, mutta millä minä olisin muka saanut hänet myöntämään sen? Liisa piti elokuvista kuten minäkin, mutta en koskaan leikkinyt repliikkileikkiä hänen kanssaan, sillä emme olleet nähneet kovin

kaan montaa samaa elokuvaa. Liisa väitti tosissaan että Sergei Eisensteinin ”*Panssarilaiva Potemkin*” oli paras elokuva jonka hän oli koskaan nähnyt, eikä ainakaan tunnustanut käyvänsä katsomassa mitään, mitä ei olisi kelpuutettu kultivoituneille, itsetietoisille elokuvafestivaaleille. Totta puhuakseni olin vakuuttunut siitä että hän kävi katsomassa katu-uskottavat elokuvansa teattereissa ja haki salaa tiistai-iltaisina Sandra Bullock -elokuvia videovuokraamosta.

– Julia Roberts ja Richard Gere, Jari vastasi hänelle työntäen pankkikorttikuitin sille varattuun kansioon.

– Etkö tosiaan ole nähnyt sitä, minä en voinut olla tiedustelematta.

Liisa kohotti kulmakarvansa niin korkealle kuin oli fysiologisesti mahdollista, kohotti leukaansa ja laski tummanharmaiksi meikatut raskaat luomensa niin alas että silmistä näkyi vain ylväs vako.

– Sen genren diskurssi ei puhuttele minua, hän lausui.

– Riippuu siitä mihin kontekstiin se laitetaan, minä ehdotin viattomasti.

Liisa vilkaisi minuun, enkä ollut ensin varma onnistuinko huijaamaan häntä hyväntahtoisen hölmön hymylläni. Mutta sitten hän nähtävästi päätti, että minä olin koettanut tällä tavoin osallistua itse asiassa yläpuolellani olevaan keskusteluun. Minä en tiennyt olinko helpottunut siitä ettei hän ollut huomannut ivaa vai ärsyyntynyt siitä, että hän oli niin valmis uskomaan, että minä tosiaan olin hyväntahtoinen hölmö.

Jaria Liisan diskurssit kiinnostivat yhtä vähän kuin minun repliikkileikkini. Jari oli meistä ainoa todellinen asiakaspalvelija ja koulutettu libristi. Hän oli myös *Matin*, *Maailman sivun* omistajan poikaystävä. Jari ja Matti olivat tavanneet yhteisen tuttavun juhlassa, joihin Jari oli saapunut silloisen miesystävänsä ja Matti vaimonsa *Marjatan* kanssa. Matti oli Jaria kymmenisen vuotta vanhempi,

idearikas liikemies. Jari työskenteli maan arvostetuimmasa kirjakaupassa vastuullisessa tehtävässä. He rakastuivat. Maailman sivu oli ensimmäinen yritys, joka ei tuottaisi Matille suurta voittoa. Jari oli kertonut luottamuksellisesti, että Matti oli aina haaveillut kirjakaupasta, jonka paksuilla matoilla hän voisi äänettömästi käyskennellä lueskelevien ja kirjojen kosketuksesta nauttivien asiakkaiden joukossa, yllään samettihousut ja tweedtakki ja piippu suupielessään. Siihen hänellä harvemmin kuitenkaan oli aikaa, ja toiseksi häntä kiinnosti enemmän kehitellä konseptia, jolla hän aikoi tehdä Maailman sivusta ei suinkaan kaupungin suurinta vaan arvostetuimman kirjakaupan.

Konseptin pääkohdat oli selitetty meille kullekin työhönottotilanteessa piirtoheittimen, kalvojen ja metallisen, kokoontaitettavan karttakepin avulla. Maailman sivussa yhdistyivät kirjanmyymisen parhaat perinteet sekä nyky-aikaisuus. Tilat olivat suhteellisen pienet mutta valoisat ja kiireettömät, sisustus oli tyylikäs ja kuitenkin jollain lailla olohuonomainen tummine, kauniine kirjahyllyineen ja seinälle ripustettuine alkuperäisiä käsikirjoituksia jäljittelevine painokuvineen sekä grafiikoineen. Myymälään Matti hankki asiantuntevat myyjät, joilla ei ollut yhtenäisiä työasuja ja jotka selkeästi olivat kaupassa tekemässä muuta kuin ansaitsemassa happaman näköisinä vuokrarahojaan. Myyjien oli toivottavaa keskustella asiakkaiden kanssa kirjoista, joten omalla ajalla lukemista suositeltiin lämpimästi. Asiakkaita oli neuvottava ja innostettava tällä tavoin hankintoihin koskaan mitään tyrkyttämättä. Dynaamista imagoa loivat verkkokauppa sekä hyvät kotisivut, joita me myyjät päivitimme jatkuvasti arvosteluilla, anekdooteilla ja uutisilla ja joita asiakkaat saattoivat selata muutamalta päätteeltä myös kaupassa.

Matti oli hyvin huolehtiva työnantaja. Osittain se varmasti kuului hänen liikestrategiaansa, mutta osittain se oli

aivan vilpittöntä. Liisan edeltäjä Susanna oli yhtäkkiä ruvennut painamaan töitä taukoa pitämättä, hymyilemättä, silmät kiiluen ja kuumeiset läikät hehkuen poskipäillä, jotka töröttivät kuopalle painuneiden poskien yläpuolella kuin kallionkielekkeet. Matti ei ollut aikailut. Hän oli puuttunut asiaan, muttei tietenkään voinut estää aikuista ihmistä tappamasta itseään. Susanna ei ollut kestänyt huolenpitoa ja asioihinsa puuttumista ja lähti. Matti palkkasi hänen tilalleen Liisan varmistuttuaan siitä ettei tämän hymyttömyys johtunut anoreksiasta, mutta oli yhä jatkuvasti pitämässä huolta meidän lounastauoistamme ja välipaloistamme, mikä oli turhaa varsinkin minun kohdallani, sillä minulla on 14-vuotiaan pojan ruokahalu. Palkkamme oli parempi kuin myymälähenkilökunnan yleensä, ja tämä liisättyä statukseen ja arvovaltaan, jota liikkeemme jo nautti lukijoiden ja kustantajien keskuudessa varmisti sen, että olimme Matille uskollisia. Lateraaliset uraliikkeet eivät kiinnostaneet meitä, eivätkä itse asiassa vertikaalisetkaan. Tai niin väitimme.

Minä, Liisa ja Jari olimme sillä tavoin oudon läheisiä kuin samassa työpaikassa olevat usein ovat. Vietimme kahdeksan tuntia vuorokaudesta seurassa, jota emme olleet valinneet, ja ajan mittaan kiinnymme toisiimme. Tiesimme väkisinkin suurin piirtein toistemme yksityisasiat, mutta suhtauduimme niihin melko kunnioittavasti. Sekä Liisa että Jari tiesivät että Marko oli jättänyt minut. Minä tiesin milloin Liisan poikaystävä Jusa oli taas rakastunut vastaanäyttelijäänsä ylioppilasteatterissa, myöhemmin teatterikorkeakoulussa ja sittemmin laitosteatterissa. Ja tiesin milloin Jarilla ja Matilla oli ollut psykodraama joko keskenään tai Marjatan kanssa, joka vieläkin soitteli hysteerisiä puheluita öisin ja lähetti Matille kopioituja otteita Raamatusta, joissa homoja uhkailtiin jumalallisilla rangaistuksilla.

– Ei sentään yritä enää polttaa taloa, huokasi Jari eräänä aamuna. – Ennen sai aina pelätä että mistä kulmasta roihahtaa. Hirveää tuskaa sen täytyy olla. Ajattele, olet naimisissa viisitoista vuotta, ja yhtäkkiä kaikki on ohi. Marjatasta täytyy tuntua siltä että hän on ollut naimisissa täysin vieraan ihmisen kanssa. Että mitään ei ole jäänyt jäljelle. Ei miestä, ei lapsia. Vain valheellisia muistoja.

– Kai se tuntuisi samalta vaikka mies rakastuisi toiseen naiseenkin, minä sanoin.

– Ei takuulla, Jari sanoi päätään puistaen. – Marjatan kaltaiselle seurapiirirouvalle se on perverssi nöyryytys, josta hän ei luultavasti toivu koskaan. Mieti kaikkia niitä vitsejä, joita nämä ulospäin kultivoituneet mutta sydämen sivistystä vailla olevat nousukaspiirit hänestä veistelevät illallisilla, joille häntä ei enää kutsuta. Hän nimittäin miettii. Illat pitkät yksin sohvalla, kaapit täynnä design-ilta-pukuja joille ei ole enää käyttöä.

Hetken ajan oma kohtaloni ei tuntunutkaan niin hirveän säälittävältä. Sanoin sen Jarille, ja hän katsoi minua pää kallellaan.

– Sinun ja Marjatan kohtaloita ei voi verrata, hän sanoi surullisesti. – Sinä olet nuori ja kaunis, ehdit rakastua monta kertaa, saat lapsia ja perustat perheen. Et menettänyt ystäviäsi erossa, ja niitä jotka menetit sinulla ei koskaan ollutkaan. Ei tietenkään ollut Marjatallakaan.

– Aivan, minä tokaisin. – Haistattaisi paskat seurapiireille. Mitä niistä? Joistain homeisista nousukkaiden illalliskutsuista? Alkaisi tehdä jotain. Ei olisi ehkä hänellekään sydämen sivistyksestä haittaa.

– Hänellä on sitä, sanoi Jari. – Se on vain tukahtunut raivon alle. Hänen elämänsä on ryöstetty. Minun siskolleni kävi vähän samalla tavalla, vielä huonommin vain.

– Mitä tapahtui?

– Hän oli vuosikausia naimisissa miehen kanssa, jolla

oli poika ensimmäisestä avioliitosta. Mies ei halunnut toista lasta. Hän pelkäsi, että tulee taas ero ja pitää järjestää taas eri naisen kanssa lapsen kasvatus ja hoito ja mielen-terveys. Siskoni ymmärsi sen, joten vaikka hän olisi halunnut valtavasti lasta, hän ei voinut pakottaa miestä. Sitten siskoni täytti viisikymmentä. Lasten aika oli ohi, mutta elämässä oli paljon muita hyviä asioita. Ja vuosi sitten mies tuli eräänä päivänä kotiin, alkoi itkeä ja sanoi haluavansa eron. Hän haluaisi naida 30-vuotiaan naisen, jonka kanssa hänellä oli ollut suhde puoli vuotta ja joka oli raskaana.

– Jumalauta on julmaa, minä puuskahdin silmät pyöreinä.

– Elämä on julmaa, sanoi Jari. – Vaikea tuomita kehtään. Ei tietäisi kenestä aloittaa jos siihen ryhtyisi.

Tasan kello viisi vetäisin kassan alapuolella olevan laatikon auki, kiskaisin sieltä lompakkoni ja häivyin kaupasta ja koko rakennuksesta kuin tuli hännän alla. Oli jo pilkkopi-meää, mutta päivällä satanut lumi hohti talojen katoilla ja sai kaupungin keltaiset valot hehkumaan. Nyt pakkanen oli kiristynyt, ja autoni lämpeni vasta kun olin jo miltei kotona. Jouduin pysäköimään sen korttelin toiselle puolelle, ja kävellessäni muutaman kymmenen metriä kotiovelleni vedin kylmää kirkasta ilmaa keuhkoihini ja kuuntelin kuinka askeleni ritisivät kimaltavassa pakkaslumessa.

Päästyäni kotiin riisuin päällysvaatteeni. Kävelin keittiöön ja kurkistin jääkaappiin. Kävelin ainoaan huoneeseeni ja istuin sohvalle. Kohottoauduin ottamaan kaukosäätimen sohvapöydältä ja painoin television päälle. Jotain ääntä, äkkiä. Ei musiikkia, jottei tule tunnetiloja. Puhetta. Valitsin ykköskanavan, ja nähdessäni Englannin liigan matsin sammutin television salamannopeasti. Radio on parempi, sekä puhetta että musiikkia. Levyä ei missään ta-

pauksessa. Huone oli kylmä, sillä talo on vanha eikä patte-
reiden vesi jaksa kiertää ylimpään kerrokseen asti. Kylmät
väreet juoksivat pitkin käsivarsiani ja selkääni. Ponkaisin
ylös sohvalta ja harpoin kokeilemaan pattereita. Jääkyl-
mät. Aloin puuhata takkaan tulta. Puut olivat rutikuivia ja
syttyivät kun hipaisin niitä tulitikulla. Kävelin videohyllyn
luo ja seisoin siinä hetken tunnustellen mielialaani. Val-
litsin ”Naisia hermoromahduksen partaalla”. Työnsin vi-
deon pesään ja istahdin sohvalle kelaamaan sitä alkuun.
Odotellessani vilkaisin pikimustaan ikkunalasiin, johon
takkatulen loimu heijastui. Jossakin tuolla oli meri, mutta
se oli paksussa jäässä ja pimeän sylissä.

Olin saanut uuden kotini sisustettua kolme viikkoa sit-
ten, helmikuun alussa, joten kun kovat, kirkkaat pakkaset
tulivat, saatoin kyyhötellä takkani edessä lampaantaljalla
säälimässä itseäni, mikä on tietenkin huomattavasti muka-
vampi ympäristö itsensä säälimiseen kuin moni muu. Olin
maalannut osan tilavan yksiöni seinistä tiilenpunaisiksi
niin että valon heijastuessa niihin ne hohtivat lämpimästi.
Tai siis ne osat hohtivat, jotka eivät olleet kirja- ja video-
hyllyjen peitossa. Tosiasiassa sellaisia kohtia ei juuri ollut,
ja silti jouduin levittämään kokoelmani eteiseen asti. Sin-
ne, hyllyjä vastapäätä olevalle seinälle asetin kaappikello-
ni, pienen pöydän puhelimelle, postille ja avaimilleni, ja
lattian verhosin mummoni Siirin tummanpunakuivuisella
plyysimatolla. Olin järjestänyt alkoviin kahden hengen
vuoteeni moskiittoverkkoineen (jota en tarvitse moskiitto-
jen loitolla pitämiseen, koska tähän mennessä lienee selvää
etten asu tropiikissa) sekä tummanvihreine ja -sinisine
uusine vuodevaatteineen. Riipputuolini olin ripustanut
niin että saatoin katsella tummia, raskaita rahtilaivoja, jot-
ka kynsivät työläästi merta talvellakin. Mattoni oli peh-
meä, ihana aarre, jonka himmeästi hohtava puuterimainen
pinta näytti siltä kuin sille olisi kaadettu kaakaojauhoa, ja

jota koristivat punaruskeat ja himmeän kullunpunervat
ornamentit. Äitini oli salakuljettanut sen muina miehinä
Turkista. En tunne ketään muuta joka kykenisi salakul-
jettamaan tullin läpi kaksi ja puoli kertaa kolmemetrise-
n maton.

Annan painostuksesta olin ostanut kuusenvihreän van-
hanaikaisen laiskanlinnan, sillä hän kuulemma halusi istua
luonani huonekalussa, jossa ei tarvinnut käyttää vatsa-
lihaksia. Yritin selittää, ettei riippu- tai keinutuolissa suin-
kaan tarvinnut käyttää vatsalihaksia, piti vain löytää tasa-
paino ja rentoutua, ja hän vastasi, että tämä oli hieno elä-
mänfilosofia, jonka olisin kernaasti voinut laajentaa huo-
nekalujen ulkopuolellekin. Tunsin sydämessäni, että hän
osui keskelle taulua.

Tutustuin Annaan noin kolme vuotta sitten kun muutin
kaupunkiin länsirannikolta ja etsin asuntoa. Olin kuu-
kautta aiemmin nähnyt sunnuntailehdessä työpaikkailmoi-
tuksen, jossa etsittiin asiantuntevaa myyjää uuteen kirja-
kauppaan pääkaupunkiin. Olin tuijottanut ilmoitusta ja
tajunnut sillä hetkellä että kaipasin suunnattomasti elä-
mänmuutosta, että mikään ei pidätellyt minua ja että tämä
oli minun tilaisuuteni. Olin lähettänyt hakemuksen empi-
mättä. Viikkoa myöhemmin puhelin oli soinut. Minut kut-
suttiin haastatteluun, ja ilmeisesti onnistuini vakuuttamaan
Matin sekä antaumuksestani että kokemuksestani, sillä
sain paikan.

Olin nähnyt lehdessä ilmoituksen myös alivuokralais-
huoneesta. Soitin numeroon, sovin alustavasti huoneen
vuokrauksesta, kannoin tavarani vuokrattuun paketti-
autoon ja lähdin ajamaan kohti uutta kotikaupunkiani.
Keskustaan ajellessani tiirailin ympärilleni kalvakan aurin-
gon paisteessa uusin silmin: nyt kun olin muuttamassa sin-
ne tuntui kuin olisin käynyt siellä ensimmäistä kertaa.

Kiersin ikkunan auki vaikka oli vasta hyvin varhainen kevät, ja kylmä tuuli, johon en ole vielä kukaan tottunut, sai minut värisemään ja kiertämään ikkunan varsin nopeasti uudestaan kiinni. Leveitä katuja reunustivat puut, joiden mustille oksille ilmestyisi pian hentoja hiirenkorvia, sekä vuosisadan kahdella ensimmäisellä kymmenellä rakennetut jyhkeät, komeat kivitalot, jotka toivat mieleeni Komisario Palmu -elokuvat.

Alivuokralaisasuntoni sijaitsi suurin piirtein yhtä kaukana Maailman sivusta kuin nykyinen asuntoni, mutta vastakkaisessa suunnassa. Talo oli kaunis, ympäristö viehättävä ja sijainti hyvä, mutta vuokraemäntäni oli epämiellyttävä. Hän oli minua vain hiukan vanhempi yksinäinen nainen, joka haastatteli minua hyvin niukkasanaisesti. Kerroin, että luen paljon, ja hän nyökkäsi hyväksyvästi. Kerroin, että nukun huonosti ja että siksi katselen paljon videoita, ja hänen ilmeensä muuttui huolestuneeksi. Kerroin, että videovarusteisiini kuuluu kuulokkeet, ja hänen ilmeensä muuttui helpottuneeksi. Hän totesi minut mieleiseksi alivuokralaiseksi, ja minä kannoin matkalaukkuni käytävän perällä sijaitsevaan pienempään huoneeseen. Vuokraemäntäni oli sulkenut suunsa ja jäänyt katselemaan perääni, ja siitä lähtien hän oli ollut käytännössä mykkä. Paitsi mykkä hän oli täysin ilmeeton ja eleeton, ja hän käveli käsivarret aivan liikkumatta. En olisi ikinä muuttanut hänen luokseen jos olisin ensin nähnyt hänen kävelevän.

Hän oli tehdä minut hulluksi. Hän hiiviskeli hiljaa ympäri asuntoa, enkä koskaan tiennyt seisoiko hän takanani vai ei. Lisäksi kuvittelin että hän seisoi öisin oveni takana. Rentouduin vain silloin kun hän oli poissa kotoa, mutta missä luulette sen kaltaisen ihmisen käyvän? Kuvailin asuinympäristöäni surkeaan sävyyn Maailman sivussa, ja Matti, jolla ei aina ole realistista käsitystä muiden ihmisten finanssiasioista, neuvoi minut Näköala-nimiseen kiin-

teistövälitystoimistoon. Niinpä huristelin töistä päästyäni kartta sinitarralla kojelautaan kiinnitettynä toimistoon ja tapasin tumman, lyhyehkön, hyvin muodokkaan naisen, jolla oli punainen tyköistuva jakkupuku ja Martinez Valeron korkokengät. Kuten sitten kävi ilmi, Anna Henriksson välitti luksusasuntoja, jollaisten vaatehuoneessakaan minulla ei olisi ollut varaa asua.

– Pahoittelen, hän sanoi minun kerrottua mitä halusin ja millä hinnalla. – Täällä olisi muutama ihana, mutta pienimmätkin maksavat monta tuhatta markkaa kuussa.

– Kuinka monta, kysyin epäluuloisesti.

– Monta. Minä välitän kalliita asuntoja.

– Vain kalliita?

– Niin. Se on minun erikoisuuteni. Välitän upeita asuntoja.

– Ai. Sepä ikävää. Upea kyllä kävisi, mutta monta tuhatta kuussa . . . Kuinka monta? Neljä?

– Neljällä saat pikkuruisen.

– Voi paska, lipsautin ja purin sitten huultani. Martinez Valeron korkokengät suhtautuvat yleensä kiroiluun nui-vasti. Vilkaisin Annaa ja näin hänen katsovan minua tutki-vasti.

– Kuinka kiireesti tarvitset asunnon, hän kysyi sitten.

– Mahdollisimman pian. Asun alivuokralaisena. Olen muuttanut tänne vasta vähän aikaa sitten.

– Mistä olet kotoisin?

– Länsirannikolta, vastasin.

– Niinkö, hän sanoi ja katsoi minua taas pitkään. – Pitkät sääret ja terävä kieli?

– Niin, vastasin hiukan hämmästyneenä. Mistä tiesit?

– Minulla on ollut poikaystävä, joka oli länsirannikolta kotoisin. Hänellä oli kolme sisarta, sanoi Anna ja pyöräytti silmiään.

– Mistä sinä olet, kysyin kiinnostuneena.

– Idästä. Pontevammat sääret mutta paljon rakastettava vampi luonne, Anna sanoi, ja minua nauratti. – Sitäpaitsi kaikenlaisia säiriä tarvitaan. Jos kaikilla olisi pikajuoksijan ruumiinrakenne, kuka heittäisi keihästä? Tulisi tylsät olympialaiset, kaikki vain juoksisivat kehää, hän jatkoi. Näin sain tietää että Anna selvensi ajatuksiaan usein urheilumaailmaan sijoittuvien vertauksien avulla.

– Olet siis juuri muuttanut, Anna palasi sitten alkuperäiseen aiheeseen.

– Niin. Aloitin Maailman sivu -nimisessä kirjakaupassa kolme viikkoa sitten.

– Mitä teit ennen sitä?

– Opiskelin kulttuurihistoriaa kotikaupungissani. Olin kirjakaupassa töissä. Tein pariin kustantamoon freelance-töitä, kirjoitin arvioita englanninkielisistä kirjoista ja oikoluin käännöksiä.

Anna nyökkäsi kuin olisi tämän perusteella jo onnistunut määrittelemään minut.

– Vanhako olet?

– 29. Nyt asun alivuokralaisena, enkä viihdy siellä. Vuokaremäntäni on hiukan pelottava.

– Pelottava, toisti Anna kysyvästi.

– Hän hiiviskelee ympärilläni eikä puhu koskaan mitään. Ja sitäpaitsi pidän omasta rauhasta. Vietän paljon aikaa kotona. Sen ei tarvitse olla iso, minulla ei ole paljon tavaraa, mutta mielellään se saisi olla kaunis . . . Ei minulla ole kuin kirjahyllyt, keinutuoli ja riippumatto . . . Pidän keinuvista ja heiluvista huonekaluista . . . Ja muustakin heiluvasta, tuulikelloista ja amppeleista, jatkoin, niin kuin se olisi kiinnostanut luksusasuntojen välittäjää.

– En haluaisi istua yhdessäkään huonekalussasi, Anna sanoi niin vakaasti kuin olisi päättänyt pysyä tukevasti pystyssä vaikka pelkän äänenpainonsa avulla. – Oletko syönyt?

– En ole. Ainakaan tuntiin.

– Luulisi ettet viikkoon, sanoi Anna vilkaistuaan minua epäluuloisesti kiireestä kantapähän.

Siirryimme viereiseen pieneen ravintolaan lounaalle, ja Annan puhelin soi jatkuvasti. Työ oli Annalle tärkeää. Hän oli 36-vuotias ja erittäin hyvin menestyvä.

– Menevätkö kalliit asunnot noin hyvin? kysyin.

– Ei niitä tietenkään mene yhtä paljon kuin tavallisia. Mutta niiden välittämisessä on kovempi työ. Palvelun pitää olla hyvin henkilökohtaista, asiaan pitää paneutua täydellisesti ja laittaa siihen paljon aikaa. Rikkaat ovat epäluuloisia ja tarvitsevat paljon huomiota. Ei tarvitse hankkia lapsia ollenkaan kun on tällaisia asiakkaita.

– Sinulla ei siis ole lapsia, sanoin.

Anna puisti päätään.

– En ole tavannut vielä lasteni isää. Mutta haluaisin kyllä lapsen. Kovasti. Entä sinä?

Minä kohautin harteitani.

– Joskus. Sen sijaan lasteni isän haluaisin kovasti nyt heti.

Anna hörähti. Se on ainoa tapa kuvailla sitä ääntä, jollainen hänen kurkustaan purkautui. Hänellä oli myös hupaisa tapa heittää päätään hiukan takakenoon aina kun hän hörähti, ikään kuin hän olisi suoristanut kurkkuaan ja tehnyt naurulle tilaa purkautua.

– Jos minä löydän isän, teen hänen kanssaan lapsen ja sitten sinä saat hänet. Kaikki ovat tyytyväisiä.

Nyt nauroin minä, ja silloin tarjoilija ilmestyi heiluriovien takaa keittiöstä ja höyryävät annokset kannettiin eteemme. Vesi herahti kielelleni ja tartuin tukevasti haarukkaan.

– Ah, sanoin, työnsin haarukallisen ruokaa suuhuni ja nielaisin sen ahneesti. Maku oli ihana, ja jouduin varmaan pieneen hurmiotilaan, koska kykenemättä kontrolloimaan itseäni totesin:

– Ihminen on todella onnellinen vain silloin kun hänen ruumiinaukkoihinsa työnnetään jotakin tai niistä tulee jotakin pois. Kaikki muu on teeskentelyä.

Työnsin suuhuni toisen haarukallisen ruokaa ja huomasin vasta sitten että Anna tuijotti minua.

– Minä, tuota, aloitin häkeltyneenä, sillä tajusin kuulostaneeni melkoisen tuttavalliselta. Mutta ennen kuin ehdin jatkaa pidemmälle, Anna keskeytti minut.

– Sisareni, hän henkäisi. – Missä olet ollut tähän asti?

2. luku

Aikanaan Anna tutustutti minut Lauraan ja Samiin, ja oli sillä tavoin osallisena niihin käänteisiin, jotka mullistivat elämäni kolme vuotta myöhemmin. Vai olisiko minulle joka tapauksessa ennemmin tai myöhemmin käynyt niin? Vai vaadittiinko siihen nimenomaan Marko, Laura ja Sami? Olinko minä yksin syyllinen, vai oliko heissä syytä yhtä paljon kuin minussa?

Anna tiesi Lauran yhteisen tuttavan Katariina Laakson kautta. Katariina Laakso oli taidevälittäjä, johon Anna oli tutustunut rahakkaiden asuntokauppojen yhteydessä ja jonka kanssa hän kävi silloin tällöin drinkillä ja taidenäytelyiden avajaisissa. Laura taas oli Katariinan lapsuudenystävä, fysioterapeutti, hieroja, homeopaatti ja vyöhyketerapeutti. Ja minä poden unettomuuden lisäksi kroonista päänsärkyä. Molempiin olen kokeillut elämäni varrella kaikkia mahdollisia poppakonsteja, ja homeopatia on tehonnut niihin kaikkein parhaiten.

Menin siis Annan neuvosta Lauran vastaanotolle kertomaan, että päätäni oli taas särkenyt siitä lähtien kun olin muuttanut kaupunkiin. Hän haastatteli minua pitkästi ja intiimisti kuten ensimmäisen istunnon aikana pitääkin, ja puolessa tunnissa hän tiesi minusta yhtä paljon kuin monet vuosien takaiset tuttavani.

Laura ei ollut niitä hempeitä luontaisparantajia, jotka puhuvat mystisiä pehmoisella äänellä ja tihkuvat lämpöä ja naisellista voimaa. Hän oli jotenkin paljon etäisempi, mutta hyvin ystävällinen. Hänellä oli paksut, punaiset

kiharat, jotka hän sitoi mustalla nauhalla niskaan. Hänen ihonsa oli posliinimaista, kuin se olisi ollut hyvin ohutta ja luut olisivat hohtaneet sieltä läpi, ja hänen sirojen käsiensä liikkeet olivat kauniit ja ilmavat, kuin balettianssijalla. Lämpikuultava iho, kiharapilvi ja liikkeiden sirous saivat hänet vaikuttamaan hennolta ja hauraalta, ja minä hämmästyin halatessani häntä ensimmäistä kertaa ja huomautessani, ettei hän ollut minua paljoakaan lyhyempi eikä laihempi. Tunsin oloni luottavaiseksi hänen lämpimissä, ammattimaisen voimakkaissa käsissään, jotka eivät siroudestaan huolimatta olleet lainkaan luisevat, ja usein kerroin hänelle ajatuksiani. Että en oikein tiennyt mitä tekin kirjakaupassa kuluvalla elämälläni, että Susanna oli taas oksentanut töissä monta päivää peräkkäin, että olin yksinäisyyttäni käynyt lasillisella miehen kanssa joka oli viimeksi käynyt elokuvissa katsomassa uuden James Bondin ja joka luki joka vuosi vain uuden Grishamin, ja että minusta oli masentavaa ajatella, että suloinen, raitamekkoinen Judy Garland oli ollut kännissä ja pillerihumalassa filmatessaan ”Tyttöä ja kosijaa”.

Sain tietää, että Lauralla oli Sami-niminen mies ja kaksi poikaa, kaksi ja puolivuotias Aaron sekä viisikuukautinen Johannes. Laura pysytteli kuitenkin ystävällisyydestään huolimatta jollain tavoin niin etäisenä, että hämmästyin hänen kysyessään kerran:

– Haluaisitko tulla meille syömään?

Tunsin kulmakarvojeni ponnahtavan hiusrajaan, mutta sain vastattua:

– Öö, hmm, mielelläni. Milloin?

– Vaikka tänään. On perjantai ja olet viimeinen asiakasni. Tiedän ettet pidä yllätyksistä, mutta nyt olisi sopiva päivä. Sami on kotona lasten kanssa, tapaisit hänetkin. Pojat tosin varmaan nukkuvat jo.

Vielä nytkin, kaikesta siitä huolimatta mitä myöhem-

min paljastui, uskon että Laura sääli minua koska olin hiukan yksinäinen, ja että siksi hän kutsui minut luokseen. Ja koska tosiasiaa olinkin yksinäinen, otin yllättävän kutsun mielihyvällä vastaan.

Laura ja Sami asuivat keskustan ulkopuolella idyllisellä, vihreällä puutaloalueella. He olivat ostaneet talon avioituttuaan kolme vuotta aikaisemmin lyhyen seurustelun jälkeen.

– Ei siinä ollut mitään miettimistä, totesi Laura ajaessamme minun Mazdallani heidän pihaansa. – En ollut enää mikään teini, ja tunsin, että olin saanut jo oman osani seikkailemisesta. Nyt oli tämän vuoro, Laura jatkoi käsivarttaan heilauttaen. Hän vilkaisi tuulilasin läpi taloa, ja minä tein samoin. Näin kaksikerroksisen, vanhalla sinisellä maalatun puutalon, jonka suurelle valkoiselle kuistille johtivat leveät portaat. Erotin liikettä talon kulmasta päädyn läheltä. Valkokarmisen ikkunan verhot heilahtivat ja näin vilaukselta miehen hahmon.

”Tähän” kuului sinisen talon lisäksi piha ja puutarha, jotka olivat naapuruston laajimmat. Ennen Lauran perhetä talossa oli asunut vanha, valkotukkainen rouva, joka oli miehensä kuoleman jälkeen vetäytynyt muistojen maailmaan ja sulkenut oven perässään. Aviomiehen elässä rouva oli keskittänyt kaiken mielenkiintonsa puutarhaan, ja se olikin ollut koko kaupunginosan upein. Mutta aviomiehen kuoltua piha oli saanut rehottaa rauhassa vuosikausia, kunnes paikka oli näyttänyt viidakolta tai Salaiselta puutarhalta, missä tiheä kasvillisuus suojelee intiimiä salaisuutta. Kun rouvaa ei sitten ollut muutamaan päivään näkynyt, naapurit ja poliisi olivat raivanneet tiensä taloon ja löytäneet hänet kuolleenä sängyltä siniseen leninkiin puukeutuneena, hiukset kauniisti kammattuna ja pyhäkengät jalassa, ujo hymy kasvoilla ja miehensä kuvaa rintaansa vastaan puristaen.

Laura ja Sami olivat tuoneet mukanaan uutta elämää. Rehevä puutarha oli saanut karsimisesta voimaa ja kasvanut taas tuoreena ja tuuheana. Kenties ympäristön voima ja hedelmällisyys oli heijastunut heihinkin, sillä he olivat saaneet nopeassa tahdissa Aaronin ja Johanneksen.

– Meillä oli onnea, Laura oli sanonut. – Lapsista ei koskaan tiedä, ja olimme varautuneet odottamaan kauan.

Kävellessämme kohti valkoista kuistia katselin ihaillen ympärilleni. Korkea orapihlaja-aita erotti talon hiekkatiestä, ja etelään päin katsovan verannan suojana kasvoi tuuhea sireeni. Piippuköynnöksen kaunismuotoiset tummat lehdet kiemurtelivat paksuna verhona pitkin talon seinää, mutta verannan kolmea pylvästä ne kiersivät herkästi, kuin Lauran viehkeä, kaunisliikkeinen käsi olisi itse kietonut ne niiden ympärille. Täällä tuuli huomattavasti vähemmän kuin keskustassa, ja lempeä ilma sekä taloa ympäröivä keväinen vehreys toivat minulle mieleen kotikaupunkini. Kauempana pihalla näin muhkuraiset omenapuun rungot, siniraidallisen riippumaton, tummanruskeaksi petsatun pihakeinin sekä lasten pienen turvakeinin ja kiipeilyköyden.

Ovi aukesi vanhat saranat naristen, ja kuullessani askeleita sekä koiran kynsien rapinaa verannan vanhalla lautalattialla käännyin katsomaan.

Sami oli astunut ulos suuri rottweiler kannoillaan. Hän oli tumma ja hauskanäköinen, ja niin pitkäksi mieheksi hän käveli harvinaisen sulavasti ja notkeasti. Yllään hänellä oli farkut, valkoinen t-paita ja sen päällä edestä avonainen flanellipaita. Jalassa hänellä oli valkoiset urheilukengät, joiden nauhat olivat auki.

– Hei, hän sanoi Lauralle. – Ihmettelin, kuka ajoi pihalle.

– Sami, tässä on Iiris, Laura sanoi.

– Terve, olen kuullut sinusta, sanoi Sami ja ojensi hymyillen kättään. Tartuin siihen, ja hän puristi nopeasti

ja lujasti kättäni. – Hei, minä sanoin.

– Pyysin Iiriksen syömään, Laura selitti.

– Kiva, totesi Sami mutkattomasti.

– Nukkuvatko lapset jo, Laura kysyi Samilta lähtien kiipeämään portaita ylös.

– Nukkuvat. Eivät kyselleet sinua kertaakaan. Mutisivat vielä nukahtaessaankin ”Isi, isi”.

– Johanneskin?

Sami nyökkäsi.

– Johannes on puolivuotias ja sanoo jatkuvasti ”isi, isi”, mutta vain silloin kun minä en ole kotona, Laura sanoi minulle.

Eteinen oli pieni ja tupaten täynnä kenkiä, vaatteita, laukuja ja erikokoisia ja -näköisiä palloja. Laura riisui takkinsa ja ripusti sen naulakon koukkuun, Sami laittoi minun takkini vaateripustimelle.

– Ole kuin kotonasi, Laura huusi olkansa yli kadotesaan oviverhon taakse suureen tupakeittiöön. – Sami esittelee sinulle taloa.

Talo oli oikeastaan nelikerroksinen, jos laskettiin mukaan ullakko ja kellari. Suurta, vaaleasävyistä olohuonetta hallitsivat kirja-, levy- ja videohyllyt, vanha, ruskea, upottava sohvakalusto sekä suuri televisio.

– *Is this the elevator*, minulta pääsi ennen kuin ehdin pysäyttää itseäni.

Sami vilkaisu minuun.

– Loma Roomassa, minä selitin. – Gregory Peck vie kotiinsa Audrey Hepburnin, joka on prinsessa ja luulee olohuonetta hissiksi.

Sami naurahti.

– Täällä minä istun öisin kuuntelemassa musiikkia tai katsomassa elokuvia, hän selitti sitten. – Kun Laura ja lapset nukkuvat.

– Nukutko sinäkin huonosti, minä kysyin.
– En, vastasi Sami. – En vain tarvitse paljon unta. Viisi tuntia yössä riittää mainiosti.

– Laura tekee yleensä ruuan, hän jatkoi johdattaessaan minut keittiöön, joka oli täynnä kattiloita ja pulloja ja purnukoita ja ruukkuyrttejä ja kuivattuja yrttejä. Laura oli pilkkomassa valkosipulia ja vilkaisi olkansa yli Samiin.

- Sami siivoaa. Suurin piirtein.
- Siivoan erinomaisesti, tarkensi Sami.

Jatkoimme matkaa yläkertaan, missä kurkistin nopeasti makuuhuoneeseen ja sitten hiirenhiljaa lastenhuoneeseen. Pinnasängyssä kyyhötti pieni mytty ja isommassa lastensängyssä toinen, joka näytti ensimmäiseen verrattuna jättäjäiseltä.

– Harmi etten nähnyt niitä, kuiskasin kun Sami veti oven hiljaa melkein kiinni.

– No, näet nyt ensin talon. Vintille en tällä kertaa sinua vie. Aaron voi esitellä sitä sinulle ensi kerralla. Se on hänen aarreaittansa. Siellä on kaikkea vanhaa tavaraa, vaatteita, minun lelujani, Lauran leluja, astioita, 40-luvun maito- ja kaljapulloja sekä kaikenlaisia esineitä, joista on aikuisenkin vaikea sanoa mitä ne ovat. Mutta nyt siellä on pimeää. Sen sijaan näytän sinulle verstaani. Se on minun aarreaittani.

Sami oli koulutukseltaan arkkitehti, muttei ollut harjoittanut ammattiaan kuin pari vuotta. Leipänsä hän ansaitsi puusepäntöillä sekä suunnittelemalla ja toteuttamalla lavasteita televisiostudioihin. Kellarissa sijaitseva verstaas oli täynnä lastuja, sahanpuruja ja työkaluja, ja ilma tuoksui tuoreelta puulta. Huoneen ovenpuoleisessa nurkassa seisovivat stereot ja pino cd-levyjä. Vilkaisin nopeasti mitä ne olivat: Bruce Springsteeniä, Johnny Cashia, J. Karjalaista.

- Mitä musiikkia sinä kuuntelet, Sami kysyi.
- Kaikenlaista, vastasin. – Mieluiten vanhaa jazzia.

Sami nyökkäsi pari kertaa ja perääntyi verstaasta takaisin käytävään.

– Sinähän et ole täältä kotoisin, sanoi Sami kysyvään sävyyn sulkien oven.

Minä puistin päätäni ja lähdin seuraamaan häntä portaita pitkin takaisin ylös.

– Länsirannikolta, vastasin. – Muutin tänne kuukausi sitten.

– Missä asut?

– Alivuokralaisena keskustassa. Minulla on kymmenen neliötä elintilaa ja vuokraemäntä, joka hiiviskelee perässäni ja seisoo öisin oveni takana.

– Ihanko totta, kysyi Sami.

– Luulen niin. En ole koskaan uskaltanut käydä katsomassa. Hän kävelee käsivarret liikkumatta.

Sami irvisti ja veti ilmaa sisäänsä hampaiden läpi.

– Kuulostaa vaaralliselta. Käänteiseltä versiolta ”Nuoresta naimattomasta naisesta.”

– Kiitos, sanoin silmiäni pyörätellen. – Nyt en pysty koskaan enää ummistamaan silmiäni.

Ruoan jälkeen minä ja Laura otimme viinilasit ja Sami olutpullonsa ja siirryimme olohuoneeseen. Sami laittoi levyyn soimaan, ja kun Ben Websterin saksofonin pehmeät sävelet puhkesivat ilmoille, Laura vilkaisi häneen.

– Oho, hän sanoi.

Minä vilkaisin kysyvästi ensin Lauraa, sitten Samia, joka oli kyykistynyt cd-soittimen ääreen.

– Sami ei koskaan kuuntele oma-aloitteisesti jazzia, selitti Laura.

– Kuuntelenhan, väitti Sami, mutta Laura puisti päätään.

– Samilla on itsellään yksi ainoa jazz-levy. Ry Cooder. Loput ovat minun, sanoi Laura, vilkaisi vielä Samia ja kä-

pertyi sitten sohvannurkkaan. Minä astuin kirjahyllyjen luo ja aloin lukea niska vinossa kirjojen nimiä niiden selkämkyksistä. Huomattuani että monet nimekkeistä olivat espanjankielisiä käännyin Lauraan päin.

– Kumpi teistä osaa Espanjaa?

– Minä, sanoi Laura. – Asuin nuorena Argentiinassa.

– Nuorena, tuhahti Sami. – Siitä on kolme vuotta.

– Totta, Laura sanoi hetken mietittyään ja naurahti.

– Tuntuu siltä kuin siitä olisi paljon, paljon kauemmin. En paljoa muistele sitä.

– Joskus unissaan, selitti Sami. – Päätellen siitä että hän puhuu espanjaa. Yritän aina kuunnella sanoisiko hän ”Pedro” tai ”Juan”, mutta ainoa sana jonka olen erottanut on ”servea”.

– Cerveza. Se tarkoittaa ”olut”. Tarjoilin baarissa Buenos Airesissa, selitti Laura kiertäen hiuskiehkuraa etusormensa ympärille.

– Miksi lähdit Argentiinaan, minä kysyin.

Laura kohautti olkiaan.

– Koulutin itseni fysioterapeutiksi ja hierojaksi, sillä ajattelin että voisin matkustella. Lihasten venytteleminen ja paineleminen on joka maassa samanlaista. Halusin vaihtelua, halusin matkustaa kauas, ja valitsin Argentiinan, koska pidin espanjan kielestä ja sinne on eurooppalaisen helpointa sulautua. Vaaleita ihmisiä on paljon. Etsin täältä käsin töitä mutten saanut. Lähdin sinne joka tapauksessa, ja niin minusta tuli tarjoilija.

– Kauanko olit siellä?

– Kaksi vuotta, vähän yli.

– Mitä sitten tapahtui?

Laura kohautti taas harteitaan.

– Tulin pois. Ja sitten tapasin Samin. Haluatko lisää viiniä, hän tiedusteli kohottautuen sohvalta ja kurottaen kohti viinipulloa.

Minä puistin päätäni.

– Buenos Airesin satamakortteleista tänne omenapuiden alle, Sami sanoi kohottaen kulmiaan merkitsevästi.

– Melkoinen kulttuurisokki.

– Se ei ollut satamakortteli, sanoi Laura hiljaa, ja näin miten Sami vilkaisi häneen nopeasti. Sitten Laura sanoi reippaalla äänellä:

– Iiris asuu ensimmäistä kertaa poissa kotikaupungistaan.

– Niinkö, kysyi Sami. – Etkö ole koskaan halunnut asua ulkomailla?

– En ole vielä käynyt sellaisessa paikassa, jonne haluaisin muuttaa, minä vastasin. – Pidän siitä että kun nousen raitiovaunuun siellä on kaltaisiani pidättyväisiä muukalaisia, jotka eivät etsi katse- tai puhekontaktia ja joiden henkilökohtainen reviiiri on yli puolitoista metriä.

Sami hymyili leveästi.

– Hassua. Olet niin epäsuomalaisen näköinen ja sisältä pesunkestävä härmäläinen.

– Äitini suku on alunperin venäläistä. Olemme kaikki hyvin tummia. Äitini taas on sisältäkin erittäin epäsuomalainen. Hän on taiteilija, sanoin painottaen viimeistä sanaa kulmakarvojani kohottaen.

– Saminkin äiti maalaa, pisti Laura väliin.

– Kukka-asetelmia, sanoi Sami. – Orvokkeja. Ruiskukia ja päivänkakkaroita maljakossa pitsiliinalla.

– Hänen seinänsä ovat täynnä niitä, sanoi Laura. – Ja meidän komeromme.

– Minun äitini maalaa yötä, minä sanoin.

– Ainako, kysyi Sami.

– Aina. Se on hänen nimikkoteemansa. Äitini nimi on Leila, ja se tarkoittaa arabiaksi yötä, minä selitin. – Se on hyvä teema. Laaja. Venyy symboliseksi. Ihmismielen pimeydeksi. Ei ehdy koskaan.

Puhelin soi. Laura ponnahti ylös, mutta Sami oli lähempänä eteistä.

– Minä menen, hän sanoi.

Hetken kuluttua hän palasi takaisin.

– Taas väärä numero, hän sanoi kulmat kurtussa. – Viimeksi pari päivää sitten. Jonkun on täytynyt saada melkein sama numero kuin meillä.

– Haluatko toisen oluen, kysyi Laura Samilta.

– Joo, sanoi Sami.

– Minä haen, sanoi Laura ponnahtaen ylös. – Anteeksi, hän sanoi kompastuessaan jalkaani. Sitten hän katosi keittiöön ja alkoi kilistellä pulloja.

Lähtiessäni halasin Lauraa ja kiitin häntä kaikesta. Kun halasin Samia erotin hänen tummissa hiuksissaan hiukan harmaata.

– Eihän hän ollut yhtään varautunut, kuulin Samin sanovan painettuani oven kiinni ja vetäessäni sormikkaita käteeni keittiön avoimen ikkunan ulkopuolella.

– Ei hän tänään ollutkaan, vastasi Laura alkaen kolistella astioita.

Viikon kuluttua olin heillä taas ja tutustuin lapsiin. Johanneksen naama näytti täysikuulta jolla on kaksi alahammasta. Aaron oli puuhakas ja puhelias, ja minusta hänen puheensa kuulosti hepreankieliseltä loitsulta.

– Oletteko aivan varmoja että lapsi puhuu suomea, kysyin Lauralta ja Samilta epäilevästi.

He olivat, ja niin käsittämätöntä kuin se olikin, he ymmärsivät tästä mystisestä molotuksesta kaiken.

Lauran esittäessä kolmen viikon sisällä kolmannen kutsun sanoin epäileväni, että Sami alkaisi pelätä minun muuttavan heille.

– Ei hän sitä pelkää.

– Mistä tiedät, kysyin.

– Usko minua. Tiedän.

Joten otin kutsun taas vastaan.

– Mitä kuuluu, Sami kysyi halattuaan minua eteisessä.

– Töissä on hiukan kireää, vastasin kävellessämme peräkanaa keittiöön. – Marjatta on alkanut antaa lehdistöle haastatteluja. ”Mieheni paljastui homoksi”. ”Seurapiirirouvan elämä romahti.” ”Marjatta Koivuahon avoin tilitys: Mieheni jätti minut miehen takia.” ”Tunnettu liikemies paljastui hinttariksi.” Voitte vain kuvitella. Lisäksi vuokraemäntäni on hiiviskellyt minut uuvuksiin.

– Iiris pelkää, että sinä pelkäät, että hän kohta muuttaa tänne.

Sami katsoi Lauraan, rykäisi nyrkkiinsä ja sanoi minulle:

– No, itse asiassa me ajattelimme, että meillähän on vierashuone ihan käyttämättä. Meistä olisi mukavaa jos asuisit siellä kunnes löydät asunnon.

Tuijotin häntä suu auki ja vilkaisin nopeasti Lauraan.

– En sanonut sinulle itse, koska ajattelin että pelkäisit minun puhuneen Samin ympäri, sanoi Laura.

– No etkö sitten puhunut, kysyin epäilevästi katsellen heitä kumpaakin vuoron perään.

Kumpikin puisti päätään sangen uskottavasti, mutta olin varma, että ajatus oli ollut Lauran.

– En tiedä voinko, aloitin. – En tiedä milloin saan asunnon, enkä haluaisi nuohota . . .

– Ei sinun tarvitse nuohota. Minä voin edelleen tehdä sen, lupasi Sami.

– Heh heh, sanoin.

– Jos asunnon löytämiseen menee kauan, voit maksaa vuokraa, jos se siitä on kiinni. Tai me voimme potkia sinut pellolle, kun hermostumme sinuun, sanoi Laura.

– Niinhän sinä nyt sanot, minä varoitin. – Helpommin sanottu kuin tehty.

Jo seuraavalla viikolla raahasin vähäisen omaisuuteni heille.

– He tarvitsevat lapsenvahdin, lausui Anna tuomionsa kertoessani suunnitelmasta hänelle.

– Eivät he tarvitse minunlaistani lapsenvahtia, sanoin varmasti. – Oletko mustasukkainen? Haluaisitko että muuttaisin sinun luoksesi?

– Herra varjele, sanoi Anna säikähtäneenä. – Minä olen asunut liian kauan yksin. En tahdo sinne ketään sotkemaan.

Mikä merkillisintä, vuokraemäntäni näytti olevan todelta pahoillaan minun muuttaessani pois. Kun kerroin hänelle lähteväni saman tien, hän seiso edessäni hievahtamatta, käsivarret suorina, ja hänen silmänsä kostuivat. Minä hämmennyin täysin ja aloin sepittää löytäneeni ihanan asunnon ja sitäpaitsi älyttömän halvan, sillä en hennotta kertoa totuutta.

Kun sitten olin olin kantanut viimeiset tavarani Samin autoon ja ojensin vuokraemännälleni avaimet, hän ripustautui kaulaani ja puristi minua niin että henkeni salpautui. Irrottauduin hänestä niin nopeasti kuin kehtasin.

– No, hei nyt sitten, sanoin vaivautuneesti ja lähdin puolijuoksua portaita alas. – Kaikkea hyvää. Ja kiitos. Vuokraemäntäni katsoi minua sanaakaan sanomatta. Kun avasin ulko-oven, en ollut vielääkään kuullut hänen vetävän ovea kiinni.

– Mystistä, miten yksipuolista vetovoima voi joskus olla, sanoin Samille autossa.

– Se on aika harvinaista, yleensä jos tuntee vetoa johonkukuhun, on melkein varmaa että se toinen tuntee samoin.

– Niin kuin sinä ja Laura, minä sanoin haaveelliseen sävyyn.

– Nnniin, sanoi Sami. Ja sitten päättäväisesti: – Niin kuin minä ja Laura.

Samin ja Lauran luona tunsin itseni vaihto-oppilaaksi,

joka on saanut vuodeksi täydellisen perheen, keskivertoa boheemimman vain. Sen lähempänä perheidyillä en ole koskaan ollut. Sain tietää, ettei Laurakaan ollut. Laura ei ollut koskaan tavannut isäänsä. Hänen äitinsä Marja ei ollut kyennyt paljoa kertomaan miehestä, sillä hän ei ollut itsekään tuntenut tätä kovin hyvin. Etunimen ja sukunimen hän tiesi: Risto Järvinen. Risto Järvinen oli ollut pitkä ja vaalea ja kaupungissa väliaikaisissa kadunrakennushommissa. Hän oli ollut hauska, hiukan viinaanmenevä ja levoton, eikä ollut pysähtynyt paikoilleen kuullessaan että Lauran äiti oli raskaana. Eipä sillä että Marja sitä olisi koskaan odottanutkaan.

Minun isäni ja äitini olivat naimisissa kolme vuotta. Sitteen äitini sai tarpeekseen, pakkasi minut kantokassiin ja häipyi ennen kuin he nylkisivät toisensa elävältä. Äitini taivoon isänikin oli ollut aloitteleva taiteilija. He olivat rakastuneet toisiinsa silmittömästi ja ajatelleet intohimonsa huumassa että olisi romanttista ja huikeaa saada lapsi. Miksi tulenpalavaksi olenoksi heidän jumalaiset sielunsa yhtyessään muuttuisivatkaan! Äitini oli tullut raskaaksi muutaman kuukauden kuluttua kohtaamisesta, ja minun syntymästäni alkoi heidän rakkautensa lähtölaskenta. Minä uuvutin heidät huudollani, ja heidän boheemiin elämänsä muotoutui vuokseni väkipakosta sääntöjä, joiden porvarillinen luonne sai varsinkin isäni tuntemaan itsensä sietämättömän tavanomaiseksi. Ennen pitkää entisistä rakastavaisista oli tullut pahimmat vihamiehet. En muista isästäni mitään, mutta olen kuullut äitini puhuvan tyttöystäviensä kanssa heidän psykodraamoistaan. He tärvelivät toistensa töitä, piinasivat toisiaan rakastajilla ja kävivät yleensä riidan päätteeksi toistensa kimppuun kynsin hampain. Minun ollessani kaksivuotias äitini sai tarpeekseen ja häipyi. En tiedä häipyikö hän vain näyttääkseen isälleni vai oliko hän tosissaan, mutta isäni ei tehnyt elettä-

kään saadakseen meitä takaisin. Jonkin ajan kuluttua äitini kuuli hänen muuttaneen Ruotsiin, ja vuoden kuluttua hänen jälkensä olivat kadonneet.

En koskaan osannut kaivata sellaista mistä en mitään tiennyt. Äitini seurapiiri koostui yksinhuoltajista, ja sen vuoksi meillä jälkipolvella oli hyvin hämärä käsitys isistä ja niiden funktiosta perheessä. Kukaan meistä ei voinut kuvitella millainen isä on ja mitä semmoinen tekee kotona. Olimme kuin jotain alkukantaista ihmisheimoa, joiden urokset vaeltavat muutaman vuoden välein eteenpäin siirtämään lisää lapsia turvataksaan lajin jatkumisen, ja naaraat jäävät kotiluolaansa kasvattamaan jälkeläisiä. Anna oli ensimmäinen läheinen ystäväni jonka isä asui kotona. Kyselin häneltä kerran millaista se on. ”Se on ihan tavallista”, hän vastasi olkiaan kohauttaen. Mutta katsoessani Samia, Aaronia ja Johannesta tajusin millaista se voi olla.

Kun olin asunut Lauran ja Samin luona muutaman päivän lähdimme kaikki noin kilometrin päässä olevaan leikkipuistoon. Oli kesäkuun alku. Puiden lehdet olivat vielä vaalean vihreitä, nihkeitä ja puhtaita, ja sireenipensaat olivat juuri puhjennet kukkaan ja tuoksuivat hennosti. Minä ja Laura istuimme penkillä kasvot aurinkoon päin kääntäytyinä. Johannes nukkui vieressämme vaunuissa. Sami vei Aaronin turvakeinuun ja työnsi vauhtia ja huusi aina keinun kaaren korkeimmassa kohdassa HUI, ja Aaron kirkui riemusta. Sitten Sami kaappasi hänet kainaloonsa ja pyöritti villisti mölyten ympäriinsä. Hän vei Aaronin liukumäkeen, työnsi hänet alas ja Aaron kikatti. Sami nosti hänet syliinsä pussaillen hänen hiekkaista poskeaan ja laskei hänet taas maahan. Sitten Aaron lähti riehaantuneena juoksemaan ja kiipeämään yksinään liukumäen portaita ylös. Sami säikähti, nappasi hänet kiinni ja sanoi ankarasti: ”Ei, Aaron. Et saa kiivetä yksin”. Aaron alkoi itkeä, mutta Sami piti häntä tiukasti otteessaan ja kysyi: ”No,

haluatko vielä laskea?” Aaron nyyhki ja nyökytteli, ja Sami sanoi: ”Lopeta itkeminen, niin lasketaan lisää.” Aaron hieroi silmiään ja sulki suunsa, ja Sami työnsi hänet taas alas.

Yhtäkkiä Laura nyökkäsi Samiin ja Aaroniin päin ja sanoi:

– Tuollaista on kun on isä.

Me tuijotimme heitä. Kurkkuani alkoi kuristaa, ja hetken ajan hiekkalaatikolla istui pieni tyttö, joka vihasi vielä pienempää poikaa, jota isä rakasti noin paljon. Sitten käännyn Lauraan päin, mutta sanat juutuivat kurkkuuni.

– Tiedän, Laura sanoi.

Sami suhtautui minuunkin isällisesti, ja pidin siitä. Hän tiedusteli illalla päiväni kulkua ja kysyi olinko huomannut että televisiosta tuli ”Viattomuuden aika”. Hän nuhteli minua jos jätin kahvikuppini aamulla pöytään ja opetti minut vaihtamaan sulakkeen. Olimme molemmat illan virkkuja, ja meille tuli tavaksi katsoa yhdessä viikonloppuöisin NHL-otteluita satelliittikanavilta. Minä jaksoin yleensä katsoa ensimmäisen erän ja nukahdin sitten sohvalla Samin viereen. Vitsailimme usein sillä että minä olin kuin hänen pikkusiskonsa tai tytär, jota hän ei saanutkaan kuusivuotiaana ensimmäisen tyttöystävänsä Marikan kanssa huolimatta niistä lukuisista kerroista, jotka he olivat maanneet päällekkäin kaikki vaatteet päällä, liikahdelleet kouristuksenomaisesti ja läähättäneet, kuten Marika oli tiennyt asiaan kuuluvan.

Muutamit seikat minua kuitenkin hieman huolestuttivat uudessa kodissani. Mietin millä tavoin minun pitäisi ottaa Lauraa, Samia ja lapsia huomioon, pitäisikö minun ruokailla aina heidän kanssaan, *saisinko* ruokailla aina heidän kanssaan, ja kuinka he olettaisivat minun toimivan mikäli

esimerkiksi törmäisin jumalaiseen mieheen ja haluaisin harrastaa meluisaa viidakkoseksiä hänen kanssaan? Asiaa hetken pohdittuani myönsin kuitenkin, että 27 vuoden ikään mennessä en ollut koskaan törmännyt jumalaiseen mieheen ja harrastanut noin vain meluisaa viidakkoseksiä, ja uskoin Lauran tuntevan minut niin hyvin että tiesi sen olevan melko epätodennäköistä.

– Minähän olisin aina voinut sujauttaa ruokaasi eläimellisiä seksihimoja hillitseviä homeopaattisia lääkkeitä jos olisin kyllästynyt kuuntelemaan kirkumistasi, Laura totesi ottaessani asian esille joskus paljon myöhemmin.

Mutta kuten sanottu se ei ollut tarpeen. Ei siksi, etteikö seksi olisi ollut mielessäni muuttaessani heille. En ollut seurustellut pitkään aikaan (viisi kuukautta sitten Jukka, mielimusiiikki Steely Dan), ja kaikki tietävät, että se on maailman kiehtovin teema silloin kun ei seurustele. Kun poikaystävä odottaa kotona, on paljon kiehtovampaa katsoa televisiosta Teho-osastoa kuin viimeisillä voimillaan kehitellä eroottista virettä torstai-iltaan. Mutta silloin kun poikaystävää ei ole, ei ole sellaista tv-ohjelmaa (paitsi suora Oscarien jako Ruotsin TV4:ltä), jota ei voisi unohtaa sekunnissa jos seksiä on tiedossa.

Kolme viikkoa muuttoni jälkeen tapasin Markon.

Laura ja Sami olivat pitäneet juhlat joka kesäkuun toisena lauantaina siitä lähtien kun olivat ostaneet talon kolme vuotta sitten. He olivat niin kiinni lapsissaan, koirassaan ja talossaan, että kutsuivat mieluummin ystäviä luokseen kuin lähtivät itse kyläilemään. ”Mustalaisleiri muuttaa taivaaseen”, oli Samilla tapana huokailla niinä harvoina kertoina kun he pakkasivat lapsensa ja muun omaisuutensa autoon ja lähtivät jonnekin, ja Laura seisoi hänen takanaan silmiään pyöritellen ja matkien äänettömästi hänen sanojaan.

Kesäkuun juhlat kestivät koko vuorokauden lauantai-keskipäivästä sunnuntaikeskipäivään, ja kolmisenkymmentä vierasta oli kutsuttu syömään, juomaan ja nauttimaan kesästä. Tänä vuonna minä olin alivuokralaisen ominaisuudessa osallistunut juhla valmisteluihin. Kaksi päivää olimme suunnitelleet ruokia, hankkineet valmistusaineita, korjanneet keinuja ja valinneet musiikkia. Sami ja Laura olivat päättäneet pitää grillijuhlat, ja koska vieraita oli paljon, olimme hankkineet toisenkin grillin. Sami opetti minut kädestä pitäen grillaamaan, jotta voisin auttaa häntä juhlissa.

– Tämä on halsteri, hän sanoi kohottaen pitkää kapistusta ja katsoi minuun kysyvästi.

– Halsteri, minä toistin pontevasti.

– Tiedätkö mitä sillä tehdään?

– Halsteroidaan, minä vastasin.

– No joo. Useimmat halstraavat, Sami korjasi. – Tiedätkö mitä se on?

Puistin päätäni.

– Sietäisit saada vitsaa, Sami murisi. – Miten voit olla noin . . .

– Turmeltumaton, minä ehdotin.

Sami astui seisomaan taakseni, kiersi kädet ympärilleni ja asetti oikean käteni sormet halsterinvarren ympärille.

Heiluttelin halsteria kömpelösti edestakaisin tietämättä edelleenkö mitä sillä tehtiin.

Sami huokasi raskaasti, asetti kämmensä harteilleni ja loi katseensa taivaaseen.

– Minulla on kova työ saada sinut turmeltua, lapsukainen, hän sanoi.

Kesäkuu oli tuonut mukanaan helteet, ja juhlapäivänä Lauran ja Samin puutarha hehkui ja tuoksui. Ruoho oli pitkää ja pehmeää jalkojen alla, ja kauempana korkeat

tupsupäiset heinänkorret aaltoilivat kahisevana merenä. Tuulenvire levitti sireenien tuoksua, joka oli yhtäaikaan raskas ja voimakas, ja aurinko paahtoi vaatimattoman näköisistä hunajakukista niin makeaa tuoksua, että niiden olisi voinut kuvitella vuotavan kultaista hunajamahlaa. Juhannusruusut olivat nupulla, ja unikkojen karvaiset varret taipuivat raskaiden umppujen painosta. Omena- ja kirsikkapuut loivat pihaan varjoisia, lauhkeita keitaita, ja niiden alle olimme kantaneet tuoleja. Lepolasset kannoimme aurinkoon, ja niille asetimme pinoon huopia vieraiden leviteltäviksi.

Vieraat alkoivat saapua heti kahdentoista jälkeen. Annakin oli kutsuttu, mutta hänen oli pitänyt lähteä viikonlopuksi vanhempiensa luo. Hänen isänsä oli huonossa kunnossa ja hänen äitinsä tarvitsi tukea. Niinpä minä en tuntenut vieraista ketään. Aluksi kättilin kaikkia saapuvia, Aria, Petriä, Tanjaa ja Katariinaa, mutta ihmisiä tuli jatkuvasti lisää enkä ehtinyt huomioida kaikkia. Melkein kaikki heittäytyivät ahnaasti aurinkoon. Minä ja Laura olimme valmistaneet kannukaupalla sangriaa ja mietoa, sitruunaista kuohuviiniboolia, joita siemailimme lojuesamme sikin sokin ympäri nurmikkoa. Sami oli kyhännyt puutarhaletkusta suihkun, jonka alla saattoi käydä viilentämässä tunteitaan, ja tasatunnein joku tarttui letkuun ja suihkutti kirkuvat vieraat viileiksi. Kuuntelin kun muut puhuivat puuta heinää, ja tunnelma oli hyväntuulinen, kuten helteisenä kesäpäivänä ystävien ja tuttavien seurassa on.

Seitsemän maissa, kun auringon paahde alkoi vähitellen hellittää, ryhdyimme grillaamaan. Laura oli valmistanut lisää juotavaa ja kantoi nyt salaattikulhot ja uudet perunat pihapöydälle. Vieraat hakivat olutta ja siideriä jääkaapista odotellessaan, että ruoka olisi valmista. Ihana tuoksu alkoi kohota Samin vartaista ja minun ahvenistani.

– Halsteri, sanoin Samille asiantuntevasti työntäessäni instrumentin grilliin.

Sami hymyili leveästi ja pui minulle nyrkkiään.

Kun kaikki olivat saaneet ruokaa, kasasin omalle lautasel- leni pari varrasta, perunoita ja salaattia ja menin istu- maan puutarhakeinuun Lauran ja Katariinan, Annan tai- devälittäjäystävän viereen. Katariina ja Laura olivat liit- toutuneet ala-asteen kolmannella luokalla, sillä kummal- lakin oli ollut leimuavan punainen tukka ja kaikki muut olivat pilkanneet heitä porkkanapäiksi. He olivat erottu- neet kaikista muista ja tunteneet olevansa samaa heimoa, ja heistä tuli erottamattomat. Heitä oltiin luultu kaikkial- la sisaruksiksi, ja he olivat antaneet luulla ja keksineet hurjia tarinoita perheestään, jonka rinnalla saippuaoop- perat kalpenivat. Nyt Katariina oli eronnut ja asui kah- destaan ekaluokkalaisen poikansa kanssa, jota tämän isä lupasi alkaa ottaa luokseen säännöllisemmin sitten kun uusi 24-vuotias valokuvaajatyöstävä olisi hiukan pa- remmin sopeutunut ajatukseen. Minusta tuntui että Kata- riina oli Lauran ainoa todella läheinen ystävä. Hänen läs- näollessaan Laura oli toisenlainen kuin yleensä, kuin jo- kin hänen sisällään olisi sulanut, ja tajusin nyt, että hän vaikutti yleensä aika varautuneelta ja jollain tavalla kont- rolloidulta, ikään kuin hän olisi koko ajan suorittanut päättäväisesti jotakin tehtävää. Sitä ei huomannut heti, mutta nyt tajusin, etten ollut koskaan ennen nähnyt häntä tuollaisena.

Syötyään vieraat hajaantuivat kuka sisälle, kuka nurmi- kolle ruokalevolle, kuka portaille saalistamaan auringon viimeisiä säteitä. Minä olin yhä uimapuvussa ja lyhyessä pareossa, ja tunsin ensimmäiset vilunväristykset. Jätin Lauran ja Katariinan keinuun ja nousin hakemaan lisää vaatteita ylleni.

Siirtelin juuri vaateripustimia vaatekaapin tangolla etsiessäni sinistä kesämekkoani, kun argentiinalaisen tangon haikeat sävelet täyttivät talon ja pihan, jonne Sami oli kantanut ylimääräiset kaiuttimet. Kaunista, ajattelin, ja kis-kaisin mekon pääni yli. Kiedoin vielä harteilleni neuletakin ja käännyin palatakseni puutarhaan. Ikkunan ohi menessäni vilkaisin ulos ja näin Lauran harppovan talon ulkortaat ylös kaksi kerrallaan. Suljin huoneen oven perässäni, ja silloin Carlos Gardel vaikeni tylästi kesken laulun.

Astuin eteiseen ja näin Lauran kyyhöttävän cd-soittimen edessä.

– Hei, sanoin hänelle.

– Hei, Laura vastasi käännähtäen minuun päin ja naurahti yllättyneenä.

– Se oli kaunista, minä sanoin.

– Minun teki mieli kuunnella Aretha Franklinia, Laura sanoi naurahtaen uudelleen, sujautti cd:n pesään ja nousi ylös. – Olen menossa siivoamaan keittiötä, ja se on sopivaa siivousmusiikkia.

– Tulen auttamaan, sanoin kääntyen kohti keittiötä.

– Älä, sanoi Laura terävästi. Vilkaisin häneen hämmästyneenä, ja hän hymyili hiukan väkinäisesti. – En halua että raadat enempiä, hän sanoi sovitteluvasti. – Olet jo grillannut koko illan. Mene nyt nauttimaan kesäillasta.

– Hyvä on, sanoin hiukan ihmeissäni, mutta käännyin kuuliaisesti kannoillani ja suunnistin takaisin keinuun.

Katariinakin oli kadonnut jäljettäni. Istuin yksikseni ja aloin potkia vauhtia. Sitten talon ovi aukesi ja pitkä, solakka mies lähti kävelemään minua kohti.

Tuntia myöhemmin olin korviani myöten rakastunut.

Mies käveli luokseni, seisahtui eteeni ja sanoi:

– Olen niin kauan katsonut sinua ja miettinyt että kuka mahdat olla. Saanko istua viereesi?

– Saat, vastasin hämmästyneenä.

Mies istuutui sulavasti viereeni ja käänsi kasvonsa minuun päin. Hänellä oli kapeat kasvot, lommoposket ja kulmikas leuka. Hän oli vaalea, mutta kulmakarvat olivat paksut ja tummat, ja ne saivat hänen ruskeat silmänsä näyttämään hiukan surumielisiltä. Suu oli aistillinen (jos saan potkut Maailman sivusta Reginassa on minulle aina tilaa), sillä amorin kaaret olivat kaukana toisistaan. Kun hän hymyili, näytti siltä kuin näkymättömät sormet olisivat vetäneet niitä ylöspäin, ja ylähuulen alta paljastuivat pitkät, vahvat hampaat ja hyvin terävät kulmahampaat. Se oli suden hymy, ja yhdessä hiukan kärsineen ilmeen ja surumielisten silmien kanssa yhdistelmä oli vastustamaton.

– Kuka siis olet, hän kysyi ja katsoi minua suoraan silmiin.

– Iris, sanoin hiukan epävarmasti.

Mies empi sekunnin ja sanoi sitten:

– *Oh Iris, my name is Travis.*

Tuijotin häntä, ja tunsin kuinka suuni lokahti auki.

– Taksikuski, minä sanoin järkyttyneenä.

Mies hymyili ilahtuneesti.

– Sinä tiesit.

– Tietysti.

– *What's your name*, hän jatkoi.

– *Easy*, minä vastasin.

– *That's not any kind of name.*

– *It's easy to remember.*

– *What's your real name?*

– *I don't like my real name.*

– *What's your real name?*

– *Iris.*

– *What's wrong with that? That's a nice name.*

– *That's what you think.*

Vaikenimme. Sitten mies sanoi hiljaa:

– Iiris. Iiris kuka?

Minä havahtuin lumouksesta sen verran että muistin taas kuka olin.

– Iiris Vaara, vastasin kuuliaisesti kuin olisin ollut alasteen ensimmäisen luokan nimenhuudossa.

– Iiris Vaara, hän toisti hitaasti ja oli hetken hiljaa.

– Minä katsoin sinua kuistilta, ja tiesin, että sinä olet vielä vaaraksi minulle, hän jatkoi sitten.

Tunsin itseni naurettavaksi. Miten minä olisin voinut olla vaaraksi kenellekään? Mutta samalla olin hieman imarreltu siitä että joku saattoi edes kuvitella minusta moista.

– Tuskinpa vain, sanoin sitten.

– Kyllä, väitti mies. – Tiesin sen heti kun näit sinut, ja nimi on enne.

– Jos lempinimikin on enne, tässä on nyt enteiden risti-riitä, minä totesin.

– Miten niin, uteli mies.

– Koska minun lempinimeni on Hiiri, selitin. – Niin nöyryyttävää kuin se onkin. En ole valinnut sitä itse.

– Tuskinpa oletkaan, totesi mies. – Hiiri Vaara, hän sitten sanoi maistellen uutta nimeäni. – Se kuulostaa liikenne-merkiltä maantien penkassa, hän sanoi, ja minä nauroin.

– Entä sinä, kysyin, sillä paloin jo halusta tietää mikä oli nimeltään lommoposkinen mies, joka osasi ”Taksikuskin” repliikkejä ulkoa ja oli saanut minut nauramaan kaksi minuuttia esiripun noustua.

– Mitä minusta, kysyi mies.

– Nimesi tuskin on Travis, minä sanoin.

– No ei, vastasi mies naurahtaen. – En myöskään ole psykopaatti.

– Enkä minä 12-vuotias, vastasin. – Enkä prostituoitu. Mikä nimesi on?

– Marko. Marko Manner.

Olimme hiljaa, ja Marko tuijotti minua. Rikkoakseni kiusallisen hiljaisuuden kysyin:

– Miten olet päätynt näihin juhliin?

– Sami kutsui.

– Mistä tunnet Samin?

– Sami lavastaa talk-showta, jota minä ohjaan. Kävimme viime viikolla kaljalla, ja hän kutsui minut tänne. Mukava mies.

– Niin on, sanoin hymyillen ja loin lempeän katseen Samiin, joka nojasi portaiden kaiteeseen jutellen ystäviensä Arin ja Petrin kanssa.

– Mistä sinä tunnet heidät, Marko kysyi puolestaan.

– Olen ollut Lauran potilas siitä lähtien kun muutin tänne, minä kerroin. – Laura on siis vyöhyketerapeutti, ja hieroja, tarkensin nopeasti, jottei lommoposki luulisi että *minä* olin psykopaatti. – Meistä tuli ystävät, ja sitten tustuin Samiin ja lapsiin, ja nyt asun täällä. Väliaikaisesti.

Olin katsonut Markoa tätä selostaessani, ja vaiettuani hän tuijotti minua edelleen. Käänsin vaivaantuneena päästäni ja näin Lauran kävelevän meitä kohti. Hymyilin hänelle helpottuneena, mutta pelkäsin samalla että Marko katsoisi keskustelumme päättyneen.

Laura tuli luoksemme, istui keinuun ja sanoi:

– Hei Hiiri.

Suden suupielet kohosivat ja paljastivat terävät kulmahampaat.

– Sinä olet varmaan Marko, Laura sanoi hymyillen.

– Sami on kertonut sinusta. Teillä oli kuulemma hyvä keskustelu viime viikolla. Hänellä oli ollut hauskaa.

– Niin minullakin, sanoi Marko päätään nyökytellen.

– Mukavaa että pääsit tulemaan, Laura sanoi lämpimästi. – Onko teillä kaikki hyvin tässä? Oletteko kylläisiä ja juoneet tarpeeksi?

– Itse asiassa voisin hakea oluen. Haluaisitko sinäkin,

Iiris, kysyi Marko ja ponnistautui ylös keinusta.

– En juo koskaan olutta, vastasin. – Mutta sangriaa voisin ottaa.

– Laura?

– Ei mitään, kiitos. Mutta ottakaa te. Ruokaa myös.

Minä puistin päätäni.

– Vähän salaattia ja perunoita, maanitteli Laura. – Ettei ole taas kohta nälkä.

Puistin uudelleen päätäni, taputtelin vatsaani ja aloitin:

– *As God is my witness I swear* –

– *I'll never be hungry again*, täydensi Marko.

Minä tuijotin häntä.

– Tuulen viemää, sanoimme yhteen ääneen.

Marko hymyili minulle, ja vannon että *kuulin* Lauran-kin hymyilevän.

Marko kääntyi ja lähti talolle päin.

– Jos hän ei palaa omasta tahdostaan viiden minuutin sisällä, saat raahata hänet takaisin kiljuvana ja potkivana, minä sanoin katsoen Markon perään.

– Varo ettei sinun käy kuten minun, Laura myhäili.

– Eli miten?

– Että olet huomaamattasi kolmen lapsen äiti.

– Kolmen, minä toistin kysyvästi ja katsoin Lauraa.

Hiljenevässä, tyyneessä kesäillassa ääneni kantautui yllättävän pitkälle. Laura vilkaisi talolle päin, näki Markon olevan tulossa ja sanoi:

– Shhh. Samikaan ei tiedä vielä.

Sitten Marko seiso i edessämme toisessa kädessään olut ja toisessa lasi sangriaa, ja Laura ponnistautui ylös.

– Hei, en halunnut ajaa sinua pois, sanoi Marko estellen. – En kai keskeyttänyt mitään?

– Ehei, sanoi Laura naurahtaen. – Vartioin vain Iiristä sen aikaa kun olit poissa. Ettei kukaan vain olisi käynyt ryöstämässä häntä sillä välin.

Marko katsoi minuun.

– Kiitos, hän sanoi Lauralle, muttei siirtänyt katsettaan minusta. – Se olisi ollut kauheaa.

Tunnit kuluivat ja pian kaikki muut olivat siirtyneet sisälle. Marko ja minä nousimme keinusta, kävelimme hiukan puutarhassa ja kävimme lopulta istumaan kauimmaisten omenapuiden juurelle pitkään heinikkoon. Kesäyö oli vielä lämmin, vaikka ilmassa tuntui jo viileitä juonteita. Marko kertoi muuttaneensa kaupunkiin kahdeksan vuotta aikaisemmin pienestä kotikaupungistaan Keski-Suomesta. Hän kertoi, että Robert de Niro ja Martin Scorsese olivat kasvattaneet hänet 12-vuotiaasta lähtien, ja että hän oli viettänyt nuoruusvuotensa kaupungin ainoassa kahvilassa, josta sai maitokahvia. Siinä oli Saludoa ja lämmintä maitoa ja se oli kirjoitettu ruokalistalle Café Olé! Marko oli katsellut listaa tuntien voimatonta epätoivoa, mutta vaihtoehtojen puutteessa istunut iltapäivät juoden Café Oléta!, lukien Narkissosta ja Kultasuuta ja kuunnellen Policea korvalappustereoida, jotka hän oli ostanut jaettuaan sanomalehtiä koko edellisen kesän. Joinakin päivinä hän oli sammuttanut walkmanit ja kuunnellut kahvilan radiota ja ajatellut miten hän tekisi ohjelman jos saisi, mitä musiikkia hän soittaisi ja mitä kappaleiden välissä sanoisi (”Siinä teille esiintyi Prince kappaleella Purple Rain. Kello on seitsemäntoista kolmekymmentä ja kanssanne viihtyy – taidepaussi ja äänen madallus – Marko Manner. Hetken kuluttua uutiset, stay tuned). Hän kertoi, että päästyään ylioppilaaksi hän oli pakannut urheilukassiin Narkissoksen, Siivullisen, Melody Makerin irtonumerot, jotka hän oli ostanut käydessään Tukholmassa tai Tampereella, Policen levyt ja Arsenalin pelipaidan ja tullut tänne opiskelemaan valtio-oppia. Valtio-oppi jäi pian kun ovet radioon aukesivat. Hän kertoi edenneensä radiosta televisioon ja ohjaa

vansa nyt useampaa talk-showta, mutta että hänen todellinen haaveensa oli ohjata elokuvia.

Kerroin, että minäkin olin Narkissokseni lukenut, ja jätin tässä vaiheessa kertomatta että olin lukenut myös Krantzini, Sheldonini ja Robbinsini. Kerroin että minäkin rakastin elokuvia, ja että haluaisin kirjoittaa käsikirjoituksen romanttiseen komediaan. Kerroin, että kirjat olivat olleet vuosia parhaat ystäväni, ja että niistä oli lopulta tullut ammattini. Kerroin, että lempinimeni on Hiiri, koska olin ollut pienenä arka ja erikoisen perso juustolle. Kerroin, että olin ollut tajuamattani yksinäinen lapsi ja elänyt suurimman osan aikaa mielikuvitusmaailmassa. Kerroin, että sillä aikaa kun äitini oli maalannut, minä olin harhaillut yksinäni pitkin lähikortteleita susipuvussa, jonka naapurin Terttu oli ommellut minulle harmaasta teddykankaasta. Puvussa oli huppu, korvat ja häntä, mutta jalkateriä ei ollut jotta sain kengät jalkaan ja saatoin mennä puvussa ulos. Marko nauroi, kurkisti hiusteni alle ja sanoi ”Iiris Hukka”, ja minä kerroin, että kun minua itketti, kuten nyt, vasenta kättäni särki.

Me lausuimme vuorosanoja Woody Allenin ja Lawrence Kasdanin elokuvista. Me puhuimme ja puhuimme ja nauroimme, ja oli kuin olisin tuntenut hänet äärettömän kauan. Vähitellen me puhuimme yhä hiljemmin ja hiljemmin, huulet yhä lähempänä toisiaan. Marko hipaisi poskeani huulillaan kuin vahingossa, ja kun hän suuteli minua olin odottanut sitä jo kauan.

Me rakastelimme siellä pihalla, keskellä pitkää ruohikkoa. Ilmassa tuntuivat kaikki kesän tuoksut, grillin viimeiset savut ja aamun viileä raikkaus, joka liukui auringon pahtaman ihoni pinnalla. Marko oli huumannut minut, ja kun minusta tuntui etten kestä enempää, minä itkin ja ajattelin, että rakastan sinua, kuka ikinä oletkin, enkä ollut koskaan kokenut sellaista iloa.

Aamulla heräsin kaukaa epämääräisesti kantautuviin ääniin ja lintujen sirkutukseen. Avasin hitaasti silmäni ja katsoin suoraan uskomattoman sinistä taivasta. Käänsin päätäni ja katsoin suoraan Markon silmiin. Hän makasi vieressäni kyljellään nojaten päätään kyynärpäähänsä ja pureskeli heinänkortta. Sitten hän hymyili minulle suden hymyään, ja minä hymyilin takaisin. Käänsin katseeni takaisin taivaalle, sillä en tiennyt mitä olisin sanonut, ja sitten suljin vielä hetkeksi silmäni. Aurinko lämmitti jo, ja kauempaa kuului iloisia ääniä, Roopen haukuntaa ja astioiden kalinaa. Ja sitten joku laittoi Tapio Rautavaaran levyn soimaan. Kaikki oli niin täydellistä ja olin niin pakhtumaisillani onneen, että kyyneleet alkoivat tulvia silmiini. Sitten tunsin Markon siirtyvän lähemmäksi. Hän sielti hiuksiani, painoi päänsä aivan lähelle minua ja sanoi:

– Huomenta.

– Huomenta, minä kuiskasin ja katsoin häneen.

– Huomenta, hän sanoi uudestaan, tällä kertaa kuiskaten, ja painoi kasvonsa kaulalleni.

Me makasimme siinä hetken hiljaa, ja sitten Marko alkoi hyräillä ”Kulkuriveljeni Jania”. Minä aloin tapailla sanoja, ja hetken kuluttua me lauloimme hiljaa levyn mukana, eikä meistä kumpikaan osannut laulaa kovin hyvin. Olimme aivan lähellä muita ja silti kahden koko maailmassa.

– Aamiaiselle, huusi Lauran ääni.

Me katsoimme toisiimme ja nousimme istumaan. Kaikki muut istuvat pitkän ruokapöydän ympärillä voitelemassa leipiä ja kaatamassa toisilleen teetä ja kahvia. Kävellessämme aamiaiselle vieraat alkoivat kääntyillä meitä kohti, supista ja nauraa, ja silloin minä tajusin että oli aika ilmeistä mitä me siellä pusikossa olimme olleet tekemässä. Vilkaisin tahtomattani hätäntyneenä Markoa, mutta hän vilkaisi minuun takaisin ja iski silmää. Ja sitten

joku huusi: ”Mitäs sieltä heinikosta oikein tuleekaan? Kyyhkyläisiä?”, ja kaikki alkoivat taputtaa ja huutaa, ja minä olisin halunnut vajota maan alle, mutta Marko nosti minut syliinsä, puristi minua tiukasti ja suuteli minua suulle. Ihmiset hurrasivat, ja Laura sanoi: suihkuun siitä ja aamiaiselle, ja Marko lähti kohti taloa kantaen minua käsivarsillaan.

Me menimme pesuhuoneeseen suihkuun. Suutelimme pärskien ja pesimme toisiamme saippuoidulla merisienellä, ja pestyään selkäni Marko kietoi kätensä ympärilleni ja painautui selkääni vasten, enkä tiedä kuinka kauan seisomme korvissamme kohisevan vesiputouksen alla, pisarat ihoamme rummuttaen.

Istuutuessamme aamiaispöytään Laura työnsi eteemme leipää, juustoa, vihanneksia, mehua ja kahvia.

– No niin, hän sanoi sitten katsoen meitä silmät kimallellen.

– Niinpä, naurahti Marko, kääntyi minuun päin, puristi kättäni ja haukkasi sitten kinkkuvoileipää.

Minä en keksinyt mitään sanottavaa.

– Sinä olet siis Iiriksen terapeutti, sanoi Marko Lauralle suu täynnä voileipää.

– Vyöhyketerapeutti, tarkensi Laura.

– Olet lukenut kaikki salaisuudet hänen korvalehdistään.

– Lähestulkoon.

– Kerro minulle hänestä jotain hirvittävää, Marko pyysi. – Jokin synkkä salaisuus.

– Et kyllä kerro mitään, parkaisin.

Marko käännähti kiinnostuneena minuun päin, ja hänen silmänsä loistivat.

– En taida voida, Laura pahoitteli.

– Kertoisit nyt, maanitteli Marko. – Kerro mitkä ovat hänen heikot kohtansa.

Laura katsoi minun vapisevaa, säteilevää olemustani.

– En usko että tarvitset niiden löytämisessä apua, hän sanoi.

Sunnuntaipäivästä sukeutui yhtä kaunis kuin lauantaistakin. Vieraat venyttivät lähtöään iltapäivään saakka ja loikoilivat puutarhassa laiskasti jutellen ja kuka minkäkin asteista krapulaa parannellen. Viiden maissa kaikki paitsi Marko olivat lähteneet. Kun auringon hehku alkoi viiletä, hänkin alkoi tehdä lähtöä, ja rintakehäni kurtistui rusinaksi.

– Tuletko saattamaan, hän kysyi. Minä nyökkäsin, ja kävelimme hänen autolleen.

– Saanko soittaa sinulle, hän kysyi.

”Mieluummin ei”, teki mieleni sanoa, ”käytin sinua vain seksuaalisesti hyväkseni.” Sanoin kuitenkin yksitotisesti:

– Saat.

– Soitan huomenna. Maailman sivu?

Nyökkäsin.

– *So long, Iris*, Marko sanoi matalalla äänellä ja suuteli minua huulille. – *See you tomorrow, sweet Iris.*

3. luku

Marko oli minusta täydellinen. Alussa vaanin häntä silmä, korva ja nenä tarkkana löytääkseni hänestä jonkin epämiellyttävän piirteen, mutta en onnistunut. Hän oli runollisella tavalla komea ja huolettoman tyylikäs. Hän oli sula-vakäyttöksinen ja seurallinen ja hänestä pidettiin minne hän menikin. Hän osasi sanoa oikeat asiat oikeissa kohdissa, mutta hänellä oli aina niin paljon mielipiteitä, että hän ei koskaan tuntunut yrittävän miellyttää ketään. Päinvastoin, hän sai mielipiteilleen paljon kannatusta, ja monet yrittivät miellyttää häntä. Hän oli urheilullinen ja rento, ja silti hänessä oli samalla jotain surumielistä. Hänen romanttisuutensa ei ollut vaaleanpunaista vaan mustanpuhuvaa, synkkää lajia, joka tehoi minuun kuin amfetamiini, jota en tosin ole kokeillut mutta jonka luulisin aiheuttavan samanlaista pyöräyttävää euforiaa.

Marko sai minut tuntemaan itseni ainutlaatuiseksi. Hän tuli usein minua vastaan töihin, jotta voisimme heti aloittaa yhteisen päivämme. Astuin Maailman sivun ovesta ulos, ja siinä hän seisoj ja katsoi minua. Vain katsoi.

– Hei.

Ei vastausta, vain vino hymy.

– Mitä katsot, kysyin lopulta kiusaantuneena mutta jo valmiiksi imarreltuna.

Hän ei sanonut mitään, ja vaikeneminen sai minut tuntemaan, että se mitä hän katsoi – minun ihanuuteni – oli suurempaa kuin sanat voivat ilmaista.

– Hei Iris, hän sanoi sitten, ja oli niin hienotunteinen

että kutsui minua ”Easyksi” vasta pari viikkoa sen jälkeen kun olin niisanotusti antanut hänelle ensimmäisenä iltana.

Me kävimme kävelyllä, elokuvissa ja syömässä. Marko tunsu kaikki kaupungin tuntemisen arvoiset ravintolat ja söi niissä usein. Hän tiesi ensimmäisenä mitä on punainen pesto ja että vuohenjuusto ei ole sama kuin feta. Kun astuimme ravintoloihin sisään, tarjoilijat tulivat ottamaan meitä vastaan, läimäisivät Markoa miehekkäästi selkään tai puristivat jämerästi hänen kättään. Sitten he vaihtoivat omat ja muutaman yhteisen tutun kuulumiset. Jos ravintola on tarpeeksi muodikas, tarjoilijat ja varsinkin ravintoloitsijat ovat lähes kuulumisia. Minä olisin halunnut jo siirtyä pöytään, sillä en tuntenut ihmisiä joista he puhuivat enkä yleensä jaksanut kuunnella heidän spekulointiaan mainospoteista tai tuotantoyhtiöiden kusipäisyydestä. Ja kun Marko tunsu käteni värähdyksestä että aloin hermostua, hän painoi sitä lujemmin tai silitti sitä huomaamattomasti peukalollaan viestittääkseen, että kohta hän olisi suorittanut maksun siitä että sai aina pöydän kaikkien muiden ohi ja pääsisimme olemaan kahden.

Kun olin huristellut kaksi viikkoa Samin ja Lauran talon ja Markon kaksion välillä, olin jo pikkuhiljaa ujuttanut kaiken omaisuuteni hänen luokseen.

– Mikset saman tien muuttaisi tänne, Marko sanoi keran minun palatessani Lauran ja Samin luota.

– Okei, minä sanoin olkiani kohauttaen, ikään kuin en olisi odottanut sydän läpättäen että hän lausuisi nämä sanat.

Seuraavana päivänä ajoin Samin ja Lauran luo ilmoittamaan, että muutin virallisesti Markon luo.

– Näytät säteileväältä, Laura sanoi, ja naurunryppyt ilmestyivät hänen silmäkulmiinsa. – Ympäri vuorokautinen rakkaus pukee sinua.

– Aika nopeaa toimintaa, sanoi Sami.

Minä kohautin olkiani ja heilautin kättäni epämääräisen kärsimättömästi kuin ilmaistakseni, etteivät tavantomaiset aikakäsitykset päteneet minuun ja Markoon. Sitteen muistin millä vauhdilla Sami ja Laura olivat rynnistäneet naimisiin ja tokaisin:

– Paraskin puhuja.

Nyt oli Samin vuoro kohauttaa olkiaan.

– MTV:llä on ensi viikolla monta pettynyttä naista, hän vitsaili.

Minä vilkaisin häntä nopeasti. Tunsin oloni epävarmaksi muodikkaiden tv-tyttöjen rinnalla, ja tahtomattanikin ajatus siitä että he jahtaisivat Markoa tuntui minusta huolestuttavalta.

Sami vilkaisi minuun takaisin, ja hänen äänensä pehmeni.

– Älä sure. Kukaan heistä ei vedä sinulle vertoja.

Niinpä minä muutin Markon kaksioon vanhaan keltaiseen nelikerroksiseen kivitaloon, aivan etelärannan äärimmäiseen kulmaan. Iltaisin, kun palasimme elokuvista tai ravintoloista, Marko ja minä kävelimme usein kotiin rannan kautta. Jos ilta oli hiljainen ja lämmin, istuimme penkeille tai rantakallioille katselemaan laivoja ja puhumaan, kunnes yön viileys sai meidät värisemään ja pakotti meidät lähtemään. Kaikkein ihaninta oli silloin kun Marko otti rantaan mukaan kirjan ja luki minulle ääneen. Hänen äänensä oli varmasti aikoinaan aiheuttanut kammioväriä radiokuuntelijoille, sillä se oli niin matala ja pehmeä, että miltei jokaisen äänihuulten värähdyksen saattoi kuulla erikseen. Minä saatoin istua hievahtamatta tunnin, katsella yhä tummemmaksi muuttuvaa merta ja kuunnella hänen pehmeän äänensä loihittimia kuvia.

– ”Lullu oli nuori bushbuck-antilooppi, ja bushbuckit lienevät kauneimpia Afrikan antiloppilajeista”, Marko

luki eräänä iltana Karen Blixenin kirjasta Minun Afrikani. ”Ne ovat vähän isompia kuin metsäkauriit, elävät metsässä ja ovat arkoja ja pakoilevia, niin ettei niitä näe läheskään niin usein kuin tasankojen antiloopeja.” Hän pyysähtyi, katsahti minuun ja otti lämpimällä kädellään niskastani kiinni, mitä erityisesti rakastin.

– Ihan kuin tuntisin jonkun sellaisen, hän kuiskasi korvaani niin läheltä, että hänen huulensa hipaisivat korvalehteäni.

Hänen hengityksensä sai joka ikisen karvan ruumiissani kohoamaan pystyyn, ja kylmät väreet juoksivat pitkin selkärankaani. Hän odotti hievahtamatta hetken, kuin olisi tiennyt tarkalleen mitä koin, ja kun vilunväreet juoksivat vartalostani ulos, hän vetäytyi taas hiukan kauemmas ja jatkoi:

– ”Täysikasvuiseksi vartuttuaan ja täydessä kauneudessaan Lullu oli solakka, pehmeästi pyöristynyt nuori antilooppi, joka piirteeltään täydellinen, näyttäen tarkasti sommitellulta kuvitukselta Heinen runoon Ganges-virran hurskaista, viisaista gaselleista.”

Arvaahan sen mihin tällaiset puheet johtavat. Korva on tunnetusti naisen tärkein erogeeninen alue, ainakin minun – enkä viittaa nyt korvan sensoriseen vaan verbaaliseen herkkyYTEEN – ja kun minua verrattiin Afrikan kauneimpaan gaselliin, hurskaus ja viisaus katosivat minusta höyrynä taivaan tuuliin ja olin valmis mihin tahansa.

Joskus minä ja Marko rakastelimmekin ulkona, vielä lämpimien tummien rantakivien muodostamissa sopissa. Kun Anna tivasi minulta myöhemmin miten tarkalleen ottaen olimme pystyneet tekemään sen ilman että ohikulkijat olivat huomanneet mitään ja vaati väen vängällä saada kuulla yksityiskohtia, kerroin hiukan vastahakoisesti (sillä se oli kalleimpia muistojani, yksityistä omaisuuttani) että olimme maanneet kyljellämme kasvotusten, aivan kiinni

toisissamme, ja minä olin taivuttanut alemman jalkani koukkuun taaksepäin maata pitkin.

- Ai, Flamingossa, totesi Anna.
- Että missä, kysyin minä.
- Flamingossa, toisti Anna. - Se on asennon nimi.

En ollut uskoa häntä, mutta hän vannoi että tantrisessa seksissä asennon nimi on Flamingo, ja kun tarkistin asian hänen luonaan alan tietoteoksesta, havaitsin että hän oli puhunut totta. Löysin kirjasta myös toisen lempiasentoni, joka oli nimeltään Haukotus, mutta jota ei "leukojen" avonaisen luonteen vuoksi voinut käyttää julkisilla paikoilla.

Nuo varovaiset kerrat rantakallioilla olivat tehdä minut hulluksi. Makasimme aivan hiljaa, ja odottaminen ja läheisyys saivat minut melkein vapisemaan, niin kiihkeästi halusin Markoa ja odotin että hän vihdoinkin liikahtaisi. Tunnusteli sormillani hänen ristiselkänsä ihoa, hän hipaisi rintojani. Hän suuteli huuliani, minä painoin kasvoni hänen kaulaansa vasten. Lopulta hän liikahti, ensin muutama kerran aivan hitaasti ja sitten hiukan nopeammin, ja siinä se oli. Taivas.

Jälkeenpäin minä ajattelin, että me olimme molemmat huumassa Markoon. Minä olin huumassa häneen ja hänen suden hymyynsä, hänen huumorintajuunsa ja siihen että hän kohteli minua kuin maailman harvinaislaatusinta, kallisarvoisinta olentoa. Ja luulen, että Marko oli huumaantunut siitä, miten huumaantunut minä olin häneen. Nähkääs minä olen niitä varautuneita, pidättyväisiä ihmisiä, joiden intohimo tuntuu erityisen makoisalta, koska se on niin harvinaista. Spontaanin, räiskähtelevän ihmisen palava rakkaus ei ole niin imartelevaa, koska se roihuaa julkisesti suuntaan ja toiseen eikä ole siinä mielessä ainutkertaista. Mutta kun varautunut ihminen rakastuu kor-

viaan myöden, alkaa siihen asti tyyneesti virtaillut koski kiehua ja jylistä ja syöksyä valtavalla voimalla eteenpäin tuhoten kaiken tieltään. Ja luulen, että Marko huumaantui täysin siitä epätoivoisesta intohimosta, jonka hän sai minusta purkautumaan.

Ensimmäiset puoli vuotta tunsin, miten Marko rakasti minua koko ajan enemmän. Sitten vauhti hiljeni ja lopulta pysähtyi. Minä en enää tuntunut hänestä maailman ihmeellisimmältä naiselta. Olin jo kertonut hänelle kaikki ne hienot, älykkäät ajatukset, jotka olin ehtinyt ajatella sihenastisen elämäni aikana.

Montakohan henkevää ajatusta keskivertoihminen ajattelee vuodessa, mietin jälkeenpäin. Yhden? Vai yhden kuussa? Vai yhden joka toinen kuukausi? Yhden per lukukausi? Mahdotonta sanoa. Mutta jos arvioidaan, että kolme on keskimäärä, ja jos vielä vähennetään ensimmäiset viisitoista vuotta henkevien ajatusten kannalta epätodennäköisinä, 27-vuotias on ehtinyt ajatella 36 henkevää ajatusta.

Sitten 27-vuotias rakastuu ja käyttää kaiken seksiltä liikenevän ajan puhumiseen. Hän haluaa vuodattaa koko olemuksensa, koko sisimpänsä rakkaalleen, ihmiselle, jonka hän on tuntenut kaksi viikkoa ja joka ainoana koko maailmassa todella ymmärtää häntä. 36 henkevää ajatusta eivät riitä kovinkaan pitkälle. Tosin rakastuneena sekä ajatukset että tunteet toimivat ylikierroksilla, joten ensimmäisten kuukausien aikana tulee ajatelleeksi varmaan kolminkertaisen määrän henkeviä ajatuksia normaaliin nähden. Niillä pötkii taas jonkin aikaa eteenpäin. Mutta ennen pitkää varastot ehtyvät.

Vuoden kuluttua Marko ja minä olimme huomanneet ollemme taas kerran sen harhaluulon vallassa, että toinen oli suurenmoinen, lakkaamattoman älykäs, ehtymättömän hauska, loputtomien viisauksien lähde, jonka suusta puto-

si mittaamattoman arvokkaita helmiä aina kun se aukesi. Tai ainakin Marko oli. Marko oli minua neljä vuotta vanhempi, joten hänellä oli alunperinkin varastossa kaksitoista henkevää ajatusta enemmän kuin minulla. Lisäksi hän oli paljon seurallisempi kuin minä, joten hän oli ehtinyt omaksua paljon enemmän muiden ihmisten henkeviä ajatuksia ja käyttää niitä vararavintonaan. Niinpä hänen varastonsa kesti kauemmin kuin minun, ja hän huomasi aiemmin erehtyneensä pitämään minua poikkeuksellisen viisaana ihmisenä. Se oli toinen hänen vaarallisista minua koskevista harhaluuloistaan. Toinen oli se, että minä olin arvoituksellinen ja jännittävä. Hän – kuten niin monet ennen häntä – oli vakuuttunut siitä, että minulla oli paljon salaisuuksia ja jännittäviä ajatuksia, joita en tahtonut lausua ääneen, koska olin salaperäinen luonne. Hänellä oli tapana katsella minua vaiti, ihmetys ja ihailu silmissään, ja lausua päättäväisesti:

– Jonakin päivänä minä vielä otan sinusta selvän, Easy. Miten helppo nimi noin monimutkaiselle ihmiselle. Mutta minä otan sinusta selvän.

Ja niin hän ottikin. Tosin se ei ollut yllättävä oivallus, juovuttava hetki, kuten silloin kun katsoi nelivuotiaana katukilpeä ja tajusi yhtäkkiä että ymmärsi mitä siinä luki, tai kun harjoitellessaan ajamaan kaksipyöräisellä tajusi kiitävänsä eteenpäin, vilkaisi epäuskoisena taaksepäin – ei, ei apupyöriä – ja tunsu lentävänsä. Marko vain ymmärsi vähitellen että hän tunsu minut ja tiesi ajatukseni. Hän tajusi että mitään salaisuutta ei ollut. Ei hänellä ollut mitään sitä vastaan mitä hän minusta tiesi; hän olisi vain halunnut että minussa olisi ollut enemmän. Joka päiväksi uusia henkeviä ajatuksia ja voimakkaita tuntemuksia. Hänelle olisi riittänyt tieto siitä, että minussa piili sellaisia, eikä hän olisi piitannut vaikkei hän olisi koskaan saanut kuulla niitä.

Tajuttuaan että tosiaan olin ihan tavallinen, Marko yritti kieltää sen. Kävimme kävelyllä ja tapasimme hänen tuttaviaan televisiosta, ja Marko sanoi: ”Tässä on Iiris”, puristi minua lujemmin hartioiden ympäriltä ja loi minuun päättäväisen ylpeän katseen. Tuttavat sanoivat ”Hei” ja ojensivat joskus kätensä. Minä sanoin: ”Hei”, ja jos tarjolla oli käsi, puristin sitä. Sitten tuttavat kysyivät:

– Mitä sinä teet, Iiris?

– Olen kirjakaupassa töissä, minä vastasin ja he lakkasivat näyttämästä kiinnostuneilta.

– Oletteko käyneet Maaailman sivu -nimisessä kirjakaupassa, Marko kysyi heiltä innostuneella äänellä. He puistivat päätään, ja Marko jatkoi:

– Se on todella cool, helvetin upea mesta. Parhaat valikoimat scifiä ja ulkomaisia pokkareita. Hyvä musiikki ja hyvät kotisivut, joita voi tsekata kaupan päätteiltä. Todellinen brandi.

– Ai jaa, sanoivat tuttavat teeskennellen ystävällisesti että se oli heistä upeaa.

– Iiris kirjoittaa kotisivuille arvosteluja. Hän tehnyt senttyypisiä juttuja isoille kustantajillekin, Marko sanoi ja katsoi minuun. – Vai mitä?

Minä nyökkäsin jäykästi. Sitten tuttavat sanoivat:

– Tota niin, ”Ryppy rakkaudessa” alkaa nyt sitten pyöriä syksyllä. Saa nyt nähdä miten se pilotti menee. Neloselta tulee samantyyppinen syksyllä, ei nyt ihan sama formaatti mutta melkein, mutta meillä on sentään Taru vetämässä. Timpan porukan pitäisi saada kässäri valmiiksi parin viikon loppuun mennessä.

Minä en sanonut mitään.

Marko sanoi:

– Iiriskin miettii kässäriä.

– Ai jaa, tuttavat sanoivat teeskennellen vain vaivoin että se oli heistä uskottavaa, saati kiinnostavaa.

- Kukaan ei ole katsonut niin paljon leffoja kuin Iiris.
- Katos, katos, sanoivat tuttavat.

Sitten Marko alkoi epäillä, että henkevytyeni oli ollut alusta lähtien huijausta. Kun esitin mielipiteen, joka oli hänestä jollain lailla kiinnostava, hän otaksui heti että se oli jostain elokuvasta tai kirjasta.

- Liisa on ollut tosi ärtyisiä viime aikoina, saatoin kertoa Markolle. - Hänen paras ystävänsä Helena, samalta vuosikurssilta kirjallisuuden laitokselta, on saanut paikan Kirjatalon kustannustoimittajana. Tiedän että Liisa tuntee epäonnistuneensa myydessään vuodesta toiseen kirjoja joita muut tekevät. Niinpä he eivät puhu lainkaan Helenan uudesta upeasta työpaikasta, mikä on todella luonnotonta. Se seisoo kuin muuri heidän välillään.

- Kai se Helena nyt kuitenkin puhuu uudesta työstään, sanoi Marko painellen samalla tv:n kaukosäädintä.

- Sepä se, ei puhu, minä sanoin. - Hän puhuu siitä niin vähän kuin mahdollista, ja silloin kun se väkisin tulee esiin, hän valittaa. Että työ ei ole yhtään niin hohdokasta kuin luulisi, että siihen kyllästyy varmaan todella nopeasti ja että ruokala on ankea ja pieni ja ruoka inhottavaa laitosruokaa.

- No sehän on vaatimatonta.

Silmäni laajenivat ja loin Markoon Katseen.

- Ei se ole vaatimatonta. Hän yrittää olla hienotunteinen.

- Mitä vikaa siinä on? Eikö se ole hyvä?

- No ei, minä sanoin. - Se kertoo, että Helena tuntee itsekin olevansa nyt Liisan yläpuolella ja siksi on jalomielisesti puhumatta asiasta. Jos he olisivat hänen mielestään yhtä menestyneitä, hänestä olisi aivan luonnollista puhua uudesta hyvästä työpaikasta. Hienotunteisuus on joskus omahyväisyyden naamio.

Marko käännähti kiinnostuneena minuun päin.

- Mistä tuo oli?

- Ei mistään, vastasin ärsyyntyneenä. Sitten aloin miettiä, että kenties olinkin lukenut sen jostain tai kuullut elokuvassa. Ehken ollutkaan oivaltanut sitä itse. Ehkä en ollut koskaan ajatellut mitään itse. Joten nojauduin pahan-tuulisena taaksepäin nojatuolissani.

Marko oli hetken hiljaa. Sitten hän sanoi:

- Etkö sinäkin haluaisi kustannustoimittajaksi?

Kuukaudet kuluivat ja iho Markon avohaavan päällä kasvoi yhä paksummaksi kerrokseksi. Kun kaksi helteistä kesää oli kuivattanut ja kahden talven pakkaset sierettäneet sitä, Marko alkoi vähitellen hankkiutua minusta eroon. Hän alkoi olla enemmän poissa kotoa, ja luulen että hän ei itse aluksi edes tajunnut miksi. Hänen työpäivänsä venyivät, ja minä kummastelin että miten ihmisen työt voivat vain lisääntyä mitä enemmän niitä teki. Ja töiden jälkeen hän alkoi keksiä kaikenlaista menoa ja tekemistä. Oli kuntosalia, mikroautoilua, tuttavien tapaamista, remontteja, muuttoja. Oli aikoja, jolloin hän mieluummin kanniskeli tutun tuttujen romuja kämpästä toiseen keskellä yötä kuin oli kotona. Jos hän oli, hän pelasi tietokonepelejä, koska hän tiesi varmasti että siihen minä en tuppaudu mukaan. Kun hän väysi siihen, hän luki lehtiä. Jos minä menin hänen viereensä, hän lähti vajaassa kymmenessä sekunnissa jääkaapille tai soittamaan puheluita, joita oli käsittämättömän monta. Hän tuli niin myöhään nukkumaan, että minä varmasti jo nukuin, vaikka olisin pyörinyt unettomana kuinka kauan. Ja loppuaikoina, jolloin nukuin yhä vähemmän, teeskentelin nukkuvani. Säälin häntä, koska tunsin miten kiihkeästi hän halusi välttää minua. Valvoin miettien että tältä täytyi Gregor Samsasta tuntua, ja ajattelin sisarellisella kiintymyksellä rumaa mutta kilttiä torak-

kaa, joka vilistää piiloon aina kun ovi avautuu jotteivät ne joita hän rakastaa pelästyisi.

Kerran teeskentelin nukkuvani, kun Marko ryömi aamu-yöllä peiton alle. Olin pyöriskellyt sängyssä jo useita tunteja. Marko makasi hetken aivan ääneti kuin olisi kuunnellut että minä varmasti nukuin, ja minä hengitin tasaisesti ja ras-kaasti. Hetken hiljaisuuden jälkeen Marko alkoi huohottaa, ensin hiljaa ja sitten yhä äänekkäämmin, sänky alkoi natis-ta ja liikkua. Minä makasin kyljelläni silmät selällään, us-kaltamatta edes hengittää, kunnes en kestänyt enää. Aloin ojennella jäseniäni kuin olisin kääntynyt hitaasti unissani, jotta hän ehtisi lopettaa sen mitä oli tekemässä, käännyin sitten häneen päin ja liimauduin hänen kylkeensä kiinni. Marko makasi aivan hievahtamatta hetken ja yritti sitten siirtyä minusta kauemmas. Minä menin perässä, ja lopulta hän luovutti ja alkoi nukkua. En ole koskaan tuntenut it-seäni niin yksinäiseksi kuin silloin.

Rakastelimme hyvin harvoin. Tai siis meillä oli harvoin seksiä. Emme juuri keskustelleet asiasta, sillä kumpikaan ei ollut halukas myöntämään, että taivaassa määrätty suh-teemme oli muuttunut ankeaksi ja arkiseksi. Silloin kun meillä ylipäänsä oli seksiä, se tapahtui minun aloitteestani. Rakastin Markoa ja kaipasin häntä, ja vaikka tiesin että hänen tunteensa olivat viilenneet, minulla ei ollut ylpeyttä pysyä hänestä erossa. Tarjosin itseäni hänelle häpeämättö-mästi – tai siis häpesin, mutta tarjosin kumminkin – ja yleensä hän lopulta luovutti ja suostui seksiin. Se ei tieten-kään voinut niissä olosuhteissa olla kummoista, mutta se oli enin mitä saatoin saada. Joten otin sen.

Olisin tietysti voinut vaatia selityksiä, itkeä ja mekastaa. Mutta minä olin niin kauhuissani, etten uskaltanut. Ajat-telin, että jos vaadin selityksiä, saan kuulla sen mitä vii-meiseksi maailmassa haluaisin kuulla. Ja ajattelin että jos kieltäisin koko asian, Markon olisi vaikea ruveta puimaan

sitä. Jos minä näyttäisin koko ajan tavalliselta, tai suoras-taan hilpeältä, hänestä tuntuisi ehkä absurdilta sanoa: ”Iiris, kaikki on päin helvettiä. Me olemme tosi onnetto-mia. Tai ainakin minä olen.” Tai jos se ei tuntuisi hänestä absurdilta, niin joka tapauksessa minun onnellisen harha-kuvani murskaaminen tuntuisi hänestä niin sydämettömäl-tä, että hän pitkittäisi sen sanomista. Siinä ajassa minä eh-tisin ehkä kääntää kaiken taas parhain päin.

Leikin reipasta puoli vuotta. Puhuin iloisella, tarmok-kaalla äänellä. Viuhdoin kotona sinne tänne, puuhasin, jär-jestin ja rupattelin, mikä on minulle täysin luonnotonta ja teennäistä. Kun makasin sohvalla lukemassa, luin tarmok-kaasti, nauroin kovalla äänellä kaikissa hiukankin huvitta-vissa kohdissa ja käänsin sivuja niin että rutina kävi. Kerjä-sin huomiota itselleni ja huolettomuudelleni. Kasvoillani oli aina ystävällinen, iloinen ilme, olinpa kuinka väsynyt tai ryytynyt tahansa. En kiinnittänyt milloinkaan huomiota Markon poissaolevaan katseeseen, pahaan tuuleen, tiuski-miseen tai kärsivään ilmeeseen. Normaaliassa suhteessa nai-nen ehtisi olla kotona kaksi minuuttia ennen kuin kysyisi mieheltään ”Mikäs nyt on?” Mutta minä en kysynyt.

Tarkkailin Markon mielialoja herpaantumatta, jotta osaisin koko ajan myötäillä hänen tuultaan ja olla hänelle mieliksi. Minulle kehittyi 360 asteen katse niin kuin pöl-löillä; minun ei tarvinnut edes kääntää päätäni. Minulle kehittyi koiran korvat, jotka kohosivat automaattisesti hö-rölleen kun kuulin saapuvan hissien suhinaa rappukäytä-västä tai Markon askelia keittiöstä. Nämä lajikehityksen variaatiot olivat sangen kiusallisia. Tunsin itseni Kärpäsek-si ja mietin, milloinkohan alan yökätä ruoansulatusnestei-täni voileivälle tai kuseskella Markon ympärille reviiirin merkiksi kuten Jack Nicholson elokuvassa ”Wolf”.

Kotona olin joustava ja hilpeä. Kaikkialla muualla olin hysteerininen. En ajatellut mitään muuta kuin Markoa. Kun

Liisa tai Jari puhuivat minulle, kuulin ehkä neljä ensimmäistä sanaa. Sitten ajatukseni harhailivat jo Markoon. Katseeni lasittui enkä kuullut enää sanaakaan. Odotin koko päivän että pääsisin kotiin estämään häntä tekemästä sitä minkä hän oikeasti halusi tehdä, ja kun viimein käivoin kotiavainta laukustani, vedin syvään henkeä valmistautuen hetkeen, jolloin kohtaisin hänet ja huomaisin, ettei minun näkemiseni tuottanut hänelle hiukkaakaan iloa.

Lopetin reippaan touhuamiseni vasta kun Marko sanoi väsyneesti:

– Lopeta Iiris. Lopeta. Ei ole enää mitään pelastettavaa.

Silloin se typerä iloinen ilme katosi kasvoiltani lopullisesti.

– Ei se johdu sinusta, Marko sanoi. – Se johtuu minusta.

Tietenkään hän ei tarkoittanut sitä. Tietenkin johtui minusta ettei hän enää rakastanut minua. Hän tarkoitti, ettei hän rakastaisi minua enää koskaan vaikka minä olisin tehnyt mitä. Että minä olin niin kaukana siitä mitä hän halusi, että mitään ei olisi tehtävissä.

– Minä muutun, lupasin silti enkä välittänyt vaikka kuulostin omissakin korvissani todella epätoivoiselta.

– Olen ajatellut itsekin, että haluaisin olla avoimempi. Ja seurallisempi ja käydä enemmän ulkona, tutustua paremmin sinun ystäviisi ja oppia pelaamaan biljardia.

Marko kiemurteli vaivaantuneena.

– Älä yritä muuttua minun takiani, hän sanoi.

– Ei ei, minä kieltelin, – olen itsekin ajatellut sitä, olen ollut niin jämähtänyt viime aikoina. En minä sinun takiasi sitä tee, vaan itseni.

– Ei kukaan pysty muuttumaan. Eikä kuulukaan, sanoi Marko. – Olet hyvä sellaisena kuin olet. Minä vain olen väärä ihminen.

– Et sinä ole väärä ihminen, minä huudahdin epätoivoi-

sesti. Sydämeni alkoi takoa kiivaasti. Ehkä kaikki johtui-kin jostain Markon henkilökohtaisesta kriisistä? Ehkä minä saisin hänet vakuutettua siitä että hän ei suinkaan ollut väärä ja kaikki muuttuisi taas hyväksi? Syöksähdin hänen viereensä ja tartuin käsilläni hänen olkavarsiansa. – Sinä olet minulle ainoa oikea ihminen. Ainoa, toistin kiihkeän anovalla äänellä katsoen häntä suoraan silmiin viiden sentin etäisyydeltä. – Rakastan sinua. En voi koskaan rakastaa ketään toista.

Marko oli hiljaa ja katsoi minuun. Sitten hän siirsi katseensa ja liikahti kiusaantuneesti.

– Yritetään vielä, anelin. – Sinä olet oikea ihminen minulle.

Marko räpäytti silmiään ja naksautti kärsimättömästi kieltään. Hän liikahti uudestaan koettaen päästä irti otteestani. Minä en hellittänyt.

– Yritetään vielä, toistin, sillä en keksinyt mitään muutaakaan sanottavaa, ja ravistin hänen harteitaan antaakseni pontta sanoilleni.

Marko sulki silmänsä kuin rukoillen kärsivällisyyttä. Sitten hän avasi ne, tarttui käsiini, laski ne sohvalle, nousi ja istuutui nojatuoliin.

Minä jäin naurettavaan puolittaiseen konttausasentoon sohvalle, mutta aivoni kävivät niin ylikierroksilla, että ne eivät antaneet lihaksilleni käskyä liikkua. Tarvitsin kaikki ajatukset henkiinjäämistästeluni viimeiseen ponnistukseen. Minun on keksittävä oikeat sanat, aivoissani takoi. Kohta on liian myöhäistä. Minun on keksittävä oikeat sanat nyt heti.

En keksinyt mitään.

Marko veti henkeä valmistautuen puhumaan. Sinä sekunnin murto-osana, joka kului ennen kuin kuulin hänen äänensä, toivo valahti sydämestäni. Korvissani suhisi, ja kuulin kaukaa oman pelosta raskaan hengitykseni.

- En rakasta sinua enää, sanoi Marko.

Tunsin ensin kummallista helpotusta: enää ei tarvinnut taistella eikä odottaa. Ja saman tien minuun levisi hervoton kauhu. Silmissäni musteni hetkeksi, ja kun avasin ne, näin itseni kyyhöttämässä sohvalla, kädet kasvoillani, edestakaisin keinuen. Marko istui nojatuolissa tuijottaen jäykästi eteensä kuin olisi ajatellut: ”Vain vähän enää ja pääsen helvettiin täältä.”

Kun Marko jätti minut, minun olisi pitänyt panna kaikki voimani uuden kodin etsimiseen. Halusin välttyä myötätunnon ja sääliä ja nöyryyttäviltä avunannon tarjouksilta. Se, joka haluaa päästä toisesta eroon, on usein kuvottavan jalomielinen ja avulias, ensinnäkin koska on helpottunut siitä että vihdoinkin pääsee eroon ihmisestä, jota ei rakastakaan ja jota on katsellut kauemmin kuin olisi halunnut vain koska ei ole raatsinut sanoa sitä ennemmin, ja toiseksi koska potee huonoa omatuntoa, eihän toinen ole tehnyt hänelle varsinaisesti mitään pahaa. On sietämätöntä katsoa läheltä alennustilaa, varsinkaan sellaista johon on itse syyppää. Mutta minä en kyennyt mihinkään. Kolme päivää sen jälkeen kun Marko oli ilmoittanut minulle lakanneensa rakastamasta minua, makasin edelleen lamaan-tuneena sohvalla.

Lounasaikaan Anna soitti ovikelloa. Hän sai rinkuttaa kelloa tovin ennen kuin havahduin, siristelin silmiäni ja laahustin avaamaan hänelle oven. Sitten käänsin hänelle selkäni sanaakaan sanomatta, kävelin suoraan olohuoneeseen ja käherryin takaisin sohvalle kasvot selkänojaan päin. Kuulin Annan korkojen kopisevan taakseni ja pysähtyvän sitten. Hän oli aivan hiljaa. Ehkä kahden minuutin kuluttua hän kosketti hiuksiani, sitten korot kopisivat uudestaan ja kuulin oven käyvän.

Seuraavana päivänä hän tuli uudestaan. Raahustin

avaamaan oven kuten edelliselläkin kerralla, ja painelin saman tien takaisin sohvan uumeniin. Anna kopsutteli perässäni, repi minut ylös sohvalta ja sanoi:

- Nyt pakkaamme.

- Turhaa, sanoin hieroen harmaata naamaani ja työntäen takkuisia, likaisia hiuksiani pois silmiltäni. - Minulla ei vielä ole minne mennä.

- On, hän sanoi ykskantaan.

Ensimmäistä kertaa hän sai jakamattoman huomioni.

- Onko, kysyin minä kuin olisin syntynyt viisi vuotta sitten.

- Löysin sinulle asunnon, hän vastasi.

Ovikello soi. Annan korot kopisivat konekiväärin tahtiin, kuulin hänen kiittävän ja paperien rapisevan, ja sitten hän huusi minulle:

- Tule kantamaan lainalaatikoita. Anna minulle t-paita, trikoot ja tennarit. Ja mene Herran tähden suihkuun ja pukeudu.

Kaksikymmentä minuuttia myöhemmin ilmestyin kylpyhuoneesta hiukset märkinä ja ylläni puhtaat collegehousut sekä Markon t-paita, jossa luki ”ootsä daun”. Menin keittiöön, seisoin ovella tumput suorana ja söin sitten pöydällä odottavan voileivän ja join kahvin. Koko toimituksen ajan tuijotin Annaa silmät pyöreinä ja kiitollisena kuin olisin ollut nälkään nääntynyt Bosnian pakolainen, joka ei ymmärrä uuden kotimaansa kielestä sanaakaan, mutta pesyyty ja syö kiitollisena hyväntekijänsä avusta.

Syödessäni asian yksityiskohdat selkisivät minulle. Anna, joka on työssään tinkimätön ammattilainen, oli vetänyt markkinoilta yhden välityksessään olevan asunnon. Se oli pikku yksiö, huone, keittiö ja alkovi, mutta ylellinen; kaikki oli täysin remontoitu, takka toimi, ja ikkunoista aukeni esteetön merinäköala. Se oli kallis asunto, jonka Anna oli arvioinut vähempiarvoiseksi kuin se oikeasti oli,

ja samalla hän oli puhunut omistajan ympäri ja taivutellut tämän antamaan asunnon vuokralle eikä myyntiin. Kun hän kertoi tämän, purskahdin itkuun ensimmäistä kertaa päiviin. Se oli ensimmäinen ja viimeinen kerta kun Anna on tehnyt työssään tällaista, ja se saattaisi maksaa hänen maineensa. Ala on kova ja rikkaat piirit pienet, joten minen virhe voisi koitua hänelle kohtalokkaaksi. Painoin pääni hänen syliinsä ja itkin, ja hän silitti hiuksiani hiljaa, sanoen vain yhden kerran hiljaa ”Iiris rukka”. Hän ei ottanut minulta välityspalkkiota, jota minulla ei tietenkään olisi ollut varaa maksaa, hoiti muuttoni eikä koskaan enää puhunut asiasta.

Annalla oli luonne, jota minä kutsuin kiltisti ”temperamenttiseksi” ja hän itse ”karmeaksi”, mikä osoitti tervettä järkeä ja kohtuullista itsetuntemusta. Aina kun häneltä karkasi mopo alta, hän suri jälkeensä kamalaa luonnettaan ja sitä, ettei pystynyt pitämään sitä kurissa. Hän ei tosiaan kyennyt, ja niinpä hän joutui tilanteisiin, joiden perusteella oli joskus vaikea uskoa, että hän oli täysjärkinen.

Matias, Annan viimeisin miesystävä, oli ajanut Annan lähes mielisairauden partaalle – ja päinvastoin. Annan oli täysin mahdotonta käsittää, että niin kiltti ja flegmaattinen olento kuin Matias saattaisi luikerrella irti hänen rautaisesta otteestaan. He tutustuivat kun Matias etsi uusia tiloja menestyvälle arkkitehtitoimistolleen. Anna hankki tilan kädenkäänteessä, sopi saman tien treffit ja vietti arkitehtiparan ensimmäisenä iltana.

Matias oli viehättävä mies, pitkä ja solakka ja sivistynyt, hirveän siisti ja sovinnainen, ja Anna oli aivan liian rempseä nainen hänelle. Salamannopeat raivokohtaukset ja niitä yhtä nopeasti seuraavat huikeat rakkaudenpuuskat järkyttivät Matiaksen sielua syvästi, eikä aikaakaan kun hän ilmeisen pelokkaasti kertoi Annalle kaipaavansa pik-

kuisen enemmän rauhaa ja yksityisyyttä. Olen varma että Annan tapa sirotella ympärilleen terveyssiteitä ja sukka-housuja, ruiskutella kaikkiin taiveisiinsa voimakkaita, mausteisia hajuvesiä ja kuuluttaa yksityisasiota – sekä omiaan että Matiaksen – kaikkialla järkyttivät Matiasta herkkiä sydänjuuria myöden. Tiedän myös ettei hän olisi kestänyt enää viikkoakaan Annan intohimon roihahtamista täyteen liekkiin julkisilla paikoilla. Anna piti aistillisuutta parhaana ominaisuutenaan ja viestitti sitä esimerkiksi tarttumalla Matiaksen käteen ja hieromalla sillä hamettaan siitä kohden mistä jalat alkavat tai puristamalla sillä suurta, napakkaa rintaansa. Matias oli liian sivistynyt ja järkyttynyt toimiakseen vastaavissa tilanteissa niin kuin olisi oikeasti halunnut. Hän oli niitä kilttejä, tasa-arvoa kuuliaisesti kannattavia miehiä, joille on opetettu, ettei kättä saa missään olosuhteissa riuhaista pois naisen haaroista mikäli nainen on sen sinne vienyt. Moni mies saattaa haaveilla himokkaasta rakastajattaresta, mutta on toinen juttu käsitellä sellaista jatkuvasti. Matiaksen hyväkasvatettu käsi pysyi Annan höyryävien reisien välissä, ja hän hymyili jäykästi ja äärettömän onnettomasti. Joskus ajattelen, että hänen olisi ollut parempi rakastua minuun, sillä terveyssiteeni siirtyvät enimmäkseen housuistani kiireen vilkkaa roskikseen enkä toistaiseksi ole koskaan julkisesti tunkenut miehen kättä sukkahousuihini tai puristanut ketään munista takaapäin tämän allekirjoittaessa luotokorttilaskua kaupassa.

– En suinkaan koskaan purista ketään *munista*, ilmoitti Anna ylväästi yrittäessäni tarjoutua hänelle esikuvaksi. – *Munista*, kuten sinä niitä kutsut, ei ole tässä tapauksessa mitään hyötyä. Kiveksistä on mahdotonta saada eroottista otetta, elleivät housut satu olemaan pehmeää, valuvaa kangasta, esimerkiksi viskoosia . . . Minä puristan *peniksestä*.

– Ai, suo toki anteeksi. Se muuttaa tietysti asian täysin. Luulin että puristit munista, minä vastasin ja ymmärsin oman etuni nimissä lopettaa ajoissa. Anna on ylpeä paitsi seksuaalisista taidoistaan myös ihmisruumiin anatomian seikkaperäisestä tuntemuksestaan. Ruumiinosien kliiniset nimitykset kuulostavat minusta jostain syystä pahemmalta kuin niiden kirosanoiksi vakiintuneet rahvaanomaisemmat vastineet, ja nyt suljin kiireesti suuren suuni ennen kuin hän sanoisi *esimähkä* tai *terska*.

Kun minun ja Markon erosta oli kulunut pari kuukautta ja Matiaksen ja Annan romanssin loppumisesta pari viikkoa, minä ja Anna vietimme iltaa kantaravintolassamme Pilvessä. Pilvi sijaitsi nimensä mukaisesti taivaalla, kaupungin matemaattisessa keskipisteessä korkean kivitalon kuudennessa kerroksessa, ja sen koko seinän kokoisista ikkunoista avautui upea näkymä talojen yli kohti rantaa. Olimme syöneet lampaanfilettä ja jättikatkarapuvartaita, juoneet viiniä sekä useita margaritoja, ja olimme jo melko päissämme kun Anna sai päähänsä lähteä tapamaan Matiasta.

– Tiedätkö mitä? hän sanoi silmät säihkyen, vain ihan pikkuisen takellellen. – Minä luulen, että Matias katkaisi suhteemme hiukan liian nopeasti, jonkinlaisen pakokauhukohtauksen vallassa. Kyllähän minä sen ymmärrän, tiedän että saatan olla joskus melko dominoiva ja Matias-han on niin herkkä, miespolo. Ja tajusin juuri, että mikäli hän katuu, hän ei varmastikaan uskalla sitä tulla ilmoittamaan, jos, tuota, jos ajattelee, etten ottanut eroa kovin hyvin. Joten, en tiedä, ehkä minun pitäisi mennä varmistamaan ettei hän nyt vain sitten murehdi kotonaan ja kadu, että toimi niin äkkipikaisesti. Mitä mieltä olet, hän kysyi retorisesti, sillä siinä mielentilassa hän ei piitannut mieliteestäni hiukkaakaan. – Jos käväisisin siellä joku päivä, esimerkiksi nyt heti, rupattelin hiukan ja ottaisin hieno-

varaisesti asiasta selvää, ja jos olen oikeassa niin mikäs sen mukavampaa, voimme jatkaa siitä mihin jäimme, tosin enemmän hänen ehdoillaan tietenkin. Ja jos en ole, niin saan ainakin näytettyä että minäkin osaan olla hienostunut ja ystävällinen, torjuttunakin. Parantaisin mahdollista huonoa jälkimakua, niin sanoakseni. Mitä mieltä olet?

– Olet hullu, sanoin. – Et kai oikeasti kuvittele että asia on noin?

– En kuvittele mitään. Mutta kaikkihan on mahdollista, enkä pidä siitä ajatuksesta että olisin voinut tehdä vielä jotakin.

Minä olisin halunnut vielä jäädä Pilveen. Olin juonut tarpeeksi, jotten tuntenut Markon koko ajan nakertavan sisikuntaani ja pystyäkseen nauttimaan nostalgisesta latinomusiikista, kullanruskeista seinistä, lämpimistä valoista ja kynttilöiden tyynistä liekeistä. Olisin halunnut juoda vielä varmuuden vuoksi yhden margaritan ja kaatua sen jälkeen tiedottomana vuoteeseeni, mutta aloin kuuliaisesti keräillä tavaroita käsilaukuuni ja sanoin:

– No, hyvä on, mikäs siinä. Voin juoda yömyssyn kotonakin.

– Kotona? huudahti Anna. – Et sinä kotiin mene.

– Ja minneköhän minä mahdan mennä?

– Sinä tulet mukaan, sanoi Anna silmät suurina ja päällelleen, kuin olisin ollut tosi tyhmä.

– Mukaan? Minne?

– Olen jo miettinyt kaiken valmiiksi. Aukoton suunnitelma, hän sanoi viuhtoen tarjoilijaa ja tämän katseen vangittuaan kirjoitti oikean kätensä etusormella vasempaan kämmeneensä laskun merkiksi.

Minuuttia myöhemmin istuimme jo taksissa. Margaritat olivat tehneet minusta tahdottoman taikinan, ja sitäpaitsi eihän minua kotona kukaan odota, ajattelin alakuloisesti.

Anna tiesi ovikoodin, mutta sitä ei tarvittu. Kömpiesämme taksista ulos jyhkeänharmaan jugendtalon alaoven koodinumeroita painelivat hyvinhoidetut naisen kynnet. Pääsimme sisään samalla ovenavauksella, ja minä hymyilin naiselle villisti, silmät kiiluen, yrittäen teeskennellä olevani selvin päin. Astuimme hissiin.

– Mikä kerros? nainen kysyi. Hän oli pitkä, ja hänen vaaleat, latvoista alaspäin taivutetut hiuksensa oli vedetty samettipannalla pois kasvoilta. Yllään hänellä oli vaaleat, hyvinleikatut housut ja lyhyt turkki, soljin koristellut kiiltonahkaiset kävelykengät ja olkalaukku järkevästi pään yli.

– Ylin, vastasi Anna, ja nainen painoi viidenteen kerrokseen. Meidän kerroksemme, ajattelin tokkuraisesti. Sekunnin kuluttua epäluuloni heräsivät. Vilkaisin Annaa ja näin hänen katsovan naista silmiään siristellen ja kulmat hiukan kurtussa. Ei voi olla, ajattelin. Tämä on Matiaksen uusi naisystävä. Noin siisti, juuri sellainen kuin pitääkin, ja me olemme täällä ympäripäissämme menossa samaan osoitteeseen. Emme missään tapauksessa voisi mennä Matiaksen luo nyt, ja voisi vaikuttaa epäilyttävältä, jos ajaisimme takaisin pohjakerrokseen hissistä lainkaan poistumatta.

Anna oli tehnyt samat päätelmät kuin minäkin. Hänen silmänsä liikkuivat kuin flipperin pallot, mistä tiesin hänen suunnittelevan raivoisasti toimintamallia. Sitten olimme jo perillä. Nainen aukaisi oven ja piti sitä kohteliaasti meille auki.

Anna kiitti naista kuninkaallisesti ja suuntasi askeleensa hitaasti vanhan talon pitkän porrastasanteen toiseen päähän, mahdollisimman kauas Matiaksen asunnosta. Kävellessään hän kaiveli laukkuaan, pysähteli ja penkoi raivokkaasti kuin ei olisi löytänyt etsimäänsä, kunnes kuuli naisen soittavan ovikelloa. Olimme päässeet hämääseen kulmaukseen kun Matias avasi oven.

– Hej, kuulimme hänen sanovan hellästi, hiukan hermostuneesti. Vilkaisin Annaa ja näin, että hänen korvansa olivat höröllään kuin valppaalla ketulla ja silmissä kimalsi villi katse, joka ei tiennyt hyvää.

– Hej, vastasi nainen ja naurahti hiljaa. Sitten ovi sulkeutui heidän takanaan.

– No niin, täyttä vauhtia ulos täältä, minä siyahdin. Pyörähdin kannoillani ja olin jo harppaamassa hissiin, kun tunsin kouristuksenomaisen otteen hihassani.

– Et mene minnekään, Anna sihahti takaisin. – Emme voi lähteä vielä.

– Miten niin emme voi? Mitä me täällä odotamme? Nainen jää sinne yöksi, se on päivänselvää. Ja nyt vauhtia!

– Mistä sen tietää? Mistä sinä niin tarkkaan tiedät mitä hän sinne meni tekemään?

– Mitä? Sen verran tiedän minäkin, että kun mies ja nainen hihittelevät vastatusten ja puhuvat huulet kolmen millin päässä toisistaan, heillä on aikomus mahdollisimman pian tuntea toisensa, raamatullisessa mielessä, ymmärrätkö?

– Aion varmistua asiasta, sanoi Anna ja alkoi minun kauhistuneen katseeni edessä riisua jalastaan Martinez Valeroitaan.

– Mitä helvettiä teet? parahdin epätoivoisesti.

– Minä vain varmistan, että tämä on tosiaan uusi työtöystävä, hän kuiskutti rauhoittavasti. – Kurkistan vain postiluukusta, jos sattuisin näkemään jotakin. Mikäli näen jotakin, mikä todistaa sinun olevan oikeassa, lähdemme heti. Jos he taas tekevät jotakin muuta, jotain työasioihin viittaavaa, sanotaan nyt tutkivat asiakirjoja ja Matias esimerkiksi allekirjoittaa jotain, odotamme kunnes nainen lähtee, ja toteutamme sitten suunnitelman loppuosan.

– Asiakirjoja? Allekirjoittaa jotain? Oletko hullu? Mitä hän allekirjoittaisi tähän aikaa yöstä? Näyttikö nainen si-

nusta vakuutusvirkaileijalta, kysyin, mutta vaikenin kesken lauseen, koska hän itse asiassa oli näyttänyt aika tavalla vakuutusvirkaileijalta. – Anna, tämä ei ole virka-aika. Tähdän aikaan ei allekirjoitella mitään. Voin vakuuttaa, että tapaaminen näytti yksityisluonteiselta.

Puhuin kuuroille korville. Anna oli työntänyt kenkensä minulle ja hiipi parastaikaa Matiaksen ovelle. Päästyään sen luo hän polvistui, asetti kasvonsa kiinni postiluukkuun ja työnsi sen läppää varovasti sisäänpäin.

– Tule pois sieltä, sihisin.

Anna ei vastannut, vaan tiiraili silmä kovana sisään.

– No näetkö edes mitään? kysyin hetken kuluttua ottaen samalla puoli askelta eteenpäin.

Anna nosti toisen kätensä etusormen pystyyn eikä vastannut mitään.

– Jollet näe mitään, asia on selvä. Pane nyt kengät jalkaasi, kuiskutin heilutellen äkäisesti korkokenkiä.

– Ole nyt hetki hiljaa, Anna sähähti.

Samassa ovi aukeni. Kuului kova kolahdus kun se löi Annaa otsaan. Sitten Matias kurkisti ovenraosta ja näki minut, joka seisoin muutaman metrin päässä suoraan hänen edessään suu auki, silmät auki rävähtäneinä ja hartiat säikähdyksestä korvissa. Pidin kouristuksenomaisesti kiinni korkokengistä ja kohotin niitä vaistomaisesti ylöspäin. Näin hänen vilkaisevan salamannopeasti jalkoihini, joissa tietenkin oli jo kengät, sitten takaisin käsiini, ja kun näin hänen liikahtavan katsoakseen oven taakse, suljin silmäni.

Emme saisi koskaan tietää miksi hän oli yhtäkkiä avannut oven. Ehkä hän oli kuullut Annan rapistelevan postiluukussa, ehkä hän oli unohtanut ostaa tulitikkuja, koska ei polttanut, ei saanut romanttisen illallispöydän kynttilöitä sytytettyä ja lähti sen vuoksi ostamaan kioskilta tikkuja. Mutta ei sen niin väliäkään ole. Kaikki oli käynyt niin no-

peasti, ettei Anna ollut ehtinyt keräillä itseään ylös oven takaa, sillä kova isku ja säikähdyks olivat typeryttäneet hänet hetkeksi. Hän oli kyyhöttänyt siellä sukkasillaan, ottaensa painellen ja irvistellen, kun Matias oli kurkistanut oven taakse.

– Entä sitten? kysyin irvistäen, sillä toinen puoli minusta ei olisi halunnut kuulla tätä mistään hinnasta.

– Ei sitten mitään, vastasi Anna. – En saanut sanaa suustani, koska olin niin pökerryksissä, eikä myöskään Matias. Hän veti päänsä ovenraosta takaisin sisään ja sulki hiljaa oven.

– Ei muuta? Siinäkö kaikki? kysyin, sillä olin ottanut käden pois silmien edestä vasta kun Anna oli riuhutussut toisesta kädestäni kenkensä ja sitten kiskonut minut hissiin.

– Siinä kaikki, Anna vahvisti. Hän painoi etusormensa hetkeksi huulilleen mietteliään näköisenä ja heristi sitä sitten minua kohti. – Mutta sen minä sanon, Iris, hän sanoi ja mietti taas hetken. – Sen minä vain sanon, että kun hän avasi oven ja näki minut sen takana, hän näytti hämmästyneeltä.

En löytänyt sopivia sanoja. Joskus on vaikea uskoa, että Annalla on kaikki kupit kaapissa, ja todella vaikeaa on uskoa, että hän on se sama moitteeton, menestyvä urainainen, jonka olin tavannut silloin ensimmäisenä päivänä Näköalassa. Mutta näinäkään hetkinä, joina tuntemattomat voimat valtaavat hänet, en koskaan hylkää häntä. Anna pelasti minut elämäni hirveimpänä päivänä, ja siksi minä seison loppuelämäni miesparkojen rappukäytävissä hänen korkokenkensä kädessäni.

4. luku

Muuttaessani Markon asunnosta uuteen kotiini halusin yhtäkkiä kiihkeästi saada koko asian lopullisesti hoidetuksi. Raahatessani ähisten punaisia lainalaatikoitani ja noskellessani tavaroita niistä ulos lomaannukseni muuttui pikku hiljaa hermostuneeksi vauhdiksi, kuin suonissani olisi liiman sijasta alkanut virrata sähköä. Ja kun tavarani olivat paikoillaan eikä missään näkynyt jälkeäkään Markosta, seisahduin, katselin ympärilleni ja epäonnistuminen kulki kuin salamanisku vartaloni läpi. Sen jälkeen en kyennyt seisahtumaan viikkokausiin.

Vain Lauran ja Samin luona kykenin rentoutumaan. He tiesivät miltä minusta tuntui, eikä kulunut koskaan paria päivää kauempaa etteivät he soittaneet minulle. He kutsuivat minua jatkuvasti luokseen, ja koska Annan lisäksi vain heidän kanssaan minulla oli siedettävä olo, kävin heillä usein ja melkein yhtä usein jäin yöksi.

Eromme jälkeen Marko oli lakannut käymästä heillä, vaikka aikoinamme olimme viettäneet heillä lukemattomia viikonloppuja saunoen, ruokaa laittaen ja leffoja Samin valtavasta televisioruudusta katsoen. Sami ja Marko uppoutuivat yleensä pitkiin keskusteluihin musiikista tai hifi-laitteista, kunnes minä ja Laura aloimme protestoida. Syötyämme meillä oli tapana kantaa viini- ja olutpullot olohuoneeseen ja katsoa televisiosta elokuvia. Monesti minä, Marko ja Sami suunnittelimme etukäteen yhteisen elokuvakokonaisuuden. Meillä oli Kasdan-sarja, Allen-sarja, Scorsese-sarja, Almodóvar-sarja sekä Taran-

tino-sarja, joka oli ollut Markon suosikki kunnes kaikki muutkin alkoivat pitää Tarantinosta. Meillä oli teemasarjoja, kuten romanttinen komedia -sarja, jonka minä suveenisti hallitsin, westernsarja, jonka Sami hallitsi, ja Hong Kong -sarja, jonka Marko hallitsi. Meillä oli Charlotte Rampling -sarja, Edward Norton -sarja sekä James Stewart -sarja. Katsoimme leffoja, kommentoimme niitä, peilasimme omaa elämäämme niihin ja pidimme jatkuvaa tietokilpailua näyttelijöiden aiemmista rooleista. Minä, Marko ja Sami kelasimme taaksepäin parhaita kohtia ja katsoimme ne uudestaan, joskus monta kertaa ja hidastuksella, ja Laura ähisi turhautuneena.

– Lopettakaa, huusi Laura, kun Sami kelasi kolmatta kertaa taaksepäin ”Sisärenkaan” kohtausta, jossa Glenn Close tuijottaa avonaista jääkaappia, koska minä en oppinut millään Jeff Goldblumin repliikkiä *That's the hard part of it; you have to watch them all the time*. Neljännellä sain sen oikein ja hurrasinkin kädet pystyssä.

– Kolme Meg Tillyn leffaa, huusi Sami.

– Sisärenkas, huusi Marko.

– Ei kelpaa, Sami ja minä mölisimme kuorossa, ja minä nousin polvilleni seisomaan. – Tyttö keinussa, Sleep With Me . . ., minä aloitin laskien sormillani

– Ja Sisärenkas, huusi Marko.

– Viisi Glenn Closen leffaa?

– Sisärenkas!

– Valheet ja viettelijät . . . Vaarallinen suhde . . .

– Saisiko täällä nyt Herran tähden katsoa leffaa, huusi

Laura.

– Sitähän täällä tehdään, Sami sanoi rauhoittelun.

– Minä en kyllä antaisi ystäväni viettää yötä mieheni kanssa, minä sanoin – Miten Glenn Close kestää sen? Katsokaa miten tyytyväinen Kevin Kline on! Sietämätöntä! Oikea mairea maitoparta!

- Itsehän hän työnsi miehensä sinne, puolusti Sami Klinea.
- Aivan, minä huusin. - Sanoinkin etten voi käsittää sitä.

- Glenn Close halusi rauhoittaa omatuntoaan. Hän oli pettänyt miestänsä ja halusi tasoittaa tilit, mutta tiesi ettei mies olisi ikinä pettänyt häntä vapaasta tahdostaan. Siksi hän työnsi miehen sänkyyn itse valitsemansa naisen kanssa. Ovelaa.

- Mutta hän kostikin kärsimyksenä sitten myöhemmin Michael Douglasille. Keitti tyttären kanin päivälliseksi.

- Rauhoittukaa, Marko sanoi silittäen päätäni. - Se on vain elokuvaa.

Jäätyäni yksin vietin paljon aikaa Lauran ja Samin luona, ja pääsiäisen kaltaisina pitkinä juhlapyhinä, jotka eivät olleet joulun tavoin tiukasti perhejuhlia, minä asuin heillä.

Olimme sopineet, että saapuisin pitkäperjantain aamuna ja jäisin pääsiäissunnuntaipäivälliselle asti. Lapset olivat puhaltaneet ja maalanneet munia jo monta päivää, ja sunnuntaina he virpoisivat.

- Laitan perjantaina kuuluisaa feta-lammasmurekettani, oli Laura sanonut puhelimesta alkuvuokosta. Ikään kuin minua olisi tarvinnut yllyttää.

- Minä paistan sunnuntaina karitsan, jatkoi Sami sivupuhelimesta. - Ja Peura haluaa että näet hänet trulliasussa.

- En jättäisi sitä väliin mistään hinnasta, minä sanoin ja lähdin kauppaan ostamaan suklaamunia.

Mutta vaikka kaikki tämä kuulosti iloiselta ja houkuttelevalta, pitkäperjantaina heräsin taas joka-aamuiseen pakokauhuruiskeeseeni. Aamut olivat edelleen kaikkein yksinäisintä ja ahdistavinta aikaa, joten herättyäni nakkasin viivyttämättä peitot sivuun, hyppäsin ylös ja aloin hosua. Pakoon, pakoon. Ja muutamassa sekunnissa olin lietsonut sellaiseen ahdinkoon että melkein itkin.

Olin tuntenut vastaavanlaista hätää kerran ala-asteen ensimmäisellä luokalla. Pidin koulusta, ja osoitin jo silloin huomattavaa virkamiesmäisyyttä tavassa, jolla pakkasin koululaukkuni iltaisin ja laitoin vaatteet siististi tuolinkarmille odottamaan aamua. Olin paperoinut suurella huolella ja ähellyksellä koulukirjani ja liimannut niihin etiketit, joihin kirjoitin kieli keskellä suuta: Iris Vaara, 1 A, ja sitten koulukirjan nimen, koska kukallisen hyllypaperin alta sitä ei enää erottanut. Vähäisillä viikkorahoillani täytin penaalin kirjavilla, tuoksuvilla kumeilla ja monivärisillä lyijykynillä, terottimilla ja viivottimilla. Eräänä päivänä olin jäänyt viimeisenä luokkaan pakkaamaan hellästi aarteitani ja nuuhkimaan imeliä pyyhekumejani, kun tajusin hyytävänä hetkenä, että äiti ei olisi kotona sinne mennessäni.

Äitini oli pitänyt vasta muutamia näyttelyitä eikä ollut niin maineikas että töistä olisi maksettu paljoa, joten meillä oli aina rahavaikeuksia. Siksi hän teki sekalaisia taidealan töitä, maalasi muotokuvia, piirsi korttisarjoja tilauksesta ja opetti kaksi kertaa viikossa illalla työväen- ja kansanopistoissa vesivärimalausta ja kuvanveistoa. Niinä iltoina hän tuli myöhään kotiin, ja minulla oli lapsenvahti. Mutta silloin tällöin hän hoiti kuvaamataidon sijaisuuksia päivälukioissa, ja silloin hän tuli kotiin myöhään iltapäivällä, eikä saanut yleensä hankittua minulle seuraa, sillä harvat aikuiset olivat vapaita sellaiseen aikaan päivästä. Ja sinä päivänä tajusin, että äiti tulisi kotiin tuntikausien kuluksena ja että olin unohtanut pyytää ketään kaveria seurakseeni. Kaikki olivat jo lähteneet ja joutuisin menemään tyhjään kotiin yksin. Vedin itkuisesti henkeä sisäänpäin, kuulilin oman epätoivoisen vinkaisuni ja olin silmänräpäyksessä pakokauhun vallassa. Juoksentelin koulun käytävällä nyyhkyttäen ja uikuttaen, kurkistelin ohijuostessani luokkiin, jotka olivat hiljaisia, siistejä ja täysin tyhjiä, ja tunsin olevani täysin yksin maailmassa. Tuntui siltä kuin

ydinpommi olisi räjähtänyt ja minä olisin ollut ainoa henkiinjäänyt. Enkä tiennyt mitä kauheuksia olisi vielä odotettavissa, ja mitä tahansa se olisikin, minä olisin vastaanottamassa sitä YKSIN, ja pakokauhuni yltyi niin että kun juoksin portaita alas suorastaan ulisin. Ryntäsin ulkovesta pihalle auringonpaisteeseen, näin ohikulkijoita ja ulinani vaimeni vaikerrukseksi ja lopulta hiljaiseksi nyyhkytykseksi. Olin ventovieraiden, hiukan pelottavien ihmisten keskellä, mutta se oli parempi kuin yksin.

Niin kävi myös pitkäperjantain aamuna kaksikymmentäkolme vuotta myöhemmin. Ryntäsin ulos alaovesta häikäisevään auringonpaisteeseen, vedin syvään henkeä nähdessäni muita ihmisiä puuhissaan, menossa kioskille, ulkoiluttamassa koiraa, raaputtamassa huurretta auton tuulilasista. Ainakaan en ollut täysin yksin maailmassa. Mutta siitä huolimatta pidin vauhtia yllä, raapaisin autoni ikkunoista jäähileet silmien kohdalta, kaasutin tieheni ja ajoin kuin hullu. Kun karautin Lauran ja Samin talon eteen ja parkkeerasin lennossa, astuin portille ja työnsin sen auki, huohotin kuin hiihtäjä maaliviivan ylitettyään, ja olisin miltei voinut tuupertua siihen pihalle säkenöivään auringonpaisteeseen odottamaan, että huoltojoukot olisivat saapuneet peittelemään minut huovilla ja antamaan kuumaa mehua juodakseni.

Mutta kun Sami avasi oven ja rutisti minua lujasti, ja Roope Rottweiler paineli kynnet rapisten paikalle ja oli kaatua kurvissa, hyppeli minua vasten ja hymyili, päästin pitkän, raskaan helpotuksen huokauksen. Olin perillä. Olin turvassa! Ja sitten lapset olivatkin jo paikalla, kertoivat kuulumisiaan ja vetivät minua jo joka suuntaan. Aaron oli viisivuotias, herkkä, hiukan eristäytynyt ja hiljainen, kuten esikoiset usein. Johannes oli melkein neljän, hauska, seurallinen ja toimielias, kuten toiset pojat usein. Ja Peura oli huomion keskipiste, voimakastahtoinen kaksivuotias,

niin itsevarma kuin vain voi olla pieni tyttö, jolla on kaksi ihailevaa isoveljeä. Laura oli sanonut alunperin, ettei lapsen nimeksi voi antaa Peura, että sillehän nauravat kadun kivetkin, mutta Sami oli pitänyt päänsä ja sanonut, että tyttö pannaan Steiner-kouluun, missä kukaan ei naura, koska samalla luokalla ovat myös Kirsikanterttu, Valo, Lumi, Sade ja Peuran paras kaveri Kaura.

– Missä sinä olet ollut, kysyi Peura pikkulapsen äänellä.

– Olen ollut kotona, sanoin kyykistyen hänen viereensä. – Anna suukko.

Peura kiersi kädet kaulaani ja antoi molemmille poskileni suukon.

– Minä join pillimehua, hän ilmoitti sitten juhlallisesti.

– Peura osasi itse kuoria pillin, kehaisi Aaron. – Se osaa ihan mitä vaan.

– Eilen se heitti korinkin meidän huoneessa, yhtyi Johannes kilpalaulantaan. – Sukalla.

– Sukalla, minä toistin kysyvästi. – Miten Peura sai sukan läpi korista?

– Se oli mykkyrässä, selitti Johannes. – Isin sukka. Isin sukat on aina mykkyrässä. Äiti on sanonut.

Minä vilkaisin Samiin, joka levitteli käsiään ja kohautti olkapäitään.

– Miten taitavaa, minä ylistin. – Onko mitään mitä Peura ei osaa?

– Ei, vastasivat kaikki kolme yhteen ääneen.

– Iris, kuulin Lauran äänen huutavan.

– Heeeei, sanoin ripustautuen hänen kaulaansa, ja hän kietoi toisen kätensä selkäni ympärille ja painoi toisen takaraivolleni.

– Painellaanko vähän ahdistuspisteitä myöhemmin, hän kysyi luodaten syvän katseen huuhkajan silmiini, joita en ollut viime aikoina juuri ummistanut.

Minä nyökkäsin. Kaikki apu oli tervetullutta.

Kävelimme keittiöön, ja lämmin tunne alkoi täyttää kylmää, onttoa rintakehäni. Tiesin että se oli Lauran, Samin ja talon vaikutusta ja että se katoaisi kun lähtisin sieltä, ja pelkkä ajatus lähtemisestä tuntui niin kammottavalta että sydämeni jysähti, mutta tällä kertaa pakotin salakavalan kauhun tunteen aisoihin. Nyt olin täällä ja voin hyvin. Mitä sitten tulisikin, se olisi sen ajan murhe.

– Oletko syönyt aamiaista, Laura kysyi kun minä olin istunut keittiön pöydän ääreen ja hän mittasi vettä ja kahvia kahvinkeittimeen.

– En, vastasin. – Loikkasin oikeastaan suoraan sängystä autoon.

– Mitä sinulle nyt kuuluu, Laura kysyi selkä minuun päin.

– En voi väittää että hyvää, minä sanoin, ja kuumat kyneleet tulvahtivat tahtomattani silmiini. – Olen koko ajan kauhun vallassa. En voi uskoa, että hän ei todella koskaan enää palaa. Että hän ei rakasta minua. Tosi kummallista, koko kaksi ja puoli vuotta olen pelännyt että hän on liian hyvää ollakseen totta ja että hän ei rakasta minua. Ja nyt kun on käynyt ilmi että olin oikeassa, en voi uskoa sitä.

– Niin, sanoi Laura nyökkätellen. – Se on kummallista. Mutta niinhän se menee. Samaan aikaan uskomme, ettei meitä voi rakastaa, ja että meitä ei voi olla rakastamatta.

– Iriiiiis, huusi Aaron juostessaan keittiöön. – Iiris, kato mitä Roope teki yks päivä mun autolle! Se otti –

Siihen lause katkesi. Aaron katsoi ihmeissään ja hiukan pelästyneenä kyneleitä poskillani, vaikka yritin nopeasti huiskia niitä pois ja hymyillä, jottei hän olisi huolestunut. Tuntuu aina niin pahalta nähdä, kuinka paljon lapsi säikähtää itkevää aikuista.

– Äiti, mikä Iiriksellä on, tiedusteli Aaron.

– Iiriksellä on murhetta, vastasi Laura. Hän ja Sami oli-

vat aina puhuneet lapsilleen kuin ne olisivat aikuisia, ja niinpä viisivuotias Aaron osallistui nyt keskusteluun minun murhemielestäni.

– Miksi Iiriksellä on murhetta, hän kysyi.

– Koska Marko ja Iiris eivät asu enää yhdessä, selitti Laura. – Ja Iiriksellä on ikävä Markoa.

– Mikset sinä mene katsomaan sitä, kysyi Aaron nyt minulta.

– Koska Marko ei halua että menen, minä selitin päätäni puistellen, yrittäen nieleskellä kyneleitäni.

– Eikö Marko rakasta sinua enää, kysyi Aaron asiallisesti, ja kulmakarvani ponnahtivat hiusrajaan.

– Ei, sinäpä sen sanoit, minä vastasin. – Marko ei rakasta minua enää.

– Minä tiedän millaista se rakkaus on, sanoi Aaron hartaasti. – Minä rakastan yhtä Jarkkoa joka on meidän tarhassa. Se on minun paras kaverini.

– Niinkö, minä naurahdin, ja tunsin miten silmäni alkoivat tulla yli äyräidensä. Nieleskelin hetken ja jatkoin sitten hymyillen: – Sepä hienoa, Aaron, ja yritin vaivihkaa lipoa kielelläni kyneleitä suupielistäni. Katsoin Aaronia pää kallellaan, ja tunsin kuinka ponnistuksistani huolimatta naamani kurtistui kuin vanha sanomalehti takassa.

Aaronin ajatukset olivat onneksi jo harhailleet muualle.

– Äiti, hän sanoi käännähtäen Lauran puoleen, – saanko minä mennä soittamaan Jarkolle?

– Saat, Laura sanoi. Aaron ravasi ulos keittiöstä ja Laura kääntyi hymyillen minuun päin. – Ne puhuvat joka päivä puhelimesta, hän sanoi. – Ne haluavat mennä naimisiin, ja kun kerroin että se ei onnistu Suomessa, ne sanoivat että no, täytyy sitten lähteä Ruotsiin.

Minä nauroin, ja kyneleet ja räkä saivat minut pärskätelemään kosteasti.

Laura kantoi kahvipannun pöytään. Hän asetti kupin

eteeni tabletille, huomasi että se jäi vinoon, kurkisti sen alle ja huokaisi. Sitten hän poimi sieltä jotakin ja asetti kupin uudestaan paikoilleen. – Palapelin pala. Vain mies voi siivota niin että tabletin alta löytyy lasten leluja.

– Siinä paha missä mainitaan, sanoin kun Sami astui sisään.

– Keskeytänkö salaisuuksia, hän kysyi.

– Niin kuin minulla olisi salaisuuksia sinulta, minä vastasin.

Sami hymyili, otti kaapista mukin ja kaatoi itselleen kahvia. Hän siemaisi kerran mukistaan, käveli sitten minun viereeni ja kiersi toisen käsivartensa hartioilleni. Minä kallistin päätäni ja nojauduin hänen kylkeensä karhea villapaitaa vasten.

– Jäätkö yöksi, Sami kysyi.

– Jään, vastasin kohottaen kasvoni ja nojaten leukaani hänen vatsaansa niin että katsoin suoraan hänen vihreisiin silmiinsä. Hän katsoi minua takaisin hellästi ja tunsin lämpimän ailahduksen rinnassani. Hymyilin hänelle, ja hän hymyili minulle takaisin.

– Hyvä, hän sanoi sipaisten peukalollaan poskeani.

– Saunotaan illalla. Tyttöjen vuoro ja poikien vuoro. Haluaisitko katsoa myöhemmin jotain leffaa?

Kohotin pääni pystyyn.

– *Once you've seen one, you've seen them all*, minä sanoin pirteästi ja keikuttelin päätäni oikealle ja vasemmalle.

Sami laski kahvikupin. Hän mietti ankarasti ja puisti sitten päätään.

– *I saw one once*, minä jatkoin nyökytellen ja pyöritin käsiäni kuin olisin ajanut autoa. – *I don't go to the movies much*.

Sami otti kulauksen kahvia ja äännähti samalla ilmaisukseksi että tiesi vastauksen. – Laulavat sadepisarot, hän sanoi nielaistuaan.

Johanneksen huuto kuului jo kaukaa. ”Isiii, isii” hän kailotti, tömisteli keittiöön ja parkkeerasi Samin viereen.

– Isi mennään luistelemaan, Johannes sanoi, ja alkoi reipiä Samia villapaidan helmasta.

– Osaatko sinä luistella, minä kysyin. – En tiennytkään.

– Minä käyn kiekkokoulussa, Johannes julisti.

– Irti villapaidasta, Johannes, sanoi Sami ankaraan sävyyn. Johannes irrotti hetkeksi, mutta kun Sami ei tehnyt elettäkään liikahtaakseen, käsi eksyi takaisin resoriin.

– Isi, mennään me pelaamaan jääkiekkoa. Noi vaan puhuu, niin me voidaan sillä aikaa pelata, isä ja poika.

Sami katsoi poikaansa, sitten minua, laski kätensä olaleni ja puristi sitä pari kertaa.

– Menen leipomaan pojasta NHL-tähteä, hän sanoi.

– Haluan turvata vanhojen päivieni toimeentulon. Katsotaan sitten illalla leffaa.

Painoin poskeni hänen kämmenselkäänsä vasten ja hengitin syvään. En tiedä kuvittelinko vain, mutta Samin kädet tuoksuivat minusta aina tuoreelta puulta ja pihkalta.

Myöhemmin illalla istuimme olohuoneessa. Minulla ja Lauralla oli viinilasit, Samilla olutta.

– Ajattelitko sinä sitten loppuun asti että Marko on unelmiesi mies, kysyi Laura tilittäessäni heille eromme yksityiskohtia.

– En, vinkaisin siemaisten viinilasistani ja nojautuen sitten syvemmälle kuluneeseen nahkasohvaan. – Kyllä minä olin jo tajunnut että hänkin katsoi enimmäkseen televisiota ja pelasi tietokonepelejä ja raapi muniaan.

– Se on *ärsyttävää*, sanoi Laura ja loi Samiin Katseen.

– En minä raavi muniani, puolustautui Sami. – Raavin ko muka, hän kysyi minulta.

– Et, minä sanoin.

– Et kai sinä Iiriksen nähden niitä raavi, tuhahti Laura

silmiään muljauttaen. Sitten hän kääntyi takaisin minuun päin.

– Eikö ole mahdollista, että sinä olisit pian kyllästynyt häneen, ellei hän olisi kyllästynyt sinuun ensin?

Pohdin tätä hetken.

– En tiedä, tunnustin sitten. – Yritin pitää hänestä pakokauhun vallassa kiinni enkä ehtinyt yhtään miettiä mitä minä tunsin häntä kohtaan.

– Eihän se ole sellainen asia, jota jatkuvasti mietitään, sanoi Sami. – Kai sen yleensä tietää mitä toista kohtaan tuntee.

– Ei se ole yhtään varmaa, vastasi Laura. – Monet jatkavat vuosikausia eteenpäin pysähtymättä kertaakaan miettimään todellisia tunteitaan, vastaako elämä heidän tarpeitaan. Ja sitten kun he lopulta kysyvät sitä, vastaus on ei.

– Ja ero, minä täydensin ääni täynnä synkkää mielihyvää.

– Ei ole mitään järkeä koko ajan analysoida tunteitaan, väitti Sami. – Sillä tavalla järjestää vain turhia kohtauksia. Ruokkii vain epärealistisia haaveita. Tai pelkoja. Jos kaikki sujuu hyvin, se varmaan tarkoittaa, että kaikki on hyvin.

– Noin minä yritin ajatella. Mutta kaikki ei ollut kovin hyvin.

Vaikenimme hetkeksi.

– Olisiko nyt sen elokuvan vuoro, minä tiedustelin veyntellen käsivarsiani kohti kattoa. Aloin olla kurkkuani myöten täynnä Markoa.

– Mitä haluaisitte katsoa, kysyi Sami ja kyyristyi videohyllyn eteen.

Katsoin Lauraa.

– Mitä tahansa, sanoin kohauttaen olkapäitäni.

– Minulta ei kannata kysyä, sanoi Laura ja peitti haukotuksen kämmenellään. – En pysy enää puoltakaan tuntia hereillä.

– Herrat pitävät vaaleaveriköistä? Annie Hall? Viettelysten vaunu?

– Viettelysten vaunu, minä huusin etusormi pystyssä.

Minä ja Laura linnoittauduimme mukavasti sohvalle sillä aikaa kun Sami työnsi kasetin pesään ja säätö dolby surround -systeemin äänet matemaattisen tarkasti oikein. Sitten hän istahti kaukosäädin kädessä minun ja Lauran väliin.

Puolenyön aikaan Laura siemaisi lasinsa tyhjäksi ja nousi.

– Menen nyt nukkumaan. Hyvää yötä, hän sanoi.

– Nähdään aamulla.

– Hyvää yötä, minä sanoin.

– Hyvää yötä, sanoi Sami.

Minäkin olin jo ihmeen väsynyt. Olin nähnyt elokuvan lukemattomia kertoja, ja olin nyt vaipunut puolihorrokseen, kun havahduin yhtäkkiä veden lorinaan. Hetken kulluttua Lauran pää kurkisti ovensuusta. Hänen katseensa siirtyi Samista minuun, ja hän sanoi:

– Hain vain lasin vettä. Hyvää yötä.

– Hyvää yötä, sanoimme me.

Hetken kuluttua hän seisoi siinä taas.

– Mitä nyt, kysyi Sami hiukan kummissaan.

Laura oli hetken hiljaa, kuin ei olisi saanut sanottua sitä mitä halusi.

– Tulisitko sinäkin jo nukkumaan, hän kysyi sitten.

Sami vilkaisi häneen hämmästyneenä.

– Minkä takia, hän kysyi.

Laura kohautti olkiaan.

– En tiedä. Ajattelin vain.

– Älä nyt hassuttele, sanoi Sami. – Minua ei väsytä yhtään.

Laura seisoi vielä hetken epätietoisena ovensuussa.

– No, hyvää yötä sitten, hän sanoi. Sitten hän kääntyi ja lähti yläkertaan.

– Olisiko sinun pitänyt mennä, minä kysyin Samilta.
– Laura ei pyydä kovin usein.

Sami vilkaisi minuun terävästi.

– Ei totta vie pyydäkään, hän tokaisi. – Eikä minua hu-
vita totella kiittolisena niinä harvoina kertoina kuin pyytää.

Näin unta, että makasin lämpimässä, turvallisessa paikas-
sa, kuin ilta-auringon kultaamalla lämpimällä pilvellä, ja
että suuri, keveä käsi silitti hiuksiani. Heräsin siihen, että
joku ravisti minua olkapäästä.

– Iiris. Iiris, kuiskasi ääni.

Sain vaivoin avatuksi silmäni. Sami oli kumartunut ylleni.

– Herää, Iiris.

Nostin pääni hänen sylistään ja katselin pöllämystyneenä
ympärilleni.

– Mitä Viettelysten vaunussa tällä kertaa tapahtui,
kysyin.

Sami näytti murheelliselta.

– Vivien Leigh vietiin taas mielisairaalaan.

Nojasin pääni hänen olkaansa vasten.

– Jaksatko kiivetä yläkertaan vai petaanko sinulle tä-
hän, hän kysyi.

– Kiipeän yläkertaan, sanoin nostaen päätäni. – Hyvää
yötä.

– Hyvää yötä, Hiirulainen, vastasi Sami.

Yksin ollessani minulla oli paha olo, sillä vaikka kuinka
yritin, en päässyt Markosta eroon. Sillä eräässä asiassa
Marko ei ollut erehtynyt minun suhteeni: minä olin niitä
pidättyväisiä ihmisiä, joiden rakkaus roihahti harvoin ja
valaisi kohteensa kuin soihtu. Ja olin myös niitä pidätty-
väisiä ihmisiä, jotka ovat kuin rutikuiva ruohopampa: kun
tuli kerran roihahtaa, sitä ei saa millään sammumaan.

Jatkoin hermostunutta singahteluani paikasta toiseen,

sillä minun oli vaikea olla yksin. Mutta en nauttinut juuri
kenenkään seurasta. Olin onneton ja vihainen, ja se alkoi
heijastua ympäristööni. Havaitsin huolestuneena, että mi-
nun oli yhä vaikeampi hillitä itseni, ja että paha oloni al-
koi purkautua esiin. Jouduin jatkuvasti epämiellyttäviin ti-
lanteisiin. Tein ja sanoin aivan uskomattomia asioita, ja
jälkeenpäin minusta tuntui kuin minut olisi noiduttu tai
huumattu. Kieriskelin tunnontuskissa ja häpeässä ja tunsin
itseni entistä surkeammaksi. Alkoi ihmeellinen nöyryytys-
ten noidankehä. Käsitin kyllä että olin siitä vastuussa itse,
mutten mahtanut sille mitään.

Äitiensäpäivät ja lakkiaiset ovat kirjakaupoissa tuottoisaa
aikaa. Niinpä toukokuussa töissä oli kiirettä, eikä yhdel-
läkään kirjanhimoisella, pedantilla asiakkaalla ollut aavis-
tustakaan siitä kuinka vaikeaa oli olla asiakaspalvelussa
murtunut sydän rinnassa, itsetunto maassa ja hermot ki-
reällä.

– Onko teillä John Irvingin tuotantoa, kysyi keski-ikäi-
nen miesasiakas minulta eräänä päivänä kopeasti.

– On. Kaunokirjallisuudessa I:n kohdalla, sanoin viit-
toillen Irvingin suuntaan.

Hetken kuluttua mies seiso i edessäni taas.

– Etsin Ystäväni Owen Meany -nimistä teosta enkä löy-
dä sitä.

– Sitä ei ole, valaisin.

– Miksi ihmeessä, tiedusteli asiakas pöyristyneenä.

– Se on vanha kirja, valistin häntä.

– Vanhako, hän huudahti epäuskoisena. – Ei suinkaan!

Kyllä sitä pitäisi olla.

Älä sinä äijä kerro mitä pitäisi olla, minä ajattelin, mut-
ta vastasin vain viileästi:

– Se on ilmestynyt vuonna 1989.

– Ei, kyllä se on uudempi, väitti asiakas päätään puis-
tellen. – Tarkastakaa se jostain koneelta.

”Kone” on useimpien asiakkaiden mielestä samanlainen auktoriteetti kuin Paavi. Minua ei uskottu, ”konetta” kyllä.

– Minun ei tarvitse, vastasin. – Tiedän tarkalleen milloin se on ilmestynyt.

– Tarkastakaa se koneelta, määräsi arvovaltainen asiakas saaden ihoni kihelmöimään. Astuin ”koneen” eteen, naputtelin sinne tiedot, ja sanoin:

– Vuonna 1989.

Puhelin soi takanani.

Asiakas kuuli voitonriemun äänestäni, ja häntä harmitti.

– Eihän siitä ole kuin kymmenen vuotta!

Puhelin soi.

– Ystävä hyvä, sanoin alentuvasti, – kolmevuotias kirja on kirjakaupassa ikivanha. Urgammal. Ostakaa se antikvariaatista. Sieltä se löytyy.

Puhelin soi.

– Minä en osta käytettyjä kirjoja, asiakas sanoi silmäillen minua alentuvasti.

Puhelin soi.

– Muuta neuvoa en voi antaa, sanoin tylästi, sillä kärsivällisyyteni veteli viimeisiään.

– Tämä on törkeää, pihisi asiakas. – Te ette pysty tarjoamaan minulle kirjaa, jonka tahdon, ettekä edes yritä hankkia sitä, vaan ohjaatte minut ostamaan käytettyjä kirjoja!

Puhelin soi koko ajan.

– Minä en pysty hankkimaan sitä kirjaa, minä tiuskaisin. – Kuinka monta kertaa minun on sanottava se? Sitä ei ole. Painos on loppu. Enkä minä ohjaa teitä mihinkään, en ole liikennepoliisi vaan libristi.

– Ette te mikään libristi ole, ellette tämän parempaan pysty. Minä –

– Missäs sinä ukko mahdat olla töissä, minä keskeytin

kädet tomerasti lanteilla, niin yllättäen että itsekin hämmästyin.

Äijä taas hölmistyi niin, että vastasi vahingossa aivan totuudenmukaisesti.

– Keskustan silmäasemalla, hän sanoi ihmeissään.

– Olen silmälääkäri, hän tarkensi sitten taas jo vähän omanarvontuntoisemmin.

– Ole nyt vaikka astronautti, minä tuhahtadin. – En minäkään tule sinun työpaikallesi häiritsemään sinua, vai tulenko? Onko minua näkynyt viime aikoina Keskustan silmäasemalla häiriköimässä ja urputtamassa? Onko, kysynpä vaan?

Äijä seisoi hetken hievahtamatta, suu auki. Sitten hänen silmänsä vetäytyivät viiruiksi ja hän (ihan totta) pui minulle nyrkkiään. – Ennenkuulumatonta! Millainen kauppa tämä oikein on? Mitä ihmisiä te oikein olette? Tämä ei jää tähän!

– Ihan sama mihin se jää, kunhan hävyt nyt siitä jaloista pyörimästä, minä tiuskaisin. – Mene sinne silmäasemallesi kiusaamaan potilaita.

En jäänyt seuraamaan mitä silmälääkäri teki, sillä loikkasin puhelimen kimppuun kuin saalistava peto.

– Maailman sivu Iiris, vastasin kireästi.

– Taitaa olla kiirettä, totesi Annan ääni korvaani.

– Hei, vastasin, loin murhanhimoisen katseen ulos marssivaan asiakkaaseen ja puuskahdin: – Tänäpä olen käsittänyt, että on olemassa suuri joukko ihmisiä, jotka eivät olleet paikalla sillä välin kun apinat kehittyivät ihmiksi, ja tänään he ovat palanneet sieltä missä ikinä olivatkin. Olen hermoraunio.

– Sinullahan piti olla niin sivistynyt työpaikka. Keskellä ihmisiä, jotka lukevat kaunokirjallisuutta, hän sanoi, ja kuulin miten hän kohotti kulmakarvojaan ylhäisesti, suipisti suutaan ja lausui ”kaunokirjallisuutta” aatelisella ta-

valla syvältä kurkustaan. – Milloin pääset sieltä kulttuurin kehdestä?

– Paraskin puhumaan sivistyneistä työpaikoista, Anna Von Asunnonvälittäjä. Pääsen varttia yli viisi, jos Luoja suo. Miten niin?

– Haluaisin elokuviin ja lasilliselle, mieluummin tässä järjestyksessä niin en nukahda leffaan. Olen kypsä ja väsynyt, enkä jaksa mitään järkevää. Haluan katsoa romanttisen elokuvan ja juoda lasin hyvää viiniä. Käykö? Vai onko sinulla suunnitelmia?

– Kukapa minut olisi varannut? Mitä menemme katsomaan?

– Jotain romanttista. Miten olisi Casablanca?

– Missä se muka menee?

– Elokuva-arkiston Bogart-sarjassa.

– Loistavaa, vastasin.

– Tavataan arkiston baarissa puoli kuudelta. Jää aikaa lasilliselle.

Kiireessä ajantajuni katosi kokonaan, ja kun vilkaisin kelloa, haukoin henkeäni. Jo viisi! Ja olin luvannut Liisalle tehdä vielä tilaukset! Naputtelin hirveää vauhtia tilaukset välitysfirmalle, suljin sitten sähköpostin ja internetin ja sammutin tietokoneen. Huusin Liisalle moi ja lähdin kiitämään korot kopisten pitkin käytävää penkoen samalla hurjistuneena laukustani auton avaimia. Löysin ne juostesani sateen läpi autolleni ja kaasuttelin tieheni kuin tuli hännän alla.

Iltapäivällä alkanut tihkusade oli muuttunut vähitellen kunnan sateeksi, ja keskustan liikenne oli aivan sekaisin. Keli oli surkea, ja tajusin tehneeni suuren arviointivirheen. En suinkaan pääsisi minuutissa elokuvateatterin baariin, sillä parin kilometrin matkaan kuluisi tätä vauhtia puoli tuntia. Autot seisovat paikoillaan, torvet soivat kuin va-

ruskunnan kevätmarssissa, ja sivusta jonojen väliin yritti kiilata joka suunnasta lisää autoja niin että katu näytti aivan Prahan juutalaiselta hautausmaalta. Kiroilin äänekäästi, kaivoin kännykän laukustani ja valitsin Annan numeron pyytääkseni että hän lunastaisi liput ennen kuin ne olisivat mennyttä. Huolenpitoni oli aiheeton, sillä Anna oli hypännyt taksiin ja hurauttanut arkistoon. Hän istui jo baarissa liput kourassa, ja odottaisi minua kunnes suvait-sisin saapua.

Näytöksen alkamiseen oli enää kymmenen minuuttia aikaa kun vihdoin olin madellut kahden kilometrin matkan ja löytänyt parkkipaikan.

– Herran tähden että kesti, Anna alkoi nalkuttaa heti minut nähdessään. – Sammuiko japanilainen riisipussisi?

– Ei, vastasin ylväästi. – Riisipussi, kuten sinä autoani kutsut, toimii erinomaisesti. Parkkipaikan etsiminen ei ollut yksinkertaista, ja mikäli ajaisin jotain valtavaa maatalouskonetta, en olisi löytänyt sellaista vieläkään.

– Näetkös nyt, Anna sanoi niin kuin minä olisin epäilyt auton erinomaisuutta. – Miten kätevää, että huristelet tuollaisella pikku föönillä.

– Fööni on pöksyissäsi, minä kiihdyin.

Anna loi minuun väsyneen katseen.

– Tunnen tuon äänensävyyn. Ja tiedän, että ennen kuin tämä ilta on ohi, pöksyissäni on yhtä ja toista. Jokainen asia, josta sinä olet eri mieltä kanssani, päättyy pöksyihini.

Minua nauratti, mutta olin yhä ärsyyntynyt siitä että italialaiset nahkakenkäni olisivat todennäköisesti sateen jäljiltä entiset, siitä etten ollutkaan ehtinyt juoda lasillista viiniä ennen elokuvaa sekä siitä, että Anna pilkkasi riisipussiani. Minun oli kuitenkin ehdittävä vielä naistenhuoneeseen ennen elokuvan alkua, joten ei ollut aikaa jäädä nahistelemaan.

- Pitääkö sinun käydä vielä vessassa, kysyin Annalta.
- Pitää, hän sanoi ja nousi heittäen takin käsivarrelleen ja laukun olalleen. – Minun pitää ottaa pöksyt pois ja heittää ne roskakoriin, jotta sinä et pääse noitumaan sinne föönejä ja ties mitä. Hapannaama. Riisipussikuski.

Näytin hänelle kieltäni, ja marssimme naistenhuoneeseen kuin kaksi viisivuotiasta, jotka ovat sonnustautuneet äidin pitkiin takkeihin ja korkokenkiin.

Sisällä elokuvateatterissa istuuduimme neljännen rivin keskimmäisille paikoille kuten aina. Asetuttuamme mukavasti valmistauduimme nauttimaan ja vaihdoimme vielä viimeiset kuulumiset ennen kuin valot sammuisivat. Sääntöme olivat tiukat: kun valot alkoivat himmetä, me lakkasimme puhumasta. Pimeässä salissa meistä ei päässyt pihaustakaan.

Valot loistivat kuitenkin vielä kirkkaina, ja minulla oli hetki aikaa purkaa sydäntäni. Niinpä selostin Annalle yhteenottoani silmälääkärin kanssa, kun yhtäkkiä valtava varjo lankesi ylleni. Kohotin hämmästyneenä katseeni, joka törmäsi maailmankaikkeuden suurimpaan naiseen. Minun epäuskoisten silmiäni edessä nainen alkoi riisua kahdenkymmenen hengen teltan kokoista popliinitäkiaan, taitteli sen sitten käsivarrelleen, joka oli yhtä pitkä ja paksu kuin minun jalkani ja istahti minun tuoliini edessä olevaan tuoliin. Sitten valot alkoivat himmetä.

Oli kuin olisin katsellut Matterhornin varjokuvaa. Valtava suippo hahmo peitti kolmasosan näkökenttästäni, ja tietysti nimenomaan keskimmäisen kolmasosan. Epätoivoni alkoi muuttua hermovärinäksi, eikä aikaakaan kun kihisin kiukusta.

- En voi uskoa tätä, supatin Annalle silmät pyöreinä.
- Elokuvateatterin suurin nainen, ja hän istuu minun edessäni.

- Sano hänelle, supatti Anna takaisin.
- Mitä minä hänelle sanon, sihisin entistä hermostuneempana. – Että hän on elokuvateatterin suurin nainen ja istuu minun edessäni? Kai hän nyt sen tietää!

– Haluatko vaihtaa paikkaa, Anna tiedusteli.

- En, sanoin marttyyrimaisesti. – Sinä olet lyhyempi kuin minä, enkä voi ottaa vastuulleni sitä että sinun elokuvasi menee pilalle.

Melkein nyyhkytin kiukusta, sillä olisin mieluusti vaihtanut paikkaa, mutta omatuntoni ei sallinut minun tehdä sitä, ja silti minusta tuntui että tässä asetelmassa minä kärsin vääryyttä.

– Oletko varma, Anna kysyi antaen minulle vielä viimeisen tilaisuuden, mutta ei noussut määrätietoisesti hoidattamaan paikkojen vaihtoa, mistä ymmärsin että hän oli vain kohtelias ja todellisuudessa helpottunut siitä etten tarttunut hänen auttavaan käteensä.

– Olen, minä pihisin raivoissani, ristin käsivarret rinnalleni ja naksuttelin kieltäni paheksuvasti.

Kallistin pääni melkein Annan olkapäälle asti, enkä siltikään nähnyt kunnolla. Olin niin turhautunut, että jokainen hermoni huusi. Mutta pahempaa oli tulossa. Kun verhot olivat auenneet paljastaen valkokankaan koko laajuudessaan ja 20th Century Foxin tunnusmusiikki törähti ilmoille, vieressäni istuva nainen kumartui ja kaivoi laukustaan rapisevan pussin. Käänsin katseeni hitaasti hänen suuntaansa ja näin permanentatun naisen nostavan hauikset vapisten laukustaan valtavaa paperisäkkiä, jossa oli ainakin kolme kiloa irtokarkkeja. Koko olemukseni huusi EI VOI OLLA TOTTA, mutta nainen oli kuuro olemukseni huudoille. Hän rapisteli valtavan säkin auki ja alkoi nostella karkkeja yksi kerrallaan suuhunsa käsi käyden tasaisesti kuin kaivon pumppu bangladeshilaisessa kylässä. Pussi rapsahti joka kerta kun hän kaivoi sieltä karkin, ja

mitä pidemmälle elokuva eteni, sitä enemmän se alkoi rapista, sillä ahmatin oli joka kerta upotettava kätensä millin lähemmäksi pohjaa.

Olin tulla hulluksi. En pystynyt sulkemaan pois mielestäni Matterhornia enkä bangladeshilaista vesipumppua, ja elin koko kaksi tuntia kahdeksan sekunnin pituisissa sykleissä. Sen verran ahmatin kesti syödä yksi lakuvene (niitä päättelin pussissa olevan, sillä mitään muuta karkkia ei voi niin nopeasti syödä). Minä tiedän, koska laskin. Laskin lakuveneitä kurkistellessani pää vinossa Matterhornin takaa Ilsa Lundia, joka sanoi vanhalle pianistille *Play it, Sam. Play it for old times' sake*. Laskin lakuveneitä, kun monsieur Rick antoi nuoren bulgarialaisen Janin voittaa ruletissa, jotta tämä pääsi vaimoineen nousemaan Lissabonin koneeseen. Ja kun Ilsa Lund uhkasi ensin Rickiä aseella ja vaipui sitten tämän käsivarsille jaksamatta enää taistella rakkautta vastaan, minä laskin edelleen lakuveneitä. Käsi huulille. Yksi, kaksi, kolme, neljä, viisi, kuusi, rapinaa, seitsemän, käsi ulos pussista, kahdeksan. Käsi huulille. Yksi, kaksi, kolme, neljä, viisi, kuusi, seitsemän, kahdeksan. Ja kun lopputekstit alkoivat vihdoin viimein kulkea mustalla pohjalla ja valot syttyivät, kiskaisin pääni pystysuoraan niin nopeasti että älähdin tuskasta.

Anna käännähti minuun päin kuin olisi unohtanut että minä siinä olinkaan, mikä kieli siitä että koko tämän ajan hän oli ollut täysin tietämätön kärsimyksistäni.

– Mikä sinulla on, hän tiedusteli hajamielisesti, vielä elokuvan lumoissa.

Oli kuin hän olisi pistänyt nuppineulalla vedellä täytettyä ilmapalloa. Kaksi tuntia pidättelemäni raivo purskahti suoraan päin hänen naamaansa.

– Pää irtosi kaulastani kun yritin suoristaa sitä, toitoitin. – Niskani on murtunut, koska olen istunut kaksi tuntia Matterhornin takana!

Anna käännähti hiukan huolestuneena. Nainen ei kuitenkaan enää kuullut vuodatustani. Hän oli jo tunkeutunut popliinitakkiinsa ja käveli nyt käytävää pitkin kohti uloskäyntiä niin että näin hänen jalkansa. Numeron 45 jalat, joissa oli korkokengät. Tämä näky sai minut suistumaan kokonaan raiteiltani.

– Tuo kaksimetrinen korsto istui minun edessäni, ja vielä korkokengät jalassa, ulisin. – Tulee korkokengät jalassa leffateatteriin eikä edes pyydä päästä takariviin, vaikka tietää että hänen takanaan oleva ihminen ei näe senttiäkään valkokankaasta!

Anna katseli minua pää vinossa.

– Korkokengät jalassa istuminen se vasta muuten onkin ajattelematon teko, hän sanoi liikutellen päätään sivusuunnassa kuin käärmenäinen.

Olin niin raivoissani etten tajunnut edes nolostua.

– Niin! Ja minä maksoin tästä lipusta seitsemäntoista markkaa ja melkein tapoin itseni kaahatessani tänne äärimmäisissä luonnonolosuhteissa!

– Rauhoitu nyt, hän hyssytteli minua ja tarttui rauhoittavasti käsivarteeni. Mutta minua ei niin vain rauhoiteltu. Riuhtaisin pontevasti käsivarteni vapaaksi.

– Voiko röyhkeämpää olla, jatkoin vedettyäni nopeasti henkeä, ja muistin samassa toisella puolellani istuvan ahmatin. Käännyin raivoissani permanenttinaisen suuntaan, mutta hänkin oli jo suoriutunut melkein ovelle asti.

– Miten voi vetää karkkia tuolla tavalla? Näitkö sinä, sähisin käännähtäen takaisin Annan puoleen. – Varmaan viisi kiloa lakuveneitä! Viisi kiloa! Kuinka usein hän mahtaa käydä elokuvissa? Ei varmaan kovin usein, hänhän halkeaisi! Uimarannalla tavataan, porsas!

Anna tuijotti minua kuin mielenvikaista.

– Tällaistaako teillä oli Markon kanssa leffassa, hän kyöyi viileästi.

Käännähdin häneen päin, sillä Markon nimen kuuleminen järkytti minua. Raivo katosi ja tilalle syöksyi maennus.

– Joskus, myönsin. – Mutta silloin saatoin edes nojata päätäni koko painollaan hänen olkapäähänsä. Väsyin vähemmän.

– Kyllä sinä olisit voinut nojata päätäsi minunkin olkapäähäni, jos olisin tiennyt että olet noin ”väsynyt”. Sitäpaitsi päätellen siitä mitä olet nyt viimeisen kahden minuutin aikana tehnyt ja sanonut, päässäsi ei ole paljon mitään, joten kovin raskas se ei voi olla.

Mulkoilin häntä vihaisena.

– Olen pahalla tuulella, sanoin vihaisesti.

Annan kulmakarvat kohosivat kaarelle.

– On ollut huono päivä, jatkoin jo hiljemmin, melkein anteeksipyytävästi. Muistin, että olin kehottanut silmälääkäriä häipymään pyörimästä jaloista, ja jalkani tuntivat hetken veltoilta ajatellessani, että joutuisin Matin ja kenties vielä silmä-aijänkin eteen puolustamaan tekojani.

Anna tarttui takkiini ja ojensi sitä minua kohti.

– Pukeuduhan nyt, kapteeni Haddock, hän komensi, ja minä tottelin säyseästi.

Lähdimme ulos elokuvateatterista ja kipitimme Annan saatevarjon alla kyyristellen Pilveen. Päästyämme ovesta sisään huiskimme vettä pois takkiemme hihoilta ja etumuksesta, ripustimme ne naulakkoon ja kävelimme baaritiskille. Tilattuamme margaritat tartuimme huurteisiin lasihin ja siemaisimme juomia suolareunuksen läpi. Minä suljin silmäni, kallistin päätäni hiukan taaksepäin ja nuolin huuliaani. Tunsin miten tequila valui alas pitkin vatsani seinämiä ja kohosi saman tien takaraivooni ja otsalohkooni. Tämä oli ensimmäinen kerta koko päivän aikana jolloin rentouduin hiukan.

Avasin silmäni, kohotin pääni normaaliasentoon ja käännyn katsomaan Annaa. Hän vastasi katseeseeni tutkivasti.

– Mikä on?

Puistin päätäni.

– En tiedä. Minusta tuntuu kuin saisin hermoromahduksen. Kuin en oikein jaksaisi enää.

– Pyydä äitisi kylään, Anna sanoi. – Sinullahan on äiti joka välittää sinusta. Hän varmasti huolehtii sinusta silloin kun et jaksa enää.

– En tiedä jaksanko ottaa häntä vastaan, vaikeroin. – Hän odottaa minulta jotain aivan muuta kuin mihin kykenen. Hän pitää minua niin onnettomana. Surkimuksena.

– Epäilenpä, virkkoi Anna kuivasti ja siemaisi lasistaan. Tiesin, että hän ajatteli omaa äitiään. Viimeksi Riitta Henriksson oli valehdellut kylän muille rouville, että Annakin oli löytänyt miehen ja että he yrittivät saada lasta mutteivät olleet vielä onnistuneet. Anna oli kuullut sen törmätyään kadulla sattumalta äitinsä ystävättären tyttäreen, joka oli alkanut neuvoa häntä hedelmällisyystesteihin. Ajattelin omaa äitiäni ja miten hän oli jo kauan tarjoutunut tulemaan luokseni ja pitämään minusta huolta.

Päätin soittaa hänelle samana iltana.

Kun minä aloitin koulun, äitini työskenteli omassa huoneessaan päivät pitkät. Kun tulin kotiin, riisuin kengät ja juoksin heti hänen huoneeseensa tarkistamaan, että hän oli siellä. Hän ei yleensä siirtänyt katsettaan siitä mitä oli tekemässä minun ilmestyessäni huoneeseen, vaan sanoi hamielisesti: ”Hei Hiirulainen. Menepä tekemään välipalaa.” Minä menin, ja syötyäni voileipiä ja jugurttia menin omaan huoneeseeni lukemaan, kuuntelemaan Walt Disneyn Long Play -levyjä tai pikkuruiseen vaatehuoneeseemme haaveilemaan.

Kaikkein mieluiten istuin juuri vaatehuoneessa. Siellä olivat minun kaikki vaatteeni, arkiset tarha- ja kouluvaatteet, Tertun ompelema susipuku sekä juhlamekko, jossa oli ihana vaaleansininen frilla ja jota kävin silloin tällöin koskettelemassa ja sovittamassakin. Siellä olivat kaikki äitini kirkkaat, eksoottiset vaatteet, liehuvat huivit, kultalangoin kirjaillut liivit ja tunikat, kippurakärkiset marokkolaiset kultatossut. Hyllyillä oli t-paitoja, alusvaatteita ja sen sellaista, ja hiukan korkeammalla äitini korulippaat, jotka olivat ehtymättömät aarreitait. Ja vasemmanpuoleisen tangon peräpäässä riippuivat pitkissä muovipusseissa mummoni Siirin vaatteet, jotka äitini oli ainoana lapsena perinyt. Hän oli säästänyt kaiken, Siirin kengät, alushameet, vaatteet, hatut ja kengät. Saatoin unohtua vaatekaappiin tuntikausiksi ja jopa nukahtaa sinne istualleni, mikäli äitini teki myöhään töitä tai vietti aikaa rakastajansa kanssa eikä muistanut tarkistaa missä minä olin, mitä tein tai meninkö nukkumaan silloin kun piti. Minulla oli lupa kokeilla kaikkea mitä vaatehuoneessa oli sillä ehdolla, että mitään ei koskaan katoaisi tai hajoaisi. Mikäli niin kävisi, menettäisin oikeuteni ikiajoiksi. Siirin vaatteet olivat ainoat, joita en saanut kokeilla lainkaan. Sain kuitenkin katsoa ja koskea niitä. Sain kohottaa muovit pukujen yltä, asetella niiden alle sopivat kengät ja yläpuolelle hatun, ihaila niitä ja kuvitella niiden sisään tumman, hiljaisen Siirin, joka olisi mieluiten vain maalannut vesiväreillä, mutta josta tulikin nuorena tuberkuloottisen miehen leski ja villin pikkutyttö yksinhuoltajaäiti. Ja kun äitini riiteli miestensä kanssa ja sopi sitten myöhemmin riidat tulisesti sängyssä, minä menin istumaan Siirin pukujen väliin ja painoin kasvoni vihaisena hänen hameensa uumeniin.

Kun äitini ihmetteli sitä kuinka hajamielinen ja sulkeutunut olin, hän sanoi aina että olin aivan kuin mummoni Siiri.

– Ilmetty Siiri Vaara, hän sanoi. – Ulkonäköäsi myöten. Sitten hän puisti päätään ja totesi synkästi:

– Olen synnyttänyt oman äitini.

Välillä hän näki minut sellaisena kuin hän halusi nähdä, sellaisena kuin hän oli kuvitellut minut odottaessaan minua, ennen kuin tiesi millainen minä oikeasti olisin. Useimmiten hän tuli peittelemään minut iltaisin ja kertoi minulle Raamatun kertomuksen silitellen samalla hiuksiani. Sitten hän suuteli ja rutisti minua pimeässä, ja minä haistoin hänen kaulallaan parfyymien, joka oli päivän mittaan haihtunut miltei kokonaan pois.

– Annoin sinulle kaikkein värikkäimmän, kaikkein kauneimman nimen, Iiris, hänellä oli tapana sanoa. – Kreikkalaisen nimen, joka merkitsee sateenkaarta. Sinussa hohtavat kaikki maailman värit, kaikki maailman valo, ja kun sinä ilmestyt, ihmiset huudahtelevat ihastuksesta ja osoittelevat sinua sormellaan ja huudahtelevat: ”Katsokaa, katsokaa! Oletteko koskaan nähneet tällaista ihmettä?”

Ajattelin, että hänellä ei ollut aavistustakaan siitä millainen minä olin, ja että vaikka asuimme samassa huoneistossa, elimme kahdessa eri maailmassa.

Parin päivän kuluttua hain töiden jälkeen äitini junalta. Jäin seisomaan laiturin päähän, sillä arvasin, että jos äidilläni olisi paljon laukkuja, hän saisi jonkun kantamaan ne puolestaan minun luokseni. Ja niin kävi. Juna saapui, ihmiset alkoivat purkautua ulos, ja kun olin aikani kurkotellut, näin äitini mustan pään vilkkuvan ihmismeren keskeellä. Hänkin kurkotteli minun suuntaani, ja nähdessään minut hän hymyili leveästi ja heilutti näkyvästi molempia käsiään. Minä vilkutin takaisin, ja hänen lähestyessään minua näin, että hänen takanaan kulki mies, joka kantoi kahta tutunnäköistä kassia.

– Kultaseni, äitini huusi kovalla äänellä ja halasi minua kuin karhu. Sitten hän päästi irti ja käännähti takanaan kassit käsissä seisovan miehen puoleen.

– Taivaalle kiitos. Olette enkeli, hän hyrisi matalasti auttajalleen, jolle epäilemättä oli jäänyt sellainen kuva, että hän oli aivan omasta vapaasta tahdostaan tarjoutunut kantamaan äitini kasseja.

Äidillä oli yllään syvänsininen, liehuva tunika, hyvin kapeat samansävyiset housut ja kultaiset satiiniballerinat. Hän on sitä naistyyppiä, jonka ylävartalo on aina ollut rehevä ja muuttuu vanhemmiten ”tynnyrimäiseksi”, kuten hän itse sanoo, ja jonka hoikkiin, kauniisiin sääriin ikä ja herkuttelu eivät tunnu puolestaan millään tavoin vaikuttavan. Nuorena äidilläni oli ollut pitkät, piikkisuorat, korpimustat hiukset, mutta kun minä olin ollut noin kahdenkymmentä vuotta, hän oli nyrhinyt ne aivan lyhyiksi eikä ollut antanut niiden sen jälkeen kasvaa.

Kun olin aivan pieni äitini vaatteet olivat mielestäni lumoavan kauniita, aina yönsinisiä, tumman violetteja ja mustia hohtavia kankaita. Myöhemmin, kun olin käynyt koulua pari vuotta, aloin inhota niitä. Minä kuulun siihen ensimmäiseen sukupolveen, joka on vanhempiaan konservatiivisempi, ja halusin vain olla niin kuin kaikki muutkin. Kenenkään ystäväni tai luokkakaverini äidillä ei ollut sellaisia vaatteita, ja toivoin ja rukoilin että hän olisi pukeutunut edes vanhempainilloissa normaalisti. Kerran esitin toivomukseni hänelle ääneen, vaikken kehdannutkaan sanoa miksi pyysin sellaista. Toivoin vain, että hän laittaisi illalla kokomustat vaatteet – beessiä en voinut toivoa, sillä jos olisin edes maininnut sellaisen harhaoppisen sanan, äitini olisi varmaan nostanut kätensä pystyyn ja alkanut kirkua. Ehdotin siis mustaa asukokonaisuutta, ja kun hän tiedusteli syytä, kohautin vain olkiani ja sanoin että hän näytti kauniilta mustassa. Äitini oli imarreltu, ja lupasi

noudattaa toivomustani. Kun hän astui luokkani ovesta sisään, kaikki ilma katosi keuhkoistani ja tunsin miten poskeni muuttuivat tummanpunaisiksi. Äitini oli sonnustautunut mielikuvitukselliseen asuun, johon kuului kilometrikaupalla ohutta, liehuvaa violettiä kangasta. Hän tuli luokseni ja suuteli poskeani, ja minä haistoin ”Bacchuksen” hänen hengityksestään. Kiemurtelin häpeästä nähdesäni miten kaikki vilkuilivat häntä syrjäkarein, ja juhla oli minun osaltani pilalla. Odotin vain milloin esitykset, puheet ja kättentaputukset loppuisivat, jolloin voisin raahata äitini pimeitä syrjäkatuja pitkin kotiin. Kotimatalla äitini kysyi iloisena ja ylpeänä, mitä pidin asusta, jonka hän oli valinnut minua varten.

– Minä pyysin että laitat mustat vaatteet, minä vastasin tukahtuneella äänellä, hampaitani kiristellen.

– Mustatko, äitini kiekaisi epäuskoisesti ja pysähtyi keskelle tietä. Tartuin hänen käteensä ja aloin kiskoa häntä päättäväisesti eteenpäin, mutta hän harasi vastaan taaksepäin nojautuen ja käveli hyvin hitaasti yrittäen penkoa muististaan mitä minä oikein olin sanonut.

– Kyllä sinä minusta sanoit violetit, Iiris. Olen melkein aivan varma, että sanoit violetit, hän sanoi alkuun mieteliäästi ja saaden ääneensä sitten yhä suurempaa varmuutta. – Taidat muistaa väärin, kultaseni, hän kailotti iloisesti alkaen kulkea rivakammin rinnallani niin ettei minun tarvinnut enää kiskoa häntä perässäni. Ja minä olin hiljaa, jotta olisimme päässeet pois sieltä perkeleen kadulta, missä äitini hohti ja liehui kuin violetti virvatuli kaikkien muiden beessiin pukeutuneiden kansalaisten keskellä.

Sellainen hän oli, minun äitini Leila. Yön kuningatar.

Ruoanlaitto ei kuulunut yön kuningatar Leilan tapoihin, sillä hän inhosi tehdä ruokaa päivittäin vain siitä arkipäiväisestä syystä että ihmisen kuului syödä. Minä olin siitä

poikkeuksellisen onnellinen lapsi, että sain elää enimmäkseen voileivillä. Äitini työnsi joskus avogrilliin kyljyksen tai nakkeja ja pilkkoi niiden kyytipojaksi lautaselleni toomaan. Mutta kun hän kokkasi, tapahtuma oli suureellinen. Niinä harvoina kertoina hän valmisti eksoottisia, mausteisia ruokia, monia eri lajeja pikku kulhoihin, joita sitten syötiin leivän kanssa.

Sinä iltana poikkesimme ruokaostoksilla matkalla asemalta kotiin. Tyyllilleen uskollisena äitini käytti ostosten tekemiseen aikaa ja vaivaa – eikä suinkaan vain omaansa. Äidilläni oli uskomaton taito värvätä kauppojen henkilökunta omaan yksityiseen palvelukseensa, ja minä seisoin sivussa omiin ajatuksiini vaipuneena sillä välin kun myyjät ja myyjättäret juoksentelivat hyllyjen välissä etsiskelemässä äitini mausteita ja tahnoja ja säilykkeitä.

– Ei, ei osterivinokkaita, kuulin äitini sanovan, ja kääntäessäni katseeni näin hänen viittoilevan myyjälle, joka kipitti kasvot säteillen hänen luokseen sienipakkaus kädessään. – Portobello-sieniä. Eikö teillä ole Portobello-sieniä, hän tiedusteli avaten silmänsä aivan ammolleen, aivan kuin olisi ollut ennenkuulumatonta ettei Portobello-sieniä löytynyt. – Ne ovat sellaisia isolakkisia, äitini selitti näyttäen käsillään melko liioiteltua kokoa sienien lakiksi, – muistuttavat pihvejä . . .

Myyjätär yritti selvästi kuvitella mielessään sientä, jonka lakin halkaisija oli puoli metriä ja joka muistutti samalla pihviä. Sitten hän puisti onnettoman päätään ja ojensi niska kyyryssä vinokkaita äitiäni kohti kuin kokeillakseen kelpasivatko ne.

Äitini huiskutti kättään hienostuneesti oikealta vasemmalle. – Entä seitikkejä? hän tiedusteli kulmakarvat kärsivällisesti koholla.

– Seitikkejä? toisti myyjä epävarmasti. Hän muisti hämärästi että seitikki on myrkkysieni, mutta äitini arvoval-

lan ja karisman edessä hän oli heti valmis uskomaan, että niitä oli jostain kumman syystä alettu myydä ruokakau-poissa. Hän vilkuili onnettoman ympärilleen kuin ei olisi tiennyt mihin ryhtyä seuraavaksi. Olin juuri astumassa hätiin, mutta minua ei tarvittukaan.

– Tarkoitatteko siitakkeita, kysyi hyvin kunnioittavasti vanhempi miesmyyjä, jonka kalatiskin rouva oli lähettänyt myyjättären avuksi.

– Siitakkeita juuri. Mitäs minä oikein sanoin? äitini kysyi myyjättäreltä leuka kallellaan ja silmiään siristellen.

– Seitikkejä, rouva, vastasi myyjätär, ja minun äitini purskahti matalaan, rehevään nauruunsa.

– Seitikkejä! Myrkkysieniä! Hoh-hoh-hoo, hän jyrisi asettaen kämmenensä ristiin rinnalleen. Minä loin katseeni kattoon kuin Jeesus ristillä. – Ehei, päin vastoin, minähän yritän pitää tätä tytärtäni myrkyistä erossa, en suinkaan syöttää hänelle niitä, hän kailotti osoittaen minua sormellaan, vakavoituen kuin taikaiskusta ja luoden minuun traagisen katseen.

Kaupan koko henkilökunta katsoi minuun ensimmäistä kertaa koko ostosrodeon aikana. He eivät taatusti olleet huomanneet minua sitä ennen, ja miettivät nyt mikäköhän vamma minulla oli, kun olin seissyt siinä tumpu suorana koko tämän ajan, sanaakaan sanomatta ja seiiniin tuijotellen. Olen varma, että näin osterivinokastytön vilkaisevan ranteisiini nähdäkseen oliko niissä ideaalisiteet, ja hymyilin hänelle vaivaantuneesti. Kenties he pitivät minua hulluna, ajattelin ärsyyntyneesti. Suunnitelin jo että ryntäisin korvasienien luo, rohmaisoin niitä kahmalokaupalla ja olisin tunkevinani ne suuhuni ja katsoisin miten he ajattelisivat pelastaa minut – vai ajattelisivatko.

– Siitakkeita minä tarkoitan. Onko niitä, äitini lausui miellyttävästi ja samalla vaativasti ennen kun ehdin toteut-

taa mielijohteeni, ja palautti huomion sinne missä sen kuuluu ollakin. Kaikki kääntyivät silmänräpäyksessä takaisin äitini puoleen ja jättivät minut monivammainen siihen seisoskelemaan.

Kaupassakäynti oli vienyt minusta viimeisetkin mehut, joten kotiin päästyämme sijasin äidilleni vuoteen vuodesohvaan, vedin t-paidan ylleni ja menin kylpyhuoneeseen pesemään meikit kasvoistani. Äitini purki ostoskassoja, ja kuulin hänen hyräilevän hilpeästi.

– Ole hyvä, hänen äänensä sanoi yhtäkkiä kylpyhuoneen ovelta. Pyyhin pumpulilla puhdistusmaidon silmistäni ja näin hänen seisovan siinä kuninkaansininen kaftaani yllään ja kahta viinilasia kohollaan pidellen.

– Juodaanpa vielä lasilliset, hän sanoi hymyillen. – Niin saamme heti unenpäästä kiinni.

Kun palasin seuraavana päivänä töistä kotiin, vastaan tulvehtivat huumaaavat tuoksut. Vilkaisin käytävän päähän olohuoneeseen, ja siellä näytti hyvin sievältä. Äiti oli jopa käynyt ostamassa kukkia.

– Hei, huhuilin, riisuin kenkäni ja tassuttelin peremmälle. Olohuoneeseen päästyäni vedin henkeä ja astahdin kauhistuneena taaksepäin.

Keittiösyvennykseni näytti Sarajevolta. Äitini seiso mihenkorkuisen tiskivuoren edessä kaftaanissaan ja päässään huivi, jonka hän oli kietonut turbaanin tavoin suojaamaan hiuksiaan. Kattiloiden reunoista valui noroja, jotka varmasti maistuisivat herkullisilta ja oikeanlaisissa pikku kulhoissa näyttäisivätkin siltä, mutta nyt ne näyttivät karmeilta ruumiineritteiltä, joita hirvuinen velho oli hämentänyt kattilassaan.

Äitini käännähti ympäri, vaikkei hän ollut voinut kuulla tuloani. Hänen aikaansaamansa kalinan, kohinan, kilka-

tuksen ja suhinan lisäksi Plácido Domingo lauloi pikku huoneessani sydämensä kyllyydestä ”Nessun dorma”, ”Älköön kukaan nukkuko”, enkä kyllä usko että kukaan elävä olento pystyikään siinä taloyhtiössä nukkumaan. Katselin äitiäni ja sydämeni täytti lämmin tunne, ja yhtäkkiä tuntui kuin olisin kutistunut puoli metriä ja päähäni olisivat kasvaneet letit. Menin hänen luokseen, kiedoin käsivarteni hänen ympärilleen ja painoin pääni hänen olalleen. Äidilläni oli toisessa kädessä kauha ja toisessa ”Bacchus”, joten hän ei kyennyt halaamaan minua takaisin, vaan seiso kädet levällään kuin suurellista loitsua suorittava Taikuri Merlin. Mutta hän painoi poskensa minun pääläelleni ja huudahti:

– Kultaseni! Miten ihana nähdä sinua!

Kohotin päätäni ja irrottauduin hänestä. Hymyilin vai-measti enkä sanonut mitään, sillä äitini lioittelee aina sen verran, etten koskaan tiedä miltä hänestä oikeasti tuntuu. Ja hetkellisen taantumuskohtaukseni aikana pelkäsin taas ettei äiti ei oikeasti ihailut minua lainkaan.

Äiti kääntyi takaisin tiskipöytäni päin ja alkoi ammentaa rusehtavaa tahnaa purkista kasariin.

– Kultaseni, hän huhuili kovalla äänellä vaikka seisoin aivan hänen vieressään. – Otpa kaapista punaviinipullo ja kaada meille lasilliset.

Tein työtä käskettyä, vein äitini lasin tiskipöydälle ja siemaisin omastani. Sitten kävelin olohuoneeseen, laitoin musiikin hieman hiljemmälle ja aloin kattaa pöytää.

Äitini haluaa ihmisten nautiskelevan hänen pöytänsä ympärillä hartaasti ja ylistävän vuolaasti hänen aikaansaantonsiaan. Siihen kuluu helposti tunteja, ja olin tottunut siihen että syötyään vieraat istuivat ja joivat niin kauan, että heillä oli uudelleen nälkä, ja he saattoivat aloittaa kaiken alusta.

Äitini oli järjestänyt meillä ruokajuhlia niin kauan kuin muistin. Vieraat saapuivat alkuillasta tuoden mukanaan eksoottisia kukkia, mitä merkillisempiä ja voimakkaammin tuoksuvia sitä parempi, sillä äitini rakasti sellaisia. Minun ollessani aivan pieni tuoksuliljoja eksoottisempia kukkia oli vaikea löytää. Nykyään kukkakauppojen hyllyt notkuvat kolibrikukkia, jotka näyttävät aivan töyhtöpäisen linnun päältä, tillansioita, jotka näyttävät ravulta joka on levittänyt jalkansa suoriksi sivuilleen, sekä sellaisia viherkasveja kuin Nepenthes, jonka kukat näyttävät pieniltä munakoison värisiltä (ja siis hyvin hienostuneilta) nyrkkeilyhanskoilta.

Mutta niinä aikoina äitini tuli eteiseen toivottamaan vieraat matalalla äänellään tervetulleiksi, ja minä otin vastaan viinipullot, liljat sekä joskus pitkävartiset inkiväärikukat, joiden hankkimiseksi vieraat olivat nähneet suurta vaivaa. Kiipesin jakkaralle saadakseni maljakot kaapista ja avasin viinipullot. Ruokailun aikana nousin välillä täyttämään kulhoja ja laittamaan uuniin lisää leipää, sillä ruoat valmistettuaan äitini istui kuin kuningatar hovinsa keskellä, ja minä toimitin emännän tehtäviä hänen puolestaan. Pidin erityisenä kunniatehtävänäni viinilasien täyttämistä pöytäliinaa tahrिमatta. Kaadoin hitaasti ja varovasti, ja jos yhtäkkiä huomasin, että kieleni pilkotti keskittyneesti suupielestäni ulos, vedin sen kiireesti sisään ja muotoilin kasvoilleni arvokkaan ilmeen.

Kaikki illat istuin aikuisten seurassa ja kuuntelin heidän kertomuksiaan elämästä. Uudet vieraat tottuivat läsnäoloon nopeasti. Ensimmäisillä kerroilla he eivät kysyneet minulta nohtamaan että minä olin lapsi, vaan kyselivät minulta koulusta ja vielä varhaisemmassa vaiheessa päiväkodista. He kehuivat minua kun täytin kulhoja ja kaadoin viiniä, ja kun keskustelunaiheet alkoivat olla todella kiintoisia, he loivat minuun vaivihkaa huolestuneita silmäyksiä. Mutta

tullessaan kutsuille toisen tai kolmannen kerran he olivat jo tajunneet, että näissä juhlissa minä kuului kalustoon. Olin kuin hiljainen, raitis kääpiö.

Äitini vieraat olivat yleensä yhtä originelleja kuin hän itsekin, maailmanmatkaajia, kuvanveistäjiä, näyttelijöitä, lausujia ja muusikoita. Kun kasvoini aikuiseksi, tajusin että yhtä ja toista sattuu myös kaikkein tavanomaisinta elämää viettäville ihmisillekin, sillä minusta tuli sellainen. Mutta äitini seurakunnalle sattui paljon enemmän, sillä taiteilijoina heillä oli erityinen lupa tehdä hulluuksia ja kuunnella sydämensä ääntä. Niinpä he erosivat, pettivät, heitä petettiin, he jättivät, heidät jätettiin. Oli hysteerisiä kohtauksia, lääkkeitä ja viinaa, itsemurhayrityksiä. Oli tulenpalavia rakkauksia, intohimoa, seksiä. Ja kaikkien näiden myrskyvien elämäntarinoiden kuohua äitini hallitsi majesteettisella olemuksellaan.

Tällä kertaa hän oli jättänyt kuningattaren viittansa nauhaan. Hän selvästi nautti huolehtivan, huolestuneen äidin osan esittämisestä.

– Näytät väsyneeltä, hän sanoi suunnaten minuun tutkivan katseen haettuaan lisää leipää uunista.

Äitini ei ole koskaan ujostellut sanoa mitä mieltä minusta on. Minä kohautin harteitani.

– Se on paha, hän sanoi siemaisten viinilasistaan. – Sinun pitää rentoutua ja ulkoilla. Vähän punaa poskille ja mustat silmäanaluset pois, niin eiköhän joku kohta kiinnos-tu sinusta ja ala liehitellä sinua.

– Äiti, minä lähdin.

– Mitä? Sanoin vain että ihme, jollei joku pian kiinnos-tu sinusta.

– Markon lähdöstä on kuukausi aikaa, herra Jumala sentään.

– Niin paljon? Olisi hyvä alkaa jo tapailla muita miehiä.

– En minä tunne ”muita miehiä”, äiti. Enkä tahdo tailla ketään. On liian aikaista.

– Ei ole, lausui äitini arvovaltaisesti. – Vanhenet. Näivetyt. Minä näen sen. Kuivahdat kokoon kuin Saara.

– Lapsen saamista tässä nyt on turha surra, minä puuskahdin. – En minä lasta tähän kaipaa.

– Saisit muuta ajateltavaa, äitini jatkoi itsepintaisesti. – Voit ihan hyvin tehdä lapsen yksinkin. Se ei ole enää edes millään tavalla radikaalia, hän perusteli antaen ymmärtää, että siinä tapauksessa jopa minä ehkä uskaltaisin tehdä sen.

– Äiti, vaihdetaan puheenaihetta. Tämä on absurdia.

– Elämä kuluu nopeasti ohi, äitini totesi surumielisesti.

– Missäköhän vaiheessa sen alkaa tajuta?

– Tässä vaiheessa, minä vastasin kärsimättömästi.

– Olen jo tajunnut sen. Kyllä minä varmasti haluan vielä löytää jonkun. Mutta en halua ketä tahansa, kai sinä sen ymmärrät? Luulisi. Sinun miehesi ovat olleet toinen toistaan ihmeellisempiä ja epätavallisempia.

Äitini katsoi minua pitkään. Hän siemaisi lasistaan, laski katseensa pöytäliinaan ja tuijotti hetken sen valkoista koruommalta. Sitten hän vilkaisi ikkunasta ulos, huokaisi, laski kyynänpäänsä pöydälle, nojautui eteenpäin ja katsoi minuun.

– Eivät he olleet kovin ihmeellisiä. Tai epätavallisia. Minä tein heistä sellaisia. Itselleni ja muille. Ihmeellisiä ihmisiä on kovin vähän. Ja ihmeellistä elämää on kovin vähän, ellei siitä tee itse sellaista. Minä en ole koskaan kestänyt arkea ja tavallisuutta kovin hyvin.

Minä muljautin silmiäni. Äitini huomasi sen, mutta jatkoi häiriintymättä.

– Joten olen tehnyt tavallisista ihmisistä ihmeellisiä. Ulkopuoliset ovat uskoneet helposti, että olen taas tavannut poikkeuksellisen miehen. Ja joskus miehet ovat itsekin

alkaneet uskoa siihen. Silloin he ovat alkaneet käyttäytyäkin erikoisen, ihanan miehen tavoin. He ovat alkaneet nauttia uudesta persoonallisuudestaan, loisteesta jonka minä olen heidän ympärilleen rakentanut. He ovat nähneet millaisia he voisivat olla, ja ovat ihastuneet näkemäänsä. Silloin he ovat muuttuneet ihmeellisiksi. Ja suhde on ollut vähän aikaa ihmeellinen, ja elämä ihmeellistä.

Äitini huokaisi ja silitti samalla sormellaan hitaasti pöytäliinan koruommalta. Sitten hän kohotti katseensa minuun.

– Mutta se menee ohi. Kukaan ei pysty olemaan kauan ihmeellisempi kuin on. Se vaatii niin paljon energiaa. Se on kuin maratonnäytelmä. Joten ennemmin tai myöhemmin heidän silmänsä aukeavat, ja he toteavat olevansa sittenkin tavallisia ja sitäpaitsi väsyneitä. Heidän voimansa, heidän akkunsa on loppu, ja niinpä he ovat yhtäkkiä vielä tylsempiä ja arkisempia kuin yleensä, sillä väsyneenähän ihminen ei oikein jaksa kuin katsoa televisiota. Ja siihen suhde kuolee.

Äitini vaikeni siemaistakseen lasistaan.

– On olemassa vain tavallisia ihmisiä, Iiris.

Minä istuin hiljaa puntaroiden hänen sanojaan. Äitini oli paljon terävänäköisempi kuin olin luullut, ja ajattelin häpeissäni että olin aliarvioinut häntä.

– Omalla tavallasi sinä ja Marko teitte aivan saman toisillenne, äitini keskeytti ajatukseni.

Räpsäytin silmiäni.

– Minkä niin, kysyin hämmästyneenä.

– Teitte toisistanne ihmeellisempiä kuin oikeasti olitte. Sinä jatkoit, hän väsyi.

5. luku

Äitini viipyi luonani kolme päivää, ja minun oli myönnettävä, että hänen seuransa teki minulle hyvää. Lauantai-aamuna saatoin hänet asemalle ja hänen rutistelllessaan minua lupasin että soittaisin pian ja kertoisin ryhdistäytyneeni.

Palasin rautatieasemalta suoraan kotiin, ja hetkeä myöhemmin istuin mieliala melko korkealla pienen kannettavan tietokoneeni ääressä ja valmistauduin kirjoittamaan kirja-arviot, jotka olin luvannut Matille jo edellisiksi viikoksi. Olin asettanut eteeni arvioitavat romaanit sekä hajanaiset muistiinpanolappuset, joihin olin kirjoittanut ajatuksiani. Olin solminut hiukseni poninhännälle ja vetänyt aamutakin ylleni, ja siemailin nyt ”Bluffarin teetä”, josta kuulemma tuli kauniiksi ja reippaaksi, ja katselin ikkunas-ta ulos keräillen ajatuksiani. Toukokuu oli puolessavälissä, ja ilma alkoi olla lämmin. Aurinko säteili ja raolleen avaa-mastani ikkunasta kuului lintujen sirkutusta sekä naisten kesäkenkien keveää kopinaa. Siirsin katseeni hiukan vastahakoisesti lehmusten hiirenkorvista tietokoneen ruutuun ja aloin kirjoittaa:

”Mitä eniten haluat’ on tarina nuoresta Arley-tytöstä, joka rakastuu karismaattiseen vankilakundiin Dilloniin, ja uskoo, että kyseessä on vuosisadan rakkaustarina. Hah! Tietäisi vain mihin on lusikkansa pistänyt! Onneksi Arley-lä on suojelusenkeli, 40-vuotias asianajaja Annie, johon tyttö voi turvautua rakastajan paljastuessa vaaralliseksi psykopaatiksi . . .”

Olin niin keskittynyt kirjoittamiseen, että kun puhelin soi, hätkähdin rajusti ja pudotin pöydältä kasan muistiinpanopapereita, jotka tuulenvire sai leijaillemaan sinne tänne. Noiduin ankarasti, ryntäsin nostamaan niitä ja kaadoin samalla tuolini. Noiduin lisää, potkaisin tuolin pois altani, jätin paperit sinne missä ne olivatkin ja syöksähdin kohti eteistä. Tunsin nykäyksen vyötäisilläni ja vilkaisin taakseni: kylpytakkiini vyö oli kiertynyt kaatuneen tuolin jalan ympärille ja sujahtanut irti lenksuistaan, ja näin sen nyt makaavan lattialla masentuneena pitkin pituuttaan. Kuin Ihaan häntä, ajattelin sekavasti. Masentuneen aasin häntä. Ja nostin luurin ja sanoin sinne:

– Ihaa.

– Iris? sanoi Markon hämmästynyt ääni lyhyen tauon jälkeen.

Ihaa? Marko soittaa minulle ensimmäistä kertaa viikkokausiin ja minä vastaan puhelimeen ”Ihaa”? Silmänräpäyksen ajan toivoin olevani kuollut ja syvällä maan povessa.

– Ai hei, parahdin, vaikka olin tavoitellut huolettoman välinpitämätöntä sävyä.

– Voitko hyvin?

– Tietenkin voin. Olosuhteisiin nähden. Miten niin?

– En tiedä . . . Ihan kuin olisit vastannut puhelimeen ”Ihaa”.

– Järjetöntä, valehtelin. – Olen uninen, ja avatessani suuni sanoakseni ”Iiris” haukottelin, ja siksi se saattoi kuulostaa siltä.. Ii-haa, sanoin muka haukotellen, – ymmärräthän, Ii-haa, ja tiesin jo silloin selitteleväni liikaa.

Ikuisuudelta tuntuvan hiljaisuuden jälkeen Marko sanoi:

– Niin no, oli minulla asiaakin. Keskeytinkö jotain?

– Et, sanoin, ja tarkoitin ”Mene asiaan, kusipää, jotta pääsen sinusta eroon ja voin mennä tappamaan itseni leipäveitsellä”.

Emmittyyään hetken Marko jatkoi:

– Huomasin, että kun... no... jaoimme tavarat, fondyypatasi jäi tänne. Ajattelin, että varmaan haluat sen, joten...

”Kuvitteletko, että typerä sveitsiläinen perinneruokapata kiinnostaa minua? Luuletko että ylipäänsä pystyn syömään?” ajattelin, mutten sanonut sitä, koska Marko tuntee minut niin hyvin, että hän tietää, että sveitsiläinen perinneruokapata kiinnostaa minua paljonkin, ja aivan varmasti hän tietää että pystyn erinomaisesti syömään. Juustoa varsinkin. Jos hän olisi vielä sanonut minua Hiireksi, olisin mennyt hänen luokseen siltä seisomalta, aamutakkisillani, ja kuristanut hänet lattialta mukaan sieppaamalla Ihaan hännällä.

– Olen jo ostanut uuden, kerroin totuudenmukaisesti.

– Uuden? Miksi? Ei olisi tarvinnut kuin soittaa...

Laskin viiteen, minkä aikana hermostuin entistä enemmän sen sijaan että olisin rauhoittunut, ja sanoin hyytävästi:

– Kaikella kunnioituksella, Marko, jotta soittaisin nyt sinulle, asia saisi olla huomattavasti vakavampi. Tältä seisomalta en keksi yhtään niin vakavaa asiaa, että tekisin niin äärimmäisen teon.

Marko vaikeni hetkeksi, varmaan kiittääkseen taivasta siitä että oli päässyt minusta eroon. Ja niin kutkuttavia puhelinkeskusteluja kuin olin yön unettomina tunteina välillemme kaavaillut! Sellaisia, joiden aikana minä käyttäydyn tyylikkäästi ja asiallisesti, ja Marko menettää täysin itsehillintänsä huomattaessaan miten sivistynyt ja ihana minä olen.

– Iris, en tiedä mitä sanoa... Tuntuu pahalta, että suhtaudut noin... Minä ajattelin, että ehkä... tai niin kuin... No, tiedän, että tämä kuulostaa kauhean typerältä, mutta... en haluaisi että vihaat minua tai että olet onneton. Enkä haluaisi menettää sinua kokonaan. Sanalla sa-

noen haluaisin, että voisimme olla... ystäviä, röyhkeä kuspipää sanoi, ja älysi sentään sen kauhean sanan lausuesaan kuulostaa hiukan nololta.

– Ystäviä, minä puuskahdin keräiltyäni itseäni hetken.

– Ei nyt. On liian aikaista. Sinä lakkasit rakastamasta minua, ja minä rakastin sinua vielä, sanoin ja toivoin hänen kiinnittävän huomiota menneeseen aikamuotoon. – Ystävyys ei tule kuuloonkaan. Rakastetuissa on se huono puoli, että niitä ei voi pitää osittain. Joko sinulla on minut tai sinulla ei ole. Nyt sinulla ei enää ole. Minua et halua, ja ystävyttäni et saa. Minä en kestä edes nähdä sinua, saati olla ystäväsi, joten jos sinulla on yhtään järkeä päässäsi, ja jos ajattelet hetken minua etkä itseäsi, et pyydä minulta enää sellaista.

Hetken hiljaisuuden jälkeen Marko sanoi:

– Hyvä on. Tauko, ja sitten: – Minä vain... joskus kaipaamaan sinua... pidän sinusta edelleen, ja tuntuu pahalta, etten voi...

Hän vaikeni.

Nyt minusta tuntui niin pahalta, että kyyneleet alkoivat valua silmistäni, enkä pystynyt sanomaan enää mitään. Vai kaipaavat sinä joskus minua, ajattelin, minä jumalauta kaipaamaan sinua koko ajan, en tiedä mitä teen päivilläni ilman sinua ja yöt näen sinusta unta.

– Anteeksi, Marko sanoi sitten paksulla äänellä kun minun suunnastani ei kuulunut mitään. – Tämä oli huono ajatus. En tiedä mitä voisoin sanoa, mikä ei loukkaisi sinua.

– Et mitään, äännähdin. – Minäkin olen pahoillani, ja nyt minun on mentävä.

– Hyvä on. Sitten, hetken hiljaisuuden jälkeen, hän sanoi:

– Voi hyvin. Olet minulle tärkeä.

Ja sitten käsivarteni valahti veltoksi ja luuri putosi korvaltani. Kävelin takaisin kirjoituspöytäni viereen, istuin

lattialle ja yritin järjestää pudottamiani muistiinpanoja. Mutta en nähnyt mitään, joten kiedoin käsivarteni jalkojeni ympärille ja istuin pitkän aikaa hiljaa.

En tiedä kuinka kauan siinä kyyhötin, mutta jossain vaiheessa nostin pääni kuin mestauslavalta ja katsoin ympärilleni kuin ihmetellen että olin sittenkin vielä hengissä. Nousin ähisten puutuneille jaloilleni, nostin paperit sekaisena tukkuna pöydälle ja kävelin keittiöön. Join lasin kylmää Bluffarin teetä, sillä itkeminen janottaa, avasin silmäni ammolleen luoden katseeni kattoon ja venyitin leukaani alaspäin saadakseni naamani taas alkuperäiseen muotoonsa. Sitten kävelin kylpyhuoneeseen, vilkaisin peiliin ja aloin melkein kirkua kauhusta.

Peilistä minua tuijotti harmaa, homssuinen ämmä, jonka iäksi olisin arvioinut noin neljäkymmentä. Silmiäni ympärillä oli sentin levyiset renkaat ja meikkini oli levinyt. Ihoni oli harmaa, ja suupieleni roikkuivat alaspäin luoden kasvoilleni elämään pettyneen, vihaisen ilmeen. Vilkaisin alaspäin ja näin viininpunaisen aamutakkini, joka oli rypistynyt lattialla kyyhöttäessäni surkeaan ruttuun ja jonka alta löyhyi lämpimän, itkuisen ihmisen haju. Ei olisi puutunut kuin räjähtäneet, muinoin viininpunaiset korkoaamutossut, papiljotti ”otsiksesta” ja tupakka suupielestä niin olisin voinut pestautua ilotalon emännäksi! Ei, olin liian nukkavieru, liian froteinen jopa surkeimman bordellin madameksi! En voinut uskoa silmiäni. Miten saatoin antaa itseni vajota tällaiseen tilaan? Mitä Markokin olisi sanonut jos olisi nähnyt minut?

Olin aina vääränlainen. En kyennyt koskaan olemaan sellainen kuin halusin tai sellainen kuin tilanne olisi vaatinut. En kyennyt olemaan tyylikäs kun sitä kaivattiin, en kyennyt olemaan viileä ja välinpitämätön. Enkä kyennyt milloinkaan olemaan arvaamaton, hurja seikkailija, jän-

nittävä vauhtinainen. Tylsä sen sijaan pystyin olemaan koska tahansa, ja sehän se vasta onkin suosittu ominaisuus maailmalla! Totta vie, tylsyydestä oli jatkuvasti pulaa joka seurassa!

Nyt tulisi toinen ääni kelloon. Minusta tulisi vauhdikas nainen, joka pitäisi kaikkia jännityksessä odottamattomilla reaktioillaan, sukkelilla puheillaan ja loputtomalla energiallaan. Minusta tulisi pyörremyrsky, jonka kaikki haluaisivat, myös ne arvostelukyvyttömät idiootit, jotka olivat jättäneet minut! Menisin vaateostoksille! Muutuisin!

Sieppasin puhelimen käteeni ja painoin Annan numeron.

– Anna? Iiris täällä. Onko sinulla vapaata tänään?

– Haddock, Anna huudahti ilahuneena. – Mitä kuuluu?

– Nyt saa riittää. Minusta tulee toinen nainen, minä uhosin.

– Toinen nainen? Epäreilua, Anna kiljaisi. – Itse aina varoittelet minua naimisissa olevista miehistä sormi pystyssä kuin lähetyssaarnaaja. Ja nyt julistat, että sinusta tulee toinen nainen?

– Taidat käydä vähän ylikierroksilla. Enhän ehdi selittää mitään, minä valitin närkästyneenä.

Anna oli hiljaa kaksi sekuntia.

– Olet oikeassa, hän myönsi sitten. – Anteeksi. Johtuu varmaan seksin puutteesta. No, mitä siis tarkoittit?

– Marko soitti, aloitin, ja Anna henkäisi terävästi. – Olin täysi idiootti puhelimesta. Sitten itkin ja taisin tavallaan nukahtaa, ja kun heräsin menin kylppäriin vilkaisuun itseäni peilistä ja näytin ihan satamakorttelin bordellin madamelta, selostin. – Ja nyt olen saanut tarpeekseni. Minä muutun. Minusta tulee ennakkoluuloton ja jännittävä. Ne ominaisuudet piilevät kaikissa ihmisissä.

Keskeytin luentoni kuullakseni Annan mielipiteen asiasta.

- Jaaha, hän sanoi. - Miten aiot aloittaa?
- Ulkoapäin, minä vastasin - Se on ehkä väärä suunta, mutta tarvitsen pönkitystä. Lähden ostamaan vaatteita, ja haluaisin sinut mukaan. Voit estää minua ostamasta lisää tyyliä, mielenkiinnottomia vaatteita.
- Selvä, vastasi Anna. - Missä näemme?
- Kolmen sepän patsaan juurella, vastasin. - Viisitoista yli viisi.

Uudistumisajatuksen innoittamana sain työt vauhtiin. Järjestin muistiinpanoni ja aloin nakuttaa, ja siihen mennessä kun Anna pääsi töistä olin minäkin valmis. Pesin hiukseni, föönasin ne tuuheiksi ja kiinnitin otsiksen sivulle hiussoljella. Laitoin runsaasti ripsiväriä, tummensin kulmakarvat tanssiksi ja punasin huuleni tummalla huulipunalla. Sitten pukeuduin suoriin mustiin housuihin ja valkoiseen puseroon, hyppäsin kenkiini ja lähdin ovet paukkuen ulos. Olo oli sotaisia ja päättäväinen, ja suuntasin askeleni määrätietoisesti kohti keskustan muodikkaita tavarataloja.

- Mitä asiaa Markolla oli, Anna kysyi kävellessämme kohti alusvaateosastoa, missä uusi jännittävämpi olemukseni odotti minua.

- Että voin hakea fondyypatani jos haluan.
- Mitä sanoit hänelle?
- Sanoin että pitää typerän pannunsa. Olin oikein epäasiallinen ja pateettinen. Hän kiittää varmasti taivasta että pääsi minusta eroon. Sitäpaitsi vastasin puhelimeen "Ihaa".

- Hän haluaisi olla ystäväni, jatkoin siirtääkseni Annan huomion Markon typeryyteen omastani, kiskoen häntä perässäni rintaliivitelineiden ahtaissa väleissä.

- Hah! haukahti Anna suoraan Gossard-telineen edessä seisovan tytön korvaan, ja tyttö hypähti säikähdyksestä. Hän mulkaisi meitä vihaisesti, mutta minä en piitannut.

- Niin, ystävyys olisi kelvannut. Ja hänellä on joskus minua ikävä.

- Hetkellinen yksinäisyyden kohtaaminen, analysoi Anna. - Ei mitään tekemistä fondyytin kanssa.

- Tiedän, sanoin, tartuin upeisiin viininpunaisiin pitsirintaliiveihin ja roikotin niitä vaatimattoman miehustani edessä. - Harmittaa kun en pystynyt viileästi sanomaan että toki, ystävyshän se on mainio asia. Ollaan vaan ystäviä. Niin kuin en mitään muuta hänestä enää haluaisi.

- Voithan soittaa hänelle takaisin.

- Ja sanoa mitä? Että tulin toisiin ajatuksiin, ja ottaisin nyt kiitos vastaan jokaisen sääliävän murusen, joka häneltä liikenee, vai?

- Totta. Huono ajatus.

- Toisaalta tulee myös mieltä olenko onnellisempi kokonaan ilman häntä vai jos voin edes kutsua häntä ystäväkseni ja kenties sen tekosyyin varjolla joskus soittaa hänelle, minä pohdin ääneen. - Kuten tiedät, ylpeys ja onni eivät asu samassa rinnassa.

- Vaan toinen oikeassa ja toinen vasemmassa, jatkoi Anna filosofista mietelmääni.

Vilkaisin alaspäin rintoihini ja puistin päätäni masentuneena.

- Siinä tapauksessa minulla ei ole juuri kumpakaan.

- Ei sitä ulospäin näe, lohdutti Anna. - Muuten luulisi että minulla on molempia d-kupin verran. Ja mehän tiedämme että niin ei ole. Ole onnellinen ettei sinulla ole vain toista. Saisit teettää rintsikat mittailaustyönä, ja voit kuvitella mitä se maksaisi kun katsot näitä liukuhihnavalmisteisiakin.

Vilkaisin viinipunaisten pitsiunelmien hintalappua ja taas piti vähältä etten alkanut kirkua.

- Neljäsataakuusikymppiä, sihisin Annalle kun olin saanut taas henkeni kulkemaan.

– Tietysti, vastasi Anna ylenkatseellisesti. – Milloin olet viimeksi käynyt alusvaateostoksilla?

– En yleensä käy tällä tangolla, valistin häntä. – Mutta nyt kaikki muuttuu. Radikaaliin elämänmuutokseen tarvitaan radikaalit rintsikat, julistin niin että kaikki varmasti kuulivat.

– Ja pöksyt, huolehti Anna, nappasi viininpunaiset stringit viereiseltä tangolta ja heitti ne syliini. Minä asetelin ne vartaloni eteen ja poseerasin kokovartalopeilin edessä.

– Mitä pidät, tiedustelin Annalta keikutellen itseäni peilin edessä ja siirtäen painoa toiselta lonkalta toiselle.

– Hyvät. Dramaattiset. Äärimmäisen vähän tylsät.

Minä tanssahtelin edelleen peilin edessä kuin tasapainohäiriöinen, pysähdyin sitten ja käännähdin Annan suuntaan.

– Raivostuttavaa, ettei Marko koskaan näe näitä, sanoin.

– Tuttu tunne, sanoi Anna. – Sen kanssa täytyy vain elää.

Mutta minä en pystynyt siihen. Ja silloin aloin kuvitella Markon viereeni. Hän seurasi minua koko sen ajan kun elin tätä lapsellista persoonallisuudenmuutosvaihetta. Tein kaiken niin kuin hän olisi ollut katsomassa. Seisoin siinä peilin edessä, kuvittelin että hän ilmestyisi yhtäkkiä siihen Gossard-tangon takaa, ja vatsani vyörähti ympäri. Hän näkisi mitä olin hankkimassa jonkun toisen iloksi ja kuolisi mustasukkaisuuteen.

Aloin tosissani vilkuilla ympärilleni. Kun näin vilauksen häntä etäisesti muistuttavasta miehestä, sydämeni alkoi jyskyttää niin että pelkäsin että se hajottaa kylkiluuni. Tietenkin tajusin, että olisi melko ihmeellistä mikäli hän nyt yhtäkkiä ilmaantuisi eteeni. Mutta logiikalla ei ollut asian kanssa mitään tekemistä. Olin löytänyt oljenkorren, jonka avulla selviäisin surkeudestani: minä muuttuisin ihanaksi, ja jossain vaiheessa Markon olisi pakko huomata se.

Seuraavana päivänä menin töihin uusissa vaatteissani. Minulla oli ylläni musta hame, tummanpunainen ihonmyötäinen pusero ja korkeakorkoiset mustat kengät. Tunsin näyttäväni revyytähdeltä hailakassa aamuauringossa, mutta pidin leukani itsevarmasti koholla ajellessani liukuportaat ylös.

Kun astuin ovesta sisään Liisa, joka seisoi korkealla tikkailla järjestämässä näytevarastoa, vilkaisi minua ohimennen ja käänsi sitten hitaasti päänsä uudestaan minua kohti.

– Herra Jumala, Iris, hän sanoi. – Milloin kabaree alkaa?

– Se on jo alkanut, minä vastasin hänelle painokkaasti, poistin lukon ovesta ja avasin sen ammolleen. Markon katse kiinni selässäni lähdin toteuttamaan uutta persoonani, ja aloin käyttäytyä tavalla, jota en olisi uskonut mahdolliseksi. Flirttailin avoimesti miesasiakkaiden kanssa, joihin olin suhtautunut tähän asti kohteliaan hajamielisesti. Näin vakioasiakkaiden hämmentyneet ilmeet, mutten piitannut. Täältä pesee, ajattelin voitonriemuisesti. Saattepa nähdä.

Ja kyllä he näkivätkin. Ensijärkytyksestään toivuttuaan useimmat lähtivät innolla uuteen leikkiini mukaan, ja uskalsivat muutaman kohtaamisen jälkeen tunnustaa, että olivat pitäneet minua melko ylseänä tyyppinä.

– Sinä olet ihan toisenlainen kuin miltä ensinäkemältä tunnut, kehaisi eräs vakioasiakas, jolle ”ensinäkämä” merkitsi kolmea vuotta. Mies kävi säännöllisesti työkaverinsa kanssa ostamassa itsensäkehittämis-, elämänhallinta- ja sisäinen voimavara -kirjoja firman Dinersilla. Aina ennen olin sanonut hei, ottanut rahat vastaan ja sanonut taas hei. Sinä aamuna oli ollut toinen ääni kellossa.

– No jo oli aikakin, olin sirkuttanut nähdessäni heidän astuvan liikkeeseen. – Ertekös te yleensä käy hiukan

useammin, olin sitten tiedustellut nutristaen tyytymättömästi huuliani.

He tuijottivat minua silmät selällään.

– Ei saa koskaan antaa toisten odottaa, minä nuhtelin heitä nojaillen kyynärpäitani myyntitiskiini.

He tuijottivat minua edelleen, ja luottokorttimiehen huulille ilmestyi ihastunut hymy.

– Varsinkaan naisten ei sovi antaa odottaa, minä jatkoin yhä tiskiin nojaten, nutristellen taas huuliani ja siirrellen painoa jalalta toiselle tavalla, jonka saattoi hyvällä tahdolla tulkita pyllyn pyörittelyksi.

Hyvä tahto suorastaan uhkui Diners-miehestä, ja pian hän tunsikin jo olonsa niin tuttavalliseksi, että rohkeni alkaa selostaa miltä minä ”ensinäkemältä” vaikutin

– Sinä olet ihan toisenlainen kuin miltä ensinäkemältä vaikutat, hän siis sanoi. – Vaikutat vähän koppavalta ja tympeältä, hän jatkoi luetellen epämiellyttäviä ominaisuuksiani.

– Ja happamalta, yhtyi kilpalaulantaan hänen seuralaisensa. Kirskuttelin hampaitani, mutta pakotin itseni väläyttämään keimailevan hymyn.

– En ole niitä, jotka hymyilevät oikealle ja vasemmalle, selitin vienosti. – Vain niille, jotka ansaitsevat sen. Sillä tavoin se ei kärsi inflaatiota.

– No ei todella, flirttaili ensimmäinen toope takaisin. – Kyllä tuollaista hymyä odottaa ihan mielellään vaikka vuosia, hän sanoi ja mittaili minua katseellaan tavalla, joka kertoi selvästi että minulla oli myös muita avuja.

Toinen nyökytteli typerästi hymyillen. Mitä idiootteja, ajattelin, ja mietin vakavissani oliko tämä pelleily kärsimyksen arvoista. Mutta sitten näin sieluni silmin Markon ilmeen hänen joutuessaan tuijottamaan näitä ihailevia katseita, ja synkkä mielihyvä sai minut hymyilemään heille urheasti takaisin. Onnekseni havaitsin kaunokirjallisuudessa

eksyneen oloisena harhailevan tätösen, ja ponnahtin pystyyn pelastaakseni hänet pulasta.

– Velvollisuudet kutsuvat. Pakko mennä, pojat, visersin.

Pojat? Näin hengessäni, miten Anna työnsi sormia kurkkuunsa ja teki yökkäysääniä, ja ensimmäistä kertaa minua hymyilytti aidosti. – Nähdään taas ensi viikolla, sanoin sitten hyvästiksi.

– Varmasti, rohkeampi toope huhuili perääni ja hymyili älyttömästi.

Liisa vilkuili minua tutkivasti pari päivää ja rohkaisi sitten mielensä.

– Mitä kuuluu, hän aloitti varovasti. Hänen katseensa mittaili arvioivasti mustaa hamettani ja paitaani, käväisi korkeissa kengissäni ja pysähtyi voimakkaasti meikattuihin silmiini. – Vaikutat jotenkin erilaiselta, hän sanoi sitten.

Kohautin harteitani.

– Olen käynyt vähän vaateostoksilla, sanoin. – Mielialani kaipaa kohennusta.

– Näytätkin hyvältä, Liisa nyökytteli. – Mutta en tarkoittanut vain sitä. Oletko tavannut täällä jonkun?

– En, vastasin totuudenmukaisesti. En aikunut kuitenkaan missään nimessä kertoa, että yritin tehdä mustasukkaiseksi miestä, joka oli jättänyt minut kolme kuukautta aiemmin ja jota en ollut sen jälkeen kertaakaan nähnyt. – Mutta ellen ala suuntautua hiukan enemmän ulospäin, en tapaakaan.

– Totta, myötäili Liisa, mutta hän näytti yhä epäluuloiselta.

Minä jatkoin soidinmenojani hänen epäluuloisesta katseestaan piittaamatta ja tutustuin useampiin talossa liikkuskeleihin miehiin kuin edeltävinä kolmena vuonna yhteensä. Mutta aloin joutua myös hankaluuksiin.

Parin viikon päästä muodonmuutoksestani päätin ki-

paista hakemaan alakerran kahvilasta iltapäivälehdien. Harpoin liukuportaita alas, ja päästessäni kahvilan ovelle sitä oli juuri avaamassa pitkä, vaalea mies. Hän aikoi kohteliaasti pitää sitä minulle auki, mutta minä en pystynyt enää mitenkään pysäyttämään vauhtiani, ja törmäsin täysillä häneen kylkeensä. Hänen kyynärpänsä iski palleaani ja olkapäänsä kurkkuuni, ja kaikki ilma katosi keuhkoistani. Ulvahdin tukahtuneesti ja jäin hetkeksi seisomaan tyytetyneenä seisomaan painellen toisella kädellä mahaani ja hieroen toisella kurkkuani.

– Anteeksi, mies sopersi. – Anteeksi, sattuiiko?

– No hieman, kähisin silmiäni siristellen. – Ei se mitään, jatkoin sitten. – Itsepähän ryntäsin.

– Yritetäänkö uudestaan, mies kysyi, ja minä nyökkäsin.

Marssimme ovesta siistissä jonossa kuin partiolaiset, ja minä asetuin kahvijonoon hänestä enää piittaamatta. Ostin lehteni ja istahdin hetkeksi baarijakkaralle lukemaan haastattelua.

Jonkin ajan kuluttua pöllön silmäni erottivat liikkumattoman hahmon takaoikealla. Vilkaisin taakseni, ja näin vaalean miehen seisovan lähellä pöytäni muka paikkaa etsien. Huomatessaan katseeni mies kääntyi salaman nopeasti pois päin ja syventyi hankin iltapäivälehtien otsikoihin. Käänsin katseeni takaisin lehteen ja yritin syventyä siihen. Pidätin vaistomaisesti hengitystäni ja odotin niska jäykkänä että hän sanoisi jotakin.

– Hei, kuulin sitten epävarman äänen. Käännyin katsomaan häntä, ja kasvoistani varmasti näki että keskeytys ei ollut mieluisa.

– Halusin vain varmistaa, ettei sinuun tosiaankaan sattunut, hän sanoi hiukan avuttomasti.

Se oli tekosyy. Tiesin sen, ja minua ärsytti. Mutta sitten kuulin toiselta puoleltani ääniä, sellaisia joita vain minun harjaantuneet korvani kuulivat. Markon askeleet, Markon

hengitys. Suuntasinkin vaaleaan miespoloon sädehtivän hymyn.

– Voin loistavasti. Siitä on aikaa kun paiskauduin päin pitkää, vaaleaa miestä.

Mies joutui yhä paremman hämmingin valtaan, ja minä purin epävarmasti alahuultani. Hetken hiljaisuuden jälkeen mies kysyi:

– Oletko sinä töissä tässä lähistöllä?

– Olen, Maailman sivussa, vastasin.

– Minä olen PCWorldissa, hän sanoi, vaikken ollut ehtinyt edes kysyä mitään. – Mikko Koskinen, hän jatkoi ja ojensi kätensä.

– Iris Vaara, minä sanoin puristaen hänen ojennettua kättään ja kallistin päätäni kuin kottarainen.

– Olen nähnyt sinut täällä joskus, Mikko Koskinen jatkoi.

”Jaa, minä kun en ole nähnyt sinua koskaan”, ajattelin ja sanoin:

– Kaikkihan täällä ovat toisensa nähneet. Ei vain tule esittäytyttyä, ellei törmää toiseen koko vartalolleen.

Mikko Koskinen hymyili yhä hiukan epävarmasti. Ilmankos, hänhän oli nyt tekemisissä sen arvaamattoman, mielenkiintoisen naisen kanssa, jota Marko parka ei koskaan tavannut.

Aloin päästä sisään rooliini. Nostin toisen polven toisen päälle, väänsin etumukseni häntä kohti ja hymyilin rohkeisesti kyynärpäätäni baaritiskiinkin nojaten.

– Voisinko tarjota sinulle kahvit, Mikko kysyi sitten hetken hiljaisuuden jälkeen. – Korvaukseksi kivusta ja särystä, hän lisäsi hymyillen.

Mikko Koskinen kävi siis hakemassa meille kahvit. En ehtinyt sanoa hänelle että tahdon cappuccinon ja siemailin hänen tuomaansa Juhlamokkaa kohteliaasti. Jutustelu sujui kankeasti, mutta minä tein parhaani, jottei takanani

seisova Marko olisi huomannut sitä. Loin Mikkoon rohkaisevia silmäyksiä, keikuttelin päätäni kuin vieteriäijä ja höpötin puuta heinää. Mikko oli vaitonainen ja hymytön. Millään tavoin epämiellyttävä hän ei ollut, päin vastoin. Hän oli pitkä ja vaalea muttei mikään huonoryhtinen honkkeli, jollaiseksi kuvittelin kaikki tietokonealan pojat. Hän oli kuitenkin koko ajan hiukan vaivaantunut, ja koska en viihtynyt itsekään, join kahvini loppuun ja totesin:

– Nyt on parasta lähteä. Muut varmaan jo ihmettelevät.

Pidin hetken tauon ja nojauduin sitten eteenpäin pöydän yli.

– Sotkit päiväni, sanoin läpsäisten häntä kädelle ja loin häneen moittivan katseen.

Mikko häkeltyi ja hymyili taas epävarmasti, ja kun hän laski kahvilusikan kädestään asetille näin, että käsi tärisi hieman. Nousin päästääkseeni hänet pälkähästä, ja menimme hissillä liikekeskuksen kakkoskerrokseen. Sitten hyvästelimme toisemme kädenheilautuksella.

Seuraavana päivänä istuin konttorissa tekemässä ulkomaisia tilauksia, kun tietokoneen ruutuun kilahti sähköpostia.

Hei liris (siinä sanottiin),

Oli tosi mukava ”törmätä” sinuun eilen. Ajattelin, että voisikohan sen järjestää uudestaan joku kerta?

Terv. Mikko

Tuijotin sanattomana tietokoneen ruutua. Hän halusi ”törmätä” uudestaan! Miten voisin tavata miehen, jolla oli tällainen huumorintaju? Tunsin hien kohoavan otsalleni. Istuin hetken liikkumatta tietokoneen edessä, tartuin sitten hiireen, suljin viestin ja tuhosin sen nopealla sormen painalluksella.

Kerroin asiasta samana iltana puhelimesta Annalle, ja hän säikäytti minut pahanpäiväisesti.

– Saatpa nähdä, hän ennusti pahaenteisesti. – Et tule pääsemään hänestä niin vähällä.

– Mistä niin päättelet, tiedustelin huolestuneena ja lakasin vaihtamasta kanavia kaukosäätimellä. Pälle jäi Cartoon Network, ja katsoin lasittuneesti Tomin ja Jerryn takaa-ajoa kuunnellessani Annan selostusta.

– Tuollaiset hiljaiset, huumorintajuttomat miehet ovat pahimpia, hän sanoi vuosien ja kymmenien miesten tuomalla arvovallalla. – He ovat niitä suuria kaloja, joiden sanotaan kutevan syvissä vesissä. Koskaan ei luulisi, että heillä olisi munaa jahdata vastahakoista naista. Tosin sinähän et ole vaikuttanut edes vastahakoiselta. Mutta vaikutit tai et, heillä on siihen munaa. Joten varaudu suuriin vaikeuksiin.

Olin tehnyt suunnattoman virheen. Olin vokatellut toisikkoa! Nyt en pääsisi nörtistä eroon millään, ja jos hän sanoisi, että minä olin johtanut häntä harhaan ja aiheuttanut tämän itse, hän olisi oikeassa.

– Tuollaiset miehet ovat kuin panssarilaivoja, jatkoi Anna. Tom makasi asfaltilla litteänä anturoista kielenkärkeen, ja Jerry tanssahdelti pikku jaloillaan voitontanssia kissanraadon ympärillä. – Kun ne ottavat suunnan, niitä on vaikea kääntää, ja ne matkaavat kohti kohdettaan järkkymättä ja perääntymättä. Tarvitaan ydinkärkiohjus, jotta missio saadaan keskeytetyksi.

– Mistä minä sellaisen kehitän, vaikeroin. – En kykene tällaiseen! Minun ei olisi ikinä pitänyt ryhtyä näihin leikkeihin! Miksen pysynyt lestissäni?

– Koska olit kyllästynyt itseesi ja elämääsi. No, nyt sinulla on jännitystä työpaikalla. Voit juoksennella siellä kirjahyllyjen välissä ja harhautella innokasta kosijaa.

– Älä puhu noin, sanoin inhoten. – En kestä. Millä helvetillä pääsen hänestä eroon?

Seuraavana päivänä hiivin töihin kuin varas yöllä. Vatsasani jysähti aina kun joku astui ovesta sisään, ja kävin hermostuneena mielessäni läpi erilaisia dialogeja, joita kävisin epätoivotun ihailijani kanssa. Aina kun tietokone ilmoitti uuden viestin saapumisesta, käteni alkoivat täristä ja avasin viestin varovasti kuin se olisi saattanut räjähtää.

Mutta yksikään niistä ei ollut Mikolta. Häntä ei näkynyt eikä kuulunut. Ei sinä päivänä eikä seuraavana. Olin valtavan helpottunut. Kerrankin Anna oli ollut väärässä.

Päivät kuluivat, ja sitten koko viikko. Ja sitten minä aloinkin jo vähän ihmetellä. Mitäs peliä tämä oikein oli? Ensin murjotaan toisesta ilmat pihalle, sitten esitetään ilmiselvä kutsu, ja sitten unohdetaan koko juttu jos toinen ei heti vastaa? Ja niin epäloogista ja naurettavaa kuin se olikin, käsitykseni Mikosta kohosi. Hän ei ollutkaan noin vain vokoteltavissa. Häneen ei ollutkaan helppo tehdä lähtemätöntä vaikutusta. Hän oli ilmeisesti unohtanut minut saman tien. Joten kun sitten seuraavan viikon alkupuolella astuin hissiin ja hän seisoi siellä, hymyilin hänelle suorastaan ilahtuneesti.

Mikko hymyili minulle takaisin.

- Hei Iiris, hän sanoi.
- Hei Mikko, vastasin, ja hymyilin edelleen.
- Syömään menossa, hän kysyi.
- Niin.
- Sama vika.

"Sama vika"? Minun olisi kaiken järjen mukaan pitänyt olla onnellinen että mies joka käytti ilmaisua "sama vika" oli lakannut lähettelemästä minulle sähköpostiviestejä. Mutta jostain käsittämättömästä syystä se, että hän oli niin helposti luovuttanut, sai itserakkauteni naputtelemaan sormella rintaansa. Joten kun olin ostanut sämpyläni, en lähtenytäkään niine hyvineni kaupan turviin. Istuimme alas, juttelimme niitä näitä, ja ihmeekseni minulla oli

melkein mukavaa. Mikko oli hiukan vähemmän vaivaantunut kuin ensimmäisellä kerralla. Hän ei maininnut sähköpostiviestiään sanallakaan, enkä minä liioin. Tuntui kuin hän olisi täysin unohtanut sen. Joten minä päätelin, että hän oli lakannut olemasta minusta sillä tavoin kiinnostunut, ja vaikka olin salaa jotenkin pettynyt, olin enimmäkseen helpottunut ja rentouduin. Syötyämme astuimme hissiin, ja kun minä jäin omassa kerroksessani pois, hyvästitelimme mutkattomasti.

Sen jälkeen satuimme kahvilaan pari kertaa samaan aikaan. Minä olisin jo mieluummin syönyt sämpyläni yksin, mutta Marko ilmestyi aina selkäni taakse luomaan minuun mustasukkaisia katseita, joten toivotin Mikon hymyillen tervetulleeksi seuraani. Välillä näin hänen silmissään pilkahtavan ihailevan katseen, ja mieleni teki kääntyä ja sanoa Markolle: Näetkö nyt?

Viikon kuluttua repäisin kalenterista esiin uuden sivun. Kesäkuu alkoi, ja töissä hiljeni kuin taikaiskusta. Toukokuun juhlat olivat menneet, aforismi- ja kahvipöytäkirjat ostettu, ja kun ilma alkoi muuttua yhä lämpimämmäksi, ihmiset siirtyivät kaupoista terasseille. Tiedossa oli kuummin kesä sitten 30-luvun, sanottiin, ja vaikka jotkut varustautuivat ranta- ja mökkielämään Danielle Steele -pokkareilla ja ranskankielisillä Agatha Christieillä, Maailman sivussa alkoi olla hyvin hiljaista. Minä, Liisa ja Jari kulutimme aikaa siivoamalla ja järjestämällä hyllyjä sekä somistamalla näyteikkunoita. Ja eräänä päivänä minun kyyristellessäni ikkunassa asettelemassa grillauskirjoja monimutkaiseen mutta tyylikkääseen asetelmaan (ja muistelemassa ohikiitävän hetken ajan kipeästi iltaa, jolloin olin grillannut Samin kanssa ja tutustunut Markoon), Liisa palasi konttorista myymälän puolelle ja mainitsi, että olin saanut sähköpostia.

Viesti oli Mikolta, joka ei halunnut jättää sämpylähetkeämme sattuman varaan; sopisiko klo 12 minulle? Ja kosken keksinyt mitään uskottavaa veruketta, vastasin hänelle ”sopii”.

Tapasin hänet sovittuun aikaan kahvilassa ja tajusin heti, että tunnelma oli muuttunut. Mikko oli taas hermostunut, mutta samalla jotenkin ärsyttävän itsevarma. Hän käyttäytyi koko ajan kuin minä olisin ollut hänen naisensa, ojensi minulle tarjottimen, neuvoi minua ”kokeilemaan cappuccinoa”, ja tarjosi minulle sämpylän, joka maksoi 23 markkaa. Kanniskelin sämpylän ja kahvin onnettoman kahden hengen pöytään, jonne Mikko minut määrätie-toisin askelin johdatti.

– Hieno keli, hän sanoi istuuduttuamme alas ja käytämme käsiksi sämpylöihimme.

Minä nyökkäsin.

– Lähdän viikonloppuna purjehtimaan kaverini ja hänen vaimonsa veneellä. Kaksitoistametrisellä, hän sanoi ja vilkaisi minua nähdäkseen, tekikö tieto minuun vaikutuksen.

Kohotin kulmiani ja nyökyttelin arvostavasti.

– Pidätkö sinä purjehtimisesta, hän kysyi sitten.

– Tavallaan, vastasin. – Pelkään kyllä vähän vettä.

Mikko naurahti.

– Eihän siinä ole mitään pelkäämistä. Varsinkaan jos on joku pitämässä huolta.

Sitten hän laski kätensä minun kädelleni.

Minä jähmetyin ja vedin käteni pois. Suuntasin katseeni sämpylääni ja tartuin siihen kaksin käsin, ikään kuin se olisi yhtäkkiä alkanut painaa useampia kiloja, ja toivoin että hän ymmärtäisi hienovaraisen vihjeeni.

Turhaan. Syötyäni sämpyläni mahdollisimman nopeasti aloin tehdä lähtöä, eikä Mikolla ollut muuta vaihtoehtoa kuin seurata minua vastahakoisesti. Hän piti minulle ovea

auki niin että jouduin kulkemaan aivan hänen läheltään, ja sitten astuimme odottamaan hissiä. Tunsin koko ajan ilmassa kihelmöivän odotuksen. Hän odotti seuraavaa siirtoa, totesin kauhukseni.

Hissin yläpuolelle syttyi valo merkiksi siitä, että se oli tulossa. Rukouksiani ei kuultu: hissi oli tyhjä, ja minä astuin sinne vastahakoisesti kuin minua olisi viety teuraalle.

– Oijoi, aloin höpöttää hermostuneena kun hissien ovet painuivat kiinni ja jäimme auttamattomasti kahden suljettuun tilaan. – Kylläpä väsyttää, ja kamalasti töitä, ja pitäisi päästä ajoissa lähtemään kun olisi yhdet treffit, minä vihjailin ja toivoin että hän uskoisi. Mikko ei sanonut mitään, ja minä tuijottelin kenkiäni kärkiä. En uskaltanut vilkaistakaan häntä, ettei hän vain olisi tulkinnut sitä kutsuksi ja tehnyt epätoivottua ehdotusta, tai mikä vielä pahempaa, tunnustusta.

– Mutta vielä on sata asiaa tekemättä, lörpötin. – Ai niin ja täytyy muistaa lähettää kaikki tilaukset . . .

Juuri silloin Mikko ryhtyi toimeen. Hän harppasi hätäisesti eteeni, tarttui hartioihini ja työnsi kielensä syvälle suuhuni.

Tuijotin häntä silmät ammollaan sekunnin murto-osan, sitten aloin kiljua tukahtuneesti (en pystynyt parempaan-kaan, sillä suussani oli kaksi kieltä), ja voimani äärimmilleen ponnistaen sain tönäistyä hänet pois kimpustani. Tuijotin häntä huohottaen ja huuliani pyyhkien, ja sain käyttää kaiken tahdonvoimani etten olisi alkanut syljeksiä inhon vallassa hissien lattialle. Mikko seiso i hissien toista seinää vasten ja tuijotti minua yhtä järkyttyneenä kuin minä häntä. Emme sanoneet sanaakaan, ja sitten hissien kello ki-lahti. Ryntäsin ulos ja jätin hänet sinne.

Kävelin huterin askelin Maa ilman sivun ovesta sisään ja lysähdin istumaan kassakoneen taakse korkealle jakkoralle. En voinut uskoa tapahtunutta todeksi. Kelasin nau-

rettavan kohtauksen vaiheita edestakaisin mielessäni, ja aina kun pääsin kielikohtaukseen, minua puistatti.

Seuraavina päivinä en poistunut kaupasta kuin äärimmäisestä pakosta. En uskaltanut lähteä säteileväksi muuttuvaan kesäilmaan lounaalle enkä edes kahvilaan hakemaan cappuccinoa. Toin eväät mukani ja söin konttorissa, ja livahdin aamulla liikkeeseen ja iltapäivällä sieltä ulos mahdollisimman nopeasti. Kuvittelin mielessäni mitä sanoisimme, jos kaikesta huolimatta törmäisimme toisiimme. Kuvittelin, miten hän syyttäisi minua keimailusta. Kuvittelin, miten hän yrittäisi uusia tekonsa vielä kerran, koska pelkäisi että jokin asian vivahde oli yhä jäänyt minulta tajuamatta. Kuvittelin, miten hän työntäisi pötkelömaisen kielensä suuhuni ja siirtelisi sitä siellä kömpelösti edestakaisin. Kuvittelin, kuinka hän syöksyisi kahvilassa kulman takaa eteeni, katsoisi minua kuin Babylonin porttoa, osoittaisi minua silmät leimuten ja jylsisi ”Teeskentelevä huora!”. Kuvittelin, miten hän punastellen ja änkytellen alkaisi soperrella anteeksipyyntöjä. Keksinkin kymmeniä kauheita ja nöyryyttäviä variaatioita.

Sydämeni jysähti kun sitten eräänä päivänä näin hänen kävelevän minua kohti käytävällä. Päästäkseni sisään Maaailman Sivuun minun oli käveltävä hänen ohitse. Olisin halunnut kääntyä ja lähteä juoksemaan pakoon, mutta valtimot jyskyttäen ja polvet vetelinä jatkoin matkaani. Sitten Mikko huomasi minut, ja hänen kasvonsa viestittivät kauas miten epämiellyttävä minun kohtaamiseni hänestä oli. Kun olimme toistemme kohdalla, vilkaisin häneen alta kulmain ja sydän takoen. Hän vilkaisi minuun yrittäen näyttää ylemmydentuntoiselta, ja nytkäytti leukaansa minimaalisesti ylöspäin tunnistamisen merkiksi. Minä vastasin samalla eleellä, ohitimme toisemme ja jat-

koimme matkaamme. Kaikki oli ohi sekunnin sadasosassa, ja kävellessäni pois päin ajattelin helpottuneena: Hän vihaa minua.

Mutta syyllisyys jäi kalvamaan minua. Tiesin, että tässä jupakassa minulla ei ollut puhtaita papereita.

Tilitin tuntojani Annalle kuntosalin saunassa samana iltana.

– Joten tunnen oloni syylliseksi, lopetin yksityiskohtaisen selostuksen tuntemuksistani.

– Syylliseksi, toisti Anna hämmästyneenä kaikuna perässani. – Miksi ihmeessä sinun pitäisi tuntea itsesi syylliseksi?

– Siksi, että minä hänet siihen tilanteeseen saatoin, selitin kärsivällisesti, vaikka aloin jo aavistella, että ymmärrystä ei heruisi. On asioita, joiden suhteen Annan omatunto ei ole yhtä valpas kuin minun. Minä pidän häntä hiukan sydämettömänä ja hän minua hysteerisenä. – Jollen olisi rohkaissut häntä, jos olisin vain mulkoillut häntä kylmästi, kuten luonnollisinta olisi ollut, ja ilmoittanut että voin erinomaisesti, hän ei olisi jäänyt inttämään vaan olisi perääntynyt kuuliaisesti. Olen siitä varma.

– Itsepä otti ensimmäisen askeleen, tokaisi Anna ja heitti pontevasti vettä kiukaalle. – Kyllä aikuinen tietää, mitä saattaa seurata jos jää väijymään toista aikuista baaritiskille.

– Ja minä otin toisen askeleen, minä intin pyöristäen selkääni ja siristäen silmiäni pyrkien terävää kuumuutta pakoon. – Olisin voinut lopettaa jutun alkuunsa, mutta sen sijaan lietsoin sitä. Minun on otettava siitä vastuu.

– Vastuu, huudahti Anna tuijottaen minua silmät pyöreinä. – Kuulostat kunnallisvaaliehdokkaalta! Minun on otettava vastuu!

Sitten hän nojautui sotaisasti minua kohti, ja minä pe-

räännyin hiukan säikähtäneenä sen verran kuin laudeliinaa riitti.

– Sinä yrität pelata jotain herrasmiespeliä, jota ei ole ollut pitkään aikaa enää olemassakaan, Anna sanoi sormi pystyssä. – Minäpä voin kertoa, että miessuhteet eivät ole sellaisia. Miessuhteet ovat kuin lätkämatsi.

– Lätkämatsi, minä toistin. – Missä mielessä?

– Sinähän katsot aina Samin kanssa jääkiekkoa?

Minä nyökkäsin. – Viimeksi viime viikolla. Dallas johdtaa Buffaloa 2–1.

– No niin, kuvitellaanpa, että katsotte finaalia kolmen viikon kuluttua, ja että sekä sinun joukkueellasi, Dallasilla, että vastustajalla, tässä tapauksessa Buffalolla, on kolme voittoa. Kun vastustajan pelaaja taklaa sinun pelaajasi, mitä sinä teet?

Minä kohautin harteitani, koska minulla ei ollut tapana tehdä sellaisessa tilanteessa mitään.

– Kun sinun pelaajaasi taklataan, sinä huudat ”Vitun kusipää, ampuu pitäisi tuommoiset jotka eivät osaa pelata ja yrittävät tappaa ne jotka osaavat! Viiden minuutin rangaistus jumalauta, tai kaksi plus kaksi vähintään”, mölysi Anna saunan lauteilla nyrkit pystyssä ja osoitellen toisella uhkaavasti kohti kiuasta, missä hän varmaan näki tuomarin. Minä katsoin häntä suu auki, sillä en ikinä huutaisi lätkämatsissa noin. – Ja jos niin ei käy, tuomari on PERSEESTÄ, hanki silmälasit saatanan kusipää!

Epäreilu tilanne oli vienyt Annan täysin mukanaan. Hän huusi loukkauksia otsa kurtussa ja naama punaisena, mikä johtui tietysti enemmän melkein yhdeksänkymmenen asteen lämpötilasta kuin kiihtymyksestä, mutta näytti todella pelottavalta. Sitten pesuhuoneen ovi avattiin, joku väänsi suihkun auki ja Anna havahtui:

– Sitten kolmenkymmenen sekunnin jälkeen sinun pelaajasi taklaa vastustajaa. Ja mitä tapahtuu? Huudatko

naama punaisena, että sinun pelaajasi pitäisi saada vähintään kaksi plus kaksi? Ehei, Anna sanoi painokkaasti ja puisti päätään niin että hikipisarat lensivät puolelta toiselle. – Sinä huudat: ”Vedä sitä saatanan sikaa, vedä sitä! Ihan oikein! Näytät sille! Vedä sitä perkele!” Ja jos siitä tulee jäähy, sinä huudat: ”Mitä helvettiä? Mitä helvettiä? Tuollaisesta jäähy? Naurettavaa! Ihan paskaa! Mitkä tuolla pelaavat, naiset vai? Jumalauta mikä tuomari! Ämmä! Ämmäääää!”

Ja viimeiset sanat Anna kailotti taas kiukaaseen päin kädet torvena.

Suihkuhuoneeseen saapunut nainen avasi oven hyvin varovaisesti ja kurkisti tapeltiinko siellä. Anna vilkaisi häneen, muttei sanonut mitään. Minä hymyilin tulokkaalle hiukan kireästi, ja hän istahti aivan lauteiden ovenpuolimaiseen reunaan.

– Ymmärrätkö, Anna tivasi minulta. – Miessuhteissa on aivan sama juttu. Ei sinun tarvitse olla looginen. Teet niin kuin sinulle sopii. Olet mitä mieltä sinulle kulloinkin sopii. Voit muuttaa mielesi milloin haluat.

– Et ole tosissasi, väitän epäuskoisesti. – Et millään voi uskoa tuohon.

– Kyllä vain, sanoi Anna vastaan. – Missä muka on sanottu että pitää olla looginen?

En osannut vastata, koska en tiennyt missä niin oli sanottu.

– Tuo on tosi röyhkeää, lähdin vastahyökkäykseen. – Törkeää suorastaan.

– En ole missään vaiheessa väittänyt että se on oikein, sanoi Anna. – Sain vain, että näin se on. Okei, sinun teki aluksi mielesi flirttailla hänelle, koska Marko seisoi selkäsi takana.

Anna pyöräytti silmiään ja naksautti kieltään minun harhoilleni.

- Sitten sinun ei enää teekään mieli flirttailla hänelle, etkä tahdo olla missään tekemisissä hänen kanssaan. Sen pituinen se. Ei sinun tarvitse mitään selitellä. Eikä kantaa huonoa omaatuntoa, tai vastuuta, tai ylipäänsä mitään. Rentoudu vähän.

- Niin minä yritinkin, vastasin kiihtyneenä. - Ja kun aloin vähän flirttailla, kuinka kävi? Vapiseva tosikko työnsi kielensä kurkkuuni hississä.

Anna loi minuun myötätuntoisen katseen.

- Kammottavaa, hän myönsi irvistäen. - Mutta turha siitä on syyllisyyttä tuntea.

Kohautin harteitani, nousin lauteilta ja tartuin laudeliinaan. Saunakaverimme yritti näyttää uppoutuneelta omiin ajatuksiinsa, mutta hänen katseensa karkasi vähän väliä meihin. Halusin päästä pois ylimääräisten korvien ulottuvilta.

- Minä menen jo suihkuun. Tule perässä.

Hiukan myöhemmin istuimme pukuhuoneessa ja yritimme saada jälkihikeä laskemaan.

- Ei se mitään, jollet osaa porskuttaa, Anna palasi kesken jääneeseen aiheeseen. - Pääasia ettet kieriskele turhissa syyllisyydentunnoissa jatkuvasti. Podet syyllisyyttä siitä että Marko jätti sinut. Podet syyllisyyttä siitä että annoit väärää viestejä Mikolle. Kummassakaan asiassa ei ole kyse syyllisistä.

- En minä syytä itseäni siitä että Marko jätti minut!

Olin järkyttynyt kuullessani yhtäkkiä Markon nimen.

- Syytätpä, väitti Anna. - Syytät itseäsi siitä ettet ollut tarpeeksi mielenkiintoinen.

- En ollutkaan, sanoin. - Siksi hän kyllästyi minuun.

- Ehkä olisit ollut mielenkiintoisempi, jollet olisi yrittänyt niin kovasti. Jos olisit ollut vähän rosoisempi.

Aloin hermostua.

- Mitä tarkoitat ”rosoisella”, tivasin.

- Tarkoitan sitä, että esimerkiksi minusta sinä olet aina ollut mielenkiintoinen. Umpimielinen saatat kyllä olla, mutta silloinkin mielenkiintoinen. Goottilaisella tavalla, Anna selitti auliisti. - Ja se johtuu siitä, ettet yritä minun kanssani. Et liikaa, ja voisi sanoa ettet yhtään.

- No mitä minun sitten pitäisi yrittää, minä tiedustelin vihaisesti.

- Sepä se. Ei mitään, koska olet mainio juuri sellaisena kuin olet. Mutta Markon kanssa yritit aina. Et koskaan sekoillut hänen kanssaan. Olit aina looginen ja kohtuullinen. Parahultainen.

Parahultainen? En ollut uskoa korviani.

- Sinusta minä olin Markon kanssa ”parahultainen”? No eipä sitten tosiaan ihme että hän jätti minut, minä huusin. - Miten kukaan voisi tuntea intohimoa ihmistä kohtaan, joka on ”parahultainen”?

- Ehkei voikaan, myötäili Anna. - Sinä et koskaan käyttäytynyt typerästi, et puhunut idioottimaisuuksia, kuten monesti teet minun kanssani. Yritit olla täydellinen, sanoa aina oikeat asiat, eikä se ole mahdollista. Viisauksien väliin jää paljon aukkoja. Jos niitä ei uskalla täyttää tyhmyyksillä, paljon jää sanomatta.

Annan kanssa käymäni keskustelu ei ollut suinkaan ohentanut mielialaani. Illalla tunsin oloni saunasta huolimatta kireäksi ja soitin Lauralle varatakseni hieronta-ajan. Samalla kerroin hänelle uudesta imagostani ja aikaansaannoksistani miessaralla.

- Uskomatonta, sanoi Laura nauraen. Sitten hän sanoi kuulokkeen ohi:

- Iiris. Nörtti on suudellut häntä väkisin hississä.

Kuulin kolahduksen kun Sami tarttui sivupuhelimen kuulokkeeseen.

- Siis mitä, hän kysyi.
- Kerroin tapahtuneen vastahakoisesti vielä kerran.
- Hiiri parka, sanoi Laura kihertäen.
- Oppiipa flirttailemaan tuntemattomille, sanoi Sami Lauralle.
- Hei, minä olen täällä myös, huomautin.
- Opitpa flirttailemaan tuntemattomille. Ja esiintymään revyyasussa työpaikalla, sanoi Sami minulle.
- Niin, isi, minä sanoin.
- Milloin tulet meille syömään, kysyi Sami sitten.
- Meillä on ikävä sinua, eikö vain, Laura?

6. luku

Seuraavana päivänä astuin Maailman sivun ovesta sisään suorissa mustissa housuissani, paitapuserossani ja matalissa mustissa kengissäni. Tunsin selvinneeni jonkinlaisesta hulluuskohtauksesta. Marko ei todellakaan olisi ikinä paikalla katsomassa sekoiluani, ja saisin aivan yksinäni hoidella aiheuttamani sotkut. Olin katsonut aamulla peiliin ja nähnyt siellä vanhan tutun itseni, ja olin tervehtinyt häntä helpottuneena. En ollut arvaamaton enkä jännittävä, enkä halunnutkaan olla. Halusin olla rauhassa.

Helle muuttui viikon alussa painostavaksi, ja keskiviikkona ukkonen jyrähteli ja kaatosadekuurot ajoivat ihmiset pois terasseilta ja rannoilta. Välillä kaupassa oli hiukan vilinää, sillä Liisa oli jäänyt viikonvaihteessa lomalle. Olin tiedustellut minne he aikoivat mennä, ja Liisa oli vastannut, että "he" eivät menisi minnekään, koska Jusa ei juuri muistanut hänen olemassaoloaan, ja että sen vuoksi hän aikoi ottaa tietokoneensa ja häipyä sukulaistensa luo Itä-Suomeen kirjoittamaan kirjaa.

- Kirjaa, minä toistin kysyvästi ja tunsin salamanopeasti kateutta, koska minä en ollut puheistani huolimatta koskaan vakavissani suunnitellut ryhtyväni kirjoittamaan romanttista komediaani.

- Niin, vastasi Liisa. - Olen miettinyt sitä kauan, ja nyt aion aloittaa.

- Mistä se kertoo, minä kysyin.

- Se kertoo nuoresta näyttelijästä, joka pilaa elämäänsä ja vanhenee ja huomaa, mitä kaikkea on itsekkyytensä

takia menettänyt, sanoi Liisa ja puristi huulensa tiukasti yhteen.

Minä ja Jari hoidimme siis kauppaa kahdestaan. Matti oli päättänyt olla palkkaamatta kesäapulaisia ja tulla itse myymälään avuksi mikäli olisi tarve. Ihmettelin hiukan hänen ratkaisuaan. Ei ollut Matin tapaista säästellä henkilöuntakustannuksissa. Odotellessamme uusia lähetyksiä ja asiakkaita minä ja Jari ehdimme lueskella lehtiä ja kirjojen takakansia ja jutellakin vähän.

– Miksi Matti ei muuten palkannut kesäapulaisia tänä vuonna, minä kysyin selaillessani Publisher's Weekly myyntitiskillä.

Jari kohautti harteitaan kassan takana ja näytti yhtäkkiä surulliselta.

– En tiedä. Matilla on ollut vaikea kevät.

Hän vaiken hetkeksi, ja kun minä en sanonut mitään, hän jatkoi:

– Minä luulen, että Matti on takautuvassa kriisissä. Silloin kun me tapasimme ja koko tämä tragedia Marjatan kanssa tapahtui, hän oli koko ajan reipas ja järkevä ja päättäväinen. Hän päätti suoriutua siitä siististi, kieltäytyi antamasta sen vaikuttaa onneensa ja elämäänsä. Mutta luulen, ettei hän voinut kuitenkaan estää sitä. Hän potee syyllisyyttä Marjatan vuoksi. Ja Marjatta nöyryytti häntä julkisesti, ja hän on siitä hyvin haavoittunut.

Jari vaiken taas. Sitten hän sanoi kenkiensä kärkiä katsellen:

– Välillä minusta tuntuu, että hän häpeää itseään ja minua. Ei hän haluaisi, mutta hän ei voi sille mitään. Tämä on hänelle niin uusi asia, aivan toisin kuin minulle.

Sitten hän kohotti katseensa.

– Joten minä yritän vain antaa hänelle aikaa ja olla suvaitsevainen hänen tunteitaan kohtaan. Vaikka ne louk-

kaisivatkin minua. Vaikeintahan on yrittää olla muuttumatta katkeraksi.

Jari huokaisi. Minä en sanonut edelleenkaan mitään. Minun oli vaikea käsittää, että joku pystyi puhumaan tällä tavoin näin kipeistä asioista. Ensimmäistä kertaa ajattelin, että Jarin oli täytyntä olla häpeän kanssa paljon tekemisissä elämänsä aikana, ja sydäntäni puristi kun ajattelin, kuinka urheasti hän yritti olla olematta katkera.

– Pahinta on, että pelkään tämän vaikuttavan Matin terveyteen, Jari sanoi sitten. – Hän ei lepää koskaan, tekee koko ajan töitä eikä pidä itsestään huolta. Siksi hän ei palkannut tännekään ketään. Hän sanoo, että hän vastaa kahta kesäapulaista. Se on totta, koska sillä negatiivisella energiamäärällä, joka häneen on kertynyt, hän hoitaisi koko kaupan vaikka yksinään. Ja minä olen huolissani, koska hän on ihan selvästi sekä vatsahaava- että sydänkohtaustyyppiä.

Hän vaiken taas. Sitten hän sanoi:

– Minä pelkään, että hän kuolee.

– Puhu hänelle.

– Ei hän kuuntele.

Yleinen matalapaine oli tarttunut minuunkin, ja kun Anna soitti myöhemmin iltapäivällä ehdottaakseen perjantaipäivällistä Pilvessä, suostuin riemumielin, sillä kaipasin epätoivoisesti piristystä. Mutta kun heräsin perjantaiaamuna, tuntui siltä kuin kurkkuani olisi sahattu pystysuunnassa halki. Parahdin tuskasta, tai paremminkin yritin parahtaa, sillä kurkustani pääsi vain säälittävä korahdus. Nielaistesani työläästi kosketin kitalakea kielenkärjelläni, jossa oli mielettömän kipeä pieni rakko. Ähkäisin tuskasta, ja kyynelleet polttivat silmäkuopissani kun ajattelin, että olin vilustunut kosteassa ilmassa enkä pääsisikään illalla Annan kanssa ulos.

Niin ei kuitenkaan käynyt. Kurkkuni ja kielenkärkeni muuttui hetki hetkeltä kipeämmäksi, mutta mitään muita oireita ei ollut iltapäivään mennessä ilmaantunut. Neljältä Anna soitti.

– Iris? Onko kaikki selvää? Ehditkö puoli kuudeksi?

– Ehdin, raakuin pelottavasti.

– Iris? Mikä sinulla on? Kuulostat pahasti sairaalta, kysyi Anna.

– Minulla on fuu- ja forkkatauti.

– Mikä?

– En tiedä, tuntuu fuu- ja forkkataudilta. Kurkku on mielettömän kipeä, ääntä ei juuri lähde, kuten kuulet, ja kielenkärjellä on ufkomattoman pieni ja tufkallinen rakko. En voi laufua äffää enkä juuri teetäkään, sössötin, sillä näin oli asianlaita ja yritin koko ajan varoa hipaisemastakaan hampaillani, ikenilläni tai kitalaellani rakkoa.

– Se on afta, valisti Anna minua. – Se on mielettömän kipeä mutta paranee parissa päivässä.

– Taidan tietää mikfi fen nimi on afta, minä mongersin.

– Voitko silti tulla tänään? Onkohan se viisasta?

– Voin tulla ja tulen. Viifaudeffa en tiedä, ja viifaalta en ainakaan näytä, fillä ainoa afento joffa voin olla on fuu auki, jolloin kurkku lepää, ja kieli ulkona fuufta, jolloin tämä afta ei kofke mihinkään.

– Aiotko istua Pilvessä suu auki ja kieli ulkona suusta, Anna kysyi epäilevästi. Tuntui siltä kuin hänen intonsa illan suhteen olisi alkanut huveta. Sitten hän piristyi:

– No, tuskinpa se on mitään mitä ei pieni rommi- tai tequilapaukku paranna. Pari shottia etkä edes muista mokomaa aftaa.

Tapasimme siis Pilvessä tasan viideltä. Anna istui jo pöydässä odottamassa, ja kun saavuin hän loi minuun tutkivan katseen.

– Millainen olo, hän kysyi.

– Melko kurja, kähisin. – Pää tuntuu painavalta ja kookkaalta. Äänet kuuluvat jotenkin kovin etäältä, sanoin hitaasti ja luonnottomasti puhuen, koska kieltäni viiltävä tuska oli opettanut minut päivän aikana valikoimaan sanoja, joissa ei ollut ässiä.

– Kuulostat poliitikolta, joka on ottanut moraalisen harha-askeleen ja yrittää puolustautua suorassa tv-lähetyksessä, Anna sanoi. – No, pääasia että pääsit tulemaan. Minulla on ollut tosi ryydyttävä päivä. Muistatko sen Merimaan naisen, jonka tyttärelle olen etsinyt viikkoja sopivaa yksiötä? No, eilen löysin täydellisen, hosuin kaiken valmiiksi, koska tiesin että ainoa mahdollisuuteni saada kaupat tehtyä on se että hoidan kaiken allekirjoitusta vaille valmiiksi, jottei rouva ehdi alkaa jahkailla ja muuttaa mieltään sataa kertaa. Soitin hänelle ja mitä tapahtui? ”No voi voi, neiti Henriksson, mitenkäs tässä näin kävi, minä olen näköjään unohtanut kertoa teille että vaihdoin kiinteistövalittajaa viime viikolla.” No siten että sinä siellä olet vanha kusipää, minä ajattelin, mutta sanoin vain että no niin, rouva Merimaa, siinä tapauksessa kaikkea hyvää, ja mikäli joku tuttavanne tarvitsee yksiötä, minulla on sellainen vielä viisitoista minuuttia, ja laskin luurin. Janoan verta. Raadan ja raadan, ja mikä on lopputulos? En tienaa penniäkään ja minulla on monta viikkoa vähemmän elämää jäljellä, Anna voihki ja viittilöi samalla tarjoilijaa. Saatuaan yhden lennosta kiinni hän tilasi meille margaritat ja jatkoi:

– Näytöpäs nyt sitä aftaasi.

Minä työnsin kielenkärkeni ulos, mikä tuntui erinomaisen helpottavalta. Anna tiiraili kieltäni, totesi sen aftaksi ja sanoi:

– Kyllä se turtuu. Tunnin päästä et edes muista sitä. Sano minun sanoneen.

Hän oli väärässä. Mikään drinkki ei tepsinyt aftaan. Aistin ravintolan kauniin himmeän valaistuksen ja pehmeän bossanovan kuin paksun kalvon takaa. Anna esitteli minulle uuden miesmarkkinoita koskevan teorian.

– Tiedätkö mitä, hän kysyi. Odotin että hän olisi jatkanut, mutta hän vain tuijotti minua ja sanoi sitten:

– Sano no, hän usutti minua viittilöiden kärsimättömästi.

– No, sanoin kuuliaisesti.

– Miesten tapaaminen muistuttaa jäätanssia.

– Arvatenkin viittaat akrobatiaan, lausuin huolellisesti.

– Pöh, Anna tuhahti. – Ei. Puhun tuomaripelistä.

– Mitä kummaa, minä kiinnostuin. Tämä kuulosti hyvältä teorialta.

– Taitoluistelukilpailuiden yhteydessä puhutaan aina tuomaripelistä. Ja varsinkin jäätanssissa yleisön suosikki, se kaikkein paras, kaikkein omaperäisin ja vauhdikkain pari jää aina kakkoseksi. Maailmanmestaruuden voittaa teknisesti moitteeton pari, joiden koreografia on tyylikäs mutta jossa ei ole mitään anarkiaa. Hopeapari on anarkistinen, ja yleisö rakastaa heitä. Heillä on uusia, upeita, ennakkoluulottomia liikkeitä, he ovat villejä ja fantastisia, mutta tuomarit pitävät aina parempana klassista, tylsää, vähemmän pelottavaa vaihtoehtoa. Anarkistipari ei koskaan voita. Ja minä olen miesmarkkinoiden Anissina/Peizerat.

Minua huvitti, ja kurkustani pääsi villi rääkäisy. Naapuripöydässä kääntyi pari päätä, mutta hymyilin heille ujoini ja painoin käden suulleni, jotta he ymmärtäisivät etten ollut mikään arvaamaton hullu. Pelkään itse arvaamattomia hulluja, joten tiedän kuinka vaikeaa on syödä mikäli epäilee sellaisen istuvan naapuripöydässä.

– Kyllä hekin vielä voittavat, palasin aiheeseen tynnyteltyäni ympäristöä. – He keräävät ikäpifteitä, ja kun vakiovoittajat häipyvät ammattiuralle, he voittavat.

– Minua eivät ikäpisteet auta, päin vastoin. Enkä suostu muuttamaan tyyliäni vähemmän anarkistiseksi. Joten olen ikuisesti jäätanssin hopeamitalisti. Mutta en piittaa, Anna sanoi mahtipontisesti. – Minusta on helpompi elää asian kanssa nyt kun olen kehittänyt siitä teorian ja havainnut, että sama ilmiö esiintyy muuallakin maailman-kaikkeudessa. Ja sitäpaitsi paskat tuomaristosta. Jos tahdot nähdä jotain todella sävähdyttävää, katso hopeamitalisteja. Ja jonakin päivänä joku vielä tajuaa sen.

– Ihan takuulla. Ehkä tuomarit jäävät eläkkeelle jo parinkymmenen vuoden kuluttua ja tilaifuutefi koittaa, minä sanoin rohkaisevasti.

Annan silmät laajenivat, ja hän tarttui käteeni säikähtäneen näköisenä.

– Lafkin leikkiä. Tief vaikka tapaifit jonkun jo tänään, minä sanoin hymyillen ja taputin Annan kättä.

– Marko on täällä, hän sanoi matalasti ja hitaasti.

– Apua, hirnahdin jo pillastuneena, taaksepäin kavahtauen.

– Hän ei ole yksin, Anna sanoi yhä eläintenkesyttäjän äänellä.

Vatsassani jysähti. Äiti, vinkaisin hengessäni, ja suljin silmäni.

– Kenen kanffa hän on, sain kuiskattua. Tätä hetkeä olin pelännyt. Marko oli treffeillä, ja minä olin samassa paikassa naisseurassa. Marko oli jatkanut elämänsä, tavannut jonkun josta hän piti, ja istui nyt naisen kanssa tässä ravintolassa. Hän syöttäisi ja juottaisi naisen pyörrykseen ihanilla ruoilla ja juomilla ja saisi tämän tuntemaan itsensä venetsialaiseksi prinsessaksi, ja aina kun hän hymyilisi suden hymyään, nainen saisi rytmihäiriön. Kenties ämmä saisi sellaisen rytmihäiriön että hiippaläpät menisivät solmuun aortan ympärille, ja hän kuolisi siihen paikkaan ja Marko tuomittaisiin elinkautiseen kuolemantuot-

tamuksesta. Olisinkohan niin onnekas, tuumin paksussa, utuisessa päässäni, ja kuulin sitten kuin unen takaa Annan sanovan:

– . . . tulossa tänne. Valmiina, paikoillanne, nyt.

Sitten Anna järjesti kasvoilleen välinpitämättömän hyväntuulisen ilmeen, ja sanoi:

– Hei Marko. Pitkästä aikaa.

– Hei Anna, sanoi Markon ääni, ja sitten hän seisoi vieressäni.

En ollut nähnyt häntä moneen kuukauteen. Hänen hiuksensa olivat kasvaneet, hän oli jo hiukan ruskettunut, ja posket olivat lommolla kuten ennenkin. Hänellä oli ylään vaaleansininen paita, jossa oli muodikkaat kaulukset ja kaunis leikkaus, löysät, upeasti laskeutuvat mustat housut ja kaulassa eksoottinen koru. Hän näytti harkitun huolettoman hyvältä kuten aina, ja minun teki mieli nousta seisomaan ja potkaista häntä vatsaan, niin että harkittu huolettomuus olisi valunut oksennuksen seassa lattialle.

– Hei Iiris, Marko sanoi.

– Hei, inahdin.

– Mitä kuuluu, hän kysyi varsin omaperäisesti.

– Ihan hyvää, vastasin, vaikka päässäni kumisi, silmissäni pyöri ja tiesin näyttäväni juuri niin kammottavalta kuin minusta tuntuikin.

– Näytät hiukan väsyneeltä, sanoi röyhkeä kusipää. Loin Annaan Katseen ja käännyin sitten Markoon päin.

– Miten tarkkanäköiftä. Minulla on kuin onkin flunffa. Ääneni on poiffa ja kieleffäni on rakko, sanoin. Yritin puhua ylväästi, mutta liikuttelin kieltäni vaivalloisesti suusani. Tunsin miten irvistelin ja väntelin naamaani ponnistellessani, aivan kuin rakko olisikin ollut aivoissani ja painanut hengenvaarallisesti motorista keskustani. Huomasin Markon vilkaisevan laseihimme. Epäilemättä hän ajatteli, että olin ryypännyt suruuni ja että olin vain kännissä.

– Sepä sääli. Koetahan parantua, hän sanoi kiusaantuneesti jouduttuaan taas kerran todistamaan alennustilaani. Sitten hän kääntyi Annan jatko:

– Tulin vain kysäisemään mitä kuuluu. Täytyy tästä palata pöytään, ettei ruoka jäähy. Nähdään.

Mennessään hän vielä huikkasi:

– Ja hyvää ruokahalua.

Ja sitten hän oli poissa.

– Miten tyylikästä, sanoi Anna pahansuovasti. – Aina niin sulava.

Olin mykistynyt.

– Sulava muttei kovinkaan hienotunteinen, jatkoi Anna. – Ja läpinäkyvä. Mikä ovela perkele. Tuli käymään heti kun ruoat oli tuotu pöytään, jottei hänen tarvitsisi jäädä kuin sekunniksi. Kaveri kyllä vielä menestyy elämässä. Vaikka onhan hän jo menestynytkin . . . pälätti Anna pahansuovasti.

Pystyin jo pyytämään armonlaukausta.

– Miltä hän näyttää, kähisin

– Miltäkö hän näyttää? Onko silmässäsikin afta? Ettei se kuule vaan olisi herpes? Herpes voi olla silmässäkin . . . Ei, kyllä aftakin voi olla silmässä, ja itse asiassa peniksesäkkin, mutta siellä sinulla tuskin sitä on . . . Juurihan hän seisoi tässä. Hän oli päivettynyt, rento mutta tyylikäs, tukka oli vähän kasvanut . . .

– Ei Marko, uuno. Nainen. Miltä se nainen näyttää?

Annan silmät välähtivät kohti Markon ja tämän seuraalaisen pöytää.

– Vaalea. Siis vaalennettu. Tyylikäs kampaus. Muodokas eikä peittele sitä. Alle 30. Mustat vaatteet.

– Miten he käyttäytyvät?

– Jaa, sanoi Anna epäröiden. – En oikein osaa ensinäkemältä . . .

– Fano fuoraan, parahdin. Itsehillintäni oli pettämäisil-

lään, ja halusin saada tietää pahimman, jotta voisin viipy-
mättä heittäytyä ikkunasta lasin läpi kadulle.

– Tiedossa on seksiä, lausui Anna matalasti kuin tivolin
ennustajaeukko. – Eikä ensimmäistä kertaa.

Niin kuin minä en olisi sitä tiennyt. Markohan oli halun-
nut minusta eroon, ja varmaan oikein janonnut seksiä jon-
kun muun kanssa. Sitä paitsi minä en edes tiennyt kuinka
paljon hän oli harrastanut seksiä muiden kanssa sillä aikaa
kun minä olin vain kitunut ja teeskennellyt reipasta kuin
idiootti. Mutta totta kai hän oli lähtenyt avoimin mielin
uusiin suhteisiin päästyään viimeinkin minusta eroon. Kun
minä olin raahannut viimeisen lainalaatikkoni ulos ovesta,
hän oli varmasti huokaissut helpotuksesta ja lähtenyt pillit
vinkuen etsimään taivaallisia seksikokemuksia.

Koko viikonlopun podin afaani ja surkeuttani kotona.
Tunsin itseni maan viheliäisimmäksi olenoksi. Itsetuntoni
oli romahtanut absoluuttisiin pohjalukemiin, enkä mis-
sään nimessä tahtonut tavata ketään. Makasin sängyssä ja
pyöritin mielessäni kahta kelaa. Toinen esitti minun ja
Markon loppuaikojen surkeaa seksielämää, toinen sitä
fantastista, luovaa, rentoa ja iloista seksiä, jota minä en ol-
lut pystynyt pitkiin aikoihin, jos koskaan, hänelle tarjoa-
maan. Parhaimmillaankin minun ja Markon seksi oli ollut
epätoivoisen intohimoista – ainakin minun taholtani – ja
minä olin aina itkenyt. Olin kuullut luotettavalta taholta,
että oli miehiä, jotka nauroivat rakastelun huippuhetkenä.
Minun kanssani siitä ei ollut pelkoa. Sen sijaan miesparka
sai kuivailla kyneleitäni ja kuiskailla korviini rauhoitta-
via sanoja kuin olisin ollut vuodesta toiseen joku vapiseva
neitsyt. Miten se voisi olla kenestäkään viehättävää, saati
ihanaa? Totta kai kaikki miehet halusivat nauraa! He hal-
usivat rakastella joka päivä nauraa hohottaen! He halu-
sivat vaihdella lennokkaasti asentoja samalla naurusta ul-

voen! Ja kenties muut naisetkin nauroivat! Minulla ei ollut
mitään mahdollisuuksia. Olin parahultainen! Suosikki-
asentoni sängyssä oli nimeltään Haukotus! Muistelin suh-
teemme alun itkuista intohimoa ja lopun sääliäntävää rak-
kaudennälkää, ja kiemurtelin sängyssäni ähisten häpeästä.

Afta parani parissa päivässä ja tiistaina olin jo töissä. Mar-
kon ja hänen naisystävänsä näkemisen aiheuttama paha
olo ja alemmuuskompleksi sen sijaan eivät tahtoneet mil-
lään hellittää. Tunsin itseni kammottavaksi otukseksi,
enkä olisi oikeasti halunnut vielääkään nähdä ketään. Ku-
vittelin itseni Markon silmin epätoivoisena, sössöttävänä
ihmisrauniona, ja toivoin että olisin vilistänyt kiireen vilk-
kaa pöydän alle, minne me torakat kuulumme.

Töissä teeskentelin että kaikki oli hyvin, tai että kaikki
alkoi mennä paremmin. Ponnistelin raivokkaasti, sillä en
halunnut missään tapauksessa antaa kenellekään aihetta
ruveta kyselemään vointiani. Muistelin miten vilpittömästi
Jari oli vastikään kertonut minulle huolistaan, ja häpesin,
etten kyennyt osoittamaan samanlaista luottamusta häntä
kohtaan. Minusta tuntui, että kuolisin, jos joutuisin teke-
mään niin.

Joka päivä juoksin töistä parkkipaikalle. Halusin päästä
olemaan yksin häpeäni kanssa. En pystynyt jakamaan sitä
kenenkään muun kanssa. Suuren onnen ja suuren onnetto-
muuden kanssa on aina niin. Niitä ei voi jakaa, niiden
kanssa voi olla vain yksin. Muiden läsnäolo tuntuu sietä-
mättömältä. En osaa selittää miksi, mutta tiedän, että on
suuri helpotus päästä olemaan kahden onnettoman salai-
suutensa kanssa.

Pari viikkoa myöhemmin saapui pelastus. Ensimmäistä
kertaa vuosiin Sami ja Laura eivät pitäisikään kesäjuh-
liaan. He olivat vuokranneet talon kolmeksi viikoksi Bre-

tagnesta, ja pakkasivat nyt autoonsa Aaronin, Johanneksen, Peuran, neljä urheilukassia, reppuja, eväskasseja, pehmoeläimiä, pikkuautoja sekä ”ukkoja”, kuten Johannes kutsui pikku avaruussotilaita, jotka ovat korvanneet mui- naiset tinasotilaat. Houkutteleva tilaisuus oli tarjoutunut juuri nyt ja he joutuivat rikkomaan juhlaperinteen, mutta sille ei mahtanut mitään. Ja he olivat kipeästi vaihtelun tarpeessa, korosti Laura.

Minä olin ensin pettynyt, koska minun lomani oli samaan aikaan kuin heidän, ja olin tietysti ajatellut että vietäisimme lomamme käytännössä yhdessä. Mutta sitten tajusin, että heidän lähtönsä merkitsi myös sitä, että heidän ihana aarretalonsa olisi tyhjillään kuukauden, ja vaikka seutu oli rauhallista ja naapurit valppaita (Lauran sanavalinta; ”tunkeilevia”, sanoin minä ja ”kyyliä” sanoi Anna), he tarvitsivat talonmiehen. Minä olin enemmän kuin aulis. Tiesin nyt, että ennemmin tai myöhemmin törmäisin Markoon ja tämän uuteen naiseen, ja halusin välttää kohtaamisen hinnalla millä hyvänsä. Tarjouduin apuun ennenkuin Laura oli saanut lauseensa loppuun. Silmäkulmastani näin että Samin silmät pullistuivat hänen kuullessaan ehdotukseni, mutta minä nytkäytin niskaani, loin häneen ylimielisen katseen ja vakuutin Lauralle, että selviytyisin urakasta. Laura tiesi yhtä hyvin kuin Samikin kuinka säikky olin, että pelkäsin kaikenlaisia luontokappaleita ja että en todellakaan ollut mikään handyman. Mutta nyt oli kuitenkin kesä, perustelin, putketkaan eivät jäätyisi ja kaikki menisi hyvin. Olin kuullut että sellaista saattaa sattua omakotitalossa, ja osoitin tietoni niin luontevasti kuin olisin koko pienen ikäni hoidellut jäätyneitä putkia. Ja niinpä sovimme, että minä ottaisin talon huollettavakseni ja Roope jätettäisiin Samin vaatimuksesta ”seurakseni”, eli siis turvakseni. Minua kylmäsi jo nyt kun ajattelin että nukkuisin siellä yksin kaksikymmentä yötä,

mutta ei auttanut. Minä, Marko ja uusi nainen emme mahtuisi samaan kaupunkiin, tai ainakaan samaan kaupunginosaan.

Niin minä siis pakkasin kassini ja muutin kolmeksi viikoksi omakotitaloon. Talo tuntui mielettömän suurelta ja jotenkin aivan eri talolta kuin se, jossa olin vierailut vuosien varrella varmasti satoja kertoja, jossa olin jopa asunut jonkin aikaa ja jonka pihalla – perkele – olin rakastellut Markon kanssa. Oli aivan kuin sen mittasuhteet ja koko pohjapiirros olisivat muuttuneet toisenlaisiksi nyt kun Laura, Sami ja lapset eivät asuttaneet sitä, aivan kuin minä, murheellisen hahmon ritari, olisin sinne muuttaesani muuttanut talonkin hahmon murheelliseksi. Vaeltelin ensimmäisen illan ympäriinsä kuin kadotettu sielu, istahdin sitten alakertaan television eteen ja kyyhötin sohvalla katsellen kesäsarjoja Roope jaloissani kunnes arvelin olevani niin väsynyt, että voisin mennä vuoteeseen ja nukahtaa lyhyen ajan kuluessa. Nukuin koiran unta, ja lahjoin koko yön Roopea koirannameilla jotta se olisi pysynyt kanssani eikä lampsisi keskellä yötä lastenhuoneeseen, missä se oli tottunut vartiomaan. Aamun sarastaessa minä heräsin unenpuutteesta täristen ja Roope makasi melkein tiedottomana lattialla vatsassaan kilo Tassu-koirannameja.

Seuraavat yöt sujuivat jo paljon paremmin. Aloin tottua isoon taloon, ja koska joka puolella ympärilläni oli valppaita naapureita, rentouduin vähitellen ja aloin nauttia olostani. Ensimmäisen viikon puolivälissä istuin myöhään puutarhakeinussa. Koko piha hehkui ja tuoksui, ja kaikki muistutti minua siitä illasta, jolloin olin tutustunut Markoon. Muistelin, miten hän oli lausunut Taksikukin repliikkejä ja saanut minut nauramaan, ja miten tai-vaallisen kesän olimme viettäneet. Ja istuessani paikalla jossa olimme tavanneet täsmälleen kolme vuotta sitten,

kaukana myöhemmistä onnettomista ajoista ja paikoista, minä uskalsin ensimmäistä kertaa antautua muistojeni vietäväksi. Katseeni lasittui, suuni vetäytyi hymyyn ja välillä naurahdin pehmeästi, kuten muistaessani miten lueskelin sohvalta eräänä iltana kävelyn jälkeen ja Marko polvistui viereeni kitara sylissään ja lauloi ”Sua vain yli kaiken mä rakastan” kyynelistä käheällä äänellä. Muistin, kuinka ensimmäisen riitamme jälkeen Marko oli palannut kotiin heijastanut seinälle kiiltävänpunaisen tekstin I Love You, jonka hän oli lepyttyään ohjelmoinut laservaloavaimenperäänsä (joka oli hänen kallisarvoinen aarteensa).

Ja sitten havahduin taas todellisuuteen. Minua hävetti, että hekumoin täällä yksinäni ja säärittävänä muistoilla, joita Marko ei halunnut jakaa, kuin joku perverssi sekopää joka ottaa kaukorakkaudestaan valokuvia tai kähvelittää tämän vaatekappaleita pyykkinarulta ja kuvittelee siten, että hänen ja hänen ”rakastettunsa” välillä on jonkinlainen side, vaikka ”rakastettu” kuolisi kauhusta jos tietäisi minne hänen alushousunsa ovat joutuneet.

Vietettyäni yli viikon aivan omissa oloissani, puhelin soi. Anna soitti ja kävi tapansa mukaan kuumana.

– Mikset soita minulle, hän alkoi tivata heti nostettuani kuulokkeen.

– Minä . . . , aloitin, mutta Anna oli vauhdissa.

– Kesä on kuumimmillaan, me voisimme olla rannalla ottamassa aurinkoa ja uimassa, ja sinä vain kyyhötät siellä!

– Mutta minä olen talonmies . . . uikutin puolustuksekseni.

– Paskat sinä mikään talonmies olet, huusi Anna. – Sinä tiedät, että saatat törmätä Markoon ja uuteen työstävään, ja sen vuoksi piileksit Lauran ja Samin selän takana, kuten aina. Varsinkin Samin.

– Mitä tuokin tarkoitti, tivasin. – En minä missään pii-

leksi. Sitä paitsi minulla on koira vastuullani. Roope, mikäli satut muistamaan.

– Roope, tuhahti Anna. – Sinulla on auto, ihmisparka. Tunge Roope autoon ja aja tänne. Mitä nopeammin, sen parempi. Tahdon nähdä sinut. Tahdon mennä ulos. Tahdon että kysyt mitä minulle kuuluu!

– No mitä sinulle sitten kuuluu, kysyin.

– Menin sänkyyn Henrin kanssa. Tai no, sänkyyn ja sänkyyn. Mutta Henrin kanssa kuitenkin.

– Kenen Henrin?

– Kuntosalin omistajan. Mutta se on sivuseikka. Sinulla on loma, taivaan tähden! Voimme tehdä mitä haluamme! Kukaan ei odota meitä missään, hän vaahtosi antaen selvästi ymmärtää että se oli myönteinen asia. – Klenninkiniskaan ja autoon siitä!

– En tahdo, sanoin uhmakkaasti.

– Mikset, tiedusteli Anna.

– Siksen, minä sanoin kuin vihainen lapsi.

– Mikset, Anna tivasi.

Minä olin hiljaa. Muistin taas miten surkeaksi tunsin itseni, enkä saanut sanaa suustani.

Mutta Anna ei luovuttanut.

– Iiris, vastaa, hän vaati luurin toisessa päässä.

Pääni painui syvälle hartioiden väliin.

– En kehtaa, mutisin.

– Mitä sanoit, Anna tiedusteli.

– En kehtaa, tiuskaisin.

– Et kehtaa sanoa, vai?

– Ei.

– Vaan mitä?

– En kehtaa tulla, mutisin itkua tuhertaen.

– Minne, Anna kysyi ihmeissään. – Mitä olet tehnyt?

Oletko ollut jossain riehumassa minun tietämättäni? Nollannut itsesi ilman minua? Aivan omin avuin?

– En, äännähdin.
– No minne et kehtaa mennä?
– No minnekään, vastasin, ja kiukun ja häpeän kyyneleet kirvelivät silmissäni.

Anna oli hiljaa.

– Mikset, hän tiedusteli sitten.
– No siksi vain, minä yritin.
– Mikset, hän penäsi.

Kolmannen asteen kuulustelu sai minut menettämään malttini, ja patoni aukesivat.

– Koska olen niin paska, huusin Annalle ikään kuin se olisi ollut hänen syytään. – Koska olen surkea paska enkä halua koskaan enää nähdä ketään!

– Miksi olet niin paska, hän jatkoi säälimättä kuulusteluun.

– Koska vain olen.

Ja tiesin jo, että hän kysyisi niin monta kertaa uudestaan että vastaisin kunnolla, joten sanoin:

– Ei Markokkaan kestänyt minua. Ihme että kesti niin kauan, kun ajattelee kuinka tylsä olen. Kuinka helvetin, loputtoman tylsä olen, ja varsinkin kuinka tylsä ja sääliittävä olen sängyssä.

No niin, siinä se oli. Jäin henkeäni pidätellen odottamaan Annan reaktiota, sillä kuulin itsekin miten pateettiselta kuulostin.

– Sängyssä, kuulin Annan hiljaisen äänen toistavan epäuskoisesti. – Olet tylsä sängyssä, hän toisti sitten kovemmalla, kiukkuisemmalla äänellä. Vaistosin, että hän oli keräämässä voimia kuin pyörremyrsky, joka liitelee taivaalla lämpimien merten yläpuolella pontta hankkimassa ja lähtee sitten ujeltaen tuhoamaan kaikkein köyhimpiä ja surkeimpia maita. Tällä hetkellä minä olin ihmiskunnan Haiti tai Paraguay, ja Anna oli hurrikaani Nadine, joka lähestyi minua ja tiesin, että päiväni olivat luetut. Olisin ha-

lunnut juosta henkeni edestä, mutta se oli jo myöhäistä.

– En usko korviani! En voi uskoa että olet tosissasi, hurrikaani riehui jo täydessä vauhdissa. – Olet huono sängyssä? Ja sen vuoksi kyyhötät siellä Jumalan selän takana ikivanhan koiran kanssa?

En jaksanut sanoa ”niin”, joten oli hiljaa.

– Oletko tullut hulluksi? Mistä olet saanut moista päähäsi? Tajuatko yhtään kuinka pateettiselta kuulostat?

– Tajuan, minä tiuskaisin. – Luuletko että oloni paranee siitä että tunnen oloni vielä pateettiseksikin?

– Sen pitäisi, Anna tiuskaisi takaisin. – Naurettavaa! Mikä sinuun on mennyt? Ei, ei sanaakaan, hän huusi avatessani avuttomasti suutani sanoakseni jotakin. – Sinä olet puhunut tarpeeksi! Nyt puhun minä! Sinuun on mennyt demoni! Ja minä en vain puhu, vaan myös toimin! Minä vien sinut manaajalle! Kuppaukseen! Lobotomiaan! Tältä istumalta!

En jaksanut edes protestoida. Oikeassahan Nadine oli. Minussa asui pirun riiva. Ja ennen kuin se manattaisiin minusta pois, en voisi jatkaa elämääni. Myrkytin itseäni sisältäpäin, ja pian olisin niin saastunut, etten enää koskaan pystyisi kokemaan onnea.

– Milloin aiot lopettaa itsesi säälimisen, Anna kysyi.

– Jahka jaksan, vastasin nenäkkäästi, mutta tiesin että hän puhui järkeä.

Anna vaikenä hetkeksi. Sitten hän sanoi paljon rauhallisemmin:

– Markolla on suhde. Sinun on aika siirtää hänet menneisyyteen. Nouse ylös ja jatka elämääsi.

Niinpä minä istuin toiseksi viimeisenä lomapäivänäni Annan kanssa meren rannassa. Roope oli mukana. Olimme hakeneet läheisestä kahvilasta jäämaitokahvit mukaan ja siemailimme niitä nautiskellen. Kylmänä maitokahvista

nousi esiin ihana moka ja vaniljan aromi, jota kuumassa ei tuntenut. Olimme maanneet rannalla tai minun puutarhassani lähes joka päivä. Aloimme olla hyvin ruskeita, ja minulla oli nenänvarressa niin paljon pisamia, että se oli muuttunut tummanruskeaksi irralliseksi vonkaleeksi ja näytin erehdyttävästi nokkaeläimeltä.

Ilta oli lämmin ja lempeä. Vaikka oli jo aika myöhä, ranta oli edelleen täynnä onnellisia ja tyytyväisiä ihmisiä, jotka olivat viettäneet koko päivän auringossa ja pitkittivät kotiin menoa vaikka seuraavana päivänä oli työpäivä. Minä ja Anna istuimme penkillä Roope jaloissamme ja katselimme ohitsemme käveleviä ihmisiä, rullaluistelevia pariskuntia ja veneissään vielä viimeisistä auringonsäteistä nauttivia seurueita.

– Oletko kuullut Henristä mitään, tiedustelin Annalta siemaisten jääkahviani.

- En, hän totesi ykskantaan.
- Onko juttu ohi, minä jatkoin urkkimistani.
- Eiköhän, Anna sanoi olkiajan kohauttaen.
- Mitä tapahtui?
- Se tavallinen, Anna vastasi. – Tuomaripeliä.

Minä naurahdin ja vilkaisin sitten nopeasti Annaa. Hän siemaisi maitokahviaan eteensä tuijottaen ja siirsi sitten katseensa minuun.

– Älä pelkää, en aio mennä takapihalle ampumaan itseäni suuhun, hän tyyntytteli minua. – Kilpailuja riittää.

Minä hymähdin ja loin häneen lämpimän katseen.

– Aivan. Sinä olet Anissina-Peizerat. Minä olen sitten varmaan Merlene Ottey. Ikuinen hopeamitalisti. No, ainakin olemme molemmat hopeasijalla. Saamme olla aina yhdessä.

Ja sitten, noin vain, Marko seiso i edessämme.

Minä jähmetyin paikoilleni kuin Lootin vaimo. Markon vieressä seiso i punatukkainen nainen. Eikä hopeamitalikuningattaren titteli ollut enää OK.

– Hei Iiris, sano i Marko. – Hei Anna.

– Hei, urahdin.

– Mitä kuuluu?

– Ihan hyvää. Viimeiset lomapäivät, vastasin tajuamatta yhtään mitä sanoin. Oli kuin Markon ensimmäiset sanat olisivat hypnotisoineet minut ja olisin vaipunut saman tien transsiin. En tiennyt mitä sanoin tai mistä lausumani sanat tulivat tai miten selviäisin seuraavasta repliikistä.

– Ai. Sinulla onkin ollut ihanat lomasäät, Marko sanoi reippaasti ja teennäisesti, siihen sävyyn kun puhutaan vanhempien tuttaville tai vanhalle opettajalle. Ihmisille, joille on pakko olla kohtelias. – Nyt kuulemma vähän viileneekin. Sääli, koska meillä vasta alkaa loma, hän sanoi vilkaisten vieressään seisovaan naiseen.

Meillä vasta alkaa loma. Markolla ja tällä punatukkaisella naisella oli yhteinen loma. Jo nyt. Me olimme olleet yhdessä kaksi ja puoli vuotta. Sinä aikana meillä oli ollut yhteistä lomaa yhteensä vain kaksi viikkoa, ja niitäkin surkeita viikkoja minä olin saanut polvillani kerjätä, koska Marko ei halunnut menettää tärkeitä työtilaisuuksia.

– Jaaha, ja meteorologiko sinusta on tullut? Minä kun luulin että televisiossa ihmiset aloittavat säätyttöinä tai -poikina ja etenevät sitten uutisiin ja sitten kameran taakse. Sinulle on näemmä käynyt päin vastoin.

Kuin unessa näin, kuinka Markon seuralainen vilkaisi häneen kysyvästi. Marko vilkaisi naista, ja minusta tuntui kuin he olisivat viestittäneet toisilleen että minä olin säälitävä sekopää. Tämä sisäisestä yhteydestä kielivä katse kaatoi bensaa tulenliekkiin, joten minä käännähdin kuin kobra naisen puoleen, sinkosin häneen leimuavan katseen ja sähköisin:

– Ja kukas sinä olet? Kun näin sinut viimeksi pari viikkoa sitten, näytit Playboyn kansikuvatytöltä – paitsi jos se et ollutkaan sinä. Ehkä se oli joku toinen, vai oliko,

Marko? Olenko minä nähnyt tämän naisen ennenkin vai onko tämä taas joku uusi?

Kaksihaarainen kieleni värisi vielä myrkkyhampaiden välissä, kun hypnotisoija napsautti sormiaan, minä heräsin ja olisin halunnut heittäytyä saman tien laiturilta mereen ja vaipua sen pohjaan kuin hylky. Kuinka uskalsin sanoa moista? Kuka oikein luulin olevani? Marko ja punapää vilkaisivat toisiaan. Sitten Marko sanoi päätään puistaen:

– Näköjään aiot jatkaa edelleen samalla lapsellisella linjalla. Ei sinun kanssasi pysty puhumaan sivistyneesti.

Minä katsoin heitä, ja oli kuin elokuvan filmi olisi muuttunut hidastetuksi. Marko ja hänen tyttöystävänsä kääntyivät äärimmäisen hitaasti lähteäkseen pois, ja sekunnissa minä kävin läpi valtavan tunneskaalan petty-myksestä tuskaan, epätoivoon ja itsetunnon puutteeseen. Ajattelin – ei, en ajatellut vaan tunsin, että Marko ei ollut rakastanut minua koskaan, minua, minun persoonaani, ja että hänen minua kohtaan tuntemansa ihastus ei ollut missään vaiheessa muuttunut rakkaudeksi. Hän ei ollut missään vaiheessa rakastanut minua todella. Minä olin ollut kaksi vuotta hänen velvollisuutensa, kuin koira joka pitää viedä ulos tai kukat jotka pitää vielä kastella ennen kuin voi lähteä viikonlopuksi saareen. Kaikki mitä minä olin halunnut tehdä yhdessä, oli ollut hänelle velvollisuus. Viikonloput, lomat, kaikki. Ja kaiken sen rakkauden, jota hän ei ollut kyennyt tuntemaan minua kohtaan, sai nyt tämä nainen, jonka hän oli tuntenut muutaman viikon. Tunsin järjetöntä raivoa siitä että hän ei ollut pystynyt sanomaan minulle asiaa suoraan, ja että minussa ei ollut ollut sisua ja itsetuntoa jättää miestä joka ei rakastanut minua.

Kaikki tämä oli valjennut minulle sinä sekunnin kymmenesosana, jonka aikana Marko ja punapää olivat alkaneet kääntyä minusta pois päin. Hiukseni liehuivat kuin

shampoomainoksessa, suuni avautui hitaasti ja kuulin matalan, vääristyneen ääneni kumpuavan kuin viallisesta kasettinauhurista: SINÄ ET KOSKAAN RAKASTANUT MINUA. Marko ja nainen pysähtyivät kädet toistensa ympärillä, ja kun Marko alkoi kääntyä hitaasti takaisin minuun päin, naisen oli pakko seurata mukana. Marko tuijotti minua, ja sitten ääni ja kuva nopeutuivat normaaleiksi. Ja minä huusin tavallisella äänelläni:

– Sinä et koskaan rakastanut minua oikeasti. Sinä kusi-pää kohtelit minua kuin paskaa, ja minä jumalauta annoin sinun tehdä niin. Tuhlasin jumalauta kolme vuotta elämästäni ja kaiken itsetuntoni sinuun! Jumalauta että voin olla tyhmä! Idiootti! Idiootti, ulvoin kuin hyeena kuutamolla, ja luulen että jopa taivutin päätäni hiukan taaksepäin. Roope murahti ja liikahti hieman noustakseen seisomaan ja liittyäkseen lajitoverin ikiaikaiseen riittiin, mutta minä naulitsin katseeni Markoon ja kiljuin:

– Minä olen idiootti, jolla ei ole tippaakaan itsekunnioitusta eikä itsesuojeluvaistoa. Ja sinä olet sivistynyt raukka ja kusipää, ja minä tiedän että seuraavassa elämässä sinä synnyt vessaharjana!

Ymmärrettävästi kaikki tuijottivat minua. Tiesin, että olin täysin menettänyt kasvoni, mutta en välittänyt. Jollain oudolla tavalla olin oman itseni herra. Olin sanonut mitä ajattelin, en ollut piitannut siitä että nolasin itseni, ja se teki minusta voimakkaan. Katsoin Markoa rävähtämättä ja tiuskaisin kyllästyneesti:

– Häivy siitä. Häivy. Pysy poissa silmistäni äläkä ikinä enää puhu minulle. Ikinä.

Minä tuijotin heitä kun he poistuivat. Istuin hetken mitään kuulematta, kunnes havahduin nauruun ja laiskaan kättentaputukseen. Vilkaisin taaksepäin nurmikolle, jossa istui poikalauma shortsit jalassa, paljain jaloin ja lippalakit väärinpäin päässä. He olivat seuranneet näytelmää ja

osoittivat nyt suosiotaan esitykselleni. Joku vihelsi, yksi heistä näytti minulle oikeaa peukalooan ja naurahdusten ja kommenttien seasta kuului hajanaisia aplodeja. Kohautin olkiani, levittelin käsiäni kuin sanoakseni etten ollut voinut muutakaan ja kuulin miten yksi kundeista sanoi vielä nauraen:

– Tiukka mimmi.

Tiukka mimmi! Minä olin tiukka mimmi! Rintani paisui ylpeydestä. Olin voimaini tunnossa.

– Vessaharjana? kuulin Annan äänen sanovan kysyvästi. – Kekseliästä. Todella kekseliästä.

Minä vilkaisin häntä ja hymyilin lammasmaisesti.

– En ole keksinyt sitä itse, tunnustin. – Se on Frendeistä. Olen odottanut kauan että pääsisin sanomaan hänelle sen.

– Hyvin keksitty silti, tuumi Anna. – Sinusta oikein huokui paitsi voimaa ja itsetuntoa myös huumoria ja neroutta, olkoonkin että plagiointia.

Minä olin hiljaa. Nautiskelin oudosta energiasta, joka minut oli täyttänyt.

– Minusta tuntuu hyvältä, totesin hetken kuluttua hämmästyneenä ääneen.

– Niin, sanoi Anna. – Olit rohkea.

– Tajusin yhtäkkiä kaiken niin selvästi.

– Myönsit vaikean asian, myötäili Anna. – Tosin en ole varma onko asia ihan niin . . . yksiselitteinen, hän jatkoi sitten elehtien käsillään epämääräisesti.

– Kyllä se on, minä lausuin painokkaasti. Olin nähnyt koko kuvion kristallinkirkkaana ja olin varma siitä että olin oikeassa. – Ja se on helvetin tuskallista. Mutta luulen, että nyt voin päästä siitä joskus kokonaan irti. Olen ollut surkimus, ja nyt otan itseäni niskasta kiinni.

– Olet jo ottanut, Anna sanoi, ja hänen äänensä kuulosti ylpeältä.

Minä hymyilin.

7. luku

Kesä jatkui kuumana heinäkuussa, kun minä palasin töihin ja Jari lähti puolestaan lomalle. Hän ja Matti aikoivat pysyä Matin saarella koko kuukauden käymättä välillä kertaakaan kaupungissa, ja Matti oli luvannut sulkea puhelimensa ainakin kahdeksi viikoksi. Jari oli viimeisenä työpäivänään toiveikas ja päättäväinen, ja minä toivoin sydämestäni, että loma tekisi Matille hyvää.

Töissä oli hiljaista. Välillä minä ja Liisa myimme rakkausromaanin tai dekkarin ihmisille, jotka tulivat sortsit jalassa ja aurinkovoiteelta tuoksuen hakemaan rantalukemista. Mutta meillä oli paljon joutoaikaa, jonka saatoimme käyttää siivoamiseen sekä lehtien ja kirjojen lukemiseen. Minä pystyin ensimmäistä kertaa kuukausiin keskittymään siihen mitä luin ja iloitsemaan siitä. Oli kuin olisin riuhtaissut itseni väkivalloin Markosta irti sanoessani hänelle suorat sanat. Kohta josta olin riuhtaissut itseni irti oli tietysti verillä ja kirvelsi, mutta minä en enää haikaillut hänen peräänsä. Olin lähtenyt eteenpäin.

– Sietämätöntä, että pitää asua maassa jossa kirjailijat eivät ikinä rikastu, nurisi Liisa lukiessaan eräänä päivänä Publisher's Weeklyn "Hot Deals" -osastoa. – Amerikkalaiset esikoiskirjailijat tekevät "kuusinumeroisia" sopimuksia, mikä tarkoittaa keskimäärin – Liisa laski nopeasti päässään – kolme miljoonaa markkaa. Kolme miljoonaa! Täällä kohtuullisestikaan menestynyt kirjailija ei voi odottaa ansaitsevansa koko elämänsä aikana kolmea miljoonaa.

naa markkaa. Minä kirjoittaisin koska tahansa tällaista viihteellistä soopaa kuin nämä "Karin Slaughter" ja "Les Grant", enkä voi ikinä toivoa ansaitsevani murto-osaaan siitä mitä he ansaitsevat yhdellä sopimuksella!

Minä olin syventynyt elokuvaalehteen, joka anasti mielenkiintoni täysin.

- Kuulitko mitä sanoin, hän tiedusteli.
- Mmmm, minä sanoin.
- Mikä on noin kiinnostavaa, hän kysyi sitten ja astui taakseni.

Minä kohotin katseeni ja soin hänelle huomioni ensimmäistä kertaa avattuani lehden.

- Kiehtovaa, minä sanoin.
- Mikä niin?
- Ajatteles, Morsian karkuteillä -leffassa näyttellee paitisi Richard Gere ja Julia Roberts myös Hector Elizondo, joka esitti Pretty Womanissa hotellinjohtajaa ja Frankiessa ja Johnnyssä ravintolanomistajaa. Ja Garry Marshall on ohjannut kaikki kolme elokuvaa!

Vedin henkeä ja loin Liisaan voitonriemuseen katseen.

Liisa tuijotti minua täysin ilmeettömästi, mutta jatkoin lannistumatta:

- Eikä siinä kaikki! Julia Robertsin parasta ystävää näyttellee Joan Cusack, joka on John Cusackin sisko, jatkoin. - Ja ajatteles, että hän esitti Melanie Griffithin parasta ystävää Working Girlissä! Ja kaiken huippu on, että Richard Geren vaimoa esittää Rita Wilson, joka oli Uneton Seattlessa -leffassa Tom Hanksin sisko, ja arvaas mitä? Hän on oikeasti Tom Hanksin vaimo! Ja Carrie Lowell, joka esittää Tom Hanksin kuollutta vaimoa, on oikeasti Richard Geren vaimo, tai melkein!

Liisa tuijotti minua kulmat koholla.

Pääni painui ja kuumeinen säihke sammui silmistäni. Sanoin kuitenkin vielä urheasti:

- Kiehtovaa, miten romanttisten komedioiden maailma sekoittuu oikean maailman kanssa.

- Suorastaan vavisuttavaa, sanoi Liisa.

Hän vaiken hetkeksi ja kysyi sitten:

- Tällaistaako sinä ajattelet päivät pitkät?

Minä nyökkäsin.

Mutta sinä päivänä hiekka minun tiimalasissani oli valunut melkein loppuun, ja kuluisi pitkä aika ennen kuin ehtisin ajatella Rita Wilsonia ja Joan Cusackia.

Kolme päivää töihinpaluuni jälkeen Laura ja Sami palasivat kotiin. He olivat tulossa myöhään illalla, joten olimme sopineet, että minä yöpyisin heillä vielä yhden yön ja muuttaisin sitten takaisin omaan kotiin. Minulla oli kuitenkin koko ilta aikaa ennen kuin he tulisivat, joten tapasin ensin Annan uuden Verde-nimisen ravintolan baaritiskillä. Sinä kesänä kaupungissa avattiin harva se viikko uusi ravintola, ja vaikka Pilven asemaa ei meidän silmissämme uhannut mikään, testasimme niitä ahkerasti. Verde oli sen hetken puheenaihe viileällä tyylikkyydellään ja "koottavalla" ruokalistallaan: annoksia ei tuotu valmiina yhdellä lautasella, vaan ne sai koota oman mielensä mukaan listalta olevista ruoista.

Istuimme siis baaritiskillä silmäillen uutuussuosikin T:n muotoista tilaa ihastuneina: kauniin vihreiksi ja valkeiksi maalatut pinnat näyttivät raikkaan viileiltä, musiikki oli hyvin valittua ja kalusteet yksinkertaisen tyylikkäitä. Olimme tilanneet valkoviinit ja maistelimme niitä tyytyväisinä.

- Niin kylmä lasi että näpit jäätyvät, sanoi Anna tyytyväisenä.

- Ja maukasta, hyvää viiniä, kehaisin minä ja loin meihin selin seisovaan baarimikkoon hyväksyvän katseen. Juuri silloin hän käänsi katseensa suoraan minuun. Häkel-

lyin kun hän sai minut sillä tavoin kiinni tuijottamasta itseään, mutta hän katsoi minua rävähtämättä, ja hänen vasen hymykuoppansa syveni. Sitten joku huusi Olli, ja baarimikko kääntyi katsomaan kuka huhui.

Minä käännyin takaisin Annaan, joka antoi juuri vieressään olevalle miehelle luvan viedä iltapäivälehdet mennessään.

– Mitä kuuluu, hän kysyi minulta.

– Ihan OK, vastasin ja tarkoitin sitä. – Olen voinut hyvin viime sunnuntain jälkeen. Kun sain sanottua Markolle mitä ajattelin.

Anna nyökytteli hyväksyvästi.

– Se oli oikein tehty. Sanoit suorat sanat. Vaikka se oli typerää. Ja se on ainoa tapa elää.

– Yritän alkaa elää sillä tavoin. Lupa.

Kohotin lasini ja me skoolasimme.

Olli oli tulossa meitä kohti kaksi cocktaillasia kädessään.

– En voinut olla kuulematta, hän sanoi ja hymykuopat ilmestyivät näkyviin. – Tai itse asiassa olisin voinut olla kuulematta, mutta höristin korviani asentoon ”petoeläin” ja kuulin, että täällä suunnitellaan elämänmuutosta. Joten otin vapauden sekoittaa rouville cocktailit.

– Olemme neitejä, minä selitin ylväänä.

– Aina parempi, Olli sanoi ja loi minuun merkitsevän katseen. Sitten hän hymyili ja sanoi:

– Elämänmuutokselle siis. Se on hieno juttu. Tee se, hän sanoi ponnekkaasti ja asetti lasit etemme. Hän oli hyvin pitkä ja hänelläkin oli pisamia. Läheltä katsoen hän ei näyttänyt aivan niin nuorelta kuin kauempaa, ja hänessä oli jotakin hyvin tynnen ja varman tuntuista.

Vilkaisin lasia, sitten Ollia ja tarkoitukseni oli vain kiittää koreasti ystävällisestä eleestä. Ja sitten kuulinkin – en tiedä hymykuopako sen saivat aikaan vai haistoiko koi-

ran nenäni sukulaissielun – oman ääneni sanovan:

– Pystytkö sinä hallitsemaan niitä petoeläimen korvia vai nousevatko ne tahtomattasi hörölleen kun kuulet ääniä?

En voinut uskoa korviani. Kuulet ääniä? Minä olin aivan vapaaehtoisesti antanut ventovieraan ymmärtää, että kuulin ”ääniä”? Minulta pitäisi leikata kieli pois, ajattelin. Ja kauhukseni kuulin oman ääneni sanovan:

– Minulta pitäisi leikata kieli irti. Voin lahjoittaa sen sinulle, niin voit marinoida sen ja valmistaa siitä jonkin herkullisen hors d'oeuvren.

Olli näytti typeryneeltä.

– Tiedän että kuulostan pelottavalta mielipuolelta, mutten ole. Minä harjoittelen sanomaan typeriä asioita. Se on uusi koulutusohjelmani.

Olli katsoi minua kulmakarvat kaarella ja sanoi:

– Opettelet? Etkö osaa sanoa typeriä asioita?

– En, vastasin pienellä äänellä ja vilkaisin Annaa kuin saadakseni kannustusta. Anna tuijotti minua hieman järkyttyneenä, mutta näki että olin kannustuksen tarpeessa ja nyökytti pontevasti siemaistuaan suuren kulauksen valkoisiin.

– Minä ajattelen enimmäkseen typeriä. Mutta puhun vain silloin kun tiedän, että minulla on jotain kunnollista sanottavaa, selitin. – Hiljaisuudellani onnistuin karkottamaan pois elämästäni merkittävän ihmisen, ja niinpä yritän nyt muuttaa asiaa tulevaisuutta varten. Joten minulla on tällainen koulutusohjelma.

Olli katsoi minua silmiään siristellen. Hymykuoppa syveni.

– Hyvinhän se menee, hän sanoi. – Sanoit ihan reippaasti typeryyden. Tai parikin, hän lisäsi rohkaisevasti.

Häntä kutsuttiin taas, ja hän vilkaisi olkansa yli keittiön suuntaan ja nyökkäsi.

– Täytyy mennä, hän sanoi pahoitellen.
– Sinähän tärkeä henkilö olet. Omistatko tämän paikan? kysäisi Anna vielä kun Olli oli jo kääntynyt pois päin.
– Joo, hän sanoi olkansa yli ja paineli keittiöön.
Minä ja Anna katsoimme toisiimme.
– Loisteliasta, Anna sanoi, ja minä tirskahdin. Sitten Anna nosti lasiaan. Minä tein samoin, ja hän sanoi:
– Typeryyden malja.
Skoolasimme taas, tyhjensimme lasimme parilla siemaisulla, ja Anna alkoi viittilöidä tarjoilijaa luoksemme. Olutta laskemassa oleva tyttö nyökkäsi ilmaistakseen että tulisi heti kun ennättäisi.
– Kävelläänkö hetki, ehdotin. – On niin lämmintä, enkä voi lähteä ajamaan ihan heti.
Näin sivusilmällä tarjoilijan tulevan luoksemme, ja kun kohotin katseeni, näinkin Ollin, joka nojasi molemmilla käsillään baaritiskiinkin sormet toisiaan kohti käännettyinä.
– Laskuko, hän kysyi.
– Öö, niin, minä änkytin. – Pankkikorteilla, erikseen.
Ojensimme hänelle korttimme. Hän tarttui niihin ja hetken kuluttua kuului koneen raksutusta. Sitten hän palasi takaisin, vilkaisi toista korttia ja sanoi:
– Anna?
Anna tarttui kuittiin ja allekirjoitti nopeasti. Sitten Olli vilkaisi toiseen korttiin ja sanoi:
– Ja Iiris. Iiris Vaara.
– Muitahan ei enää ole jäljellä kuin minä, sanoin.
– Iiris Vaara, Olli sanoi kuin maistellen nimeäni ja ojensi minulle kuitin. – Kuulostaa niskavuorelaiselta.
– Niin kuulostaakin, sanoin. Ja taas rohkea typerys nosti päätään sisälläni, avasi suuni ja sanoi:
– Noin minä aina sanon, vaikken tiedä niistä Niska-
vuorista mitään. Kaikki muut kyllä tuntuvat tietävän. Ja minä olen sentään kirjakaupassa töissä.

– Missä kirjakaupassa, kysyi Olli kuin ohimennen.
– Maailman sivussa, vastasin.

Sitten allekirjoitin kuitin, ja ojentaessani päällimmäisen osan Ollille näin hänen katsovan minua tarkkaavaisesti, silmät viirussa ja toinen hymykuoppa näkyvissä. Hän nyökkäsi, otti kuitin ja sanoi: .

– Ota elämäsi omiin käsiisi, Iiris Vaara. Olet ihan hyvä sanomaan typeryyksiä.

Sitten hän kääntyi nopeasti, työnsi kuitin kassakoneeseen, nyökkäsi asiakkaalle ja lähti valmistamaan taas uutta drinkkiä.

Minä ja Anna nousimme ja kävelimme ovesta ulos. Kulkiessamme ikkunan ohi vilkaisin vielä vaivihkaa sisään. Olli seiso baaritiskin takana. Näin hänen isokokoisensa hahmonsa hiukan epäselvästi, sillä aurinko paistoi takaani ja ikkunan lasi heijasti niin että baari näytti hyvin pimeältä. Mutta erotin hänet. Hän seiso kädet lanteilla ja katsoi minua.

Kun Laura ja Sami ajoivat sinä iltana puutalonsa pihaan, minä olin istunut jo jonkin aikaa valkean kuistin ylimmäällä askelmalla Roope vieressäni ja jääteetä siemailen. Sami pysäytti auton, ja näin Lauran kääntyvän lasten puoleen. Sitten hän avasi oven ja astui jäykin jaloin ulos. Nousin ja lähdin kävelemään heitä vastaan. Roope oli herännyt keissäillan horroksestaan ja suoritti laiskoja tervetuliaisloikkia hänen ympärillään

– Hei Hiiri, Laura sanoi päästyäni hänen luokseen ja halasi minua. – Onko kaikki hyvin?

– On, vastasin ja rutistin häntä. – Ihana nähdä teitä.

– Hei Hiirilainen, Sami huusi. – Onko putkiremontteja ollut?

– Ei, sanoin. – Kaikki on kunnossa.

Sami käveli luokseni ja halasi minua. Painoin pääni hänen rinnalleen ja rutistin häntä niin lähelle itseäni, että

tunsin hänen sydämensä rauhalliset lyönnit. En ollut tajunnutkaan kuinka ikävä minun oli ollut heitä.

Laura oli avannut auton takaoven. Kuulimme unisia ääniä, ja hetken kuluttua Aaron kömpi ulos autosta silmiään hieroen. Hän laahusti talon portaat ylös, ja häntä seurasivat Peuraa sylissään roikottava Sami ja itkua tuhertava Johannes.

Minä ja Laura olimme istahtaneet portaille, mutta Sami alkoi heti kantaa tavaroita sisään vietyään lapset yläkertaan.

– Istu alas, minä maanittelin häntä. – Haen sinulle lasin jääteetä.

– Ei kiitos, Sami vastasi kalpeana rusketuksensa alla.
– Kannan tavarat, mutta sitten menen suoraan nukkumaan. Jäätee kelpaisi kyllä, hän lisäsi, ja minä nousin hakemaan hänelle lasillisen.

– Millainen paikka se oli, kysyin palatessani ulos ja ojentaussani lasia hänelle. – Oliko se sellainen kuin Claude Sautet'n ”Tunteettomassa sydämessä”? Sellaiseksi olen koko ajan kuvitellut sen. Rehevät puut, harmaa kivitalo, pihalle katetut illalliset, mahtavat juustokiekot ja maukkaat viinit . . .

Samia naurahti ja hymyili minulle.

– Jotkut asiat eivät muutu. Nyt tiedän että olen tullut kotiin.

Vetäydyin vierashuoneeseen keskiyön aikoihin, sillä seuraavana aamuna nousisin varhain ja palaisin yksiooni. Toivotin Lauralle hyvää yötä, kapusin portaat ylös vierashuoneeseen ja kaivauduin hyvillä mielin vuoteeseeni. Oli kuin olisin saanut perheeni takaisin.

En tiedä kuinka kauan olin jo nukkunut, ehkä pari tuntia, kun havahduin siihen että olin juonut liikaa jääteetä. Nousin siis ylös, laskin jalkani paimentolaismatolle ja lähdin

hiipimään kohti WC:tä. Otin varovaisia askelia, jotta en herättänyt ketään, ja, jos totta puhutaan, myös koska minua pelotti hiukan, sillä vältän tavallisesti öistä hiiviskelyä kaikissa olosuhteissa. Ja laskiessani käteni WC:n oven kahvalle kuulin alakerrasta äänen.

Korvani nousivat tahtomattani hörölle ja tiesin, että siellä oli joku. Sitten kuulin äänen uudestaan. Se saattoi olla lautalattian narahdus, keittiöstä kuuluva kirskahdus tai nyyhkäisy, ja yön pimeys teki äänestä aavemaisen ja pelottavan.

Jähmetyin paikoilleni. Mitä tehdä? En olisi millään lähtenyt alas ottamaan selkoa siitä kuka siellä hengitti, mutta vielä huonompi ajatus oli jäädä silmät selkoselällänsä sänkyyn odottamaan, että tämä ilmestyisi sinne.

Vaihtoehtoja ei ollut: lähdin hiipimään varovasti kohti valonkajastusta. Vilkuilin pelokkaasti joka puolelle, ja sydämeni jyskytti ottaessani äärimmäisen hitaita ja varovaisia askeleita. Matkani tuntui kestävän ikuisuuden, ja kun outo ääni toistui taas, jähmetyin hetkeksi paikoilleni. Kämmenteni hikosivat, ja kun kurkistin äärimmäisen varovasti portaiden kulman takaa olohuoneeseen, vetäisin henkeä kuin olisin pulahtanut hyiseen meriveteen. Sohvanurkassa kyyhötti Laura.

Laura kuuli terävän henkäykseni ja nosti yllättyneenä katseensa. Hän ei ollut selvästikään odottanut kenenkään tulevan alas, ja kun katsoin hänen kasvojaan tajusin, että olin sattunut paikalle hyvin yksityisellä hetkellä.

Lauran väsyneet kasvot olivat muuttuneet. Hänen suupeliään ja silmäkulmiaan kiristi, ja posket ja otsa olivat pingottuneet kuin hänen jokainen lihaksensa olisi jännittynyt kestämään kipua. Hänen suunsa oli raollaan, kuin jähmettyneenä äänettömään itkuun, ja hänen kasvojensa ilmeessä oli paljasta epätoivoa, sellaista joka ei ole tarkoitettu kenenkään nähtäväksi.

Kun hän näki minut, hän yritti pakottaa kasvoilleen

luontevan ilmeen. Yrityksestään huolimatta hän ei kyennyt täysin peittämään vastenmielisyyttään nähdessään minut, ja minä ymmärsin häntä. Se ei ollut henkilökohtaista. Koirat menevät kuolemaan yksin, jotta ne saavat olla rauhassa menettäessään kaiken arvokkuutensa. Vain vähän aikaa sitten minä olin odottanut joka aamu että päivä olisi pian ohi ja saisin menettää arvokkuuteni yksin. Minulla ei ollut aavistustakaan mikä Lauraa vaivasi, mutta tunnistin ilmeen ja tiesin mitä se tarkoitti. Hän oli tullut antamaan tuskalleen vallan. Ja samalla kun tiesin miltä hänestä tuntui, tunsin olevani lapsi, joka yllättää vanhempansa ja näkee sellaista mitä ei kykene ymmärtämään ja joka aiheuttaa selittämätöntä pelkoa.

Me tuijotimme toisiamme rävähtämättä pari sekuntia. Ja sitten minä käänsin pääni pois kuin en olisi nähnyt mitään, käännynin kannoillani ja palasin yläkertaan.

Aamulla heräsin aikaisin auringon säteisiin. Lauran kasvot välähtivät mieleeni, ja silmäni rävähtivät auki. Kietouduin hetkeksi tiukasti peittoon ja käperryin kyljelleni miettien miten minun pitäisi toimia. Yöllä olin kieriskellyt sängyssä pitkään unta saamatta, pohtien mikä Lauraa mahtoi vaivata ja puolittain peläten että hän tulisi kertomaan jonkin hirveän asian, jota olisin mieluummin ollut tietämättä. Mutta hän ei ollut tullut. Nukahtaessani Laura ei ollut vielä palannut makuuhuoneeseen.

Lopulta päätin nousta, pukeutua ja tehdä aamiaista. Olin sanonut Lauralle lähteväni aikaisin, joten hän voisi vältellä minua helposti pysymällä vuoteessa. Nappasin siis vaatteet kinalooni ja menin suihkuun. Peseydyttyäni ja pukeuduttuani hiivin portaat alas ja tassuttelin keittiöön keittämään kahvia ja tekemään pari voileipää. Sitten avasin ulko-oven ja kävelin vielä viileän, kasteesta kostean nurmikon poikki puutarhakeinuun.

Olin istunut siinä hetken kuunnellen mustarastaiden laulua ja nuuhkien raikasta, kirpeää aamuilmaa, kun ovi avautui uudestaan ja Laura ilmestyi portaille aamutakissaan, kahvimuki kädessään. Hän vilkaisi ympärilleen ja lähti sitten kävelemään hitaasti minua kohti. Sydämeni alkoi jostain syystä taas jyskyttää ja kahvimukia pitelevä käteni vapisi hieman katsoessani hänen hitaita askeliaan ja väsyneitä kasvojaan.

Päästyään keinun luo Laura istahti siihen niin että kahvi melkein läikkyi mukin reunojen yli.

Minä sanoin nenä kahvikupissa:

– Ei sinun tarvitse kertoa.

Laura oli hiljaa ja siemaisi kahviaan.

– Näytät ruskettuneelta ruumiilta, kerroin avuliaasti.

Laura hymähti, muttei sanonut vieläkään mitään.

Istuimme hetken hiljaa. Sitten hän siirsi kahvikupin vasempaan käteensä, sujautti oikean aamutakin taskuun. Hän veti sieltä esiin valokuvan ja ojensi sen minulle.

Kuvassa oli noin 30-vuotias ruskeatukkainen mies. Mies istui sortsit ja maihinousukengät jalassa meren rannalla ja hymyili kameralle. Hänellä oli yllään valkoinen, kulahtanut t-paita, jonka pääntien ympärillä oli reikiä, ja hän oli asettanut jalkansa haralleen, koukistanut polvensa ja kiertänyt käsivartensa rennosti niiden ympärille. Tuuli tuiversi hänen hiukan ylikasvaneita hiuksiaan, ja hänen takanaan siinsivät vuoret. Ilmeestä näki, että hän katsoi rakastamaansa ihmistä.

– Kuka tämä on, kysyin.

– Se on Antti, sanoi Laura.

– Antti, minä toistin kysyvästi.

– Antti Saarinen, täydensi Laura hiljaa. Hän lausui nimen epävarmasti, kuin se olisi ollut jotakin vierasta kieltä jonka hän oli unohtanut jo kauan sitten.

– Milloin tämä on otettu, kysyin.

– Kuusi vuotta sitten. Caracasissa.

Minä tuijotin kuvaa.

Laura oli hetken hiljaa.

– Jos Sami tulee nyt, laita kuva piiloon.

Minä säpsähdin syyllisenä, käänsin kuvan ja painoin sen syliini.

Laura katsoi yhä pois päin minusta.

– Sami tietää, että on ollut olemassa joku, mutta ei sitä että kuva on yhä tallella, hän jatkoi sitten. – Saati että vielä katselen sitä.

– Oletko sinä ottanut kuvan, kysyin sitten.

Laura nyökkäsi.

– Tapasimme Buenos Airesissa. Pienessä rähjäisessä baarissa. Ihan sattumalta, kaksi suomalaista. Se oli kuin elokuvasta.

Hän hymähti. – Kuulostan ihan sinulta, hän sanoi.

– Mutta se oli.

Hän vaikeni siemaistakseen kahvia, ja katsoi hetken silmiään siristellen kaukaisuuteen.

– ”Minusta tuntuu, että kertomus siitä että Buenos Aires olisi joskus perustettu, on tarua. Minä luulen, että se on aina ollut olemassa, niin kuin ilma ja vesi.”

Hän vilkaisi minuun ja jatkoi:

– Jorge Luis Borges sanoi niin. Ja siltä minusta tuntui kun ajoin lentokentältä taksilla Buenos Airesiin ja näin sen sataman. Äärettömästi sanoinkuvailematonta siniharmaata ja pieniä kumpupilviä, loputtomiin.

Hän siemaisi uudestaan kupistaan.

– Sinähän tiedät jo, hän alkoi kertoa, – että minä lähdin valmistuttuani Buenos Airesiin vaikken saanut oman alani töitä. Majoituin halpaan pieneen hotelliin, ja etsittyäni kaksi viikkoa töitä pääsin tarjoilemaan erään perheen pitämään pieneen baariin La Bocan kaupunginosaan. Vakiutinen tarjoilija oli kaatunut mopolla ja hänen kyynärvar-

ensa oli pitänyt kipsata. Viihdyin siellä ja perhe piti minusta, joten vaikka Ramón palasi, minä jäin.

Laura veti henkeä ja jatkoi sitten:

– Se oli yksinkertaista elämää, työteliästä ja pienimuotoista. Nousin aamuisin kuudelta, koska seitsemältä ihmiset alkoivat saapua baariin aamukahville. Päivät olivat aina kiireisiä, sillä Buenos Airesissa elämää eletään suureksi osaksi kahviloissa. Kello kahdelta lukitsimme ovet ja vetäydimme siestalle. Baari sijaitsi kirkkaan punaisella, turkoosilla ja keltaisella maalatussa puutalossa, jollaisia La Boca on täynnä. Perhe asui baarin yläkerrassa, kuten tapana on, ja minä vuokrasin samasta talosta pienen rähjäisen huoneen, jossa oli lavauari, sänky, pieni pöytä, tuoli ja vaatekaappi. Lamppu roikkui aluksi rautalangasta keskelä huonetta, pelkkä lamppu. Se oli niin ankeaa, että se oli minusta romanttista. En halunnut tehdä sinne mitään muutoksia. Mutta Antti sanoi, ettei hän voi antaa minun valvoa valossa, joka ei hyväile ihoani, ja ripusti rautalangan ristiin kaksi henkaria ja niiden päälle oranssin huivin, jonka hän oli ostanut San Telmon markkinoilta.

Laura vaikeni hetkeksi, kuin olisi itsekkin järkyttynyt kuullessaan muistonsa.

– Kuudelta baari avattiin taas, hän jatkoi sitten. – Siellä kävi enimmäkseen vakioasiakkaita. Kahdessa viikossa tunsin heidät kaikki, ja uudet kasvot olivat satunnaisia ja harvinaisia. Yhdeltätoista suljimme ja jäimme siivoamaan, juomaan ”copas”, lasillisia, ja polttelemaan.

Minä vilkaisin Lauraan. Hän huomasi sen ja naurahti.

– Niin, minä poltin silloin. On monia asioita, jotka olen tehnyt viimeistä kertaa Buenos Airesissa.

Sitten hän jatkoi:

– Pérezin perhe oli hyvin tavallinen sikäläinen porteño perhe.

– ”Porteño”, minä keskeytin kysyvästi.

– Niin, siis buenosaireslainen. Heitä kutsutaan porteñoiksi, sataman asukkaiksi. Vanhemmat, Juan ja Dolores, olivat hyvin lämminsydämisinä mutta nurkkakuntaisia ja ennakkoluuloisia ihmisiä, jotka pitivät Argentiinaa, Buenos Airesia ja La Bocaa maailman parhaina paikkoina. He kaikki olivat jalkapallohulluja eivätkä tienneet juuri mitään Suomesta, paitsi että meillä ei ole edes kunnan maajoukkuetta. Jollain lailla he ottivat minut luokseen kuin orvon. He eivät oikeastaan olleet lainkaan kiinnostuneita taustastani eivätkä ymmärtäneet siitä sitäkään vähää, mutta he olivat varmoja siitä että pystyisivät tarjoamaan minulle parempaa ja tekemään minut onnelliseksi. He pitivät minusta huolta ja olivat minulle hyvin kilttejä, ja minä kiinnyin heihin. Ystäväystyyn varsinkin tyttären, Rosarion kanssa. Rosarion mies oli kuollut nuorena ja hän oli jäänyt yksin poikansa Mauricion kanssa. Rosario oli musiikallinen ja lahjakas tangolaulaja, ja hän rakasti rakkausromaaneja ja Pablo Nerudan varhaisia runoja.

Laura painoi katseensa käsiinsä.

– Minä olen aina etsinyt jotakin, mikä saisi minut tuntemaan että olen osa jotakin suurempaa, että kuulun johonkin joukkoon. Heidän perheessään minusta tuntui siltä.

Hän siemaisi kahviaan ja mietti hetken. Sitten hän aloitti taas:

– Eräänä päivänä . . . Oli kesäkuu, joka on Argentiinassa talvikuukausi. Oli koleaa ja satoi, ja me olimme levittäneet tavan mukaan baarin lattialle sahanpurua. Se imee veden ja on sitten helppo lakaista siististi pois, ja se levittää ympärilleen tuoksua, joka tuo aina mieleeni talven Buenos Airesissa. Kello oli varmaan yksi, kaikkein hiljaisin hetki baarin päivässä. Pöydissä istui muutama ihminen, ja minä seisoin tiskin takana kuivaamassa laseja, kun Antti astui sisään. Minä kohotin katseeni ja näin hänet ja minun sy . . .

Lauran ääni sortui, ja hän vaikenä ja lasi katseensa nopeasti maahan. Sitten hän nielaisi ja hetken päästä hän sanoi hallitulla äänellä:

– Minun sydämeni avautui. En ole koskaan kokenut sellaista, ja kun kerroin Rosariolle, hän löi kätensä yhteen ja puhkesi ylistämään Neitsyttä. Niin kävi hänen romaaneissaan, hän sanoi, ja nyt niin oli käynyt minulle. Minä nauroin hänelle, mutta olisin yhtä hyvin voinut itkeä. Minä en ole koskaan ollut niin . . . sula.

Minä en ollut uskoa korviani. Istuimme keiuksissa vieressä, ja minusta tuntui kuin olisin kuunnellut täysin vieraan ihmisen elämäntarinaa. Minulle Laura oli syntynyt sillä hetkellä kun hän ja Sami olivat muuttaneet siniseen puutaloon, jossa vanha valkotukkainen rouva oli kuollut onnellisena pyhäkengät jalassa ja miehensä kuvaa rintansa vasten puristaen. Ja vain vuotta aiemmin Laura olikin kuivannut laseja Buenos Airesissa ja Rosario oli lyönyt kätensä yhteen ja ylistänyt Neitsyttä eikä Laura ollut koskaan ollut niin sula?

– Antti käveli sisään ja tilasi oluen, jatkoi Laura. – Siinä vaiheessa minä en vielä tiennyt että hän oli suomalainen. Hän joi oluttaan ja kyseli minulta La Bocasta, joka oli hänelle vielä tuntematon kaupunginosa. Hän itse asui hotellissa San Telmossa, taiteilijakaupunginosassa. Minä olin asunut La Bocassa hiukan yli vuoden. Se on kaunis, rapistunut ja värikäs, vanha työläiskaupunginosa täysin saastuneen joenpätjän varrella. La Bocan talot on maalattu turkooseiksi, punaisiksi, keltaisiksi ja sinisiksi, ja talojen alakerrat ovat täynnä baareja, kahviloita, tangopaikkoja ja italialaisia ravintoloita, ja minä tiesin niistä jo parhaat, sillä olin jotenkin astunut suoraan porteño nurkkakuntaisuuteen enkä käynyt useinkaan La Bocan ulkopuolella. Minusta tuntui kuin olisin ollut kotona, en elämysmatkalla, Laura sanoi puolustelevasti naurahtaen.

– Neuvoisin Antille La Bocan parhaita paikkoja, hän jatkoi sitten. – Puhuimme espanjaa, ja kun Antti kysyi olinko kotoisin sieltä, minä nauroin ja sanoin: ”En. Minä olen kotoisin maasta joka ei ole mukana jalkapallon maailmanmestaruuskisoissa.” Antti näytti hämmästyneeltä ja sanoi: ”Ihanko totta? Niin minäkin! Mistä sinä olet?” Minä sanoin: ”Euroopasta. Suomesta.” Ja hän sanoi: ”Ihanko totta? Niin minäkin!” ”Etkä ole”, minä sanoin suomeksi, ja hän vastasi: ”Olenpa.” Voitko kuvitella, Laura lopetti kääntyen silmät säteillen minuun päin.

Kyllä minä voin. Laura oli täysin uppoutunut muistoihinsa, eli hetkessä jolloin hän oli kohdannut tumman, pitkän Antin ja oli käynyt ilmi että he olivat kotoisin samasta maasta. Hänen äänestään kuului sama ihmetys ja ihastus kuin siitä varmaan oli kuulunut silloinkin, ja kun hän kääntyi minun puoleeni ja muisti taas missä oli ja miksi tarinaansa kertoi, loiste sammui hänen silmistään. Hän käänsi katseensa taas pois päin ja jatkoi:

– Hän istuutui pöytään, ja vaikka me aloimme jo sulkea paikkaa, hän ei tehnyt elettäkään lähteäkseen. Kun sanoin että olemme sulkemassa, hän sanoi: ”Hyvä on, minä lähden. Mutta tulen tasan kuudelta takaisin.” Ja niin hän teki. Kun Ramón avasi baarin oven kello kuusi, Antti astui sisään.

Laura vaikenä. Odotin hetken jatkaisiko hän, mutta hän pysyi vaiti. Sitten totesin:

– Rakastit häntä.

Laura katsoi käsiään ja sanoi langanohuella äänellä:

– Niin rakastin.

– Eikö hän rakastanut sinua, kysyin.

– Rakasti, Laura inahhti.

– Mitä sitten tapahtui, kysyin.

Laura oli hetken hiljaa kuin kooten itseään. Sitten hän jatkoi:

– Antti tuli baariin sen jälkeen joka keskipäivä ja uudelleen kello kuusi. Hän istui pöydässä, kirjoitteli jotakin – myöhemmin sain tietää että ne olivat nuotteja ja laulujen sanoja – ja kun tuli rauhallinen hetki, hän nousi ja tuli baaritiskille, ja me puhuimme ja puhuimme. Hän jäi sinne aina sulkemisajan jälkeenkin, ja me otimme copat Rosario ja Ramónin kanssa, ja kun he lähtivät, me jäimme sinne vielä, juttelimme, polttelimme, kuuntelimme radiosta FM Tangoa ja tanssimme sahanpurujen keskellä kädet toistemme ympärillä. Emme tangoa, sillä sitä meistä kumpikaan ei osannut. Tanssimme vain musiikin tahdissa, ihan hiljaa. Ja myöhään iltaisin nousimme ne kapeat portaat minun huonepahaseeni.

Laura hieraisi silmiään ja painoi hetken ajan peukalolla ja etusormella luomiaan. Sitten hän avasi silmänsä.

– Antti oli opiskellut viulunsoittoa ja halusi säveltää, mutta hän ei ollut löytänyt omaa ääntään. Hän ei ollut ollut onnellinen. Hän oli lähtenyt kiertämään Etelä-Amerikkaa päästäkseen selvyteen siitä mitä hän halusi elämältään. Hän oli seurustellut 16-vuotiaasta asti saman tytön, Jaanan, kanssa. He olivat välillä eronneet ja taas palanneet yhteen, eronneet ja taas palanneet yhteen. He olivat seurustelleet yhteensä 12 vuotta, jos yhteensä melkein kolmen vuoden taukoa ei laskettu. Mutta Antti oli tyytymätön, hän tunsu elävänsä noidankehässä, jonka voimapiirissä hän oli ollut niin kauan ettei päässyt siitä irti. Niinpä hän oli päättänyt lähteä matkustelemaan, ajatellut että jos hän viettäisi vuoden Etelä-Amerikassa he pääsisivät eroon toisistaan. Hän oli ollut matkalla kaksi kuukautta tavatesaan minut.

Laura nielaisi ja räpytteli silmiään.

– Eräänä iltana Rosario jäi taas istumaan meidän kanssamme baariin sulkemisajan jälkeen, ja hetken aikaa istuskeltuamme Antti otti esiin viulun ja Rosario nousi seis-

maan kädet ristissä edessään. He esittivät laulun, jonka Antti oli säveltänyt ja sanoittanut edellisenä yönä. Laulu oli kaunein jonka olen koskaan kuullut. Sen nimi oli ”Laura”, ja minä kuuntelin ja itkin, ja Antin kyyneleet valuivat viululle ja kun Rosario lopetti hänkin itki, ja minä ja Antti suutelimme ja sitten me kolme nauroimme ja halasimme toisiamme. Se oli kuin . . . kuin jokin pakanallinen hää-seremonia. Ja sen jälkeen minusta on aina tuntunut, että minä olen naimisissa Antin kanssa.

Laura siemaisi kupistaan ja nielaisi kahvin mukana jotain muutakin, joka oli väkisin jäädä hänen kurkkuunsa.

– Me vietimme Buenos Airesissa neljä kuukautta, hän jatkoi sitten. – Antti sai töitä erään genovalisperheen ravintolasta La Bocasta. Iltaisin kävelimme pitkin Caminitoa, söimme, pistäydyimme baareissa, ja kävelimme sitten takaisin kotiin. Silloin se oli jo meidän molempien koti, sillä Antti oli tuonut tavaransa sinne ensimmäisen viikon jälkeen. Sunnuntaisin istuimme Buenos Airesin satamassa katsomassa päivännousua ja lähdimme sitten kiertelämään San Telmon markkinoille ja antiikkiliikkeisiin. Se oli ihanaa elämää. Mutta me halusimme jonnekin, missä saisimme olla aivan kahden. Onnistuimme kerjäämään kolme viikkoa lomaa kumpikin ja lähdimme matkustamaan kohti päiväntasaajan lämpöä. Vietimme kaksi sanoinkuvaamatonta viikkoa Trinidadissa ja lähdimme sitten vielä käymään Caracasissa, missä Antilla oli tuttavita. Hänen ystävänsä Heikki asui siellä vaimonsa Luisan kanssa, ja heidän luotaan Antti oli aloittanut matkansa. ”Haluun että tapaavat heidät”, Antti sanoi. ”He hullaantuvat sinuun.” Mutta eivät he ehtineet hullaantua. Ensimmäisenä iltana ruoan jälkeen Heikki ja Antti vetäytyivät parvekkeelle kahden kesken. Antti palasi sieltä valkoisena kuin lakana.

Laura vetäisi henkeä ja jatkoi sitten nopeasti:

– Antin tyttöystävä oli raskaana. Hän oli koettanut tavoittaa Anttia viisi kuukautta. Lapsi syntyisi kuukauden kuluttua.

Laura käänsi taas katseensa pois päin.

– Sen kuukauden me mietimme asiaa. Puntaroimme eri vaihtoehtoja. Voisimme mennä naimisiin ja jäädä Buenos Airesiin. Voisimme mennä naimisiin ja muuttaa Suomeen. Tyttö, tai poika, tulisi joka toinen viikko. Mutta Antti ei pystynyt. Hän oli tuntenut Jaanan kaksitoista vuotta. Lapsi oli hänen, ainakin todennäköisesti, ja myöhemmin todettiin että kyllä olikin. Joten viisi päivää ennen laskettua aikaa hän nousi Lontoon koneeseen.

– Minä en ole pystynyt unohtamaan häntä. En ole tavannut häntä kuuteen vuoteen, mutta välillä saan häneltä viestin. Jos hän muuttaa tai hänelle tapahtuu jokin muu suuri muutos, hän ilmoittaa. Kerran tai kaksi vuodessa.

Laura huokaisi syvään ja vaiken. Kuulin hänen nielaisevan työläästi, ja näin hänen purevan poskihampaitaan yhteen. Hetken kuluttua hän rykäisi hiljaa selvitelläkseen kurkkuaan ja avasi suunsa, mutta sulki sen sanomatta mitään. Sitten hän sai kuiskattua:

– Minun olisi hyvin vaikea olla ellen tietäisi missä hän on. Tai mitä hän tekee.

Laura istui hetken hiljaa. Sitten hän huokaisi syvään ja alkoi potkia keinulle hiukan vauhtia.

– Hän kirjoitti pitkästä ajasta hiukan ennen kuin minä kutsuin sinut meille. Hän ilmoitti eroavansa ja halusi tавata minut. Minä kieltäydyin, ja hän oli epätoivoinen. Se oli ainoa kerta, jolloin hän soitti pari kertaa minun ja Samin yhteiseen kotiin.

Laura nielaisi taas ja piti katseensa tiukasti käsissään. – Minä luulen, että halusin sinut tänne, koska en kyennyt olemaan Samin kanssa kahden. Syyllisyys kalvoi minua koko ajan, enkä tiennyt miten käyttäytyä hänen kanssaan.

En osannut puhua hänen kanssaan enää mitään. Mitä vähemmän olimme kahden, sitä parempi.

Laura vilkaisi minuun ja tarttui käteeni.

– Kyllä minä olisin kutsunut sinut muutenkin, hän sanoi anovasti. – Pidin sinusta kovasti. Ja sittenhän meistä tuli kaikista ystäviä.

Minä en sanonut mitään.

Laura veti kätensä pois ja laski sen syliinsä.

– Sitten minä sain tietää odottavani Peuraa, joten kieltäydyin tapaamasta Anttia, hän jatkoi. – Vuoden kuluttua hän ilmoitti, että hekin olivat saaneet toisen lapsen. Sitten emme kuulleet toisistamme pitkään aikaan, kunnes kuu-kausi sitten hän kirjoitti taas. He asuvat nyt erillään. Minä en ole vieläkään päättänyt mitä teen. Pelkään, että on myöhäistä. Pelkään, että se ei enää onnistu. Mutta en tiedä kykenenkö estämään itseäni. En tiedä voinko olla tapaa-matta häntä. Ja eniten pelkään, mitä se tekee Samille ja lapsille.

Hän loi minuun tuskaisen katseen.

– Olen kuin kissa pistoksissa. Ajattelin, että Ranskan-matka auttaisi. Ja se auttoikin väliaikaisesti. Monena päi-vänä ajattelin häntä vain ohikiitävän hetken verran. Mutta nyt kun olemme palanneet, kaikki tuntuu entistä vaikeam-malta. Katson lapsia ja tiedän että rakastan heitä, mutta välillä minusta tuntuu kuin voisın jättää heidät kaikki kunhan vain saisın olla Antin kanssa. Minä rakastin häntä enemmän kuin mitään muuta, enkä saanut olla hänen kanssaan. Olen pakottanut itseni hyväksymään sen etten koskaan saa häntä. Olen opetellut elämään sen kanssa joka ikinen päivä uudestaan, koska joka yö kaikki tahdon-voima jonka olin onnistunut päivän aikana keräämään ka-tosi. Olen saanut aloittaa joka aamu alusta.

Laura huokaisi syvään ja vaikenı hetkeksi. Sitten hän jatkoi:

– Palattuani Suomeen tapasin Samin ja pidin hänestä paljon. Kunnioitin häntä, hän oli vilpitön ja älykäs ja hauska ja vaatimaton ja tiesi mitä halusi elämältä, ja se on enemmän kuin voin sanoa juuri kenestäkään muusta. Hän rakastaa minua valtavasti, ja uskon, että jos voin luottaa johonkukun tässä maailmassa, se on Sami. Luulen, että hän ei hylkäisi minua koskaan. Olen oppinut rakastamaan häntä. Mutta olin hulluna Anttiin. Ja nyt saisin olla hänen kanssaan.

– Voi Laura, minä änkytin. – En tiedä mitä sanoa. Mi-ten surullista! Mutta voi Sami parka . . . Ja lapset! Eihän sinun tarvitse lapsia jättää Samille, voithan ottaa heidät mukaan. Kyllä lapset sopeutuvat . . .

– Luuletko sinä että Sami antaisi lapset minulle, Laura melkein tiuskaisi. – Tuskin. Ja sitäpaitsi en tiedä voisinko tehdä sitä hänelle. Että veisin lapsetkin. En usko että voi-sin. Veisin Samin koko elämän. Tai koko sen todella mer-kityksellisen osan. En voisi tehdä niin. Sami saisi lapset, minä Antin. Molemmat saisivat jotakin mitä rakastavat ja joutuisivat luopumaan jostain muusta.

Olimme molemmat hetken hiljaa. Sitten Laura jatkoi:

– En ole ollut milloinkaan niin onnellinen kuin Antin kanssa. En ennen sitä enkä sen jälkeen. Olin onnellinen kun lapset syntyivät. Pakahduttavan onnellinen. Mutta nythän he ovat jo syntyneet.

– Aika kovasti sanottu, minä kommentoin arasti.

Laura ei sanonut ensin mitään muuta. Hetken kuluttua hän vastasi:

– Se oli sitä elämää, johon minut oli tarkoitettu. Minä en saanut elää sitä. Ja minulla on vain yksi elämä. Olen luopunut Antista kerran, enkä tiedä voinko tehdä sitä tois-te. Mutta tiedän, että jos jätän lapset, olen loppuikäni on-neton. Ja lapsia en voi viedä, koska silloin olen loppuikäni onneton Samin takia. Ajattelin aina ”Sami parka”, kuten

sinä sanoit. Vihaisin häntä, koska hän saisi minut sääli-
mään itseään, enkä saisi koskaan omatunnoltani rauhaa.

– Miksi et ole koskaan kertonut tästä, minä kysyin.

– En voinut. Olet niin läheinen Samin kanssa. Ajattelin,
että tuomitsisit minut, koska olet niin kiintynyt häneen.
En halunnut sitä, koska olet minulle tärkeä. Enkä halun-
nut, että joutuisit valitsemaan kenelle olet uskollinen. Sami
pitää sinusta niin. Et ehkä tiedäkään kuinka paljon.

Hän vaikenä taas.

– Sami ei siis tiedä, kysyin viimein.

– Ei vielä, Laura sanoi. – Mutta se on vain ajan kysy-
mys. Hän vaistoa, että jokin on vinossa, että minä tiki-
tän, ja yrittää olla ajattelematta sitä. Hän toivoo, että se
katoaa sillä tavoin. Mutta lopulta hän kysyy, enkä usko
että voin olla enää kertomatta.

Hetken kuluttua hän ponnisti seisomaan keinusta ja sanoi:

– Minun on pakko päästä pois täältä. Pääsenkö kyydis-
säsi kaupunkiin?

– Tietysti, vastasin. – Minne aiot mennä?

– En tiedä, hän puuskahti kääntäen minulle selkensä ja
lähtien harppomaan taloa päin. – Pois täältä.

– Entä lapset, minä huolehdin ravaten hänen perässään.

– Sami hoitaa, Laura sanoi päätään kääntämättä.

Jätin Lauran kauppatorille. Oli vielä varhaista, mutta ke-
säinen torielämä kukoisti. Ihmiset työnsivät koreihinsa ja
ostokasseihinsa perunoita, jotka olivat pieniä ja sileitä
kuin Pihlajasaaren rannan kivet, sekä sipulinippuja, joissa
oli puolen metrin naatit, ja myyjät käärivät siiat ja ahvenet
valkoiseen paperiin peittäen niiden suomalaiset kyljet, jotka
kimaltelivat kojujen raoista siivilöityvässä auringon valos-
sa. Mutta minä en huomannut kaupungin ankaraa, raikas-
ta kauneutta, sillä katseeni oli pysähtynyt Buenos Airesiin
ja La Bocan kirkkailla väreillä maalattuihin taloihin.

Laura avasi auton oven mutta jäi vielä hetkeksi istu-
maan paikoilleen ja tuijottamaan torin kuhinaa. Sitten hän
käänsi katseensa minuun ja sanoi:

– Älä kerro kenellekään. Ei ennen kuin olen päättänyt
mitä teen.

Puistin päätäni.

Sitten hän avasi laukkunsa ja otti sieltä nipun kirjeitä.
Kuoret olivat repeilleet ja niiden kulmat olivat tummen-
neet ja kuluneet.

– Haluaisin että luet nämä, hän sanoi. – En ole koskaan
näyttänyt niitä kellekään. Mutta haluaisin, ettet . . . Ettet
tuomitse minua.

Hän veti henkeä, ja kuulin sen värisevän.

– Haluaisin, että joku tietäisi viimeinkin, mitä olen ko-
kenut. Että joku ymmärtäisi minua.

Sitten hän nousi ja löi oven kiinni.

Minä työnsin kirjeet laukkuuni, käänsin auton ja suun-
tasin sen nokan etelään. Vilkaisin taustapeilistä Lauran pe-
rään. Hän seisoj kädet ristissä rinnan päällä kalakojun vie-
ressä ja tuijotti sen oranssia seinäkangasta.

Kun pääsin kotiin, istahdin sohvalle ja tuijotin hetken mi-
tään näkemättä ikkunasta ulos. Sitten otin kirjeet lau-
kustani ja katselin päällimmäistä hetken. Laura Ranta, PL
411, 00610 Helsinki. Siirsin kuoren pinon taaimmaiseksi,
sitten seuraavan, ja vielä seuraavan. Ja silloin Antin kuva
putosi lattialleni. Se oli sujahtanut vahingossa kirjeiden
väliin ja Laura oli työntänyt pinon minulle huomaamatta
sitä. En nostanut kuvaa, vaan katselin sitä ylhäältä-
päin. Miestä, jolla oli iloiset silmät, kaunis hymy ja pysty-
nenä. Miestä joka oli kiertänyt käsivartensa ruskettunei-
den säärtensä ympärille ja katseli naista, jonka kanssa hän
oli tanssinut sahanpurujen keskellä Buenos Airesissa ja ra-
kastellut askeettisessa huoneessa, jossa oli lampunvarjos-

timena kaksi vaateripustinta ja oranssi huivi.

Nostin kuvan, laskin sen sohvapöydälleni ja hain jääkaapista lasin jääteetä. Sitten istahdin sohvalle ja aloin lukea kirjoja.

Puolen tunnin kuluttua makasin sohvalla rutistaen kirjoja rintaani vasten. Kohottauduin ottamaan Antin kuvan pöydältä, katsoin sitä hetken ja aloin lukea kirjoja kymmentä kertaa. Ne olivat kaikki lyhyitä, ja vaikka Antilla oli miehiksi varsin runollinen tyyli, ne olivat siltäkin lakonisia viestejä. Lakonisia, mutta niistä välittyi niin paljon erilaisia tunteita, elämäntilanteita ja tahtojen taisteluja, että minusta tuntui että pääsin seuraamaan hyvin läheltä yhden ihmisen koko elämää.

Ensimmäinen kirje oli kirjoitettu joulukuussa 1993.

Laura,

Sain kirjeesi viime viikolla ja näin kauan on mennyt toipumiseen. Ensin tuntui siltä ettei ilo mahdu rintaani. Olin pelännyt etten saa enää ikinä sinua kiinni, varsinkin kun Rosariokaan ei tiedä sinusta mitään. Kirjoita hänelle, ole kiltti; hän ikävöi sinua ja suree sitä että on menettänyt sinut. Tiedän miltä hänestä tuntuu.

En tiedä miten selviän siitä että olet mennyt naimisiin. En pysty kuvittelemaan miestäsi enkä haluaakaan. Toivon että tulet onnelliseksi.

Minun tyttäreni on kaunis. Olen säveltänyt hänelle monta laulua, ja monasti kun katson häntä en muista että hän esti minua saamasta sitä mitä eniten halusin.

En tarkoittanutkaan, että me kirjoitaisimme toisillemme jatkuvasti. Kunnioitan sitä että haluat kunnioittaa miestäsi, enkä minäkään tahdo loukata vai-

moani (niin, mekin menimme naimisiin pian Ellenin syntymän jälkeen). Mutta haluaisin tietää missä olet ja että voit hyvin. Kestän kaiken muun kunhan tiedän sen.

Antti

Seuraava kirje oli päivätty seuraavan vuoden heinäkuussa.

Laura,

Aaron on hieno nimi, ja tiedän että sinusta tulee ihana äiti (kuinka ihana vaimo olet en halua edes ajatella).

Ellen kasvaa ja voi hyvin. Minä en ole säveltänyt pitkään aikaan, ja näyttää siltä että se jää kokonaan. Parempi tehdä jotain hyödyllistä kuin väkisin pusertaa jotakin mikä ei tule. Minäkään en kuuntele enää tangoa (ehkä pitäisikin kuunnella pitkäästä ajasta onko tosiaan totta, että Carlos Gardel laulaa paremmin joka päivä vaikka on ollut kuolleena jo 50 vuotta), ja olen lakannut keräämästä lauluja, joiden nimi on Laura. Aivan kuten sinäkin, minäkin koetan päästää itseni mahdollisimman vähällä. Löysin aikanaan aika monta Laura-nimistä laulua, vaikka täytyy sanoa ettei yksikään niistä ole niin kaunis kuin se jonka minä ja Rosario esitimme.

Vatsassani jysähtää edelleen joka kerta kun näen naisen, jolla on punaiset kiharat hiukset. Minun ei pitäisi kirjoittaa näin, koska olen sanonut jo liikaa ja kuluu taas monta päivää ennenkuin pääsen sinusta eroon. Mutta kun saan sinulta kirjeen ja saan vastata, saan hetken puhua kanssasi, kiusaus on liian suuri. Vaikka aina päätän, että kirjoitan sinulle vain ystäväenä, erityisenä ystäväenä, joka rakastaa sinua enemmän kuin muut.

Saa nähdä kuinka käy Suomi-Turkki-ottelussa. Seuraavat Argentiinassa kohtaavat suomalaiset rakastavaiset eivät ehkä voi enää sanoa olevansa kotoisin maasta, jossa ei ole kunnon jalkapallojoukkuetta.

Näkemiin, Laura rakkaani. Olen ikuisesti sinun (ystäväsi).

Antti

P.S. Lähetän sinulle tässä itse säveltämäni Lauran nuotit. Minä osaan sen ulkoa, jos nyt joskus vielä päätän soittaa sitä.

Seuraava oli päivätty vuoden 1996 heinäkuun alussa, vain pari viikkoa sen jälkeen kun minä olin tavannut Markon.

Rakas, harkitse vielä! Me vanhenemme emmekä saa ikinä sitä mitä haluamme! Onko se sen arvoista? Minä en kestä enää, en kestä tätä valhetta, en kestä sitä että joka päivä saan tyytyä siihen mikä ei tyydytä minua. Minä olen odottanut kolme vuotta että se menisi ohi, MUTTA SE EI MENE! SE EI MENE! Minä en osaa säveltää enkä minä saa naista jota rakastan, ja elämäni menee hukkaan. En kestä enää päivääkään Jaanan katkeraa katsetta, enkä jaksa enää hillitä itseäni. En jaksa kuunnella Ellenin lörpötystä enkä jaksa ottaa häntä syliin enkä katsoa hänen surullisia kasvojaan, enkä jaksa inhota itseäni enkä katua päätöksiani! Minä lähden joka tapauksessa, painun takaisin La Bocaan vaikka ilman sinua.

Mieti vielä, Laura, en minäkään halua loukata ketään, enkä haluaisi pyytää että sinä loukkaisit. Mutta mitä muuta voin tehdä? Mitä muuta voin tehdä?

Seuraava oli kirjoitettu vuotta myöhemmin, melkein tarkalleen kaksi vuotta sitten.

Laura,

Ellen sai pari viikkoa sitten pikkuveljen. Talon remontti on melkein valmis, ja nyt meillä on riittävästi tilaa kaikille. Ehkä minäkin vielä joskus saan omassa huoneessani aikaan musiikkia. Ehkä minun pitäisi kokeilla hypnoosia kuten Rahmaninov teki. Hänen ensimmäinen konserttinsa oli fiasko koska kapellimestari oli kännissä eikä yleisö ymmärtänyt musiikkia. Rahmaninov masentui niin, että joutui turvautumaan hypnoosiin voidakseen alkaa taas säveltää. Musiikin historia on täynnä sekä lohdullisia että lopullisesti lannistavia esimerkkejä.

Asensin pari päivää sitten huoneeseeni stereot, enkä voinut olla hetken verran muistelematta gramofoneja, joita meillä oli tapana ihaillla San Telmossa. Missään ei varmasti ole niin paljon gramofoneja kuin Buenos Airesissa.

Sain kirjeen Rosariolta, ja hän kertoi että sinä kirjoitteleet silloin tällöin kuulumisasiasi. Peura (miten siro nimi!) on kuulemma ainoa lapsista jolla on punaiset kiharat kuten sinulla. Ymmärsin että muut ovat tummia.

Näin on varmaan parempi. On parempi etemme ollenkaan tapaa kuin se, että kohtaisimme ja eroaisimme taas. En koskaan enää voisi käydä läpi samaa kuin La Bocassa viimeisinä päivinä. Niin paljon minusta kuoli niiden kahden päivän aikana, ja toinen samanlainen ero tappaisi loput.

Aina välillä annan itseni ajatella sinua, ja silloin olen onnellinen että olet olemassa.

Antti

Viimeinen oli päivätty kaksi viikkoa sitten.

Laura,

Olen tehnyt sen mikä minun olisi pitänyt tehdä jo hyvin kauan sitten. Asun nyt yksin, ja haluan tavata sinut. Vain tavata, en pyydä että sitoudut mihinkään. Haluan vain nähdä sinut, katsoa sinua ja puhua kanssasi. Et voi kieltää sitä minulta. Ole kiltti, minä pyydän. Ilmoita missä ja milloin. Minä tulen minne tahansa.

Antti

Luettuani kirjeet taas läpi selailin niitä hetken ja otin sitten käteeni ruutupaperin, johon Antti oli piirtänyt nuottiviivat ja kirjoittanut "Lauran" melodian. Nuottiviivojen alle oli kirjoitettu laulun sanat, joista en tietenkään ymmärtänyt tavuaakaan. Hetken mietittyäni taitoin paperin, työnsin sen takaisin kirjekuoreen ja sujautin kuoren laukkuuni. Paloin halusta kuulla sävelmän, jonka soidessa Laura oli mennyt naimisiin Antti Saarisen kanssa.

– Osaatko sinä soittaa viulua, kysyin seuraavana päivänä Liisalta. En ollut koskaan kuullut hänen puhuvan viulunsoitosta, mutta mistä sitä ikinä tietää. Ihmiset osaavat yllettäviä asioita.

– En osaa, hän vastasi hämmästyneenä. – Miten niin?

– Haluaisin kuulla erään laulun, jonka nuotit minulla on. Se kuuluu soittaa viululla.

– Mikä laulu se on?

– Rakkauslaulu, joka on omistettu eräälle ystävälleni. Tiedän että se on outoa, mutta minun on pakko saada kuulla se, enkä osaa itse soittaa mitään instrumenttia.

Liisa mietti hetken.

– Jusa on soittanut joskus viulua. Hän voisi soittaa sen sinulle. Jos nyt saan häntä ikinä enää mistään kiinni.

Minä sain ajatuksen.

– Sinähän voisit laulaa sen, minä sanoin Liisalle. – Sinulla on hyvä ääni.

Liisa kohautti olkiaan.

– Kaipa minä voisın, hän sanoi.

Ja niin kävi, että seuraavana iltana Jusa saapui Maailman sivuun viulukotelo mukanaan. Hän ja Liisa olivat harjoitelleen edellisenä iltana Liisan luona, ja kun he nyt astuivat eteeni, Jusa viulu leuan alla ja jousi koholla, Liisa kädet ristissä edessään, tietämättään aivan kuin Rosario, sydämeni alkoi lyödä kiivaammin.

– Minä en sitten ole mikään tangolaulaja, Liisa sanoi.

Ja sitten he esittivät "Lauran" minulle, kuten Antti ja Rosario vuosia sitten Lauralle. Jusa ei ollut rakastunut naiseen jolle hän sen esitti – minuun – eikä Liisan käheä ääni ollut kovin ilmeikäs, mutta laulu oli kaunein jonka olin koskaan kuullut, ja ensimmäiset sävelet kuulutuani vetäisin henkeä ja kyyneleet alkoivat kirvellä silmissäni. Kuvittelin miltä Laurasta oli tuntunut laulun kuullessaan, kuinka Antin kyyneleet olivat valuneet viuluun ja saaneet sen soimaan kipeämmin kuin koskaan, ja kun Jusa ja Liisa lopettivat, näin että kummankin silmät kimalsivat, ja Jusa laski viulun ja jousen "Hämähäkkinaisen suudelman" päälle, otti Liisan syliinsä ja suuteli häntä kuin olisi nähnyt hänet ensimmäisen kerran.

Antin ja Lauran tarina oli vallannut minut täysin, ja kun Liisa saapui seuraavana päivänä silmät säteillen töihin, tuntui siltä että heidän taikansa oli ottanut meidät kaikki valtaansa.

Vasta päivää myöhemmin tunnuin yhtäkkiä heräävän lumouksestani ja muistin Samin ja mitä tämän täytyi merkitä hänelle. Ajatus jysähti päähäni, ja se oli niin pelottava, että uskalsin soittaa heille vasta yli viikon kuluttua. En olisi ha-

lunnut soittaa ollenkaan, sillä minua pelotti että Sami vastaisi puhelimeen enkä tietäisi mitä sanoa hänelle. Mutta koska en ollut kuullut Laurasta siihen mennessä mitään, minä soitin. Minun oli saatava tietää mitä hän oli päättänyt.

Puhelin pirisi pitkään, ja odotus alkoi tuntua minusta pahaenteiseltä. Mielikuvitukseni alkoi päästä vauhtiin ja piirteli jo eteeni kuvia hylätystä talosta, iltalehtien otsikoista, talosta löytyneistä ruumiista ja jäljettämiin kadonneesta aviomiehestä.

Olin uppoutunut ajatuksiin ja säpsähdin, kun kuuloke nostettiin kolisten paikoiltaan. Kuului vaimeaa ähinää ja lisää kolinaa, ja sitten Johanneksen ääni sanoi:

– Johannes Ranta.

– Hei Johannes, minä sanoin koettaen puhua iloisella äänellä. – Iris täällä. Onko äiti kotona?

– Ei, vastasi Johannes vastaten lasten tapaan vain siihen kysymykseen joka heille on esitetty, selittämättä missä äiti oli.

– Missä hän on, tiedustelin sitten.

– En tiedä, vastasi Johannes.

– Milloin hän tulee, jatkoin kuulusteluani, ja pahat aavistukseni alkoivat taas nostaa päätään.

– En tiedä, vastasi Johannes taas.

– Johannes, pyydätkö isin puhelimeen, pyysin.

Mitään sanomatta Johannes laski luurin pöydälle, ja kuulin hänen lähtevän juoksemaan eteisestä ylös portaita Lauran ja Samin makuuhuoneeseen. Kuulin hänen kailottavan tuttuun tapaan ”iiiiisiiii, iiiiisiiii”, mutta äänensävy ei ollut innokas kuten yleensä.

Odotin ja odotin, mutta mitään ei kuulunut. Mietin jo, olikohan Johannes unohtanut sanoa Samille että minä roikuin edelleen siellä langan päässä, ja harkitsin jo että heittäisin luurin paikoilleen, loikkaisin vaatteisiini ja karauttaisin heidän luokseen.

Samassa kuulin toisesta päästä vaimeita askelia. Sitten kuului rapinaa ja lopulta Samin ääni.

– Haloo, hän sanoi kuolemanväsyneellä äänellä.

Sydämeni oli jostain syystä alkanut takoa vimmatusti, mutta en aikonut paljastaa kuinka hermostunut olin.

– No hei, sanoin hilpeästi. – Kylläpä kesti. Mitä siellä oikein on meneillään?

Luurista kuului vain hiljaisuutta ja Samin vaimeaa hengitystä. Minä pidätin omaani enkä uskaltanut sanoa mitään, sillä nyt olin jo aivan varma siitä että Laura oli häipynyt Anttinsa kanssa ja jättänyt Samin ja lapset oman onnensa nojaan.

Ikuisuudelta tuntuvan ajan jälkeen Sami vastasi.

– Sinä varmaan tiedät paremmin kuin minä, hän sanoi samalla väsyneellä, monotonisella äänellä.

Nyt olin minä vuorostani hiljaa, sillä en tiennyt mitä sanoa.

– Mitä on tapahtunut, kysyin, ja äänestäni kuului että osasin jo odottaa pahinta.

– Laura lähti, sanoi Sami. Ei mitään muuta.

– Minne?

– En tiedä. Antin luo.

En edes yrittänyt teeskennellä etten tiennyt mistä hän puhui.

– Milloin, minä kysyin yksinkertaisesti.

– Torstaina.

Kolme päivää sitten.

– Tuleeko hän takaisin, kysyin.

– En tiedä, Sami vastasi.

– Miten lapset voivat?

– Ovat ihmeissään. Peloissaan.

– Oletko kertonut heille?

– En vielä. Mutta kyllä ne tietävät.

– Miten sinä voit, kysyin sitten.

Sami ei vastannut heti, ja kuulokkeesta kantautui vain hänen raskas hengityksensä.

– Sami kulta, minä anelin.

Kun Sami viimein puhui, hänen äänensä oli uupunut ja harmaa.

– En . . . minä . . . oikein . . . voi, hän vastasi sitten hyvin hitaasti, kuin ei olisi jaksanut puhua eikä osannut valita oikeita sanoja. Kurkkuani kuristi.

– Haluaisitko, että tulen sinne, kysyin toiveikkaasti.

Hiljaisuus.

– Ei tarvitse, Sami vastasi sitten jotenkin hämmästyneellä äänensävyllä. Kuulosti siltä kuin hän olisi ollut täysin pihalla.

– Oletko aivan varma, minä intin. – Voisin tulla vähän hoitamaan tilannetta. Minähän olen jo vanha talonmies, osaan hoitaa taloakin. Hoituu vaikka putkiremontti, vit-sailin ontuvasti.

– Ei tarvitse, Sami toisti. – Minun pitää nyt mennä. Soitellaan. Ja minun mielipidettäni odottamatta hän kolisteli hetken kuulokkeen kanssa. Sitten puhelu katkesi, ja minä jäin seisomaan tyyttävä luuri kädessäni, tuijottaen seinää mitään näkemättä.

En kuullut Samista ja lapsista mitään viikkoon. Koetin soittaa heille muutaman kerran, mutta kukaan ei vastannut. Kuvittelin mielessäni, kuinka Sami raivonsa ja epätoivonsa vallassa lahtaisi lapsensa ja itsensä, tai veisi lapset vanhemmilleen ja lähtisi haulikko takakontissa etsimään vaimoaan ja tämän rakastajaa. Huoli kalvoi mieltäni, mutta pakottauduin olemaan järkevä ja tyyni. Olinhan tuntenut Samin jo vuosia, tiesin kuinka järkevä ja kunnollinen hän oli, kuinka vastuuntuntoinen isä, joten varmasti hän toimisi kaikin tavoin lasten parhaaksi.

Niinpä jatkoin tavallista elämääni, kävin töissä, puhuin

Annan kanssa puhelimesta, siivosin, katsoin videoita, luin kirjoja. Ajattelin Markoa, tai oikeammin en ajatellut vaan hän tuli aina välillä mieleeni, ja se teki sydämeni raskaaksi. Mutta ajattelin häntä vähemmän kuin ennen. Enimmäkseen ajattelin Lauraa, ystäväni jonka menneisyydestä en tiennyt mitään ja jonka, tajusin sen nyt, tunsin vain osittain. En ollut koskaan tiennyt hänen kaipuistaan, hänen pettymyksistään, hänen rakkauksistaan. En ollut varma tiesikö kukaan hänen ystävästään, mutta epäilin että Katriina tiesi, sillä tuollaisen salaisuuden kanssa Laura olisi varmaan ollut valtavan yksinäinen. Ajattelin Samia, sitä miten hänen koko elämänsä oli hajonnut parilla sanalla, miten hän ei ollut tiennyt kuinka lähellä se oli ollut jo vuosia. Ajattelin miten turvallinen hän oli aina ollut minulle, miten monta kertaa olin istunut hänen kainalossaan sohvalla katsomassa elokuvaa, kuinka monena iltana olimme juoneet teetä keittiössä kun Laura oli jo mennyt nukkumaan. Ajattelin miten paljon hän merkitsi minulle, kuinka paljon Laura merkitsi minulle, heidän kotiaan, minun taikakaappiani, jota ei enää ollut, ei ainakaan samanlaisena kuin ennen.

Vaikka ajatukseni olivat alakuloisia ja nostalgisia, olin itse rauhallisempi kuin pitkään aikaan, ja aloin taas nauttia asioista, jotka olivat tuottaneet minulle iloa ennen kuin Marko oli lakannut rakastamasta minua. Aloin tehdä työpäivän jälkeen kävelylenkkejä rantaan sekä Tähtitorninmäelle, ja vapaapäivinä pitkiä retkiä eri kaupunginosiin. Useana lauantaina ja sunnuntaina lähdin liikkeelle heti kymmenen jälkeen, ja astuessani ovesta ulos käänsin katseeni ylöspäin, kuten minulla oli ollut tapana tehdä kaupunkiin muutettuani. Suurin osa kaupungin kauneudesta sijaitsi niin korkealla, että jos käveli katse suoraan eteenpäin, se jäi kokonaan huomaamatta. Vanhojen kivitalojen

erkkerit, tornit, koristereliefit ja seinämaalaukset oli sijoitettu melkein poikkeuksetta niin ylös, että ne nähdäkseen piti taivuttaa päätään.

Olin taas uudestaan keksinyt kaupungin viehätysvoiman, ja lähtiessäni kesäisille kaupunkiretkilleni suustani pääsi ihastuksen huokauksia katsellessani harmaanvihreiksi ja -sinisiksi, kermanvaaleiksi ja terrakotan värisiksi maalattuja taloja, joilla minun kaupunginosassani on nimet. Katselin kunnioittavasti jyhkeää, ankaraa Tellusta, jonka rapistuneet seinät näyttivät halveksivan viereisen Tammen huolellisesti uudistettua julkisivua, varsinkin sen kahta erkkeriä, jotka olivat kuin korut, pienet, koristeelliset, epäsymmetriset ja täysin erilaiset ulkonemat kauniissa tummanpunaisissa seinissä: toinen oli suippo ja muodoiltaan miellyttävän kaareva, toinen kulmikas ja itsepäinen sahalaitaisine alareunoineen. Aivan toisenlaiset olivat mahtavan Feeniksin erkkerit, kookkaat ja pulleat kuin jättiläisen vatsat. Ihailin Majaa, joka vaatimattomasta nimestään huolimatta oli taloista kaikkein mahtavin, miltei korttelin kokoinen, ja jonka pohjoiskulman torni toi mieleen keskiaikaisen linnoituksen. Katselin Kivilinnaa ja Suojaa, ja pysähdyin pitkäksi aikaa ihaillemaan Kointähteä, kaikista kauneinta taloa, jonka päätyyn oli maalattu sinisellä ja vihreällä maapallo ja jonka pitsikuvioinen torni ojentui kohti taivasta hoikkana ja sirona kuin minareetti, terävimmässä huipussaan sinisenä säkenöivä aamutähti.

Matkallani kohti itäisiä kortteleita ihailin kirkkojen torneja, Johanneksen naavahattuisia haltijoita, Agricolan soita-
saisaa ristikärkistä miekkaa ja Uspenskin muhkeaa sipulia. Vaikka välimatkat eivät olleet pitkät, kävelin useita tunteja, ihailin vieraamman kaupunginosan taloja ja aloin sitten tutkia niiden alakertojen antiikkiliikkeitä. Astuin sisään niiden menneen ajan tunnelmaan, katselin ja koskettelin raskaita messinkisiä kynttilänjalkoja ja ovenkolkuttimia,

sivelin huonekalujen pintoja ja ihailin valon leikkiä kristallikruunuissa. Kerran näin gramfoninkin, ja hetken ajan näin Lauran ja Antin kävelemässä sunnuntaiaamupäivällä, aivan kuten minä nyt, Buenos Airesissa, San Telmon markkinoilla, missä gramfoneja ei nähnyt yhdessä kojussa yhtä vaan kymmeniä.

Välillä ajatukseni hypähtivät Samiin, mutta enimmäkseen minulla oli niin paljon kiinnostavaa, kaunista katsottavaa, että en pohtinut mitään erityistä. Siksi nautin retkestäni erityisesti: näin, koin ja kosketin, ja aistini olivat koko ajan niin kylläiset, että ne tukahduttivat ajatukset.

Eräänä sunnuntaiaamuna olin herännyt erityisen varhain kävelyäni varten, hyvissä ajoin ennen kahdeksaa, ja istuin lukemassa lehteä ja siemailemassa kahvia kun puhelin soi.

– Iris, vastasin.

– Iris, nyyhkäisi äitini ääni.

Hervoton kauhu valahti koko vartalooni. Mitä mitä mitä on tapahtunut, korvissani suhisi, mutta sain itseni hillittyä.

– Äiti, sanoin niin rauhallisesti kuin ikinä pystyin.

– Iris, nyyhkäisi äitini uudestaan. – Minulle sattui onnettomuus.

– Millainen onnettomuus, kysyin, ja ääneni teennäinen tyyneys oli pettää, niin surkealta hän kuulosti.

– Minä putosin maalausportailta ja löin pääni pöydän kulmaan, äitini sanoi oudolla pienellä äänellä.

Odotin että hän olisi selittänyt enemmän, mutta kun hän oli vaiti, kysyin:

– Sattuiko sinuun?

– Sattui, hän vinkaisi ja alkoi nyhkyttää. – Joka paikassa on verta, ihan hirveästi, se tulee päästä, enkä minä pysty liikkumaan enkä saa sitä loppumaan.

Hänen äänensä alkoi kohota hysteeriseksi ja kuulin hä-

nen hengittävän ja valittavan yhtäikaa, niin että ääni kuulosti sääliä vikinältä.

– Äiti, sanoin lujasti, mutta hän vain valitti kimeästi.

– Äiti, minä toistin. – Oletko soittanut ambulanssin?

– En, hän vastasi sekunnin murto-osan kuluttua hämentyneenä. – En ole, hän toisti heti perään, ja nyt hän kuulosti rauhallisemmalta, kuin minä olisin astunut keskelle verta ja kipua, ottanut ohjat käsiini ja muistuttanut hänelle miten tällaisessa tilanteessa toimitaan.

– Oletko juonut, minä kysyin.

Äitini oli hetken hiljaa.

– Olen, hän vaikersi sitten ja alkoi itkeä. Hän nyhytty ja kakoi kurkkuaan, ja kun hän sai vihdoon vedettyä vapisevasti henkeä, hän sopersi:

– Anteeksi.

Hän kuulosti aivan pikkulapselta. Minä seisoin kuuloke kädessäni tuijottaen lasittuneesti puhelinta. Näin Yön kuningatar Leilan makaamassa jalka vääntyneenä lattialla verilammikon keskellä ja pyytämässä minulta nikotellen anteeksi sitä että oli juonut, ja oli kuin sydäntäni olisi väännetty hohtimilla. Kyyneleet kihosivat silmiini, mutta nieleskelin päättäväisesti, sillä nyt minä en voinut antautua hysterialta.

– Leila, minä sanoin ankarasti. – Leila, minä soitan ambulanssin. Ole ihan rauhassa, he tulevat heti. Pyydän että he soittavat minulle kun ovat hakeneet sinut niin tiedän että olet turvassa. Ja sitten lähden sinne. Olen siellä – vilkaisin kelloa – toivottavasti kolmen tunnin kuluttua.

Tuntui siltä kuin oman etunimensä kuuleminen olisi tyynnyttänyt äitiäni, muistuttanut häntä kaaoksen ja pelon keskellä siitä kuka hän oli.

– Hyvä – on, hän nikotteli. – Kiitos – kultaseni. Kiitos kiitos.

– Älä pelkää, sanoin ja toivoin että kuulostin turvalli-

semmalta ja päättäväisemmältä kuin miltä minusta tuntui.

– Älä pelkää äiti. Kaikki on jo oikeastaan kunnossa. Nähdään sairaalassa yhdeltätoista.

Tasan kello yksitoista minä kiisin keskussairaalan ramppia ylös ja riuhtaisin oven auki.

– Leila Vaara, puuskutin neuvonnassa istuvalle hoitajalle pyyhkien hiikeä otsaltani ja yrittäen saada hengitystäni tasaantumaan. En halunnut pelotella äitiäni ryntäämällä hänen vierelleen kuin viimeiset hetket olisivat olleet käsillä, mutta olin selittämättömän peloissani. Leilalle ei ollut koskaan ennen sattunut mitään. Hän oli ollut aina vahva ja voimakas, turvallinen vaikkakin meluisasta, liioittelevasta tyylistään huolimatta etäinen, eikä minulle ollut tullut milloinkaan mieleen että hän joutuisi joskus turvautumaan minuun.

Hoitajan ilmoitettua huoneen numeron pakottauduin kävelemään tynnosti hissiin ja sieltä ulos, vaikka polveni vapisivat ja maa poltti jalkojeni alla. Seisahduin sekunniksi huoneen oven taakse, vedin henkeä ja avasin oven.

Leila makasi huoneen perimmäisessä nurkassa kasvot ovelle päin käännettynä, silmät kiinni, ja minä järkytyin nähdessäni hänen sinipunaiseksi tummuneen silmänympäryksensä ja poskensa. Hänellä oli yllään sairaalan valkoinen nuttu, jossa oli vaaleansinisiä palloja, ja hän näytti täysin vieraalta ihmiseltä, paljon pienemmältä ja paljon vanhemmalta. Hänen nenäänsä oli kiinnitetty letku, ja hänen vasen jalkansa, jonka nilkka oli kiedottu paksuun ideaalisidekääreeseen, oli nostettu koholle.

Minä harppasin hänen vuoteensa vierelle, vedin tuolin alleni ja istahdin sille. Läheltä näin miten väsyneeltä hän näytti. Hänen epämääräisesti vanhentuneissa kasvoissaan oli samalla jotakin lapsenomaista, ja katsoessani häntä saatoin kuvitella näkeväni hänet kymmenvuotiaana.

Otin hänen kätensä omaani, ja silloin hän raotti silmiään.

- Hei äiti, minä sanoin hellästi.
- Iiris, kuiskasi äitini.
- Nuku vain, minä sanoin. - Minä olen nyt täällä.

Leilan nukkuessa minä soitin Liisalle ja ilmoitin, etten tulisi seuraavana päivänä töihin. Minusta oli hirveää ajatella, että Jarin pitäisi tulla töihin kesken lomansa, jota hän oli niin kipeästi tarvinnut, ja manasin sitä että Matti ei ollut palkannut kesäapulaista. En kuitenkaan mahtanut sille mitään. En voinut hievahtaakaan äitini vierestä.

Leila havahtui vasta kun ovi avautui ja kierrostaan tekevä lääkäri astui sisään. Minä hyppäsin pystyyn ja tuijotin häntä tarttuen samalla äitini käteen.

- Päivää, lääkäri sanoi. - Tekös olette tytär?
- Niin, minä vastasin. - Kuinka hän voi?
- Hän voi suhteellisen hyvin. Voisi voida huomattavasti huonomminkin, joten olkaa kiitollinen, nuori neiti.

Minä olinkin, mutta olin yhä myös huolissani.

- Mikä hänellä on, tiedustelin.
- Kahden sentin haava takaraivossa, aivotärähdys, kaksi katkennutta kylkiluuta ja nyrjähtänyt nilkka. Kasvot ovat yhtä mustelmaa, ja sen häviämiseen kuluu kyllä pari kolme viikkoa. Mitään korvaamatonta vahinkoa ei ole sattunut.

- Entä ne kylkiluut, minä kysyin, koska se kuulosti minusta kaikkein huolestuttavimmalta.

- Paranevat itsestään, sanoi lääkäri astuen äitini viereen. - Voitte nukkua vielä vähän. Myöhemmin iltapäivällä teemme vähän lisää kokeita. Tarkastamme vielä kerran, että sisäpuolellakin kaikki on varmasti hyvin.

Vilkaisin äitiäni, jonka luomet olivat painuneet taas kiinni.

- Cocktailit voisi kyllä unohtaa silloin kun kiipeilee aamuyöstä tikkailla maalaamassa, lääkäri sanoi astuessaan ovesta ulos.

- Paljon sympatiaa et saanut, totesin äidilleni hänen herättyään puolentoista tunnin kuluttua. - Tohtorilla oli aika kuivakka tyyli.

Äitini liikautti uupuneesti kättään.

- Ansaitseen sen, hän sanoi käheällä äänellä. - Pääasia että minut hoidetaan kuntoon.

- Hän tuntui luulevan että olet talomaalari, minä sanoin.

- Maalari maalas taloa, sinistä ja punaista, sanoi äitini hiljaa.

Minua nauratti, ja sitten nielaisin sillä tunsin taas palan kurkussani. Vaikenin hetkeksi.

- Cocktailit voisi kuulemma unohtaa kun kiipeilee aamuyöstä tikkailla maalaamassa, sanoin sitten vilkaisten äitiäni syrjäkarein.

- Tiedän, hän huokaisi ja katsoi minuun. - Tiedän.

Minä silitin hänen kättään.

- Miten voit, kysyin.

- Ihan hyvin, hän sanoi. - Väsyttää.

Hän vaikeni hetkeksi ja sanoi sitten:

- Kertoisitko minulle sadun?

Minä katsoin häntä pää kallellaan.

- Hyvä on. Anna kun peittelen sinut, minä sanoin.

Nousin tuoliltani ja peittelin äitini Leilan tiukasti ohuen sairaalatakin alle. Sitten sammutin valot ja istuin hänen viereensä alkaen silittää hänen hiuksiaan.

Istuin hetken aivan hiljaa. Leila sulki silmänsä.

- Olipa kerran, minä aloitin, - kaunis tyttö, jolla oli kullanpunaiset kiharat hiukset. Tyttö oli aina etsinyt, etsinyt ja etsinyt, eikä hän oikein edes tiennyt mitä hän etsi,

tiesi vain että jotakin puuttui. Sitten hän kyllästyi etsimään aina samoista paikoista, päätti lähteä toiseen maahan ja lensi kauas kodistaan. Hän lensi kaupunkiin, josta sanottiin että se oli joskus perustettu, mutta se oli tarua; kaupunki oli aina ollut, kuten ilma ja vesi. Tyttö asettui asumaan kaupunkiin joka oli aina ollut, pieneen puiseen taloon, joka oli maalattu punaiseksi ja vihreäksi ja turkoo-siksi. Ja eräänä päivänä hän näki pojan, jolla oli tummat kiharat hiukset ja iloinen nauru, ja hänen sydämensä sulii.

Kerrottuani sadun loppuun äitini oli nukkunut jo jonkin aikaa. Huoneessa ei onneksi ollut ketään muuta, ja kun en pysynyt enää pystyssä tuolissani, kömmin äitini viereiseen sänkyyn nukkumaan. Alakerran kioskista sain hampasharjan ja tahnaa, ja kun aamu koitti, olin suhteellisen levännyt ja siisti.

– Illalla minun on pakko lähteä, sanoin äidilleni ruokkiessani häntä vaalealla vellillä. – Nyt kun tiedän ettet sinä ole vaarassa, minun on mentävä töihin. Palkkaamme sinulle kodinhoitajan kunnes nilkka ja kylkiluut paranevat.

– Hyvä on, sanoi Leila lauhkeasti, vaikka minä olin valmistautunut taistelemaan saadakseni tahtoni läpi.

Tartuin hänen käteensä ja silitin sitä.

– Kuinka voit, kysyin varmaan kolmannensadannen kerran.

– Voin ihan hyvin, äitini sanoi ja hymyili minulle uupuneesti. Hän käänsi päänsä pois päin minusta ja tuijotti hetken ikkunasta ulos mitään sanomatta.

– Mitä mietit, kysyin.

– Erästä sanontaa, hän vastasi.

– Mitä sanontaa?

– ”Millään ei ole niin suurta vaikutusta lapsen kuin vanhempien elämättömällä elämällä.”

Minä hymähdin ja kysyin:

– Kuka niin on sanonut?

– Jung, vastasi äitini. – Se on niin totta.

Olimme hetken hiljaa. Sitten hän kysyi:

– Saivatko sen sadun tyttö ja poika toisensa?

Minä puistin päätäni ja sanoin:

– Eivät saaneet.

Äitini käänsi taas katseensa ikkunaan ja sanoi:

– Siksi Laura siis on niin etäinen. Hän suree elämätöntä elämäänsä.

Sitten hän huokasi.

– Minusta tuntuu kuin olisin kuullut sen miljoona kertaa, ja joka kerta se tekee minut yhtä surulliseksi.

– Mikä, minä kysyin.

– Sen, miten ihmiset ovat väärän ihmisen kanssa väärään aikaan, kunnes tapahtuu peruuttamaton eivätkä he voi enää valita toisin. Yleensä se peruuttamaton on lapsi.

Minä olin vähän aikaa hiljaa.

– Kävikö sinulle niin, kysyin sitten.

– Ei, äitini vastasi. – Minulle ei käynyt niin, koska en joutunut koskaan sinun tai isäsi vuoksi luopumaan mistään mitä olisin halunnut. Pienestä tai suuresta. Mutta luulen, että minulle ei koskaan voisikaan käydä niin. Taidan olla liian itseriittoinen ihminen. En tarvitse mitään niin paljon, ettenkö voisi sopeutua siitä luopumiseen. Paitsi sinua, kultaseni.

Puristin hänen kättään mitään sanomatta.

– Siirillä oli paljon elämätöntä elämää, äitini sanoi sitten. – Ehkä minä olen yrittänyt elää sitä hänen puolestaan.

Hän hymähti ja käänsi väsyneen katseensa minuun.

– Olen tosiaan tehnyt parhaani, vai mitä?

Minä taputin hänen kättään.

– Jätä jotakin minullekin, minä sanoin.

Sinä iltana hyvästelin äitini. Olin onnistunut järjestämään hänelle hoitajan, ja vannotin häntä soittamaan heti paikalla mikäli asiat eivät sujuisi. Minä soittaisin joka tapauksessa vähintään kerran päivässä, kunnes hän olisi kunnossa.

Matkustin viimeisellä junalla takaisin kotiin, ajatukset yhä avuttomassa Leilassa sekä siinä mitä hän oli sanonut vanhempien elämättömästä elämästä. Ja yhtäkkiä valtava lämpö ja hellyys valtasi minut. Rakastin häntä, ja hetken ajan tiesin, että hänkin rakasti minua enemmän kuin mitään muuta. Voi olla, että hän ei käsittänyt miten oli voinut saada niin vaimean lapsen, ja voi olla että hän paheksui elämäni ja toivoi että se olisi toisenlaista, mutta minua hän rakasti.

8. luku

Kovia helkeitä oli odotettu koko kesän, ja nyt ne tulivat, myöhässä ja aivan yllättäen, kun kukaan ei enää uskonut että ne tulisivatkaan. Minulla oli perjantai vapaata, ja makasin koko päivän rannalla pyörien pyyhkeelläni kuin broileri vartaassa. Anna oli soittanut aiemmin ja kysynyt haluaisinko lähteä perjantai-illalla kuuntelemaan kuubalaista klubiorkesteria, ja koska aloin jo saada tarpeekseni alakuloisista, nostalgisista ajatuksistani, soitin äidilleni, varmistin että kaikki oli hyvin ja suostuin Annan kutsuun innokkaasti.

Lämpötila oli kohonnut puolella vuorokaudessa kolmeenkymmeneen kahteen asteeseen. Jopa pienikin tuulenvire poltteli auringon herkistämää ihoani. Tuuli kantoi mukanaan pieniä hiekanjyviä, jotka kipunoivat ihossa ja ratisivat hampaissa. Jotkut säättieteilijät väittivät, että hiekka oli peräisin paljon kauempaa, että tuuli oli paha-maineininen Afrikan sirokko, joka tuntuu kesäisin usein Italiassa ja joka joskus ulottaa lonkeronsa pohjoiseen asti. Niin käy hirtittävän harvoin, mutta silloin kun niin käy, se tekee ihmiset hulluiksi.

Laahustettuani pää pyörällä rannalta kotiin kävin suihkussa ja valmistauduin tapaamaan Annan. Ilma oli vielä kahdeksan aikaan tukahduttavan kuuma, joten pukeudun vain lyhyeen mustaan mekkoon. Jalkoihini työnsin mustat sandaalit, ja hiukset kietaisin huolettomalle sykerölle, sillä vapaina ne olivat kuumat kuin karvalakki. Meikata saattoi vain minimaalisesti, sillä kaikki kuitenkin valuisi hien

mukana pois. Laitoin vain ripsiväriä ja huulipunaa, hiukan hajuvettä ja olin valmis.

Auringon lämpö oli houkutellut kaikki tuokset voimakaina esiin. Viimeiset syklaaminpunaiset ruusut kukkivat vielä, ja niiden imelä tuoksu sekoittui ravintoloiden grillaauman lihan ja katujen pölyn tuoksuun. Pilvessä oli sisäläkin kuuma. Anna istui siellä jo minun saapuessani, ja kun istuuduin, tarjoilija laski jäätä höyryävät margaritat eteemme.

– Kyllä on kuuma, minä sanoin viidennensadannen keran sillä viikolla.

Anna nyökkäsi.

– Oikea helle, hän vastasi tasoittaen pisteet 500–500.

– Kuulitko että tuuli saattaa olla afrikkalainen sirokko?

– Kuulin, sanoi Anna. – Historiallinen ilmiö.

Siemaisimme taas ahnaasti laseistamme, minkä jälkeen minä sanoin:

– Mikäs se orkesteri on?

– Kuulemma aivan uskomaton, selosti Anna. – Nuori voodooopapittaren näköinen tyttö ja viisi miestä. He soittavat voimakkaasti afrikkalaishenkistä latino-musiikkia ja panevat kuulemma klubeja sekaisin pitkin Eurooppaa.

Klubilla oli mielettömän kuuma ja ihmiset tanssivat jo orkesteria odottaessaan hiki otsassa. Mutta kun Medea-niminen laulajatar astui joukkonsa kanssa lavalle, kaikki menivät pois tolaltaan.

Medea oli uskomaton ilmestys. Hänellä oli kaunis tummanruskea iho, pieni valkoinen rypyttetty toppi, jossa olkapäät jäivät paljaisiksi, ja niin pienet valkoiset sortsit, että puolet pakarasta näkyi. Hänellä oli suuret pikimustat silmät, raskaat luomet, pieni nenä ja niin valkoinen hymy että olisimme tarvinneet aurinkolasit. Hän oli paljain jaloin, ja hänen pienille leteille letitetyt hiuksensa oli koottu

veistokselliseen kampaukseen, joka kohosi noin puolen metrin korkeuteen.

Pikku Medea teki vavisuttavan vaikutuksen jo ennen kun hän lauloi ja tanssi. Ja kun esitys alkoi, klubin katto oli nousta ilmaan. Hän oli uskomattoman karismaattinen, lauloi kuin enkeli ja paholainen, enkä ollut koskaan nähnyt niin villin seksuaalista esitystä. Kaikki tanssivat ja kiemurtelivat minimaalisissa vaatteissa hiki valuen, ja niin kauan kuin ylipäänsä vielä ajattelin jotain, ajattelin, ettei ikinä uskoisi että olimme Suomessa. Anna oli kaikonnut kauan sitten; välillä hänen liehuvat tummanpunaiset helmansa ja kymmenen sentin tummanpunaiset korkonsa vielahtivat muutaman metrin päästä, missä hän antoi palaa surutta kaikella aistillisuudellaan vaihtuvien tanssittajien kanssa. Minusta tuntui ensin kuin olisin nielaissut jääkiekkomailan, mutta Medea teki tehtävänsä. Huomasin, ettei kukaan kiinnittänyt minuun mitään huomiota, kukaan ei katsonut miten tanssin, ja tunsin lämmön sulattavan jäseneni.

Tuntui siltä kuin rytmi olisi mennyt sisääni. Minä tanssin ja tanssin, en ajatellut enää mitään, en huomannut ketään. Kiemurrellessani ja pyöriessäni tuijotin Medeaa hypnoottisesti kuin hän olisi todella ollut voodooopapitar. Oli kuin olisin osallistunut villin pakanalliseen, säädyttömään ja kuitenkin maailman luonnollisimpaan riittiin, jossa kaikki osanottajat muuttuivat rytmiksi, liikkeeksi ja lihaksi, aivottomaksi, tuntevaksi massaksi.

Medea esiintyi kaksi tuntia ilman hetkenkään taukoa, puhumatta edes musiikin välissä. Se oli uskomaton suoritus niissä olosuhteissa, mutta tarkemmin ajatellen ne kai olivat hänelle luonnolliset. Hän ei kerran lähdettyään pallannut enää takaisin lavalle, klubin henkilökuntaan kuuluva mies kiipesi kertomaan mikrofoniiin kun hakkasimme raivokkaasti käsiämme. Medealle keikka oli rituaali, ja

kun huippu oli saavutettu ja ekstaasi sen jälkeen tasaantunut hyvänolon tunteeksi, ei ollut mitään syytä palata puhaltelemaan hitaasti hiipuviin hiiliin.

Joku koski hikisen limaiseen käsivarteeni, ja käännähdin katsomaan. Se oli Anna. Hänen pukunsa oli liimautunut vartaloon kiinni, hänen hiuksensa olivat sekaisin ja silmät loistivat.

– Iris, olen lähdössä, hän sanoi. – Haluatko tulla samalla taksilla kanssamme?

Vilkaisin hänen taakseen nähdäkseni kuka muodosti hänen kanssaan ”meidät”, ja näin yhtä hikisen, ruskettuneen miehen, jonka tuhkanvaaleat hiukset olivat hiestä piikikkäät ja taaksepäin suitut. Mies virnisti minulle hilpeästi, ja minä irvistin epävarmasti takaisin.

– Joo, lähden mukaan, sanoin. – Menen siis kotiin, tarkensin, jottei mies vain olisi saanut päähänsä mitään kummia ajatuksia.

Vilkaisin häneen ja näin hänen silmiensä pilkahduksesta, että hän tiesi mitä olin ajatellut.

– Hei, minä olen Jukka, hän sanoi ja ojensi kätensä.

– Iris, minä vastasin ja puristin kättä.

Taksimatkalla kehuimme kilpaa Medeaa, ja Jukan asiantuntevasta puheesta päättelin, että hän tunsii tällaista musiikkia hyvin ja kävi enemmänkin tanssimassa. Sitten hyvästelin heidät ja päästin heidät viettämään epäilemättä hyvin, tuota, latautunutta yötä.

Kotiin päästyäni olin nääntynyt mutta hyvällä tuulella. Potkaisin sandaalit jalastani, kiskoin tupakanhajuiset vaatteet päältäni ja heitin ne pyykkikoriin. Kietaisin hiukseni suurella nipsukammalla päälle ja kävin nopeasti jääkylmässä suihkussa. Halusin vain nopeasti nukkumaan, joten hieraisin nopeasti vartalolleni kosteusvoidetta, pesin hampaani, puhdistin kasvoni ja vedin ylleni hihattoman

valkoisen aluspaidan ja siihen kuuluvat bokserit. Katsoin peiliin ja muistin että Medealla oli ollut melkein samalaiset. Otin peilin edessä pari varovaista tanssiaskelta ja tirskahtin. Sitten harjasin hiukseni, koukkasin vielä kasvovoidetta purkista, kävelin olohuoneeseen taputellen sitä poskilleni, sammutin valot ja painuin pehkuihin.

En tiennyt kuinka kauan olin nukkunut, kun heräsin hirveään mölyyn. Kohotin pääni tyynyn uumenista ja katselin ympärilleni nähdäkseni, oliko ratsuväki hyökännyt makuuhuoneeseeni. Vilkaisin ulos ikkunasta; suuri laiska kuu möllötti taivaalla, joten oli vielä yö. Sitten ei kuulunut mitään, ja olin jo vaipumassa takaisin uneen, kun ovikelloni kimakka ääni sai minut ponnahtamaan uudestaan pysäyttyn. Helvetin helvetti, noiduin, mutta kömmin kiltisti sängystä ylös. En voinut jättää häirikköä sinne soittamaan koko yöksi.

Jäseneni olivat lyijynraskaat ja pääni painoi kymmenen kiloa (niin kuin se ehkä painaa normaalistikin, sillä olen kuullut että pää painaa suhteettoman paljon verrattuna muihin ruumiinosiin). Hoipuvin ovelle sydän jyskyttäen, kurkistin ovisilmästä ulos, ja yritettyäni monta sekuntia tarkentaa katsettani olin erottavinani Samin punaruutuisen flanellipaidan. Avasin ovea sen verran kuin varmuusketju antoi myöden. Hetkeen en nähnyt mitään, sillä hän pysytteli liian kaukana ovenraosta jotta olisin voinut nähdä hänet.

– Sami, huhuilin epävarmasti.

Kuulin pari laahaavaa askelta ja sitten Sami ilmestyi ovenreikään. Hän seiso i selkä kumarassa ja katse maassa. Tuijotin häntä hetken hämmästyneenä, vedin sitten oven kiinni avatakseni varmuusketjun ja päästääkseeni hänet sisään.

– Onko Laura täällä, Sami kysyi eteisessä kiukun, toivon ja pelonsekaisella äänellä.

– Ei ole, kiiruhdin vakuuttelemaan. – En ole nähnyt häntä sen jälkeen kun lähdin teiltä viimeksi.

Sami käsitteli tätä tietoa jonkin aikaa. Ehkä hän mietti puhuinko totta ja päätti sitten ettei minulla ollut mitään syytä valehdella. Jos Laura oli karannut entisen rakastajansa kanssa, miksi hän minun asunnossani piileskelisi?

Sami siirsi painoa jalalta toiselle eikä tehnyt elettäkään astuakseen peremmälle.

– Anteeksi, hän mutisi sitten katse maassa.

– Mistä, minä kysyin.

– Että tulen tähän aikaan, Sami vastasi.

– Saat tulla mihin aikaan haluat. Milloin ikinä haluat, minä vakuutin. – Haluatko kahvia? Tai teetä?

Sami ei vastannut.

– Tule nyt sisään, kehotin häntä. Tulin ajatelleeksi ettei Sami ollut tainnut käydä luonani kuin ehkä pari kertaa, sillä minä olin aina ollut heillä. Minun kotini ei ollut hänelle tuttu. Kenties minäkin vaikutin vieraammalta tässä ympäristössä.

Sami potkaisi kengät jalastaan ja jäi sitten seisomaan paikalleen riiputtaen päätään. Sitten hänen kasvonsa vääristyivät ja hän alkoi itkeä.

Harppasin askeleen häntä kohti ja halasin häntä.

– Sami, voi Sami, minä sopersin, ja kurkkuaani kuristi.

Hän täräsi hetken nojautuen minua vasten niin voimakkaasti että horjahdin hiukan taaksepäin ja melkein törmäsin kaappikelloon. Sitten hän kiersi kätensä ympärilleni ja painoi kasvonsa kaulaani vasten. Tunsin hänen kuumat kyyneleensä ihollani, painoin toisella kädelläni tiukasti hänen selkäänsä ja silitin toisella hänen hiuksiaan. Mutta hän alkoikin valua alaspäin pitkin minun vartaloani, kunnes seisoj polvillaan paksulla tummanpunaisella matollani ja painoi päätään sivuttain minun vatsaani vasten, käsivarret yhä tiukasti ympärilläni.

– Kaikki on hajalla, hän itki. – Kaikki on ihan sekaisin. Mitään ei ole jäljellä.

Minä kumarruin hänen ylleen niin että hiukseni valui hänen kasvoilleen, silitin hänen päätään ja annoin hänen itkeä. Välillä annoin hänen hiuksilleen suikon, katsoin niiden tuttuja harmaita juonteita, jotka näki vain aivan läheltä, ja painoin poskeni hänen päälaelleen. Pian hänen itkunsa muuttui nyyhkytykseksi ja sitten vähitellen vain raskaaksi hengitykseksi, jonka katkaisivat välillä voimakkaat nyyhkäykset hänen vetäessään katkonaisesti ilmaa keuhkoihinsa. Sitten hänen hengityksensäkin taasaantui.

– Minä en pysty tapaamaan ketään muuta kuin sinua, hän mutisi epäselvästi. – En ketään muuta. En halua puhua kenenkään muun kanssa.

– Missä lapset ovat, minä kysyin varovaisesti.

– Vein vanhemmilleni, hän vastasi. – Haen pois kun pystyn. Huomenna.

– *After all tomorrow is another day*, minä sanoin fraseeraten täsmälleen kuin Vivien Leigh.

Sami naurahti, ja häneltä pääsi helpottunut nyyhkäisy.

Sitten hän oli taas aivan hiljaa. Hetken kuluttua minä kurkistin häntä huolestuneena, sillä luulin jo että hän oli nukahtanut siihen, mutta hän puristi minua tiukemmin, joten jatkoin hänen hiustensa silittämistä.

– Miten sinä olet selvinnyt, hän kysyi sitten. – Markosta, tarkoitan.

Mietin hetken.

– En kovin tyylikkäästi, sanoin, ja Sami pärskähti taas kyynelesekaisesti.

– Selviän ajan kanssa, jatkoin sitten vakavammin. – Ystävien avulla. Sinun avullasi, lausuin lempeästi.

Sami vilkaisi ylöspäin ja melkein hymyili. Sitten hän painoi taas poskensa vatsaani vasten ja huokasi syvään.

– Iris, Iiris, hän mutisi.

Minä siirsin huomaamattani käteni alemmas ja aloin si-
littää hänen niskaansa hiusten alta.

Sami oli hetken hievahtamatta paikoillaan. Sitten hän
käänsi kasvonsa hitaasti suoraan vatsaani vasten ja tunsin
hänen kuuman hengityksensä aluspaitani läpi. Vasta sil-
loin tulin ajatelleeksi että seisoin siinä vain pieni kireä pai-
ta ylläni ja lahkeelliset alushousut jalassani. Tulin yhtäkkiä
kiusallisen tietoiseksi siitä että olimme kahden minun ko-
dissani, minä olin melkein alasti ja Samin käsivarret olivat
kiertyneet tiukasti takapuoleni ympärille. Ja juuri ajattelles-
sani niin tunsin Samin huulten liikkuvan vatsallani.

En uskaltanut hievahtaakaan. Minun oli pakko tuntea
väärin, ajattelin sekavassa päässäni, hän varmasti vain nie-
leskeli ja siksi huulet liikkuvat ja minä hullu heti luulin
että hän *suuteli* minua. Mutta silloin hänen huulensa liik-
kuivat uudestaan, ja minä tiesin, että hän suuteli vatsaani.

Seisoin tyrmistyneenä paikoillani. Tämä on Lauran
mies, kuulin takaraivossani. Työnnä hänet pois, heti. Mut-
ta minä en työntänyt. Sami suuteli vatsaani yhä uudestaan,
enkä päässyt hänestä irti. Seisoin yhä kumartuneena hänen
ylleen, enkä saanut suoristettua selkääni. Hänen käsivar-
siensa puristus hellitti takapuoleni ympäriltä, ja hän siirsi
hitaasti kämmenensä pakaroilteni hengittäen raskaasti vat-
saani vasten. Minä pidätin hengitystäni ja tiesin, että jo-
kainen sekunti jonka annoin hänen jatkaa oli väärin, enkä
vieläkään tehnyt mitään. Sydämeni oli alkanut takoa, ja
tunsin miten jalkojeni välissä alkoi kihelmöidä. Tämä oli
hulluutta! Tämähän oli Sami, minun rakas ystäväni, toisen
rakkaan ystäväni mies! Sami, jonka kanssa minä katsoin
jääkiekkoa ja joka piti minusta huolta kuin pikkusiskos-
taan. Mutta en onnistunut puhumaan järkeä itselleni.
Sami suuteli taas vatsaani. Sitten hän kohotti kasvojaan ja
suuteli vasenta rintaani, jonka alla sydämeni jyskytti kuin

hullu, ja vieläköön minä en suoristanut selkääni.

– Iiris, Sami sanoi käheästi.

Minä en vastannut, sillä en saanut henkeäni kulkemaan,
saati sanaa suustani.

– Minä en tiedä mitä teen, ja silti tiedän.

Minä en vastannut vieläköön.

– Olen halunnut tätä niin kauan, hän kuiskasi vatsaani
vasten.

Sitten hän tarttui paitani helmaan, nosti sen rintojeni
yli, painoi huulensa vatsalleni, vei kätensä takaisin paka-
roilleni ja työnsi kätensä varovasti, hyvin hellästi bokserin-
lahkeestani sisään. Hän kohotti katseensa ylöspäin, katsoi
paljaita rintojani raskaasti hengittäen ja kumartui sitten
lähemmäs niitä. Hänen kuuma hengityksensä tuli koko
ajan lähemmäs, ja kun tunsin hänen lämpimät huulensa
ihollani, haukoin henkeäni ja katsahdin alaspäin. Sami ko-
hotti katseensa minuun, nosti minut syliinsä ja kantoi istu-
maan sängyn laidalle.

Minä tiedän ettette ole uskoa tätä, sillä minäkään en
ole. Mutta minä ja Sami riisuimme toisemme ja rakaste-
limme. Joka hetki päässäni jyskytti että en saisi tehdä
näin, että en saisi tuntea näin, en saisi nauttia, ja koko
ajan minä tein, tunsin ja nautin enemmän kuin kuukau-
siin, herra nähköön, vuosiin. Sami oli joka puolella mi-
nua, Iiris iiris iiris iiris, tunsin hänet joka neliömillilläni, ja
minä olin hänen sisällään, päällään, ympärillään ja allaan,
ja aivoni huusivat ei, ei, kunnes joku avasi otsalohkoni ja
vapautti minut aivoistani ja kuulin kuin kaukaa oman ää-
neni, joka huokaili hänen nimeään kunnes huusi sen ja
vaikeni sitten.

Heräsin yhtäkkiä säpsähtäen. Olin vaipunut uneen huo-
maamattani. Avasin silmäni ja katsoin suoraan Samiin,
joka tuijotti minua.

– Hei, hän sanoi.

– Hei, minä korahdin, sillä ääneni oli kadonnut maan rakoon, ja mietin häpeissäni olinkohan kirkunut sen käheäksi. En voinut vanhoa mitä olin tehnyt sen jälkeen kun aivot poistettiin otsalohkostani.

– Hullua, vai mitä, Sami hymähti.

– En käsitä mitä olemme tehneet, minä vaikeroin, käännähdin selälleni ja nostin käsivarteni otsalleni.

– Shhhhhh, sanoi Sami.

Hetken oli aivan hiljaista, mutta vaistosin että hän ke-räili ajatuksiaan voidakseen pukea ne sanoiksi.

– Tämä on hulluutta, hän aloitti, ja minä käänsin pääni häntä kohti. Minun oli tunnustettava, että halusin tämän hulluuden jatkuvan.

– Kun tulin tänne, minulla ei ollut aavistustakaan siitä mitä olin tullut tänne tekemään, Sami jatkoi. – Tulin tänne tietäen, että tämä on ainoa paikka jonne tahdon tulla. Mutta en tiennyt miksi. Mutta kun itkin ja pitelin sinua lähelläni, tunne jotenkin . . . kristallisoitui mielessäni. Halusin sinua. Halusin sinut. Vihdoin.

Hän vaikenä odottaen että vastaisin, mutta en keksinyt mitään sanottavaa.

– Minä olen aivan hajalla, vihaan Lauraa niin etten enää muista että rakastan häntä. Mutta minä . . . tahdoin saada nyt sen, mitä en ole koskaan ennen voinut saada. Mitä olen halunnut niin kauan.

Minä en sanonut vieläkään mitään.

Sami varmasti tulkitsi vaikenemiseni katumukseksi tai tuomion merkiksi, koska hän sanoi:

– Jos tahdot että lähden, lähden heti. Jos olen tehnyt virheen, hän lisäsi yhä huolestuneempana. Hetken hiljaisuuden jälkeen hän jatkoi:

– Ja varmasti olenkin, ja pyydän anteeksi. Mutta kaiken tämän kaaoksen ja paskan ja sekasorron keskeltä minä

näen selkeästi tämän asian. Vaikka tiedän että se on väärin.

Minä kohotin katseeni häneen, ja hän tarttui leukaani kuten niin monta kertaa aikaisemminkin, ja pyyhkäisi peukalollaan poskeani.

– Oletko järkyttynyt, hän kysyi minulta.

– Olen, vastasin. – En ole ikinä ajatellutkaan tällaista.

– Etkö, Sami kysyi. Sitten, hetken tauon jälkeen hän sanoi:

– Ehkä et ole myöntänyt itsellesi.

Minä mietin asiaa hetken, ja niin uusi ajatus kuin tämä olikin, minun oli pakko myöntää, että se saattoi olla totta. Käännähdin vatsalleni ja tungin pääni häpeissäni tyynyn alle. Kaikki nämä vuodet Laura oli pitänyt minua ystävä-nään, kutsunut minut kotiinsa ja hoivannut minua, ja mitä minä olin tehnyt? Himoinnut hänen miestään! Okei, en ollut tajunnut sitä itsekään, mutta niin olin tehnyt! Ja ensimmäisen tilaisuuden tullen olin rynnännyt hänen miehensä kanssa sänkyyn! Ähisin häpeästä ja rummutin nyrkeilläni patjaa.

Sitten kohotin tyynyä ja vilkaisin Samiin, joka seurasi tyynesti esitystäni.

– Kerrommeko Lauralle, kysyin, ja jäseneni valahtivat aivan veltoksi.

Sami käänsi katseensa minuun.

– En tiedä. Minä en välitä. Minä en ole hänelle velkaa mitään. Mutta ymmärrän jos sinä et halua, hän sanoi, ja minä muistin, jos nyt olin saattanut missään vaiheessa unohtaa, että minä olin enemmän syyllinen kuin hän.

Sami luki ajatukseni.

– En tarkoittanut sitä niin. Me olemme tästä vastuus-
sa yhtä paljon. Yhtä syyllisiä. Tai yhtä syyttömiä, jos ha-
luamme.

Hän vaikenä hetkeksi.

– Minä en kadu. Se ei ollut vahinko, hän sanoi. – Minä halusin sitä niin paljon. Ja haluan yhä. Ehkä enemmän

kuin koskaan ennen, hän hymähti. – Nyt kun tiedän mil-laista se on.

Hän sulki silmänsä ja vaikenen taas.

Sillä hetkellä minä olisin halunnut aloittaa suhteen hä-nen kanssaan saman tien. Olisin voinut karauttaa hänen kanssaan maistraattiin ja muuttaa hänen siniseen taloonsa. Rakkaan Samini, jonka tunsin niin hyvin, ja joka oli kui-tenkin yhtäkkiä kuin uusi mies. Olisimme voineet odottaa kunnes Laura ilmoittautuisi ja selittää, että näin tässä oli käynyt, että tämä oli kohtalon tahto ja että näin kaikki olivat onnellisempia, Laura, Antti, Sami ja minä. Lapset sopeutuisivat. Ja ehkä Laura ei palaisikaan, ehkä hän oli mennyt Buenos Airesiin samaan paikkaan, missä hänestä oli tullut ikuisesti Antti Saarisen vaimo, ja jäisi sinne. Sami saisi minut ja minä hänet. Mutta minä tiesin, että meillä oli vain tämä yö.

– Kun sinä lähdet asunnostani, minä aloitin hitaasti, – tämä huuma, tämä varmuus ja tieto siitä, että kaikkes-ta huolimatta tämä oli oikein, ei koskaan palaa. Me kenties voisimme jatkaa suhdetta, mutta se lähtisi kulke-maan vinoon. Huonoon omatuntoon. Lapsiin. Kunnes kaikki olisi niin auttamattomasti pielessä, että eroaisimme.

Vaikenin hetkeksi muotoillakseni ajatukseni. Sitten sa-noin:

– Me saamme vain tämän yön.

Sinä yönä minä rakastin Samia niin että Markon muisto katosi valovuosien päähän sydämeistäni.

Kun heräsin aamulla olin nukkunut vain muutaman tun-nin. Vilkaisin Samia, mutta hän ei ollut vielä hereillä. Pa-rempi niin, ajattelin, sillä saatoin keräillä edes hetken aja-tuksiani yksin. Nousin varovaisesti, nostin aluspaitani ja bokserini lattialta ja hiivin suihkuun.

Saippuoidessani vartaloani, kietoutuessani pyyhkeeseen ja kuivatessani hiuksiani muistelin edellisen yön tapahtu-mia, ja sain itseni vähän väliä kiinni hymyilemästä. Miten uskalsin hymyillä? Olinhan pettänyt yhden parhaista ystä-vistäni! En voisi koskaan kertoa tästä kenellekään. Kaikki ystäväni lukitsisivat miehensä kotiin ja lakkaisivat kutsu-masta minua kotiinsa. Ja siinä he tekisivät oikein! Mistä minusta tiesi! Enhän ollut tajunnut sitäkään että hellä suh-teeni Samiin ei ollutkaan täysin viaton. Muistelin niitä lu-kemattomia kertoja jolloin olin istunut hänen kainalosaan, jolloin olin painanut kasvoni hänen olalleen tai kau-lalleen, jopa hänen syliinsä niinä kertoina kun olin nukah-tanut kesken elokuvan mutten halunnut vielä kiivetä vie-rashuoneeseeni. Minä olin tunkenut pääni hänen haa-roihinsa ja hän oli silittänyt hiuksiani! Oliko se muka ollut viatonta?

En osannut vastata kysymykseeni. Olin kyllä aina tajun-nut kuinka hyvä minun oli olla Samin kanssa, kuinka hy-vältä ja rakkaalta hänen olemuksensa ja läheisyytensä tun-tui. Ja nyt kun oikein kaivelin omaatuntoani, minun oli pakko myöntää että jos hän ei olisi ollut Lauran mies, tämä olisi tapahtunut kauan, kauan sitten.

Pukeuduin yöasuuni joka oli vielä aivan puhdas, joh-tuen siitä että se oli riisuttu ennen kuin olimme alkaneet vaihtaa litroittain ruumiinnesteitä. Hiivin takaisin sän-kyyn, ryömin peiton alle, vedin sen melkein silmiini asti ja jäin kurkistelemaan Samia sen takaa.

Heräsin uudestaan siihen, että Sami silitti hiuksiani.

– Huomenta, hän sanoi ja hymyili.

Minä hymyilin takaisin.

– Tämä on järjetöntä, sanoin. – Meidän pitäisi olla kauhuissamme siitä mitä olemme tehneet eikä maata tässä kaikessa rauhassa maireasti kehräten.

Sami kääntyi selälleen ja naurahti.

– Niinpä meidän kai pitäisi, hän sanoi kattoon katsellen, käsivarret rinnan päällä. – Mutta minkä me tälle voimme? Sinun silmäsi ovat avautuneet ja minun unelmani on käynyt toteen.

– Me emme voi jatkaa tätä, sanoin vakavasti.

Sami oli vaiti.

– Emme kai, hän sanoi sitten ja kääntyi takaisin minuun päin. – Mutta voisimme varastaa elämältä vielä tämän päivän.

Maanantaiamuna aurinko paistoi pilvettömältä taivaalta. Minun koko alaruumistani jomotti, mutta en ollut ollut näin onnellinen miesmuistiin. Avasin kaupan oven niin raiakkaasti että kulkunen paukkui karmeja vasten, ja lauloin edelleen Billie Holidayn heikullisia säveliä, joilla olin täyttänyt riisipussini ajomatkan ajaksi.

– Sieltähän sitä tullaan, raamit kaulassa, sanoi Liisa kassakoneen äärestä kohottamatta katsettaan minuun, ja näin miten hänen huulensa kävivät kun hän sopotti ääneti ”viiskyt kuuskyt seitkyt kaheksankyt yheksänkyt sata”.

– Sori, minä huusin ja kiiruhdin nopeasti pukuhuoneeseen vaikei minulla ollut sinne mitään viemistä. Katsoin sädehtiviä kasvojani peilistä ja yritin järjestää niille tyyneen, tavanomaisen ilmeen.

Vähän ennen lounasaikaa Anna soitti, ja sovimme että tapaisimme Verdessä lounaalla.

Kuten tavallista, Anna odotti minua jo avatessani Verden oven. Tervehdin tarjoilijaa, joka ei ollut Olli, ja harpoin Annan pöytään.

– Mitä nyt, Anna kysyi heti.

– Mitä mitä nyt, kysyin muina miehinä.

– Sinulle on tapahtunut jotakin, sanoi Anna ja katsoi minua tutkivasti.

En vastannut mitään, mutta suupieleni pyrkivät väkisin

ylöspäin. Anna katsoi minua vielä hetken, painoi sitten kyynänpäänsä pöytään ja osoitti minua etusormellaan.

– Sinä olet saanut, hän sanoi. – Enemmän kuin kerran.

Leveä virnistys levisi naamalleni.

– Kuka se on, Anna kysyi.

– En tiedä tahdotko kuulla, vastasin yhä virnuillen. – Se on ihan kamalaa.

– Et näytä siltä kuin se olisi kamalaa, sanoi Anna. – No, anna tulla. Kuka on antanut noin taivaallisen esityksen?

Yritin, mutta en saanut Samin nimeä lausuttua.

Anna katsoi minua silmät kapeina rakoina.

– Vai kamalaa, hän sanoi hitaasti. – Ja noin onnellinen ilme.

Sitten hän huokasi ja venytti toista suupieltään vinoon.

– Et siis saanut pidettyä näppejäsi irti Samista.

Suuni loksautti auki.

– Mistä tiesit, sain sitten änkytettyä.

– Olipa vaikeaa, Anna sanoi kieltään naksauttaen. – En ole koskaan käsittänyt miten Laura on voinut sallia tuollaista. Tosi sairasta. Te halaillette ja suukottelette toisianne siellä kuin lemmentkipeät teinit, istutte sylkkäin ja kas kun ette nuku vierekkäin, ja kaikki sillä tekosyyllä että olette kaikki ystäviä ja että sinä olet kuin Samin pikkusisko.

– Liiottelet, vastasin epäilevästi.

– Vai liioittelen, puuskahti Anna. – Mieti nyt vähän.

En vastannut, sillä Anna oli oikeassa.

– Etkö ole muka koskaan miettinyt mikset sinä ole kuin Lauran pikkusisko? Mikset sinä nukahda hänen sylkiinsä kun käyt siellä?

– Oletko sinä koko ajan ajatellut noin, kysyin ymmälläni.

Anna katsoi minua pää vinossa.

– Etkö sinä ole?

– En missään tapauksessa, minä kielsin jyrkästi.

– Mikset ole ikinä sanonut mitään?

– Ei se minulle kuulu. Sanon vain, että jos Sami olisi minun mieheni, moinen pelehtiminen ei olisi ikinä tullut kysymykseenkään.

Anna vaikeni mieteliäänä

– Mitäs nyt sitten, hän jatkoi hetken kuluttua.

Kohautin olkapäitani.

– Ei sitten mitään. Se oli vain yksi yö, sanoin. – Koko yö, tarkensin sitten merkitsevästi. – Ja seuraava päivä. Ja yö. Yritin pitää naamaani peruslukemilla, mutta rietas hymy karkasi minulta väkisin. – Olen aivan ruvella.

– Mitä tapahtui, Anna kysyi, ja minä kerroin hänelle koko tarinan.

– Vai niin, hän sanoi lopetettuani. – Varastitte siis yhden ylimääräisen päivän elämältä?

Nyökkäsin.

– Joka ikisen sekunnin.

– Aiotteko tosissanne lopettaa tähän?

Nyökkäsin taas.

– Miten pystytte? Tuollaisen jälkeen?

– Ei aavistustakaan, totesin. – Olen vielä niin huumassa, etten pysty ajattelemaan tulevaisuutta. En tunne huolta enkä häpeää. Ajattelen vain Samia, ja miltä hän tuntui, mitä hän teki minulle ja mitä minä tein hänelle – tässä kohden punastuin – ja miten yllättävää ja... kiellettyä kaikki oli.

Nojauduin pöytää kohti ja tarrauduin Annan käteen.

– Anna, olin tulla hulluksi. – Ehkä se oli se sirokko. Tai Medean voodoo-riitti. Tai molemmat. En ole koskaan, koskaan...

– Et varmasti olekaan, sanoi Anna. – Tiedän miltä sinusta tuntuu.

Oli hänen vuoronsa hymyillä rivosti, ja muistin että hänelläkin oli ollut viikonloppuna seuraa.

– Millaista oli, kysyin.

– Hyvää, Anna sanoi. – Loistavaa, hän jatkoi sitten hetken tuumittuaan, ja hänen suunsa vetäytyi taas hymyyn. – Me sovimme että soittelemme.

Nyt kimmahtivat minun kulmakarvani hiusrajaan, sillä tämä merkitsi että Anna oli pitänyt hänestä paljon.

– Hän ei kuitenkaan ole naimisissa, hän jatkoi, ja minun ilmeeni synkkeni. – Eikä varsinkaan ystäväni kanssa. Miten aiot selittää Lauralle mitä olet tehnyt?

Mietin hetken kuumeisesti.

– *I'm a Mambo, a priestess, like my Mom has been*, ehdotin sitten pienellä äänellä.

Anna tuijotti minuun kuin ei olisi uskonut korviaan.

– Angel Heart, minä valistin häntä. – Mickey Rourke saa tietää että Lisa Bonet on voodooopapitar.

– Muistan kohtauksen, sanoi Anna. – Lisa Bonet tanssii puolialasti kiimaisessa ekstaasissa, viiltää kanan kurkun auki veitsellä ja juo sen verta. Sinä taas et ole eläissäsi perannut edes ahventa.

Tuumin tätä hetken ja tunnustin että hän oli oikeassa.

– Minulla ei ole aavistustakaan mitä sanon hänelle, sanoin sitten mieli maassa. – Kai minun on kerrottava hänelle. Jos hän nyt ilmestyy jostakin esiin.

Anna oli oikeassa eräässä toisessakin asiassa. Minä ja Sami emme pystyneet lopettamaan vielä. Hän ilmestyi kotiini vielä samana iltana, ja kun avasin oveni ja näin hänet, sydämeni jysähti, hyppäsin hänen syliinsä ja kiersin sääreni lujasti hänen ympärilleen.

Me olimme yhdessä vielä sen yön. Kuten Sami oli sanonut, minun silmäni olivat auenneet ja hän oli vihdoon saanut mitä halusi, ja me olimme ahnaita. Ahnehdimme toisiamme, ja vaikkemme sanoneet sitä ääneen, tiesimme kumpikin että yritimme saada toisistamme tarpeeksemme loppuelämäksemme. Sillä me emme voineet unohtaa tosi-

asioita, emme voineet unohtaa Lauraa, vaikkemme tienneet edes missä hän oli tai oliko hän tulossa takaisin. Tiesimme, että mikään ei ollut muuttunut ensimmäisestä yöstä, että välissämme oli liikaa menneisyyttä ja liikaa syyllisyyttä, jotta olisimme voineet todella jatkaa yhdessä.

Aamulla lähtiessään Sami rutisti minua ikuisuudelta tuntuvan ajan.

– Jos minä olisin tavannut sinut ensin, hän aloitti, mutta minä en antanut hänen jatkaa. Kohotin katseeni ja puistin päätäni. Minä en voisi sallia itseni haaveilla hetkeäkään siitä mitä olisi voinut olla.

Sami oli hetken vaiti. Sitten hän sanoi:

– Minä en koskaan lakkaa rakastamasta teitä kumpaakaan.

Sitten hän oli poissa.

Seuraavana aamuna satoi, ja minä heräsin paljon synkemmällä mielellä. Rakastajani Sami alkoi jo tuntua kaukaiselta, ja syyllisyys oli alkanut vallata mieltäni samalla kun turvotus laski huulistani. Uskoin, että Sami kävi läpi samaa. Hän oli nyt varmasti hakenut Aaronin, Johanneksen ja Peuran ja muistanut huumasta toivuttuaan kipeästi, että vaimo jota hän rakasti oli lähtenyt ja jättänyt hänet yksin kolmen lapsen kanssa.

Välillä minusta tuntui kuin olisin uneksinut koko jutun, kuin mitään ei olisi tapahtunutkaan, välillä se tuntui minusta vuosien takaiselta muistolta. Mutta kun keskityin, pystyin loihtimaan tapahtumat sekunti sekunnilta mieleeni.

En kuullut Samista moneen viikkoon. Kaipasin häntä, mutta enää ei tullut mieleenikään ottaa häneen yhteyttä. Yhden epätodellisen hetken ajan olin rakastanut häntä intohimoisesti. Nyt minun oli päästävä hänestä yli. Enkä enää tiennyt kumpi oli vaikeampi kestää, se että Marko oli

lakannut rakastamasta minua ja minun oli luovuttava hänestä, vai se että minun oli luovuttava Samista, joka ei koskaan lakkaisi rakastamasta minua.

Seuraavan viikon perjantaina lähdin Annan sekä Lauran parhaan ystävän, taidevälittäjä Katariinan Laakson kanssa taidenäyttelyn avajaisiin. Joonas Makkonen oli merkittävä taiteilija, jonka nimen muistin yön kuningatar Leilan useinkin maininneen. Olimme juoneet kuohuviiniä ja Katariina oli informoinut meitä Helsingin taidepiirien julkiksista, joista me emme tienneet mitään. Minä yritin olla ajattelematta viimeisiä aikaansaannoksiani ihmissuhdeasioissa sekä sitä, että olin viattoman näköisenä viettämässä iltaa Lauran parhaan ystävättären kanssa.

– Näettekö tuon pariskunnan, supatti Katariina kuohuviinilasien suojissa. – Naisella on kaulassa kirkkaansininen silkkihiina, mies on lyhyt ja silmälasipäinen.

Minä ja Anna nyökyttelimme havaittuamme parin.

– Nainen on Anneli Lauha, Joonas pahin vihamies, jatkoi Katariina. – Illan päätteeksi tulee mahtava riita, mikä päättyy siihen että Anneli itkee ja Pertin, aviomiehen, on puolustettava hänen kunniaansa ja jouduttava pahimassa tapauksessa nyrkkitappeluun. Mies juo liikaa, ja siksi hän yleensä häviää tappelun. Ja Päivi, tuo punatukkainen tuolla, piti kymmenennen näyttelynsä muutama kuukausi sitten. Hän oli maannut monta viikkoa kriitikko Pasi Saarenmaan kanssa ja sai tältä murska-arvostelut näyttelystä tärkeimmässä päivälehdessä. Annelin näyttelyn avajaisissa viikkoa myöhemmin Päivi sai kohtauksen, heitti Pasia gerberamaljakolla ja kävi sitten kirkuen hänen kimppuunsa. Narikanhoitajan oli tultava kantamaan hänet potkivana ja huutavana pois näyttelytiloista, ja Pasi kiidätettiin polille tikattavaksi.

Kierrettyämme gallerian päästä päähän useamman ker-

ran ja juotuamme samppanjat totesimme, että skandaalien kehkeytymiseen menisi vielä pitkään, ja päätimme sen sijaan siirtyä Pilveen. Tilattuamme juomat istuimme hetken jutellen niitä näitä, ja sitten keskustelu kääntyi väkisin Lauraan ja Samiin. Kukaan meistä ei tiennyt missä Laura oli. Tai jos Katariina tiesi, hän ei kertonut. Minä olin ainoa, joka oli tavannut Samin, mutta sitä en suinkaan aikonut paljastaa Katariinalle. En ollut koskaan ollut läheinen hänen kanssaan, ja kun ajattelin miten hänen kasvonsa olisivat muuttuneet jos olisin kertonut hänelle mitä olin tehnyt hänen parhaan ystävänsä aviomiehen kanssa, miltei vapisin. Tiesin, että minun olisi ollut parasta vältellä koko aihetta, ellen halunnut vajota entistä syvemmälle. Jos on jotain iljettävämpää kuin mennä sänkyyn ystävättären miehen kanssa, se on että urkkii petoksen jälkeen uhrin salaisuuksia tämän parhaalta ystävältä ja toivoo saavansa sieltä oikeutuksen teolleen. Uteliaisuus vei kuitenkin voiton.

– Tiesitkö sinä Antista, minun oli lopulta pakko kysyä Katariinalta.

Katariinan silmät liikahtivat nopeasti, ja tiesin että hän mietti sekunnin murto-osan verran uskoutuisiko minulle vai ei.

– Tiesin, hän vastasi sitten. – Olen tiennyt alusta asti. Laura asui minun luonani palatessaan Argentiinasta. Hän oli huonossa kunnossa. He olivat olleet mahdottoman onnellisia, ja sitten kun he saivat tietää lapsesta, heidän yhteinen aikansa oli vain hidasta kidutusta kunnes Antti lähti takaisin Suomeen. Kun syöpä joka tuhoaa soluja, kunnes uhri kuolee. He tiesivät alusta asti, että niin kävisi. He rimpuilivat ja yrittivät pelastaa unelmansa, turhaan. Palattuaan Laura oli aivan sekaisin, makasi pari viikkoa sängyssä rasvainen tukka silmillä. Sitten minä raahasin hänet hoitoon. Homeopaatille. Se auttoi hiukan, ja silloin hän

innostuikin siitä ja muista luonnonmenetelmistä. Sitten kaikki tapahtuikin hirveän nopeasti. Laura tapasi Samin, eikä aikaakaan kun he olivat naimisissa ja Aaron syntyi.

Katariina siemaisi lasistaan.

– Ehkä kaikki tapahtui hiukan liian nopeasti, hän jatkoi sitten. – Mutta turha sitä on spekuloida. Asiat menevät niin kuin menevät. Laura on nyt tehnyt päätöksen. Ei ehkä lopullista, mutta päätöksen kuitenkin. Hän liikkuu eteenpäin.

– No mitä sinä siitä ajattelet, kysyi Anna.

Katariina kohautti harteitaan.

– En minä siitä mitään ajattele. Tai ajattelen tietysti. Ajattelen, että on sääli ettei Laura pysty olemaan onnellinen. Olen varma, että Antin kanssa hän olisi aikoinaan ollut. Voi olla että pystyy olemaan vieläkin.

Hän siemaisi taas lasistaan.

– Toisaalta Laura olisi voinut olla hyvin onnellinen Samin kanssa, jos Antin muisto ei olisi ollut niin voimakas. Laura ei suostunut päästämään Antista irti, ja siksi hän ei ole koskaan nähnyt Samia kunnolla. Välillä minä ajattelen, että onni seisoo suoraan hänen edessään ja hän katsoo sen läpi, koska on juuttunut muistoihinsa kiinni. Ja niinä harvoina hetkinä jolloin hän päästää niistä irti, hän on hyvin onnellinen siellä missä on.

Muistin miltä Laura oli näyttänyt sinä iltana, jolloin minä olin tavannut Markon ja hän oli kertonut odottavansa Peuraa, ja mietin olikohan se ollut yksi niitä harvoja hetkiä. Kun tartuin lasiini käteni vapisivat hiukan, ja toivoin ettei Katariina kiinnittäisi siihen huomiota. Vilkaisin häneen, ja näin että hän katsoi minua tutkivasti.

Illalla kotona kuvittelin väistämätöntä kohtaamistani Lauran kanssa. Ajatus täytti minut kylmällä kauhulla ja sai polveni vapisemaan. Miten minä muka selittäisin asian

hänelle? Millä perustelisin tekoni? Silläkö, että afrikkalainen luoteistuuli puhalsi korvieni läpi ja sulatti aivoni? Vai sillä, että olin ollut mukana voodoooriitissä Vanhalla ylioppilastalolla? Älä nyt naurata, ajattelin itsekseni. Joutaisit ruoskittavaksi moisesta lapsellisuudesta. Ja toivoin, että Laura pysyisi ikuisesti siellä missä hän sitten olikin.

Ei hän tietenkään pysynyt.

Elokuun toisella viikolla ihmiset olivat palanneet lomiltaan ja tungeksivat kirjakauppoihin kaivaten lisää viihdetä, toimintaa ja lovestoryja. ”Minäpä kerron sinulle pari kolme lovestorya”, minä ajattelin, mutta ohjasin heidät kuitenkin Hiljaisten siltojen ja Okalintujen pariin. Kellään ei tuntunut olevan kiireellistä asiaa, ei tiettyä kirjaa jota etsiä. He kyselivät, halusivat keskustella ja selailivat kirjoja kaikessa rauhassa, joten tunnelma oli varsin leppoisa. Suosittelin naisille nimekkeitä, joista olin itse pitänyt, ajauduin miltei kiistaan miehen kanssa joka ei ollut ymmärtänyt Julian Barnesin hienouksia, ja puhuin pitkään kahden naisen kanssa, jotka olivat lukueneet Jumalaiset jajasiskot ja jääneet täysin alkoholisoituneen etelävaltiolaisäidin ja hänen aikuisen esikoistyttärensä pauloihin.

– Ja kun ajattelee, mistä kaikki sai alkunsa, minä olin juuri sanomassa, kun joku koputti olkapäähäni.

– Iiris, sanoi ääni takaani.

Pyörähdin ympäri ja katsoin suoraan Lauran ruskettu-neisiin kasvoihin.

– Laura, henkäisin. Olin vaistomaisesti kapsahduslani hänen kaulaansa, mutta jokin pidätteli minua ja jäin seisomaan tumput suorana metrin päähän hänestä.

Laura ei näyttänyt ilahtuneelta, ja tajusin sen välittömästi.

– Milloin olet palannut, kysyin.

– Olen ollut kaupungissa jo kauan, hän vastasi kanta-valla äänellä. – Mutta mieheni Samin luo palasin eilen.

Katsoin häntä ja näin yhdellä silmäyksellä, että hän tiesi.

Painoin pääni enkä keksinyt mitään sanottavaa.

– Samilla olikin yllättävä paljastus tehtävänä, jatkoi Laura kovalla äänellä.

Kaikki äänet ympärillämme olivat hiljentyneet, ja koko kauppa tuntui pysähtyneen seuraamaan keskusteluumme.

– Minun poissaollessani mieheni on kuulemma toteuttanut unelmansa. Pitkäaikaisen unelmansa, korosti Laura kuuluvasti. – Hän on vihdoin päässyt panemaan sinua. Eikä vain kerran.

Panemaan? Hätkähdin kuin Laura olisi lyönyt minua. En ollut uskoa korviani. Sami oli päässyt panemaan minua?

Laura oli ristinyt käsivartensa rinnalleen. Hänen silmänsä siristyivät ja huulensa puristuivat tiukaksi viivaksi, ja hänen rintakehänsä kohoili hengityksen tahdissa. Minä katsoin häntä kuin halvaantuneena.

– Kuinka monta kertaa hän ehti panna sinua, Iiris, hän kysyi kantavalla äänellä.

Minä astuin häntä kohden ojentaen kättäni ja aloitin:

– Laura, mennään . . .

Laura riuhtaisi käsivartensa irti ja huusi:

– Irti minusta, senkin sairas ämmä. Vastaa. Kuinka monta kertaa mieheni ehti panna sinua viikossa?

Aloin hermostua.

– Voisitko lakata huutamasta? En laskenut, kivahdin ja tajusin saman tien että huonompaa vastausta en olisi voinut antaa vaikka olisin yrittänyt.

– Kuinka kauan tämä on ollut meneillään? Oletteko te tehneet tätä minun selkäni takana ennenkin?

– Emme, minä huusin.

– Kaikki ne kerrat, jolloin te halailitte ja suukottelitte

muka viattomasti. Roikuitte toisissanne ja hieroitte itseänne toisianne vasten kaikkien tekosyiden varjolla. Isoveli ja pikkusisko! Mitä paskaa, Laura huusi inhoten ja melkein sylkäisi viimeisen sanan suustaan.

– Minä en tiedä mitä tapahtui, sanoin hiljaa.

– Vai et? Sami tuntuu tietävän! Hänen suuri unelmansa toteutui!

– Tarkoitan, että minä en tiedä mitä on tapahtunut jo kauan. Ja Laura, minä luin kirjeet, ja minä ymmärrän sinua niin hyvin, ja sinustahan tuntuu että olet ollut koko ajan naimisissa Antin kanssa, ja minä kuulin sen laulunkin, ”Lauran”, jonka Antti ja Rosario soittivat sinulle, ja minusta tuntui . . .

– Ja sinusta tuntui että on ihan ok että menet sänkyyn minun mieheni kanssa, Laura tivasi ivallisesti.

Minä en voinut sanoa mitään, sillä juuri siltä minusta varmaan oli tuntunut.

– Mitä paskaa. Mitä paskaa kaikki, Laura huusi minuun päin kumartuen. – En olisi ikinä sinusta uskonut! Samin minä jätin, ja hänellä oli oikeus tehdä mitä hän halusi. Mutta sinua minä en ole jättänyt! Sinulle minä en ole koskaan tehnyt mitään pahaa! Olen majoittanut ja ruokkinut sinua, ottanut sinut siipieni suojaan, hoitanut sinua, ja kun minulla on vaikeaa, kun minulla on ensimmäisen kerran kriisi, mitä sinä teet? Menet sänkyyn mieheni kanssa!

Laura oli oikeassa paljossa, mutta kun kuulin hänen katkerat sanansa ruokkimisesta ja majoittamisesta ja siipien suojasta, sisikunnassani kiehahti ja unohdin, että olin itse ajatellut aivan samalla tavoin.

– Kuka sinun käski majoittaa ja syöttää minua, huusin raivoissani. – Sinähän pädet hoivaamalla kaikkia muita, olemalla aina ystävällinen, kiltti, avulias ja helvetin etäinen! Ja sinä olet vihainen siitä, että Sami on halunnut mi-

nuu kauan, et siitä että me teimme sen! Jos me olisimme olleet kännissä ja hän olisi rakastellut kanssani sinun nimeäsi huutaen, sinä et olisi minulle vihainen! Sinä pääsisit taas säälimään ja hoivaamaan minua! Mutta niin ei käyntykään! Ja sinua jyräsi, että päästit hänet tekemään sen mistä hän joutui vain haaveilemaan niin kauan kuin oli sinun kanssasi!

– Minä en jumalauta usko korviani, sähisi Laura, mutta minä keskeytin hänet.

– Ja ”sinun poissaollessasi”? Oletko kenties unohtanut missä olit? Rakastajasi luona! Jätit miehesi rakastajasi tähden! Joten turha esittää pyhimystä ja viatonta! Et sinä ollut työmatkalla etkä sairaalassa kohdunpoistossa tai saamassa sädehoitoa, herra jumala sentään! Panemasahan sinäkin kai olit, vai kuinka, kun kerran panemisesta niin mielelläsi puhut? Ja ”sinun miehesi”, kuten yhtäkkiä häntä juhlallisesti kutsut, ei suinkaan ole ainoa miehesi! Vielä viikko sitten sinulla oli niitä ainakin kaksi!

– On sinulla otsaa, kirkui Laura. – On sinulla jumalauta otsaa saarnata minulle rakastajista! Ainakaan minä en pannut kenenkään ystäväni miestä niin kuin sinä, senkin pikku huora! Ja hän harppasi eteenpäin ja löi minua avokämmenellä naamaan.

Pääni heilahti rajusti sivulle iskun voimasta. Jäin hetkeksi seisomaan tyrmistyneenä. Sitten nostin pääni hitaasti pystyyn ja painoin kädellä tulipunaista poskeani. Tuijotin Lauraa kuin mielipuolta. Hän tuijotti minua takaisin hengittäen raskaasti, sipaisi sitten kädellään hiuksiaan, kääntyi ja syöksyi ovesta ulos.

Tuijotin suu auki hänen peräänsä. Kaikki oli tapahtunut silmänräpäyksessä. Nupista kiinni ja kolmen vuoden ystävyys viemäristä alas.

Hetken kuluttua räpäytin silmiäni. Lauraa ei näkynyt enää liukuportaissa eikä kadulla. Käänsin hitaasti

selkäni ulko-ovelle, ja näin ainakin kaksikymmentä silmäparia, jotka kääntyivät nopeasti kohti kirjajhyllyjä tai avoinna olevaa kirjaa teeskennellen, etteivät olleet nähneet mitään. Minä kävelin hitaasti tiskin taakse ja istahdin korkealle jakkaralle käsi poskella. Pikku huora, pikku huora.

– Pidä tauko, Liisan ääni sanoi takaani. Hän laski kätensä olalleni ja kurkisti kasvojani. – Iiris, hän sanoi. – Pidä tauko. Ei ole kiirettä.

Minä nousin kuin unessa ja lähdin kävelemään kohti konttoria.

Olin aivan poissa tolaltani, enkä tiedä miten sain palveltua asiakasparkoja loppupäivän. Annoin rahasta väärin takaisin, en kuullut kun minua puhuteltiin, ja kun vanhempi naisasiakas tiedusteli minulta ystävällisesti missä päin Maeve Binchy mahtoi olla, minä kuiskasin ”Hän lähti jo.” Rouva vastasi ”Anteeksi?”, ja minä tuijotin häntä lasitunein katsein, toistin ”Anteeksi, anteeksi” ja aloin itkeä. Rouva näytti hämmentyneeltä, mutta taputti sitten lempeästi kättäni ja sanoi: ”Noh, noh, lapsukainen.” Liisa, joka oli palvellut toista asiakasta heitti kassakoneen kiinni, tarttui rouvaa käsipuolesta ja talutti hänet Maeve Binchyn pariin. Kuulin hänen supattavan ”kohtaus... mies... oikea draama”, ja rouva loi minuun olkansa yli lempeitä, uteliaita katseita.

Minä teeskentelin järjestäväni rikoshyllyä ja yritin saada nyyhkytykseni loppumaan. Hoidettuaan rouva Binchyn Liisa palasi luokseni.

– Olisikohan sinun parasta lähteä kotiin, hän tiedusteli varovaisesti.

– Ei, ei, minä pärjään kyllä, vastustelin, mutta Liisa keskeytti minut.

– Ensinnäkään ei vaikuta siltä, ja toiseksi en tiedä pär-

jäävätkö asiakkaat sinun kanssasi. Minusta tuntuu, että sinun olisi parasta lähteä kotiin.

Puhelin pärähti soimaan ja Liisa tarttui kuulokkeeseen.

– Maailman sivu Liisa, hän virkkoi puhelimeen.

Linjan toisesta päästä kuului särisevää ääntä, ja Liisan silmät pyöristyivät ja hänen katseensa vilahti minuun.

– Hetki, hän sanoi ja ojensi sitten luuria minua kohti.

– Sami Ranta.

En ottanut askeltakaan puhelinta kohti, vaan painauduin tiukasti selkä tiskiä vasten.

– No, sihisi Liisa ja heilutteli äkäisesti kuuloketta.

Minä tartuin puhelimeen kuin käärmeeseen.

– Haloo, sanoin varovasti.

– Iiris, kysyi Samin ääni. – Oletko siellä?

– Olen, vastasin pienellä äänellä.

– Onko Laura käynyt siellä?

– On.

Sami oli hetken hiljaa.

– Olen niin pahoillani, hän sanoi sitten. – Minun ei olisi pitänyt kertoa. Minun olisi pitänyt antaa sinun kertoa. Laura tuli takaisin, ja me riitelimme, ja hän sanoi asioita jotka... jotka... no, minulla pimenei, ja huusin sen hänelle päin naamaa. Kuinka onnellinen olin siitä mitä olin saanut.

En saanut sanaa suustani.

– Mitä hän sanoi sinulle?

– Hän... huusi ”pikku huora” ja löi minua naamaan.

– Siellä kaupassa?

– Niin.

Sami vaikeni hetkeksi.

– Olen niin pahoillani.

– Ei se mitään, minä sanoin, vaikken tarkoittanut sitä.

Tai oikeastaan tarkoitinkin. Mitä eroa sillä olisi ollut jos minä olisin kertonut sen Lauralle?

- Saa nähdä mitä tästä tulee, huokasi Sami. - Iris . . .
- Joo, tiedän, minä sanoin. - Minä . . . soitellaan. Katsotaan . . . mitä tästä tulee.

Seuraavana päivänä soitin Lauralle. Hän ei ollut kotona, joten jätin hänelle viestin. Tiesin että luultavasti viestin kuulisivat Lauran lisäksi paitsi Sami myös lapset, joten minun oli valittava sanani tarkkaan.

- Laura, Iris täällä, sanoin vastaajaan. - Haluaisin jutella, vaikka pelkään sinua aika paljon juuri nyt. Käyttäydin tosi törkeästi viimeksi, en tajua mikä minuun meni, ja varsinkin sitä ennen käyttäydyin törkeästi, ja halusin pyytää anteeksi. Sinä olit oikeassa kaikessa mitä sanoit ja teit. Ole kiltti ja soita minulle.

Iltaan mennessä Laura ei ollut soittanut, joten jätin uuden viestin heidän vastaajaansa.

- Laura, ole kiltti. Soita minulle. En edes oleta että antaisit minulle anteeksi. Haluaisin vain puhua. Soita milloin tahansa. Minä pyydän.

Kului viikko ennen kuin Laura soitti. Siinä vaiheessa olin jo miltei luopunut toivosta saada puhua hänen kanssaan enää ikinä.

- Iris, vastasin puhelimeen.

- Laura täällä.

Sydämeni alkoi jyskyttää villisti ja veri kohisi korvisani.

- Hei, sanoin, ja vaikka olin itse pyytänyt häntä soittamaan, en osannut sanoa mitään. Kaikki mitä minun olisi pitänyt sanoa teki liian kipeää.

- Meidän pitäisi tavata, sanoi Laura.

- Tiedän, vastasin. Oli selvää, että kumpikaan meistä ei olisi halunnut tavata. Mutta kumpikaan ei myöskään halunnut jättää asiaa auki, epämääräiseen tilaan. Meidän oli

puhuttava. Vaikka vain voidaksemme lopettaa ystävyystemme, mikäli olisi pakko.

- Mitä pikemmin sen parempi, sanoi Laura hiljaisella, turtuneella äänellä. - Sopiiko sinulle huomenna töiden jälkeen?

- Sopii. Käykö rannassa Ikuisen tulen patsaalla, kysyin, sillä en halunnut tavata häntä enää sisätiloissa. Rannassa pääsisin ainakin pakoon, jos hän kävisi kimppuuni uudestaan.

- Hyvä on. Hei, sanoi Laura ja katkaisi puhelun.

Seuraavana päivänä ajoin töistä rantaan niin hermostuneena, että jalkani eivät olleet pysyvä polkimilla. Olin ehtinyt istua treffipaikallamme vatsa muljahdellen melkein kymmenen minuuttia kun Laura saapui. Hän asteli luokseni hitaasti, kuin olisi yrittänyt viimeiseen saakka viivyttää minun kohtaamistani. Sitten hän istui viereeni sopivan välimatkan päähän mitään sanomatta. Minäkään en sanonut mitään, sillä tavalliset kohteliaisuussäännöt olivat menettäneet merkityksensä.

Istuimme pitkän aikaa aivan hiljaa. Kumpikaan ei tiennyt mistä päästä tätä sotkua pitäisi ryhtyä kerimään auki.

- Minä olen aina tiennyt mitä Sami tuntee sinua kohtaan, Laura sanoi viimein aloittaen keskipisteestä: - Aivan alusta lähtien. Tiesin, että sinä olet hänen ihannenaisansa. Tumma ja kaunis, erikoisella tavalla. Omissa maailmoissa, leffahullu, yökukkuja. Kuin olisitte sukua. Sinä olet samasta puusta veistetty kuin hän. Laura naurahti ironisesti. - Hän varmaan pitäisi erityisesti tästä vertauksesta. Pitäisi sitä osuvana ja kenties merkinä siitä, että teidän suhteenne on kohtaloon kirjoitettu. Vaikka ei hän näin romanttisesti sitä kuvailisi.

Laura oli puhunut kuin olisi unohtanut että minä, hä-

nen vihollisensa, olin myös siinä. Nyt hän havahtui ja kohdisti sanansa minulle.

– Kun sinä tapasit Markon, Sami ei ollut lainkaan ihasunut ajatukseen. Hän peitti sen hyvin, sillä hän tiesi ettei hänellä ole oikeutta eikä varaa puuttua siihen. Sitten hän sopeutui. Hän piti Markosta oikeasti, ja samalla hän piti kuitenkin koko ajan oikeuden erityislaatuihin suhteeseen kanssasi. Isoveli ja pikkusisko. Täysin harmitonta. Kaikkien läsnäollessa. Oikeastaan se sopikin hänelle hyvin. Tavallaan hän sai sinut, sai aina olla kanssasi, nauttia läsnäolostasi. Ja sai aina unelmoida sinusta. Silloin kun salli sen itselleen. Luulen, että sen jälkeen kun Marko jätti sinut, hän on sallinut sen itselleen useammin kuin ennen.

Lauran ääni oli hiljainen ja asiallinen; ja oli selvää ettei hän kertonut tätä imarrellakseen minua. Hän ei ollut lepynyt minulle, mikäli nyt olin jossain hulluissa toiveunissani siitä haaveillut. Minua ristiriitaiset tunteet repivät joka suuntaan. Tajusin, että tämä saattoi todella olla ystävyyden menoa, ja surin sitä. Ja toisaalta minusta tuntui etten itsekään olisi voinut jatkaa ystävyyttä, nyt kun tuntee Samia kohtaan olivat mitkä olivat. Mitkä ne nyt sitten ikinä olivatkaan.

– Minä näin teidät kerran, hän sanoi keskeyttäen tunneanalyysini. Katsoin häntä hämmästyneenä, ja hän kääntähti minuun päin.

– Tiedän, ettette te ole tehneet mitään varsinaista ennen tätä kertaa, hän sanoi ärtyisästi. – Mutta näin teidät kerran olohuoneessa, kun olin mennyt nukkumaan tuntikausia sitten. Särnä katosi Lauran äänestä kun muisto alkoi elää hänen mielessään. – Heräsin yöllä eikä Sami ollut vieressäni. Minä . . . minä tulin katsomaan mitä te teitte, hän sanoi, ja epäilyksen nöyryytys kuului hänen äänestään. – Joten tulin alakertaan. Televisio oli päällä ja valot pois-

sa. Sinä olit nukahtanut sohvalle pää Samin syliin. Hän si-litti hiuksiasi, ja hän oli kallistanut päänsä taaksepäin sohvavan selkänojalle. Hän istui siinä silmät kiinni ja näytti niin onnelliselta. Kuin olisi nähnyt ihanaa unta.

Laura vaikenä hetkeksi. Sitten hän räpäytti kiduttavan kuvan lasittuneista silmistään ja sanoi:

– Sen enempiä hän tuskin koskaan saisi. Ja hän oli antanut itselleen luvan haaveilla. Näin sen selvästi. Hän istui siinä ja haaveili siitä että te olisitte olleet kahden maailmassa, että minua ei olisi ollut olemassakaan ja että hän olisi voinut tehdä kanssasi mitä halusi.

Laura oli painanut katseen käsiinsä. Siroihin, voimakkaisiin käsiin, jotka olivat niin monta kertaa painelleet hartioistani kireyttä ja jalkapohjistani ahdistusta ja pelkoa.

– Sami ei tiedä vielääkään että näin, Laura sanoi ja siirsi sitten katseensa käsistään minuun. – Vaikka tietenkään minä en kuvittele enää, että sinä jättäisit kertomatta hänelle mitä minä kerron sinulle.

Nyt oli minun vuoroni painaa katse käsiini. Enkä tiennyt olivatko ne tehneet koskaan mitään hyvää kenellekään.

– Mikset sinä koskaan sanonut, kysyin ohuella äänellä.

– Kahdesta syystä. Ensinnäkin koska olin varma, että sinä et tekisi sitä, sanoi Laura, ja minusta tuntui kuin oma-tuntoni halkeaisi. – Olin väärässä kun luotin siihen. Mutta sinä tapasit Markon niin pian ja olit häneen niin rakastunut, että olin aivan varma että kukaan ei ikinä veisi sydäntäsi häneltä. Olin sokea, hän hymähti. – Kun Marko jätti sinut, minun olisi pitänyt tajuta, että Sami oli ainoa mies maailmassa, jonka kanssa olisit voinut mennä sänkyyn. Mutta silloin Antti kertoi päätöksestään, enkä minä nähnyt enää mitään selvästi.

Laura piti tauon, ja huomasin että hän nieleskeli tyhjä.

– Toinen syy on se, että minulla oli oma syntini, sanoi Laura kohottaen katseensa aavalle merelle. – Minä en ole koskaan pystynyt rakastamaan Samia niin kuin Anttia, ja syyllisyys siitä on painanut minua siitä päivästä kun Sami sanoi rakastavansa minua. Minä ajattelin, että jos annan hänen pitää unelmansa, minä saan pitää omani. Ettei se ole niin väärin.

Laura nielaisi taas vaivalloisesti. – Minä en ole samasta puusta veistetty kuin Sami. Olemme aivan erilaisia, mutta ihastuimme silti toisiimme. Tai aluksi Sami ihastui minuun, ja minä annoin periksi. Hän halusi jo perheen, ja minä... No, tiesin etten saisi Anttia ja halusin lapsia. Sami oli parasta mitä olisin voinut kuvitella. Ja kyllä minä olen rakastanut häntä paljon.

– Luuletko sinä, ettei Sami ole tiennyt Antista, kysyin epäilevästi. – Luuletko, ettei hän koskaan tiennyt että harkailit jonkun perään, jota et voinut saada, ja että kun et saanut, tyydyit häneen?

Laura katsoi taas käsiinsä.

– En tiedä, hän sanoi. – Ei hän ole koskaan ainakaan näyttänyt epäilevän mitään.

– Minä en usko, että hän on voinut olla vaistoamatta sitä, minä sanoin mietteliäästi. – Luulen, että hän on tiennyt sen aina, vaikkei olisi edes tiennyt tietävänsä. Miehet eivät analysoi niin selkeästi. Eivät halua. Naiset taas analysoivat vaikka olisi parempi olla tietämättä. Minä luulen, että Sami on aina vaistonnut, että hän ei ole sinun ensimmäinen valintasi. Ja siksi hän tarvitsi oman unelmansa. Jotakin mitä haluta jos kaikki muu otettaisiin häneltä pois. Ja niinhän siinä kävikin.

Olimme hetken hiljaa. Sitten kysyin:

– Olitko Antin luona?

– Olin, Laura vastasi hiljaa. – Hän asuu vielä samassa kaupungissa kuin vaimonsa. Ero on vireillä.

Hän vaikenä nielaisi taas.

– Minä en voinut sille mitään. Minun oli pakko mennä, saada olla vielä hänen kanssaan, vaikka olisin menettänyt kaiken mitä minulla oli. Ja niin varmaan olen menettänytkin.

– Eikö hän ollut enää sama mies, minä kysyin.

– Oli. Minä en varmaan koskaan lakkaa rakastamasta häntä. Mutta on liian myöhäistä. Meillä on liikaa lapsia. Liikaa yhteistä menneisyyttä toisten ihmisten kanssa. Liikaa välimatkaa. Liikaa syyllisyyttä. Se ei onnistu enää. Ikuisesti pilalla.

– Aivan kuin minun ja Samin suhde, minä sanoin ja pelästyin sitten sanojani niin että olisin halunnut purra kieleäni poikki.

Laura katsoi minuun ensimmäistä kertaa suoraan silmiin, ilman vihaa, joka oli saanut hänet välttämään katsoimesta minuun koko keskustelumme ajan. Nyt me puhuimme suoraan, ilman salaisuuksia. Jos emme voisi enää olla ystäviä, olisi parasta tietää täsmälleen minkä takia niin oli käynyt.

Olimme molemmat hetken hiljaa.

– Entä nyt, minä kysyin, ja rukoilin ettei ääneni olisi kuulostanut toiveikkaalta.

Laura kohautti olkapäitään.

– En tiedä. Olen palannut kotiin. Antti jäi asumaan yksikseen, mutta uskon että hän vetää ennen pitkää eropaperit takaisin – mikäli Jaana nyt enää ottaa häntä takaisin. Minä ja Sami yritämme selvittää asioita, mutta en usko että hän voi antaa minulle koskaan anteeksi. Enkä tiedä voinko minä antaa anteeksi hänelle.

Hetken oli hiljaista.

– En tiedä voinko koskaan antaa anteeksi *sinulle*, hän jatkoi sitten. – Vaikka haluaisin. Enkä tiedä haluanko edes.

Minä olin hiljaa. Sitten Laura sanoi:

– Minä ja Sami. Minä ja Antti. Antti ja Jaana. Sinä ja Sami. Sinä ja minä. Aika monta mahdollonta pariskuntaa.

Niin kuin elämäni ei olisi ollut jo tarpeeksi sekaisin, jonkin ajan kuluttua tästä Laura ja Marko tapasivat. Ei, he eivät aloittaneet suhdetta, vaikka tässä vaiheessa se olisi sopinut täydellisesti kuvioon. He törmäsivät toisiinsa kadulla, ja Laura kertoi Markolle kaiken. Että hän oli jättänyt Samin Antin takia ja Antin koska ei ollut voinut muutakaan, ja että hänen elämänsä Samin kanssa oli pilalla paitsi Antin vuoksi myös siksi että minulla ja Samilla oli ollut suhde. Minä taas tiedän tämän siitä että kuultuaan uutiset Marko hyökkäsi Maailman sivuun kuin valkotornado.

Olin juuri keskustelemassa asiakkaan kanssa Patricia Cornwellin uutuuksien jännäristä, kun auki lennähtävän oven kolina ja villisti pomppiva kulkunen saivat minut kääntymään säpsähtäen oveen päin.

Marko oli syöksynyt sisään, ja vaikka hän yritti hillitä itsensä, näin että hän oli kiihdyksissään. Minä taas en ollut nähnyt häntä sen jälkeen kun olin nimitellyt häntä vessaharjaksi, joten tunsin oloni hiukan epävarmaksi. Toiseksi sen verran vaistoa on minullakin, että arvasin tämän odottamattoman ilmaantumisen liittyvän viimeaikaiseen ihmishuuhelvetiini. Käännähdin siis asiakkaaseeni päin, lausuin jonkin ylimalkaisen lopetuslauseen päättääkseni keskustelun ystävällisesti ja toivotin hänet tervetulleeksi jatkamaan jutustelua milloin tahansa. Sitten käännyin Markon puoleen ja tiedustelin:

– Kuinka voin palvella?

– Hei Iiris, Marko sanoi koettaen esiintyä aivan muina miehinä. – Mitä kuuluu?

Siinä on mies, joka ei tiedä milloin kohteliaisuussäännöistä voi tinkiä, ajattelin.

– Kuuluu sekavaa, vastasin kuivakkaasti. – Mitä nyt?

Marko tuijotti minua hetken kuin olisi yrittänyt päättää jatkaako luontevaa esiintymistään vai käydäkö suoraan asiaan. Mutta niin kireällä olivat hänenkin hermonsä, että hän päätti viitata tyyliä kintaalla.

– Ei ihme että kuuluu sekavaa, hän sanoi paheksuvasti.

– Tapasin äsken Lauran.

– Voi luoja, minä sanoin muljauttaen silmämuniäni.

– Laura kävi täällä vähän yli viikko sitten huutamassa minulle pikku huora ja takomassa minua naamaan. Nyt sinä olet täällä riehumassa samasta asiasta. Liisa voisi ruveta myymään lippuja ovella. Voimme nousta vielä tähän tiskille seisomaan, niin kenenkään ei tarvitse tiirailla salaa hyllyjen takaa.

– Ei ihme että kävi huutamassa, Marko sanoi ohittaen tyystin ironiani. – Mitä sinun päässäsi oikein liikkuu? Menit sänkyyn parhaan ystäväsi miehen kanssa?

– Ensinnäkin, minä sanoin jo varsin kantavalla äänellä,

– yhtä hyvin voisi sanoa, että menin sänkyyn parhaan ystäväni kanssa, koska Sami ja Laura ovat minulle yhtä läheisiä. Tai siis olivat, tarkensin. – Nyt on tietysti toinen juttu, sillä kun otat suihin joltakulta monta yötä ja hän tekee saman sinulle, muututte läheisemmiksi keskenänne kuin ne jotka eivät ole tehneet vastaavaa.

Marko tuijotti minua kuin kaulaani olisi yhtäkkiä kasvanut toinen pää, pää josta lähti sellaisia ilmaisuja kuin ”ottaa suihin”, joita hän ei ollut varmasti koskaan kuullut ensimmäisestä päästäni. Minä pyöristin silmäni ammolleen häntä irvailen. Vilkaisin hänen olkansa yli Liisaan, joka piti sormeaan suunsa edessä ja huiskutti kiivaasti toista saadakseen vangittua huomioni. Katsahdin ympärilläni ja näin taas ainakin kahdenkymmenen asiakkaan tuijottavan meitä.

– Mitä se sinulle sitäpaitsi kuuluu, tiedustelin ääntäni

madaltaen. – Eikö sinulla ole muuta tekemistä kuin vahtia mitä entiset tyttöystäväsi tekevät?

– On, tiuskaisi Marko. – Ei minua kiinnosta mitä sinä teet.

Minä muljautin taas silmiäni ja olin juuri muotoilemasa purevaa vastausta, kun näin sivusilmällä Mikko Koskisen kävelevän ikkunan ohi.

– Minua vain kauhistuttaa katsoa millaiseen jamaan sinä panet itsesi, jatkoi Marko moraalisen närkästyksen vallassa. – Kauhistuttaa ja säälistää. On kuin olisit tullut hulluksi. Huudat mitä sattuu julkisesti, otat kenet tahansa saat, käyttäytydät kuin neljätoistavuotias!

Minä kuulin vain puolella korvalla hänen saarnaansa, sillä seurasin katseellani Mikkoa. Mikko ilmeisesti kuuli Markon hurskaat sanat sitäkin selvemmin, sillä hän hidasti askeleitaan ja jäi seisomaan epävarmasti oven liepeille. Hänen sydämessään varmasti taistelivat minun näkemiseni aiheuttama vastenmielisyys sekä mielihyvä, jota hän koki sattuessaan paikalle kun minä sain kuulla kunniani.

– Liity toki joukkoon, minä huudahdin hänelle myrkylliseen sävyyn keskeyttäen tyyliä Markon, joka käännähti katsomaan keskeytyksen syytä. – Tänne vain, minä huusin viittilöiden kuin tuulimylly. – Älä kursaile. Epäilemättä sinullakin on kortesi kannettavana tähän kekkoon.

– Kuka *tu*o on, tiedusteli Marko matalasti kääntyen minuun päin.

– Ei kukaan, minä kivahdin ja käännin takaisin Mikkoon päin.

Marko katsoi häntä pitkin nenänvarttaan.

– Olen melkein taipuvainen olemaan samaa mieltä, hän tuhahti halveksivasti. – Mutta kai hänkin nyt sentään joku on. Kuka?

– Yläkerran nörtti, minä tiuskaisin äänekkäästi ja kohotin leukaani. – Joka lipoi kitarisojani hississä.

Mikko otti jalat alleen, enkä ihmettele.

– Lipoi kitarisojasi? Miksi?

– En tiedä. En kyennyt kysymään, vastasin. Marko tuijotti minua.

– Näetkö nyt? Olet seonnut! Olet ollut tuonkin peräkamarin pojan kanssa! Isket miehiä, ihan sama keitä he ovat, kuka tahansa kelpaa . . .

– Kuka tahansa kelpaa? Luuletko sinä että Sami on kuka tahansa, minä huusin, mutta hän ei tuntunut kuulevan.

– . . . vain sen takia että minä . . . että minä . . .

Idiootti tajusi itsekin vaieta. Mutta minä olin jo ymmärtänyt mitä hän tarkoitti, ja olin tukehtua raivooni.

– Luuletko sinä säälistävä kusipää, että tämä johtuu sinusta? Että tällä on jotain tekemistä sinun kanssasi? Ei todellakaan! En tajua mitä olen ikinä nähnyt sinussa! Sillä hetkellä kun Sami koski minuun, sinä katosit minun sydämeistäni, aivoistani ja muististani! Joten älä turhaan vaivaa sillä päätäsi. Sinusta tämä ei johdu!

Marko tuijotti minua hölmistyneenä, ja minusta tuntui että kasvoin kaksi metriä.

– Ja nyt poistu, ole hyvä. Täällä on tarkoitus myydä kirjoja, ei esittää kupletteja.

Marko tuijotti minua vielä hetken, kääntyi sitten ja käveli hitaasti ovesta ulos. Jäin tuijottamaan hänen peräänsä ja havahduin vasta kun joku kosketti käsivarttani. Käänähdin katsomaan kuka se oli, ja katseeni pysähtyi Maeve Binchy -tätiin, jolta olin viikko sitten pyytännyt itkuun pil-lahtaan anteeksi.

– Neiti Vaara, hän sanoi saaden minut tuntemaan itseni Ansa Ikoseksi keskellä puhdashenkistä, iloista Suomifilmiä. – Minä en koskaan enää käy missään muussa kirja-kaupassa, täti sanoi hymyillen minulle innoissaan. – Täällä on niin vauhdikasta! Teistä ei koskaan tiedä. Mitäköhän te seuraavaksi saatte aikaan?

Sitten täti kumartui lähemmäksi minua ja kuiskasi posket innosta punaisina:

– Minä olen jäänyt paitsi ensimmäisestä osasta, mutta sen verran kauan olen elänyt, että tiedän että tämä äskeinen nuorukainen on mustasukkainen kuin paholainen. Te kuulette hänestä vielä. Ja täti vei käden suulleen ja tirskahti niin että hartiat hyppäsivät korviin.

Minä hymyilin hänelle, ja hän lähti kohti ovea vilkutaen minulle salaliittolaisen tavoin mennessään.

Binchy-täti oli oikeassa. Kahden päivän kuluttua sain kaksi mielenkiintoista puhelua. Ensimmäinen oli F&K:sta, nuoresta kustannustalosta, joka oli nopeasti kasvamassa ja saavuttamassa mainetta. He olivat kuulemma seuranneet Maailman sivun kotisivuja ja kysyivät nyt ehtisinkö minä kenties tulla työhaastatteluun. He pitivät kirja-arvioinnistani ja olivat sitä mieltä, että niiden tyyli istuisi heidän mainosteksteihinsä ”kuin nenä pyllyyn”.

Se oli niin yllättävää, etten oikein edes tajunnut mistä oli kyse. En ollut juuri ehtinyt viime aikoina pohtia jämähtänyttä urakehitystäni. Lupasin melkein hajamielisesti mennä haastatteluun seuraavan viikon puolivälissä.

En ehtinyt oikein riemastua tapahtuneesta puhelun jälkeenkään, sillä puhelin soi heti toistamiseen. Se oli Marko.

– Hi Iris, hän sanoi minun vastattuani puhelimeen.

”Travis”, olin vastata automaattisesti, mutta ehdin onneksi sulkea suuni ennen kuin vanha hellittelynimi pääsi sieltä ulos. Ärtymys singahti ympäri hermostoani.

– Mitä nyt vielä, kysyin tympääntyneenä.

Marko ei varmaan ollut odottanut näin yrmeää vastaanottoa, sillä hän keräili hetken ajan repliikkejään.

– Haluaisin tarjota sinulle illallisen, hän sanoi sitten vakavasti. – Olen pahoillani että riehuin sinulle eilen. Yllätyin niin siitä mitä Laura kertoi.

Hän naurahti anteeksipyytävästi.

– Tulin mustasukkaiseksi, hän sanoi.

Minä en osannut sanoa siihen mitään. Minun olisi varmaan pitänyt riemastua, mutta tunsin vain uupumusta.

– Turhaan, vastasin sitten. – Minä ja Sami emme ole yhdessä.

– Voisimmeko vielä jutella, kysyi Marko anovasti pehmeimmällä radioäänellään.

– Haluaisin tarjota illallisen. Anteeksipyyntönä. Me emme ole puhuneet pitkään aikaan. Haluaisin vain jutella, kuulla mitä sinulle kuuluu. Ole kiltti ja sano kyllä.

En sanonut heti mitään. Ja hänen odottaessaan vastaus-tani tajusin, etten halunnut hiukkaakaan nähdä häntä. Suostuin vain koska en jaksanut kinastella.

– Hyvä on, myönnyin siis, ja olin kuulevinani toisesta päästä helpotuksen huokauksen.

– Hienoa, Marko sanoi. – Tiedätkö uuden ravintolan nimeltä Verde? Se on . . .

– Tiedän missä sen on, keskeytin. – Nähdään siellä kahdeksalta.

Astuessani Verden ovesta sisään viittä yli kahdeksan katseeni osui suoraan ikkunapöydässä istuvaan Markoon. Sitten vilkaisin baaritiskin taakse ja näin Ollin. Hymykuopat ilmestyivät näkyviin ja minä vilkutin hänelle.

Marko oli huomannut minut ja noussut seisomaan vetääkseen tuolini esiin. Hän vilkaisi nopeasti Olliin ja loi minuun sitten tutkivan katseen.

– Hei, hän sanoi ja hymyili epävarmaa hymyään.

– Hei, vastasin ja hymyilin hiukan kireästi takaisin.

Istuin alas, ja hän työnsi tuolin alleni.

– Näytät hyvältä, hän sanoi sitten.

– Samoin, vastasin vilpittömästi.

Hiljaisuus.

– Kaadanko sinulle viiniä, Marko kiiruhti sitten kysymään. Nyökkäsin, ja hän kaatoi lasiini hedelmäisen keltaista, huurteisen kylmää valkoviiniä.

– Mitä kuuluu antiloopin elämään, hän kysyi sitten.

– Samaa kuin aina, minä vastasin. – Piileskelen enimäkseen metsissä.

Näin pitkän ajan ja kaikkien näiden tapahtumien jälkeenkin oli niin helppo sujahtaa takaisin vanhaan keskustelutapaan. Meillä oli paljon vanhoja kahdenkeskisiä juttuja, ja hetken tuntui siltä kuin aika olisi alkanut kulkea vauhdilla taaksepäin. Mutta vain hetken. Sitten tajusin, että puhuimme lauseilla jotka kuuluivat historiaan. Ne olivat kuin kuollutta kieltä, jota akateemikot tutkivat tomuisissa kammioissaan ja ruotivat seminaareissaan, mutta joita yksikään elävä ihminen ei enää puhu.

Marko jutteli niitä näitä, kyseli olinko käynyt elokuvissa, analysoi ruokalistaa ja kertoi työjuttujaan, mutta minusta tuntui koko ajan siltä että hän kierteli ja kaarteli kuuman aiheen ympärillä.

Lopulta hän pääsi siihen.

– Vai että Sami, hän naurahti lopulta katkaisten hiljaisuuden, jonka aikana hän oli nojannut kyynärpäätään ikkunalautaan ja katsonut minua uteliaasti. – Vai niin siinä kävi. Sinä ja vanha kunnan Sami. Enpä olisi uskonut.

Vanha kunnan Sami?

– Aika epätasällisiä adjektiiveja, minä totesin innostumatta. – Ja jos totta puhutaan, en välitä ruotia aihetta.

– Oletko rakastunut häneen, Marko kysyi yhä äänensään hilpeitä kuplia, niin kuin minun ja Samin suhde olisi ollut vitsi jolle me, minä ja Marko, voisimme yhdessä naureskella. Hän odotti kielteistä vastausta, suorastaan kiihkeästi.

Minä katsoin ikkunasta ulos ja kohautin olkiani.

Marko tuijotti minua.

– No?

– En minä tiedä, sanoin kääntäen katseeni häneen.

Nyt Marko puolestaan vilkaisi ikkunasta ulos ja alkoi rummuttaa sormillaan pöytään.

– Onko tämä ollut meneillään kauankin, hän kysyi sitten vaativaan sävyyn.

Minä kohautin taas olkiani.

– Voisitko vastata?

– En osaa, kerroin hänelle. – Tuohon kysymykseen me kaikki haluaisimme vastauksen.

Marko vaikeni ja vilkaisi taas ikkunasta ulos.

– Hommailitko sinä hänen kanssaan jotain jo silloin?

– Milloin, minä kysyin, vaikka tiesin hyvin mitä hän tarkoitti.

– No silloin. Kun me . . . olimme yhdessä.

En voinut olla piinaamatta häntä vielä hiukan. Tiedän että se oli alkeellista, mutta vastasin verkkaisesti, epävarmalla nuotilla:

– Eeeeen.

Marko katsoi minua.

– Tosi vakuuttavaa, hän naurahti muttei kuulostanut yhtään ilahtuneelta.

– En ole. Siis hommailut mitään. Enkä halua puhua siitä, minä sanoin taas.

Olli astui pöytämme luo, ja laskiessaan sushin eteeni hän sanoi:

– Hei Iiris. Mitä projektille kuuluu?

Marko vilkaisi nopeasti häneen.

– Hyvää, vastasin. – Sain tänään työtarjoituksen.

– Niinkö, kysyi Olli. – Hyvänkin?

Nyökkäsin tarmokkaasti.

– Hienoa, Olli sanoi. – Aiotko ottaa sen?

– En tiedä vielä, sanoin. Sitten hymyilin leveästi. – Luultavasti, sanoin.

Olli nyökkäsi hymyillen ja laski sitten toisen lautasen Markon eteen. – Hyvää ruokahalua, hän sanoi ystävällisesti. – Lisää juomia?

Marko puisti päätään kylmästi.

Pyörittelimme hetken sanattomina sushirullia soijassa. Sitten Marko sanoi teennäisen iloisella äänellä:

– Aiotko kertoa minullekin?

– Minulle soitettiin tänään F&K:sta. He harkitsevat minua mainostoimittajaksi.

– Hienoa, sanoi Marko hiukan turhan innokkaasti.

– Olen ylpeä sinusta.

– Epäilemättä, minä tuhaudin.

– Mitä tuo tarkoitti, Marko kysyi puikot puolitiehen pysähtyen.

– Ei mitään, minä vastasin kärsimättömästi. – Syödään nyt vain.

Söimme hetken ääneti, minä puuhakkaasti, Marko verkkaisesti. Yhtäkkiä hän laski puikot käsistään ja kysyi:

– Kuka tuo tarjoilija on?

– Olli, minä vastasin.

– Mistä sinä hänet tunnet? Tunnetteko hyvinkin? kysyi Marko vaativaan sävyyn.

– Herää nyt, minä kiivastuin. – Emme tunne hyvin. Ja puhu hiljempaa. Osään kyllä itsekkin nolata itseni, kuten olet varmaan viime aikoina havainnut. En tarvitse siihen jatkuvasti sinun apuasi.

– Anteeksi, mutisi Marko.

Hiljaisuus.

– Iris. Tämä lähtee nyt koko ajan väärällä jalalla liikkeelle, mutta . . . Voisimmeko me tavata vielä uudestaan?

Minä katsoin häntä.

– Minkä ihmeen takia, kysyin sitten suoraan.

Nyt oli Markon vuoro kohauttaa olkiaan.

– Sinä seurustelet, tiedotin hänelle. – Ja minä taas en

tahdo tavata teistä ketään pitkään, pitkään aikaan, minä sanoin, ja tajusin yhtäkkiä että niin minä nimenomaan tunsin. En halunnut nähdä heistä ketään enää ikinä.

– En minä tiedä onko se vakavaa, Marko sanoi tuijottaen lautastaan ja siirrellen sushirullaa edestakaisin soijassa.

– En ole yhtään varma että minä ja Ilona sovimme toisillemme . . .

Ilona. Näin loppuvaiheessakin vatsaani survaisi kun kuulin että punatukkaisella naisella oli nimi.

– Älä nyt viitsi, minä sanoin koottuani itseni. – Sinä olet mustasukkainen Samista ja haluat vain todistaa, että kykenet viemään hänestä voiton. Haluat todistaa että saat minut koska tahansa haluat. Että pystyt aina viemään minut keneltä tahansa.

Marko yritti vastustella, mutta minä keskeytin hänet.

– Minä en jaksa enempää psykodraamoja. Haluan teistä kaikista eroon. Vaikenin hetkeksi ja jatkoin sitten rauhallisemmin:

– Tiedän että olen sotkenut kaiken itse. Mutta silti haluan vain olla yksin ja pohtia mitä tapahtui. Olen ihan kuutamolla.

Oven ulkopuolella seisoimme hetken vastatusten. Katsoin Markoa, ja tunsin yllättäen lämpimän ailahduksen rinnassani, kuin kynttilän liekin viimeisen tuikahduksen ennen kuin se sammuu. Hänen kasvonsa olivat niin tutut, tunsin niiden jokaisen ilmeen ja tiesin mitä hän ajatteli ilman että hän sanoi mitään. On niin harvoja ihmisiä, jotka tuntee todella hyvin, ja tajusin, että niin tai näin, Marko oli yksi heistä. Se tuntui hyvältä, vaikka tiesin että suhteemme oli kaikin tavoin ohi, ja minä otin askeleen häntä kohti ja halasin häntä. Hän seiso i sekunnin aivan jäykkänä, mutta kietoi sitten käsivartensa tiukasti ympärilleni eikä ollut päästää irti. Irrrottauduin päättäväi-

sesti, katsoin häntä vielä tutkivasti ja hymyilin sitten.

Sitten käännyn ja lähdin pois.

Minä en tavannut pitkään aikaan heistä ketään. En tavannut oikeastaan ketään muita kuin Annaa. Enimmäkseen olin yksin ja mietin elämääni. Istuskelin rannalla oikukkaasta ja yhä sateisemmaksi muuttuvasta syyssäästä piittaamatta, tai kyyhötin sohvanurkassa takkatulen loimussa. Monesti yritin olla miettimättä Samia, Lauraa ja Markoa, mutta yleensä päädyin heihin aina. Välillä kaipasin heitä. Näin unta Samista ja aamulla ikävöin häntä niin, että maailmani tuntui täysin tyhjältä. Kun kävin uudella hierojallani, hätkähdin kuullessani hänen puhuvan, sillä odotin aina kuulevani Lauran äänen. Joskus harvoin kaipasin Markoakin. Oli synkkiä hetkiä, jolloin vihasin heitä kaikkia, ja toivoin ettei minun tarvitsisi eläissäni enää nähdä heitä. Ja vielä synkempiä, jolloin tiesin vihaavani heitä, koska he olivat saaneet minut näkemään millainen olin, millaisiin tekoihin olin kykenevä parhaasta tahdostani huolimatta.

Kelasin tapahtumia mielessäni, alusta loppuun, lopusta alkuun. Ja eräänä iltana, kun istuin taas sohvalle käpertyneenä kahlattuani kaksi tuntia keltaisten lehmustenlehtien seassa pitkin rantaa, pienet yksityiskohdat olivat alkaneet muotoutua suuremmiksi kokonaisuuksiksi, ja tajusin ikäväkseni, että monet viattomat pienet sanat ja tapahtumat olivat olleet osa tätä verkkoa, jossa me kaikki olimme kompastelleet. Muistelin pitkäperjantai-iltaa, jolloin Laura oli tullut yllättäen hakemaan Samia nukkumaan. Muistin, kuinka hän oli ensimmäistä kertaa Antista kertoessaan sanonut, että oli kutsunut minut kotiinsa puskuriksi Samin ja itsensä väliin. Kuinka hän oli sanonut tienneensä alusta asti, että minä olin Samin tyyppiä. Ajattelin Sisärengasta ja Glenn Closea, joka oli pettänyt Kevin Klinea ja työnsi tä-

män parhaan ystävättärensä kanssa sänkyyn lievittääkseen syyllisyyttään. Ja ajattelin, että niin Laurakin oli tavallaan tehnyt. Hän oli ajatellut, että Sami unelmoisi minusta, ja siksi hän saisi unelmoida rauhassa Antista. Ja silti hän oli kärsinyt. Siksi hän oli tullut sinä yönä muka juomaan vettä. Hän oli tullut katsomaan mitä me teimme. Ja mustasukkaisuus oli saanut hänestä vallan, ja hän oli pyytänyt Samia mukanaan ylös. Ja kenties Sami, joka oli katkera siitä että Laura kaipasi häntä niin harvoin, oli pystynyt kieltäytymään, koska minä olin ollut siinä. Ja kenties minä olin ollut aina salaa sitä mieltä, että Sami olisi sopinut minulle paljon paremmin, että jos minä olisin tavannut hänet ensin me olisimme olleet yhdessä, ja päättänyt vain etten tunnustaisi sitä itselleni, koska se oli niin halpamaista. Kenties olin tiennyt koko ajan että hän piti minusta enemmän kuin oli sopivaa, enkä vain ollut tietääkseni, koska jos olisin sen tunnustanut, minun olisi kuulunut tehdä siitä loppu. Enkä ollut halunnut, varsinkaan sen jälkeen kun Marko oli jättänyt minut. Minun oli myönnettävä se, eikä se ollut helppoa. En olisi voinut koskaan uskoa, että saataisin tuntea itseni niin ala-arvoiseksi. Me olimme kaikki tehneet väärin, mutta minä olin ollut kaikkein heikoin.

Kaikki nämä ajatukset risteilivät päässäni, ja koko sutuinen kuvio tuntui vähitellen selkenevän. Oli kuin palaset olisivat hitaasti lokahtaneet paikoilleen, ja yhtäkkiä minulle tuli pakottava tarve nähdä neliödraaman viimeinen osapuoli. Nousin sohvalta, kävelin lipaston luo ja avasin laatikon, jossa Antin kuva edelleen oli. Sen jälkeen kun kaikki oli riistäytynyt käsistä, en ollut enää muistanut koko kuvaa. Nyt tartuin siihen ja katsoin sitä tutkivasti silmiäni hämärässä valossa siristellen. Kuvan sävyt olivat nyt hyvin tummat ja miehen piirteet epäselvemmät, ja yhtäkkiä minusta tuntui että olin nähnyt hänet ennenkin. Että olin tavannut hänet jossakin.

Kävelin hitaasti takaisin sohvalle, istuuduin ja nojau-
duin syvälle tyyntyjen sisään. Vein kuvan aivan lähelle kas-
vojani nähdäkseeni tarkemmin. Katselin sirkeitä silmiä,
kaunista hymyä ja hauskaa pystynenää. Läheltä yhden-
näköisyys katosi, ja ajattelin: Ei, en ole voinut tavata hän-
tä. Vein kuvan uudestaan kauemmas, ja yhdennäköisyys
palasi. Ja tiesin, että hän muistutti jotakuta jonka tunsin.

Katsoin kuvaa, kunnes katseeni lasittui. Aivoni raksut-
tivat ja ajatukseni singahtelivat sinne tänne. Ketä Antti
muistutti? Jotakuta, joka ei ollut millään tulla mieleeni. Jo-
takuta, joka muistutti häntä paljon, ja jollain tavalla ei kui-
tenkaan. Jotakuta, joka oli jollain tavalla aivan erilainen.

Erilainen?

Samanlainen, mutta paljon pienempi.

Pienempi.

Lapsi.

Aaron.

Pyöriskelin koko yön vuoteessani miettien, ja tulin siihen
tulokseen että se oli mahdollista. Laura oli voinut tullut
raskaaksi ihan viime hetkellä, viimeisinä päivinä Buenos
Airesissa. Ja jo kuukauden päästä siitä hän oli Samin kans-
sa. Kyllä se oli mahdollista.

Mahtoiko Laura tietää mennessään Samin kanssa nai-
misiin, minä mietin.

Tämän tarinan henkilöt ovat olleet alusta lähtien toisiinsa
väärissä suhteissa. Ja niin se jatkuikin.

Minä en halunnut enää pitää Antin kuvaa kotonani.
Nyt kun uskoin tietäväni hänen salaisuutensa, minusta
tuntui kuin olisin ollut kahden Lauran rakastetun kanssa
ja nähnyt hänet ovenraosta alasti.

En voinut lähettää kuvaa Lauralle, koska Sami olisi voi-
nut avata kuoren. En tiennyt missä jamassa he olivat, mut-

ta viimeinen mitä he tarvitsivat oli että Sami näkisi Antin
valokuvan. Joten päätin lähettää Lauralle tekstiviestin.

Kirjoitin:

Kuva ja kirjeet ovat minulla. Mitä teen?

Jonkin ajan kuluttua Laura vastasi:

Nähdään rannassa klo 18. Sama paikka.

Kun Laura saapui kohtaamispaikallamme, minä odotin jo
häntä, aivan kuten edelliselläkin kerralla. Hän pysähtyi
eteeni, ja seisoiimme hetken paikoillamme tietämättä mitä
sanoa.

- Hei, minä sanoin.

- Hei, hän vastasi.

Hiljaisuus.

Haluat varmaan eroon minusta, ajatteli pieni, kuvotta-
va Gregor Samsa sisälläni. Ja päätin päästää Lauran pii-
nasta mahdollisimman pian.

Avasin laukkuni ja otin kirjeet sekä kuvan, jonka olin
sujauttanut pieneen kirjekuoreen. Ojensin niitä kohti Lau-
raa, ja sitten sanoin:

- Siinä pienessä kuoreessa on Aaronin kuva.

Oma ääneni kaikui korvissani sekunnin murto-osan vii-
veellä. Jähmetyin paikoilleni.

Laura tuijotti minua ilmeettömästi.

Hiljaisuus kesti ikuisuuden.

Sitten Laura kurkisti kuoreen ja huokaisi.

Minä olin yhä vaiti.

Lopulta hän sanoi:

- Minä en ole koskaan kertonut kenellekään. Ja sinä
olet viimeinen ihminen, jolle olisin halunnut paljastaa tä-
män. Mutta koska jo epäilet sitä, minä pyydän, ettet kos-
kaan puhu epäilyksistäsi Samille.

Minä nyökkäsin, ja ajattelin kuinka paljon Laura olisi ollut valmis antamaan, jotta hän olisi saanut paljastaa salaisuutensa Katariinalle eikä minulle.

– Minä kerron ehkä itse. Mutta minä pyydän, että sinä et koskaan kerro. Jos minä olen merkinnyt sinulle ikinä mitään, tai Sami, tai Aaron, sinä et kerro.

– Pidätkö sinä minua niin kamalana, minun oli pakko kysyä, sillä aloin taas suuttua. Luuliko hän oikeasti, että yritin tieteni tahtoen pilata heidän elämänsä?

– Minä en tiedä minä sinua pidän, Laura sanoi hiljaa.

Hiljaisuus oli sähköinen.

– Tiedätkö mitä, minä sanoin sitten.

Laura ei sanonut mitään, katsoi vain minuun alta kulmainsa.

– Sinä työnsit häntä minun syliini. Etkä sitten kuitenkaan kestänyt sitä. Niin kuin Glenn Close Sisärenkaassa.

Laura mulkaisi minuun.

– Voi säästä minut noilta typeriltä leffa-analyyseiltä, hän sanoi äreästi, mutta minä näin, että sanani olivat osuneet häneen.

– Minun täytyy kysyä jotakin, sanoin.

Laura ei sanonut mitään.

– Sinun ei tietenkään tarvitse vastata, minä kerroin ilmaistakseni että tiesin olevani vaille minkäänlaisia oikeuksia tässä draamassa.

Laura tuhahti hiukan.

– Tiesitkö sinä Aaronista jo silloin, minä kysyin urheasti, vaikka tunsin kutistuvani taas koko ajan pienemmäksi.

– Milloin, kysyi Laura.

– Kun tapasit Samin.

Laura oli hetken vaiti, selvästi miettien miksi kertoisi minulle yhtään enempää salaisuuksiaan. Sitten hän teki päätöksensä.

– En, hän vastasi. – En tiennyt. Mutta kun sain kuulla

olevani raskaana, tajusin etten tiennyt kumman lapsi oli, Antin vai Samin.

Hän huokasi.

– Kun Aaron syntyi, tiesin heti. Mutta en voinut kertoa. En ole koskaan kertonut kenellekään.

– Antillekaan, minä kysyin.

– En, vastasi Laura.

Minä ajattelin, että omalla oudolla tavallaan hän oli ollut siinä uskollisempi Samille kuin Antille.

Hetken kuluttua minä nousin seisomaan ja heilautin laulun olalleni. Mutta ennen kuin lähdin, Laura kysyi vielä:

– Missä sinä kuulit sen laulun? ”Lauran”, jonka Antti sävelsi?

– Maaailman sivussa, minä vastasin. – Minä . . . Minä lumouduin Antin kirjeistä, oli kuin olisin ollut sisällä elokuvassa. Jusa soitti sen viululla ja Liisa lauloi. Ei se tietenkään ollut sama, mutta se oli kauneinta mitä olen kuullut, ja kun he lopettivat, meitä kaikkia itketti, ja Jusa katsoi Liisaa kuin olisi nähnyt hänet ensimmäistä kertaa pitkään aikaan ja suuteli häntä. Se oli – se oli kuin taikaa.

Laura katsoi maahan.

Sitten minä lähdin. Kun katsoin taakseni, näin että Laura oli painanut kasvot käsiinsä ja itki.

9. luku

Syksyn sateet jatkuivat ja muuttuivat entistä koleammiksi. Minä lakkasin istuskelemasta rantakivillä ja siirryin takaisin takkani ääreen. Maailma oli harmaa ja kirpeä, ja tiesin että seuraavat auringonsäteet näkisin helmikuussa.

Mutta mielenkiintoisiakin asioita tapahtui. Minä kävin työhaastattelussa F&K:ssa, ja olin kiihdyksissäni kun he totesivat minut mieleisekseen mainostoimittajaksi. Olin käynyt haastattelussa ja lähettänyt heille työnäytteen, jonka jälkeen he olivat vakuuttuneita taidoistani ja valitsivat minut niiden viiden joukosta, joiden tekemisiä he olivat jo jonkin aikaa seuranneet. Minun tehtäviini kuuluisi takansi- ja lievetekstien kirjoittaminen, lehtimainoksien tekstien laatiminen sekä yhteydenpito ulkomaisten kustantajien tiedotusosastoille, joiden kautta hankkisin materiaalin teksteihini. Tämä kuulosti minusta jännittävältä, ja kun minulle näytettiin pikkuruinen työhuoneeni keskustan länsiosassa sijaitsevan kerrostalon viidennessä kerroksessa, olin innoissani.

Minulla oli kuitenkin vielä kuukauden irtisanomisaika Maailman sivusta, ja vaikka hetkittäin olin kärsimätön ja toivoin että aika olisi kulunut mahdollisimman nopeasti, olin myös hyvin haikea. En ollut tajunnutkaan kuinka kiintynyt olin heihin kaikkiin.

Olin hiukan pelännyt Matin reaktiota hänen kuullessaan että jättäisin heidät, mutta minun olisi pitänyt tietää ettei hän pohjimmitaan surrut. Matti oli liikemies, jolle kukaan ei ollut korvaamaton, niin paljon kuin hän minusta pitikin.

– Tämä on parasta mitä sinulle voi tapahtua, hän sanoi kun istuin konttorissa häntä vastapäätä. – Pääset kunnolla kaikesta vanhasta eroon. Se on hyvä.

– Minulla on nostalginen olo, sanoin murheellisesti.

Matti nousi pöytänsä takaa, kiersi luokseni ja seisahtui eteeni. Minäkin nousin, ja hän taputti selkääni.

– Pidämme sinulle läksiäiset. Vaikka minun luonani, sitten kun irtisanomisaikasi on ohi. Sitäpaitsi meillä on muutakin juhlittavaa.

– Niinkö? Mitä, kysyin minä.

– Liisa on kirjoittanut romaaninsa valmiiksi. Kun sinä lähdet, hänellä voi olla jo kustannussopimus taskussa.

– Toivotaan, minä sanoin.

Kolme viikkoa myöhemmin lauantaina olin sulkemassa kauppaa. Liisa oli viemässä rahoja holviin, ja minä loin vielä yleissilmäyksen ympärilleni, tarkistin ettei lattialla ollut roskia, että taulut olivat suorassa ja ettei minnekään ollut jäänyt ajalehtimaan yksinäisiä kirjoja. Joku oli jättänyt pahvisen kahvimukin näyteikkunan laidalle, ja kävin hakemassa sen pois. Suoristaessani selkäni vilkaisin ikkunas-ta ulos ja jähmetyin.

Olli seisoi oven vieressä ja nojasi seinään, kädet ristissä rinnalla, toinen jalka koukussa kenkä seinää vasten. Tuijotin häntä sekunnin ajan, käänsin sitten pääni pois ja teeskentelin etten ollut nähnyt mitään. Sydämeni oli alkanut jyskyttää. Mitä hän täällä teki? Hänen oli ollut pakko tulla minun tähteni. Muuten tämä oli liian suuri yhteen-sattuma. Yhtäkkiä halusin kiihkeästi tietää miksi hän oli siellä, etten ehtisi vetää mielessäni johtopäätöksiä ja saisi sitten pettymyksen kuulla, että hän odottikin tuttava-ansa, tai mikä vielä pahempaa, tyttöystävänsä. Tajusin, etten tiennyt hänestä mitään, ja että hänellä saattoi olla vaimo tai vaikka useita. Heitin pahvimukin roskikseen,

kipitin ovelle, avasin sen, työnsin pääni ulos ja sanoin:

– Hei Olli.

Hän käänsi päätään asentoaan muuttamatta ja hymyili vinoa hymyään.

– Hei Iiris.

Katsoin häntä odottaen että hän selittäisi jollain tavoin läsnäolonsa, mutta hän vain katseli minua viekkaalla tavallaan. Tunsin oloni vähän hölmöksi.

– Minä olen töissä täällä, ilmoitin sitten asiallisesti.

– Tiedän, Olli vastasi ja hymykuoppa syveni.

Tarkoittiko tämä että hän oli täällä sen vuoksi vai siitä huolimatta, mietin, ja aivojeni ratina kiiri varmasti Ollin korviin asti. Mietin kuumeisesti seuraavaa repliikkiäni, mutta ennen kuin ehdin muotoilla sellaista, Olli työnsi itsensä jalallaan irti seinästä, käveli minua kohti, jäi seisomaan oven taakse ja kääntyi seisomaan kasvot seinää vasten. Tuijotin häntä ihmeissäni, ja ennen kuin ehdin reagoida, hän loi minuun veikeän, leikkilisen ujon katseen ja sanoi maata jalallaan hämillään kuopien:

– Päästäkö teidän äiti sinut ulos leikkimään?

Minä tirskahtin ja sanoin:

– Tule pois sieltä oven takaa väijymästä. Odota hetki, haen vain takkini.

Olli kiersi oven ja astui sisään kauppaan. Minä kiiruhdin takahuoneeseen hakemaan kamojani ja huusi hänelle:

– Siltä varalta että mieleesi juolahtaisi pöllä arvokkaita teoksia, muistutan että tiedän missä olet töissä enkä epäröi johdattaa poliiseja suoraan luoksesi ja todistaa sinua vastaan oikeudessa.

– Epäluuloinen nainen, vastasi Olli. – Ja perillä myymälävarkauksien protokollasta. Käyvätkö pikkupojat usein varastamassa arvokkaita teoksia sillä verukkeella että haavat leikkiä kanssasi?

– Eivät. Mutta minulla on vilkas mielikuvitus. Katson

liikaa televisiota, huusin takaisin. Sieppasin takkini ja laukkuni, vilkaisin peiliin ja harmittelin etten ollut ehtinyt vielä kohentaa ulkomuotoani. Pöyhin salamannopeasti hiuksiani, lisäksi hiukan huulipunaa ja käännyn kannoilani. Kiskoin takkia päälle kävellessäni, ja sitten olinkin jo Ollin kohdalla. Hän katsoi minua silmät kimaltaen eikä sanonut mitään.

– Minne olemme menossa, kysyin.

– Ajattelin, että olet varmaan nälkäinen työpäivän jälkeen, Olli vastasi. – Joten ajattelin että saisin tarjota sinulle lounaan. Kotonani.

– Kotonasi? Teillä? Kahdestaanko, minä tiedustelin häntäntyneenä. Mieshän saattaisi olla vaikka sukkahousukuristaja, mistä minä sen tiesin? Hän yrittäisi ensimmäisen drinkin jälkeen riisua Wolfordit jalastani ja minä luulin että teko oli viettely-yritys kun se tosiasiasa tähtäisi pikimustan sielun hirveimpään rikokseen? Ei, ei, minä kiljuin kuvitelmissani sohvalle rimpuillen. Yritin kiskoa sukkahousuja takaisin ylöspäin, mutta putosinkin lattialle ja kolautin pääni sohvapöydän kulmaan. Mies, jonka olin tuntenut nimellä Olli ja joka oli muuttunut epäinhimilliseksi, murhanhimoiseksi hirviöksi, oli minua paljon vahvempi, ja haparoin epätoivoisesti sohvapöytää löytääkseni kukkamaljakon tai edes kaukosäätimen, joka poikamiehellenkin oli pakko olla, jolla voisin tainnuttaa murhaajan...

– ... vähän häkeltyneeltä, kuulin Ollin sanovan.

– Katsot minua kuin olisin moottorisahamurhaaja, hän jatkoi, ja minä tunsin itseni riemuidiootiksi. – Voimme aloittaa drinkillä jossakin, jos se tuntuu, öö, turvallisemmalta ajatukselta, hän jatkoi, ja hänen kurkussaan kupli pidätelty hilpeys. Minusta tuntui epämiellyttävästi siltä että hän tiesi mitä mielessäni oli vilistänyt, joten häkellyksissäni en keksinyt mitään sanottavaa.

Olli kallisti päättään, hymykuoppa syveni ja silmät vetäytyivät aavistuksen verran viiruun, ja hän sanoi:

– En ole moottorisahamiehiä.

Hän vaikeni hetkeksi nähdäkseen millaisen vaikutuksen lausunto oli minuun tehnyt. Kun en näyttänyt vakuuttuneelta, hän jatkoi:

– Ole kiltti. Sano okei. Haluaisin oikeasti ihan hirveästi viettää kanssasi hetken.

En tajunnut miksi, mutta olin sisimmässäni imarreltu. Tunsin kuinka suuni vetäytyi itserakkaaseen virneeseen, ja voimatta enää vastustaa sanoin:

– Okei. Lähdän mielelläni lasilliselle.

Lähdimme kävelemään. Olli vilkaisi minuun alta kulmain ja näytti huvittuneelta.

– Mitäs sinä sieltä televisiosta oikein katsot?

Menimme Verdeen. Minä valitsin paikan, ja jos Olli oli imarreltu, hän ei näyttänyt sitä. Ilta kului nopeasti, enkä edes huomannut että kaupungin ylle laskeutui läpitunke-maton pimeys, että ravintolan valaistus himmeni ja pöytiin sytytettiin kynttilät. Minulla oli pitkästä aikaa mukava olo. Unohdin itseni kuunnellessani Ollin matkaa ravinto-loitsijaksi. Sain tietää että hän purjehti, nykyisin Suomessa vanhalla puisella Volkswagen-veneellä, jonka nimi oli Tel-lervo ja josta hän omisti kolmasosan.

Aikoinaan hän oli purjehtinut Atlantin yli montakin kertaa, ja minä kuuntelin lumoutuneena kertomuksia Karibianmeren tuulista, jotka olivat niin lämpimiä että saattoi olla yötä päivää uimapukusillaan, säkkipimeästä yöstä joka laskeutui kello seitsemän ja pakotti nukkumaan, sekä tonnikalosta, joita hän oli vetänyt merestä ja paistanut päivällisekseen. Aina ei ollut ollut niin idyllistä; joskus oli myrskynnyt viikon yhtä soittoa ja hän oli joutunut purjeh-timaan veneen yksin Kanarian saarille, koska kaikki muut

olivat oksentaneet koko viikon. Silloinkin hän oli syönyt tonnikalaa, mutta koska vene oli heittelehtinyt kuin kaar-nanpala metrien korkuisilla aalloilla, kalan paistaminen oli ollut mahdotonta. Hän oli syönyt sen raakana japani-laiseen tapaan.

– Jätin kyllä kukkaset muotoilematta porkkanasta, hän sanoi. – Ja ikubanassa oli toivomisen varaa. Mutta muuten se oli ihan hyvä sashimiateria.

Ilmeisesti japanilainen ruoka vei hänen ajatuksensa edelliseen kohtaamiseemme. Hän oli hetken hiljaa ja sanoi sitten:

– Oliko illallisseuralaisesi se tärkeä ihminen, jonka me-netit?

Minä palasin takaisin maan pinnalle Atlantin aallokosta.

– Oli, vastasin vain.

Olli oli hetken hiljaa.

– Ei siitä tarvitse puhua jos et halua. Minä olen itsekin eronnut, joten . . . no, tiedän ettei siitä ole helppo puhua.

Minä nyökkäsin. Hetken kuluttua sanoin:

– Ei se ole vain siitä. Sen jälkeen on tapahtunut niin paljon . . . Sellaista mihin en oikein osaa suhtautua.

Vaikenin. Sitten sanoin:

– Olen tehnyt sellaista, minkä jälkeen en tunne itseäni. Olen saattanut menettää monta ihmistä, enkä edes oikein tiedä mitä siitä ajattelen.

Olli katsoi minua.

– Vähän kuutamolla vai?

Katsahdin häneen yllättyneenä ja nyökkäsin.

Hymykuopat ilmestyivät näkyviin.

– Ei mitään hätää, hän sanoi.

Minä mietin mitä hän mahtoi tarkoittaa, ja yhtäkkiä melkein uskoin häntä.

Ei mitään hätää.

Havahduin kuullessani miten kassakone alkoi raksuttaa ja joku siirteli tuoleja kovaäänisesti paikoilleen. Vilkaisin ympärilleni ja näin että olimme melkein ainoat asiakkaat. Ikkunapöydässä istuva pariskunta teki lähtöä, nainen sulki käsilaukkunsa, nousi ylös ja mies auttoi takin hänen ylleen. Baaritiskin toisessa päässä kaksi miestä kulauttivat oluensa loppuun, vetivät nahkatakkiensa vetoketjut kaulaan asti kiinni ja astuivat lokakuun säälimättömään yöhön.

– Mitä herrasväki aikoo, kuulin äänen sanovan vierestäni. Joni, toinen tarjoilijoista, seiso i baaritiskin takana rä tti kädessä ja kädet lanteilla ja katsoi meitä kulmakarvat kysyvästi koholla.

Vilkaisin Olliin, joka katsoi minua hetken ja sanoi sitten. Jonille:

– Hetki. Esittelen Iirikselle pari vaihtoehtoa. Hetki vain.

Joni nyökkäsi ja poistui. Katsoin Olliin odottavasti mieltien mitä hän mahtaisi ehdottaa.

– Minulla on kolme vaihtoehtoa takataskussa, hän sanoi. Minä nyökkäsin vaiti.

– Yksi: voimme lähteä kumpikin kotiimme, hän aloitti ja loi minuun kysyvän katseen.

Pettymys levisi rintaani, ja yllätyin sitä miten surkealta vaihtoehdolta tämä mielestäni kuulostikin. Ponnistelin näyttääkseni välinpitämättömältä, sillä aloin heti pelätä että se oli todella Ollin ensimmäinen vaihtoehto, koska hän kerran oli aloittanut siitä. Joten kohautin harteitani ja ilmehdin välinpitämättömästi osoittaakseni että minulle se oli ihan samantekevää.

– Kaksi: voimme mennä meille, minä teen ruokaa ja sinä pelkää t koko illan milloin käyn kimppuusi, jatko i Olli.

Minä haukahdin iloisesti, sillä vaikka en pitänyt häntä enää moottorisahamurhaajana ja viihdyin hänen kanssaan

todella hyvin, näin sieluni silmin miten istuisin jäykkänä kuin ruumis ja kertaisin koko illan mielessäni pakoreittejä.

– Ja kolme: voimme jäädä tänne ja teen sinulle ruokaa täällä. Rakennus on vartioitu, vahtisetä kulkee lasioven ohi jatkuvasti ja voit hälyttää hänet tänne milloin haluat.

– Kuulostaa hyvältä, sanoin minä.

Olli viittilöi Jonille ja sanoi:

– Mene vaimosi luo. Minä hoidan loput.

Joni kiskaisi mustan esiliinan vyötäröltään, paiskasi sen Ollille ja sanoi:

– Yötä. Yötä, Iris. Oli hauska tavata. Sinulla on hyvä viinimaku.

Olli nousi seisomaan ja käveli baaritiskin taakse. Sitten hän kääri hihansa, ojenteli sormiaan ja sanoi:

– Haluaisitko vielä yhden aperitiivin?

– Miksei, vastasin.

Olli pyöritteli jäitä laseissa kunnes ne olivat viilenneet, ja laittoi niihin sitten jäämurskaa, tequilaa ja limen mehua.

Hän toi lasinsa lähelle minun lasiani, skoolasimme ja siemaisimme juomiamme. Olli sulki silmänsä, kallisti päänsä hieman taaksepäin ja maisteli keskittyneesti margaritaansa. Sitten hän avasi silmänsä, hymyili ja katsoi minua niin lämpimästi, että osa katseen lämmöstä hulvahti kuumana aaltona ylitseni ja sai otsani ja kainaloni kuumottamaan.

– Mitä haluaisit syödä, hän kysyi ennen kuin ehdin häkeltyä kokonaan.

– En tiedä, vastasin. – Jotain mikä on helppo ja nopea valmistaa.

– OK, hän sanoi ja kääntyi mennäkseen.

– Tarvitsetko apua, huhuilin hänen peräänsä.

– En. Istu siinä, hän huusi takaisin keittiöstä heiluvien ovien takaa.

Jonkin ajan kuluttua ovet heilahtivat ja Olli pyyhkäisi ravintolan puolelle. Hän väläytti minun suuntaani nopean hymyn, kyyristyi sitten taas vaihtamaa cd:tä ja sanoi ylös noustessaan:

– Kaikki on kohta valmista.

Hän tarttui valkoviinipulloon ja alkoi avata sitä, kun imelä musiikki täytti yhtäkkiä ravintolan. Silmäni laajenivat, ja kun mairea miesääni alkoi laulaa väristen espanjaksi, käännyin epäuskoisena Olliin päin. Olinko sittenkin arvioinut hänet väärin? Vai oliko margarita turruttanut korvani?

Olli vilkaisi minuun viekkaasti alta kulmain, kääntyi sitten minuun päin ja kohautti harteitaan.

– Julio Iglesias. Suuri rakkauteni, hän selitti ja kiskaisi korkin valkoviinistä. – Salainen perversioni. Ajattelin, että on ehkä hyvä että se käy ilmi heti.

Sitten hän laski valkoviinipullon baaritiskille, otti telineestä kaksi lasia ja alkoi kaataa viiniä. Hän ojensi täydet lasit minulle ja sanoi:

– Mikään ei voisi sopia tunnelmaan paremmin. Vai mitä mieltä olet?

Hän käänsi minulle selkensä ja huusi vielä olkansa yli:

– Vie lasit pöytään ja istuudu. Tuohon, missä on vielä liina.

Tein työtä käskettyä. Keittiön ovet heilahtivat uudelleen, ja hetken kuluttua hän tuli taas ulos kädessään kaksi höyryävää lautasta. Ihana valkosipulin tuoksu tulvahti minua kohti, ja vesi herahti kielelleni.

– Istu, hän sanoi. Ja minä tottelin.

Syötyämme Olli käänsi baarin kaksi nojatuolia ikkunoihin päin, ja me istuimme niihin katselemaan öistä, sateista kätua. Puhuimme vähän, ja minulla oli hänen kanssaan hyvällä. Joten kun hän kiersi käsivartensa harteitteni ympär-

rille, annoin hänen tehdä niin ja painoin pääni hänen olalleen. Se tuntui hyvältä, ja sama tunne huokui hänestä. Hän käänsi päänsä minuun päin, tunsin hänen hengityksensä poskellani, ja vatsassani vyörähti. Jos hän nyt suutelee minua, en pysty vastustamaan häntä, ajattelin. Rakastelemme täällä ravintolassa, ja aamulla saan ryömiä esiin baaritiskin takaa ilman alusvaatteita. Heinäpellosta kesäaamuna vielä menettelee – ja katsokaa kuinka onnelliseksi sekin minut teki – mutta baaritiskin takaa se olisi jo liikaa. Jopa minulta.

Joten vetäydyin taaksepäin ja läähätin:

– Minun on nyt parasta lähteä kotiin.

Olli oli hetken hiljaa, yskähti sitten hiljaa nyrkkiinsä ja sanoi matalasti:

– Saanko saattaa sinut?

Katsoin häntä epäluuloisesti. Hän nosti toisen kätensä ylös, loi katseensa kattoon ja messusi laahaavalla nuotilla:

– Lupaan, etten yritä suudella Iiris Vaaraa hänen kotiovellaan tai millään muulla tavoin ahdistella tai koetella häntä enkä mankua, että pääsisin hänen luokseen yömyssylle. Tahdon vain varmistaa, että hän pääsee turvallisesti kotiin ja siinä samassa viettää hänen kanssaan vielä muutamia minuutteja.

Hän laski kätensä ja loi minuun kyllästyneen katseen.

Minä nauroin ja sanoin:

– Olen hölmö. Mennään.

– Uskomatonta, sanoin seuraavana aamuna puhelimessa Annalle. – Minä oikeasti pystyin paitsi olemaan suutelematta häntä myös olemaan pyytämättä häntä tänne yömyssylle.

– Minä luulen, etten ole koskaan voinut lausua noita sanoja, sanoi Anna hiukan murheellisesti. – Mitä nyt sitten?

- Ei aavistustakaan, sanoin. - Haluaisin tavata häntä, mutta olen jotenkin vielä liian järkyttynyt kaikesta. En tiedä onko minusta nyt suhteeseen. En luota itseeni.

- Sepä uutinen, sanoi Anna.

Minä naurahdin.

- En tarkoita sitä, sanoin.

- Tiedän, sanoi Anna. - Kai Olli osaa itse päättää kehen hän luottaa ja kehen ei.

- Osa varmaan, vastasin, ja huomasin ettei Anna sanonut "se Olli", kuten tuntemattomista sanotaan, vaan Olli, niin kuin hän kuuluisi jo joukkoon. - Mutta hän saattaa erehtyä. Katso nyt miten Lauralle kävi.

- Lopeta nyt jo, sanoi Anna hiukan kyllästyneesti. - Puhut itsestäsi kuin olisit joku Mata Hari. Okei, teit aika ikävästi. Se oli inhimillistä. Otit varmaan opiksesi. Jatka elämääsi.

Pohdin tätä hetken.

- En tiedä luotanko itseeni muutenkaan tarpeeksi aloittaakseni suhteen. Olen vielä aika verillä Markosta. Tämä toinen selkkaus vain hämärsi sen hetkeksi mielessäni.

- Et sinä välttämättä koskaan luota itseesi tarpeeksi. Ei itseluottamus ole kaikilla pysyvä tila. Joillekin on. Ei ole väliä kenet he tapaavat, heillä on se aina. Se ei tietenkään tarkoita, etteikö vastaan saata kävellä joku, joka kohtelee heitä kaltoin ja paiskaa heidät maahan. Mutta se on väliaikaista. Heille itseluottamus on kuin polkupyörällä ajamista. Kun he ovat oppineet kerran, se on siinä. Ja vaikka he kaatuisivat pahastikin, se ei haittaa, kunhan ei kallo halkea. Kun he hyppäävät takaisin satulaan, he osaavat edelleen ajaa. Sitten on toisia, joiden pitää rakentaa itseturtonsa paitsi jokaisen tapaamansa ihmisen kanssa uudestaan myös joka päivä uudestaan. Sanoisin, että sinä olet niitä. Sinulle itseluottamus on kuin vatsalihakset. Niitä pitää treenata joka päivä. Ei auta, että saat ne hyvään kun-

toon: silti on joka päivä tehtävä samat harjoitukset, jotta ne pysyvätkin kunnossa.

- Se on totta. Kamalasti vaivaa. Rakkaus on tosi vaikeata.

- *But most of us keep going through it, because, well, we need the eggs.*

Mykistyin hetkeksi.

- Woody Allen sanoo niin Annie Hallissa, selosti Anna kun minun päästäni ei kuulunut mitään.

- Tiedän, sanoin yhä hämmästyneenä. - Selostaessaan kuinka absurdia rakkaus on. Herran tähden, Anna. Noin hieno urheiluvirtaus ja vielä heti perään repliikkikin!

Anna hörähti.

- Kyllä täällä muutkin osaavat leikkiä repliikkileikkejä kuin sinä, lapsukainen. Luulisi sinun nyt jo oppineen. Että mitään ei kuulu pitää itsestään selvänä.

Pari kuukautta myöhemmin kuulin Annalta, että Laura ja Sami olivat lähteneet matkalle. Ilman lapsia, selvittämään välejään. Laura yritti tosissaan, oli Katariina kertonut. Vaikutti siltä kuin hän olisi vihdoinkin tajunnut mitä hän oli menettämässä. Samista Katariina ei ollut osannut sanoa. Kukaan ei epäillyt hänen halukkuuttaan sopia ja jatkaa, mutta kenties se ei ollut enää mahdollista. Kenties oli jo liian myöhäistä, kuten Laura oli kauan sitten sanonut.

Minä näin heidät joulun jälkeen elokuvissa. Olin juuri palannut äitini luota ja juossut suoraan Ollin luo, missä olimme riisuutuneet alasti ja leikkineet hengenpelastusta. Kun oli selvää että molemmat jäisimme henkiin, Olli oli avannut minun kolme lahjapakettiani (kaksi kovaa ja yhden pehmeän) ja minä kaksitoista hänen antamaansa. Sain intiaanipäähineen, kylpyankan, valokuvakehyksen, johon saisin laittaa "jonkun rakkaan ihmisen kuvan", pienen pa-

perilapun jossa luki: ”Pääsylippu. Tellervo”, valokuva-kirjan Woody Allenin elokuvien kuvauksista, snorkkelin, pitsinääliinan, karvalakin (”muuminnahkaa”, kuten Olli julmasti kutsui sen vaaleaa, sametinpehmeää tekoturkis-kangasta), Beethovenin ”Pathetiquen”, Carrie Fisherin elämäkerran, nokkahuilun sekä jarrusukat. Olin sovittanut intiaanipäähinettä ja kokeillut nokkahuilua. Sitten olimme syöneet ruhtinaalliset rääppeet keitoksista, jotka yön kuningatar Leila oli loihdinut ja jotka minä olin tuonut mukani. Välitin myös äitini terveiset, jotka kertoivat hänen odottavan Ollia ensi jouluna saapuvaksi länsirannikolle.

– En malta odottaa, sanoi Olli.

– Hän aikoo hurmata sinut, varoitin. – Et sitten unohda minua.

Lähdimme elokuviin, minä uusi muuminnahkalakki päässäni. Ja siellä, lippujonossa, näin Samin ja Lauran.

Sydämeni pysähtyi ja alkoi sitten takoa villisti. He kääntyivät meihin päin tarkastellen lippujaan. Sami kohotti katseensa ensin.

Hän pysähtyi kuin seinään. Laura nosti hämmästyneenä katseensa.

– Hei, Sami sanoi.

Minä ja Laura sanoimme kumpikin vaisun ”hein”.

Näin heidän katsovan Ollia, ja kiirehdin esittelemään:

– Olli, tässä ovat Sami ja Laura. Tämä on Olli.

He sanoivat taas ”Hei” ja puristivat käsiä.

– Mitä kuuluu, sanoimme minä, Sami ja Laura yhteen ääneen. Sitten naurahdimme hermostuneesti, taas yhteen ääneen. Olli katsoi minuun, sitten Samiin, Lauraan ja taas minuun.

– Ihan hyvää, sanoi Laura.

– Aika hyvää, sanoi Sami. – Päivä kerrallaan.

Minua hymyilytti. Ainakin rehellistä, ajattelin.

– Entä sinä, kysyi Laura minulta.

– Alkaa kuulua hyvää, minä vastasin työntäen muuminnahkahattua taaksepäin hikeä helmeilevältä otsaltani.

– Hieno lakki, sanoi Sami.

– Muuminnahkaa, minä selitin.

– Joululahja minulta, sanoi Olli.

He katsoivat toisiinsa.

Seisoimme hetken hiljaa.

Sitten minä ja sanoin:

– Leffa alkaa varmaan ihan kohta.

Aloimme tehdä lähtöä. Sami ja Laura lähtivät eri suuntaan.

– Voi hyvin, Laura sanoi olkansa yli.

– Samoin, vastasin. Ja sitten he olivat poissa.

Elokuvateatterin hämärässä minä istuin hiljaa paikoillani enkä vähään aikaan kuullut enkä nähnyt mitään.

Sitten Olli tarttui käteeni ja suuteli sitä katse valkokankaassa.

Katsoin häntä, ja kun hän vilkaisi minuun, hymykuoppa syveni.

Päivä kerrallaan, minä ajattelin. Ei mitään hätää.

**Jäitkö
kaipaamaan
lisää?**

Katja Kallio

SOOLOILUA

**Kun Emma Huilu tapasi kapellimestarin
– urbaani komedia naisesta,
jolta viedään minä-minä-maa**

Emma Huilu on tottunut huolehtimaan vain itsestään – kunnes tapaa kuuluisan kapellimestarin Joel Abrahamssonin ja rakastuu hysteerisesti.

Huuma ja nahkeissa lakanoissa vanuttunut tukka kyllä pukevat Emmaa, mutta rakkaussuhteissa on painolastinsa: tässä tapauksessa kohtalokkaita ex-naisystäviä, tähtäneitä täitejä – ja vauva.

Kun Joel johtaa orkestereitaan ympäri maailmaa, jää Emma sooloilemaan keskelle hässäkkää, joka riistyy pahan kerran käsistä.

**Ilmestyy
keväänä 2002**

Mitä tapahtuu, kun 36 henkevä
ajatuksen varasto on käytetty ja
harhaluulo oman rakastetun
loputtomasta älykkyydestä hälvenee?
Romanttinen komedia suhteista,
elokuvista ja onnen illuusiosta.

"Notkea, nopea ja valloittava."

- TV-maailma

"Silkka nautinto, jonka ei soisi loppuvan"

- Kouvolan Sanomat

KATJA KALLION romaaniin
pohjautuvan elokuvan on
ohjannut Aku Louhimies.

Pääosissa näyttelevät Minna Haapkylä
ja Peter Franzén.

Tuotanto MRP Matila Röhr Productions Oy.